

I.ULUSLARARASI BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

*Cemal Reşit Rey, İstanbul,
25-26 Nisan 2014*

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

621
U
16

020621
UW
2016

I. ULUSLARARASI BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ: BİLDİRİLER KİTABI

“Bilgi ve Belge Yönetiminde Vizyoner Devrim”

25-27 Nisan 2014

Cemal Reşit Rey Kongre Salonu İstanbul

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
Atatürk Kitaplığı
No.: 111341

FIRST INTERNATIONAL INFORMATION AND MANAGEMENT DEPARTMENT STUDENT CONGRESS: CONFERENCE PROCEEDINGS

“The Visionary Revolution in Information and Records Management”

25-27 April 2014

Cemal Reşit Rey Congress Center İstanbul

Editör/Edited
GÜSSÜN GÜNEŞ

İstanbul, 2016

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü Yayınları: No. 48

I. Uluslararası Bilgi Ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrenci Kongresi: Bilgi ve Belge Yönetiminde Vizyoner Devrim (25-27 Nisan 2014), İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul-Türkiye, Bildiriler Kitabı.

<http://bby2014.kongre.marmara.edu.tr>

Copyright © Her hakkı mahfuzdur. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Kapak Tasarım: Barış Kurt

Mizanpaj: Faruk Güney

ISBN: 978-9944-100-88-5

1. Basım, 1000 Adet

İstanbul, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü, Mart, 2016

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü

Miralay Şefik Bey Sok. No:6 34437 Taksim-Beyoğlu/İstanbul

Tel: +90 212 249 95 65- +90 212 249 09 45

E-Posta: kutuphanemuzeler@ibb.gov.tr , aturkkitapligi.ibb.gov.tr

Baskı: Dörtbudak Yayınları Tanıtım Organizasyon ve Tic. Ltd. Şti.

Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrenci Kongresi: (1.:2014:İstanbul)

1.Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrenci Kongresi, 25-27 Nisan, İstanbul: bildiriler kitabı. / editör Güssün Güneş, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü, 2016.

xxviii, 219 s ; 24 sm._(İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü Yayınları ; No. 48) 978-9944-100-88-5

1.Bilgi ve Belge Yönetimi – Türkiye– Kongreler 2. Kütüphaneler – Eğitim ve Öğretim–Kongreler

Z669.5.T9 U48 2016

020

İçindekiler

Önsöz	xiv
Bilim Komitesi	xvi
Düzenleme Komitesi.....	xvii
Davet	xviii
Invitation	xix
Bilimsel Program	xx
Açılış Konuşmaları / Ceren BAYAZITLI	xxiii
Açılış Konuşmaları / Ufuk MAZLUM	xxiv
Açılış Konuşmaları / Prof. Dr. Hamza KANDUR.....	xxv
Açılış Konuşmaları / Abdurrahman ŞEN	xxviii

I. OTURUM

KÜTÜPHANECİLİKTE İNOVATİF ÇALIŞMALAR

Kütüphanelerde Pop-Kültür Uygulamaları

Ahmet YÜCETAŞ, Davut Yasin ÇOŞKUN, Merve KAYHAN, Betül BAYLAN	
Öz	2
Giriş.....	2
Popüler Kültür Kavramı	3
Kütüphane Kavramı	3
Popüler Kültürün Kütüphaneler Üzerindeki Etkisi	4
Popüler Kültürün Kütüphaneler Üzerinde Etki Oluşturabileceği Alanlar.....	5
1. Ödünç verme sistemi	5
2. Fiziksel yapı.....	5
3. Materyallerin düzenlenmesi	6
4. Teknolojinin bilgi hizmetlerinin kullanıcıya ulaştırılması	6
5. Kütüphaneciler üzerindeki etkisi	6
6. Kütüphane etkinlikleri üzerindeki etkisi.....	6
Sonuç.....	6
Kaynakça.....	7

Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitiminde Uygulamanın Önemi: Stajlar Üzerine Bir Araştırma

Özhan SAĞLIK	
Öz	8
Giriş.....	9
Literatür Taraması	10
Türkiye'deki BBY Stajları	11
BBY Mezunlarının Stajlar Hakkındaki Düşünceleri	13
Sonuç.....	18
Kaynakça.....	19

II. OTURUM

ULUSLARARASI BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ EĞİTİMİ VE UYGULAMALARI

Dünden Bugüne Kıbrıs Türk Kütüphaneciliği

Ecem SİĞİRCİ, Gizem KORUROĞLU	
Öz	22
Giriş.....	22
Kıbrıs Adası	23
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC).....	23
Geçmişte Kıbrıs Türk Kütüphaneciliği	23
Adnan Ötüken ve Aziz Berker'in Gizli Raporu.....	24
Osmanlı Devri'nde (1571-1878) Kıbrıslı Türklerin Kütüphane Faaliyetleri.....	24
İngiliz Devri'nde (1878-1960) Kıbrıslı Türklerin Kütüphane Faaliyetleri	24
1960-1974/75 Yıllarında Kıbrıslı Türklere Ait Kütüphane Faaliyetleri	25
Cumhuriyet Sonrası ve Günümüz.....	25
Sonuç.....	26
Kaynakça.....	27

Türkiye'de ve İngiltere'de Lisans Düzeyinde Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi

Rabia Elif GÜNGÖRDÜ, İrem Hilal KAYIKLIK, Yıldız YEREBASMAZ, Abdullah BİRİNCİ, Harika BAŞ, Mansur GÜLOĞLU, Yasin ORUÇ, Hüseyin KAYRAN	
Öz	28
Giriş.....	29

Türkiye’de Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitiminin Analizi.....	29
Türkiye’de Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi Veren Üniversiteler ve Müfredat Analizleri.....	30
1. Marmara Üniversitesi.....	30
2. İstanbul Üniversitesi.....	32
3. Hacettepe Üniversitesi.....	34
4. Ankara Üniversitesi.....	35
5. Atatürk Üniversitesi.....	37
Bölümler Arası Benzerlikler ve Farklılıklar.....	38
Sonuç.....	39
Kaynakça.....	40

Kütüphaneler ve Girişimcilik: Kütüphanelere Giriş²

Yakup BABACAN, Malik MAZI, İsmail TAŞDELEN, Fatih KÜÇÜK

Öz.....	41
Giriş.....	41
Kütüphane Kavramı.....	42
Girişimcilik Kavramı.....	42
Kütüphane-Girişimcilik İlişkisi.....	42
Bir Girişimcilik Hikâyesi Mustafa Efendi.....	42
Sonuç.....	44
Kaynakça.....	45

III. OTURUM

BİLGİ PROFESYONELLERİNİN MESLEKTEN BEKLENTİLERİ VE MESLEĞE YAKLAŞIMLARI

Türkiye’deki Kamu Kurumlarında Bilgi Ve Belge Yönetimi Mezunlarının İstihdam Sorunu

Sezgin SOYKENAR, Habib COŞKUN, İlkay Tahsin DEMİRKOL, Ruhullah TOPAL

Öz.....	47
Giriş.....	47
İstatistiki Verilerin Analizi.....	48
Görüşme Sorularının Analizi.....	53
Sonuç.....	56
Kaynakça.....	58

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

4. Sınıf Öğrencilerinin Mezuniyet Sonrası Mesleki Beklentileri

A. Yelda GÜNEYOĞLU, Vildan KANDUR, Semra TEMEL, Feride YILDIZ

Öz	59
Türkiye’de Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Eğitiminin Tarihçesi ve Yapısı	60
Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Eğitiminin Tarihçesi ve Yapısı.....	61
Çalışmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi	63
Bulgular ve Değerlendirme	63
Sonuç.....	71
Kaynakça	74
Ek 1. Anket / H.Ü. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 4. Sınıf Öğrencilerin Mezuniyet Sonrası Mesleki Beklentileri Anketi	74

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

1. Sınıf Öğrencilerinin Bölüm Bakış Açılı

Yeşim AKBAŞ, Kadriye BİLMECE, H. Kübra POLAT, Begüm TAŞDAN, M. Bekir US

Öz	77
Giriş	78
Çalışmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi	79
Bulgular ve Değerlendirme	79
Sonuç	89
Kaynakça	91
Ek 1. Anket / Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi 1. Sınıf Lisans Öğrencilerinin Bölüm Hakkındaki Düşünceleri	91

IV. OTURUM

BİLGİ PROFESYONELLERİNİN KİŞİSEL VE MESLEKİ YETKİNLİKLERİNİN ANALİZİ

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünün Alan Dışı Bilinirliği

Ebru AYDIN, Hazel SATICI, Hacer GÜLEÇ, Melike GÜMÜŞLER, Betül PALA, Fatmanur YABAN,
Emine AĞGÜL

Öz	96
Giriş.....	96

Bulgular ve Değerlendirme	97
Sonuç	101
Kaynakça	102

Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi (MÜFEF)'nde Mezun Statüsünde Olan Öğrencilerin Sahip Olması Gereken Bilgi Liderliği Yetkinlikleri ve Sahada Karşılaşılan Problemler

Rabia ATAMAN, Zeynep ÖZCAN, Derya PİŞKİN, Aslı AKGÜL, Musa CULLUP, Cemal ÇALIŞ	
Öz	103
Giriş	104
Bulgular ve Değerlendirme	104
Sonuç	111
Kaynakça	112

Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencilerinin Rekreasyon Analizi

Seren ÖZÇELİK, Elif AYDOĞDU, Merve OCAK	
Öz	113
Giriş	113
Bulgular ve Değerlendirme	114
Sonuç	119
Kaynakça	120

V. OTURUM

KURUMSAL ARŞİVLER, ARŞİVCİLİK VE DİJİTALLEŞTİRME

Arşiv Yönetimi: Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Arşivi Yeniden Yapılanma Süreci

Haşim MARKUŞ, Eyüp SANCAKLI	
Öz	122
Giriş	122
Belge Yönetimi	123
Üniversitelerde Belge Yönetimi ve Arşiv Sistemi	123
Arşiv Yenileme Çalışmasının Amaçları	124
Yapılan Çalışmalar	125
a-Arşivleme sürecinde	125
b-Ayıklama ve imha sürecinde	125
Sonuç	126

Teşekkür	126
Kaynakça	127

Marmara Üniversitesi Rektörlük Arşivinin Düzenlenmesi ve Tanımlanmasında Karşılaşılan Zorluklar ve Temel Gereksinimler

Burcu OĞUZ, Ceren ERSOY, Fatma Nur DİKÇİ, Gizem PAZARBAŞI, Latife KURU,
Neslihan AKSU, Nuray AĞIRMAN, Yeşim KARADAĞ, Z. Melike ADIBELLİ

Öz	128
Giriş	129
Dijitalleştirmeye Giriş	130
1. Neden dijitalleştirme?	130
2. Neden dijitalleştirmeme?	131
Dijitalleştirmede Temel Unsurlar	131
1. Güvenlik	131
2. Depolama	131
3. Dijitalleştirmede (Sayısallaştırmada) Hukuki analiz	132
4. Malzeme seçimi	132
Dijital Arşiv Malzemesinin Tanımlanması ve Üstveri (Metadata)	132
Sayısallaştırmanın Kuruma Sağladığı Yararlar	133
Dijitalleştirme Yapacak Kurumun Dijitalleştirmeye Hazırlık Aşaması	133
Sonuç	136
Kaynakça	137

Kurumsallaşma Yolunda Elektronik Belge Yönetimi

Nuriye KIZILTEPE

Öz	138
Giriş	139
Elektronik Belge Yönetim Sistemlerinde Kurumsallaşma	140
Sonuç	142
Kaynakça	143

Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencilerinin Araştırma Yaparken Veritabanı Kullanım Alışkanlığı ve Sorunları

Derya Şahin, Ayşe BULUŞ, Binnur DONAT, Burak DELİBAŞ, Sibel KADDER,
Muhammet AKYÜZ, Ümmühani AYHAN

Öz	144
Giriş	145

Bulgular ve Değerlendirme	145
Sonuç	157

Güvenli Elektronik İmza

Hande ERLER, Halil İbrahim POYRAZ	
Öz	158
Giriş	158
Elektronik İmza Kavramı	159
1. Tanım	159
Güvenli Elektronik İmza	160
Sonuç	161
Kaynakça	162

VI. OTURUM

KÜTÜPHANE YÖNETİMİ VE UYGULAMA ÇALIŞMALARINDA DEĞİŞEN PERSPEKTİFLER

Üniversitesi Kütüphaneleri Açısından Sosyal Ağlar

Kaan ÇINAR, Tuğba ÖRÜN, Dilruba OĞUZ, Talha YAYLA	
Öz	164
Abstract	164
Giriş	165
Üniversite Kütüphaneleri, Pazarlama ve Sosyal Ağlar	165
Amaç ve Yöntem	166
Bulgular ve Değerlendirme	167
Sonuç	170
Kaynakça	171

Görme Engellilerin Bilgiye Erişimi

Zeynep ERDEM, Beril DURMUŞOĞLU, Edanur SARIOĞLU, Hülya ŞAHİN, Sefa PEKER	
Öz	172
Giriş	172
Bulgular ve Değerlendirme	173
Sonuç	175
Kaynakça	177

Çocuk Kütüphanelerinde Afet Yönetim Planı Var mı?

Belimse TÜRK, Enver Utku HARBİ, Havva TARIM, Hülya GÜMÜŞ, Murat ÖRNEK, MuratUZUN, Nurbanu AYDIN, Seda AKKOYUN, Yeliz ŞANLI	
Öz	178
Giriş	179
Afet Yönetim Planı Nedir?	179
Bulgular ve Değerlendirme	180
Sonuç	182
Kaynakça	184

VII. OTURUM

ÖĞRENCİLERİN VE KURUMLARIN BİLGİ / MEDYA OKURYAZARLIĞI YETKİNLİKLERİ

Çocuklara Medya Okuryazarlığı Yetkinliğinin Kazandırılmasında Kitabın ve Ailenin Rolü

Aslı ŞARDAĞ, Betül CANKURT, Burcu SEVER, Gökçe BEKAR, Neşe KURİL, Selim İlker YILDIRIM, Servet AVCI	
Öz	186
Giriş	186
Bulgular ve Değerlendirme	188
Sonuç	189
Kaynakça	190

POSTERLER

<i>Arşiv Hizmetlerinde Renkli Kodlu Dosyalama Sistemi / Ceren BAYAZITLI,</i> Furkan AYDIN	192
<i>Bilgi Merkezlerinde Halkla İlişkiler / Esra KARACA, Esra SEZER</i>	193
<i>Mobil Kütüphanelerin Önemi ve Yaygınlaştırılması / Anıl Can ÇAKIR,</i> Alper ÖZTÜRK, Halil İbrahim YILMAZ, Muhammed Yusuf AYDIN, Hatice Büşra KURTARAN	194

<i>Kurumlarda Elektronik Belge Yönetimi / Fatih HATAYOĞLU, Tuğrul NACAR, Turan GÖNÜLALAN, Muhammed Fatih ÜSTÜNKUL, Ashır DURDIYEV</i>	195
<i>Üniversite Öğrencilerinin Kütüphane Kullanım Sıklığı / Mesut BOZAN, V. Bahadır KÖKLÜ, Mücahit GEZGİN, Yılmaz DİLMAÇ, Nurullah YAVUZ.....</i>	196
<i>Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanımı / Mustafa GÜR, Aman HALİKOV, Hatice BAŞER, Büşra ŞAHİN, Asya UMAR</i>	197
<i>Türkiye Üniversitelerinde Bilgi ve Belge Yönetimi / Çiçek DEMİRCİ, Didem BALTACIER,Melike HARMANDAR, Şeyda TERLEMEZ, Ayşen KARAGÜLLÜ</i>	198
<i>Üniversite Kütüphanelerinin Uzman Kadro Problemi / Tuğba PEHİT, Gözde KESKİN, Ayşe KESKİN, Ayşe YILMAZ, Tuba NİGAR</i>	199
<i>Bilgi Yönetimi Programı Öğrencilerinin İnternet Kullanma Tutumlarının İncelenmesi Burak APAYDIN, Gökhan HÜSEYİNKA, Oğuzhan BURAK, Yağmur YILMAZER.....</i>	200
<i>Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümündeki Öğrencilerin Sosyal Aktivite Düzeyi / Özlem KOÇ,Ayfer TOKLU, Zehra ÖZEL, Safiye İLERİ, Esra TULÜCÜ</i>	201
<i>Geleneği ve Teknolojiyi Harmanlayan Hibrit Kütüphaneler / Betül DONAT, Remziye ERDOĞAN, Sibel AKIN, Büşra Zülbiye İNCE, Demet AKSU</i>	202
<i>Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıkları Hamza AKBULUT, Ferhat AKGÜL, Saliha SARI, Emine IŞILAK, Aysel CAN</i>	203
<i>Bilgi Toplumu ve Bilgi Toplumunun Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencileri Üzerindeki Etkileri / Tuğçe CEPKENLİ, Berfu Büşra NAZLI, Şüheda TOKAT, Hatice Kübra GÜNEŞ, Nida KAYALI</i>	204
<i>Arşivlerde Afet Yönetimi / Aziza HAMRAYEVA, Damla ŞİRİN, Döne ÖZTÜRK, Gülkız BİLGİN, Ülkü DEMİR.....</i>	205
<i>Bilgi Merkezlerinde Afet ve Risk Yönetimi / Yücel MANYAS, Nimet ÇAVUŞOĞLU, Maide BAŞAK, Varlık POLAT, Nihat DİLMAÇ</i>	206
<i>Bilgi Ekonomisi ve Çağı / Hatice KAYA, Figen DERYAL, Derya ÖZDURAN, Abdulsamet BAŞ, Melek TAYSI</i>	207
<i>Bilgi Yönetimi Öğrencilerinin Bilgi Arama Davranışı Özellikleri Büşra AKBULUT</i>	208

Çocukların Sosyal Medyayı Kullanarak Teknolojiye

Bakış Açısı / Fatma KARALİ, Hamail ÖZPAZAR, Saliha Gülsüm AKARSU,

Meryem SAYGILI, Ebru BUDAK 209

Geçmişten Günümüze Arşiv Depolama Sistemlerine Bakış / Ferhat TEK,

İbrahim AVCI, Mehmet KOCATEPE, Sinan GÜNDÜZ, Cumali ÇELİK..... 210

Bilgi Ekonomisi ve Çağı / Figen DERYA, Abdulsamet BAŞ,

Hatice KAYA, Derya ÖZDURAN, Melek TAYSI 211

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencilerinin Bölümle İlgili

Farkındalığı / Ezgi ŞAHİN, İpek CİNEL, Mehriban ÇELİKTEPE,

Nurcan KANAT, Selma YAZICI 212

Sokak&Kitap Gregor Samsa Bu Bankın Altında / Hüseyin ŞAHİN,

Baran KOTAN, Funda YILDIZ, Erkan KARAKAŞ, Muhammet KARACA,

Burcu ERTİK..... 213

Dizin 214

Sunuş

Sevgili Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencileri,

Günümüz dünyasında her geçen gün bilginin ortaya çıkarmış olduğu farklı değişimler, oluşumlar ve yenilikler içerisindeyiz. Üstelik bu değişim, sadece kendi toplumumuzu değil evrensel düzeyde tüm toplumları etkileyen bir yapıdadır. Bu değişimin belki de en önemli sebebinin bilginin teknoloji ile çarpan etkisi oluşturduğu gerçeğidir. Bugün bilgi ve belge yönetimi alanında, bilgi merkezli olmayan toplumların değişim yaşaması zor ve hatta imkânsızdır.

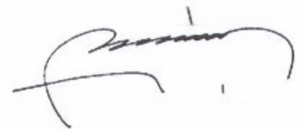
Dijital kültürle büyüyen ve yoğrulan yeni bir neslin bilgi kavramına bakış açısı ile beklentileri bilginin yönetiminde bizlere farklı görevler yüklemektedir. Doğru ve nitelikli bilginin yönetiminde 21.yy'da vizyoner bakış açısına sahip bilgi, beceri ve çeşitli yetkinliklerle donatılmış, evrensel bakış açısına sahip "bilgi yöneticilerine" ihtiyaç vardır. Bu bilgi yöneticileri, çalışacakları kurumda vizyon sahibi olmak ve çalışacakları alanlarda kurum vizyonuna uygun iş stratejileri oluşturmak durumundadırlar. Küreselleşen dünyada bir yandan ihtiyaçları belirleyip, diğer yandan bu ihtiyaçlara göre stratejilerin saptanmasında ve uygulanmasında bilgi, belge ve bilgi kaynaklarının tespit edilmesi sizler için çok önemli bir yetkinlik olacaktır. Ayrıca öngörüleriniz, tahminleriniz planlamaya yön vermelidir.

Bilgi/Bilişim Çağı diye adlandırdığımız bu toplum yenilikçi yaklaşımlar, girişimler ve teknolojik uygulamalarla sizlere farklı fırsatlar sunacaktır. Bilgi ve teknoloji odaklı bakış açınız sizleri başarıya götürecektir.

Bu vesileyle düzenlediğiniz 1. Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrenci Kongresi'nin bilgi odaklı yeni bir toplumsal dönüşüme katkı sunmasını diler, organizasyonu düzenleyen tüm kurum ve kuruluşlara ve tebliğ sunan siz değerli öğrencilerimize teşekkür eder, başarılarınızın devam etmesini dilerim.

Dr. Kadir TOPBAŞ

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı

Önsöz

2014 yılında ilkini gerçekleştirdiğimiz I. Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrenci Kongresi ile ülkemiz bilgi ve belge yönetimi öğrencileri adına bir ilk yaşandı.

Türkiye’den ve yurtdışından Bilgi ve Belge Yönetimi alanında eğitim ve öğretim veren üniversitelerin; lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin bir araya gelmesinin amaçlandığı, mesleki eğitimde karşılaşılan sorunların ve değerlendirmelerin tüm boyutlarıyla ele alındığı, bilgi ve tecrübelerini paylaşıldığı ve karşılıklı bilgi alışverişinde bulunulduğu bir toplantı ile bir araya gelmenin mutluluğunu yaşadılar. Geleceğin bilgi profesyonelleri olarak kendi alanlarını akademik düzeydeki bir platformda tartışma şansı buldular. Bilgi ve Belge Yönetimi öğrencileri adına bir ilk olan ve Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü ve Kültür Paylaşım Platformu’nun işbirliği ile gerçekleşen bu kongrenin ilk organizasyon düşüncesi 2013 yılı Ekim ayı içerisinde gerçekleşen bir mesleki etkinliğin ardından bölüm öğrencilerimiz, öğretim üyelerimiz değerli meslektaşlarımız ve destekçilerimizin katkıları ile bir kongre olarak şekillendi. Sayısız toplantı ve işbirliği koordinasyonu ile altı ay gibi bir sürede tüm hazırlıklarımız tamamlandı. Kongre “Bilgi ve Belge Yönetiminde Vizyoner Devrim” ana teması ile 25-27 Nisan 2014 tarihleri arasında İstanbul’da Cemal Reşit Rey Kongre Salonu’nda gerçekleştirdiğimiz bu toplantıya öğrencilerimizin; özellikle Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü (IMC) öğrencilerinin çok emeği geçti. Öğrencilerimiz kongrelerini en iyi şekilde sahiplendiler ve başarılı bir organizasyonu gerçekleştirdiler.

15 Üniversiteden Bilgi ve Belge Yönetimi alanıyla ilgili 36 bildiri ve 25 poster sunumu 800 öğrencinin katılımı ile 7 oturumda tartışıldı. Bu oturumlarda öğrenciler, “Kütüphanecilikte İnovatif Çalışmalar ve Projeler”, “Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi Ve Uygulamaları”, “Bilgi Profesyonellerinin Meslekten Beklentileri ve Mesleğe Yaklaşımları”, “Bilgi Profesyonellerinin Kişisel ve Mesleki Yetkinliklerinin Analizi”, “Kurumsal Arşivler, Arşivcilik ve Dijitalleştirme”, “Kütüphane Yönetimi ve Uygulama Çalışmalarında Değişen Perspektifler”, “Öğrencilerin ve Kurumların Bilgi/Medya Okuryazarlığı Yetkinlikleri” konu başlıklarında 36 bildiriye sunma imkanı buldular. 25 poster Cemal Reşit Rey Konser Salonu’nun sergi salonlarında yerini aldı. Bu kongre kitabında 20 bildirinin tam metni ve 22 poster öğrencilerden yayınlanmak üzere editöre iletilmiştir.

Kongre kapsamında öğrenciler bilgi ve belge yönetimi alanında yılın projesi,

kütüphanesi, kütüphanecisi, kullanıcısı ve yazarı gibi kategorilerde ödülleri verilerek bu çalışmalarını yapan kişi ve kurumlara ödüller verdiler. Yılın En İyi Yazarı alanında “Doç. Dr. Erol YILMAZ”, Yılın En İyi Projesi alanında “Marmaradan Ağrı’ya Kütüphane Projesi”, Yılın En İyi Kütüphanesi alanında “Atatürk Kitaplığı”, Yılın En Beğenilen Üniversite Kütüphanesi alanında “Uşak Üniversitesi” öğrencilerimizin oyları ile seçilmişlerdir.

Ülkemizde ilk defa düzenlenen I. Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrenci Kongresi’ne devlet büyüklerimizden tebrik mesajları gelmiştir. Başarı mesajını gönderen Cumhurbaşkanımız Sayın Abdullah GÜL, Kalkınma Bakanımız Sayın Cevdet YILMAZ, Adalet Bakanımız Sayın Bekir BOZDAĞ, Çevre ve Şehircilik Bakanımız Sayın İdris GÜLLÜCE, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Dr. Kadir TOPBAŞ, Samsun Milletvekili Sayın Suat KILIÇ, THY Antalya Bölge Müdürü Sayın Ömer DURNA, Marmara Üniversitesi Rektör Yardımcımız Sayın Prof. Dr. Gülden Zehra OMURTAG ve TKD Genel Başkanımız Sayın Ali Fuat KARTAL’a teşekkürü borç biliriz.

800 öğrencinin katılımı ile gerçekleşen bu öğrenci kongresinde gerek öğrenciler ve gerekse öğretim üyeleri ile gelecek desteklerini esirgemeyen İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Kırklareli Üniversitesi Pınarhisar Meslek Yüksek Okulu, Atatürk Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, ÜNAK, Genç ÜNAK ve TKD Kampüs’e değerli destekleri için çok teşekkür ederiz.

Bu büyük öğrenci kongresini destek olmadan gerçekleştirmemiz çok zor olurdu. Kongrenin planlama aşamasında değerli fikirleri, destekleri, bizleri yönlendirmeleri en önemlisi kongrenin başarı ile gerçekleştirilmesindeki değerli destekleri için İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Daire Başkanı Sayın Abdurrahman Şen’e, Kütüphane ve Müzeler Müdürü Sayın Ramazan MİNDER’e teşekkürleri borç biliriz. Değerli sponsorluk destekleri için YORDAM, Marmara Reklam ve Pazarlama, Ege Basım, Türk Hava Yolları Yöneticilerine ve çalışanlarına teşekkür ederiz. Kongremizin sorunsuz geçmesi için gece gündüz demeden daima öğrencilerimizin yanında olan ve tüm sorunlarında değerli destekleri esirgemeyen Sayın Aslı DİDARİ Hanım’a ve değerli ekibine, öğrencileri ağırlanmasında Marmara Üniversitesi Konukevi Müdürü İbrahim SAATYAPAN Bey’e, Marmara Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Personeline değerli destekleri için teşekkür ederiz. Tüm öğrencilere, değerli katılımcılara buradan teşekkürü bir borç biliyorum. Ümit ediyorum bu konferans kitabı ile yapmış oldukları çalışmaların akademik bir boyuta taşındığına inanıyor, gelecek yaşamlarında başarılı çalışmalarının devamını diliyorum.

Saygılarımla,
Güssün GÜNEŞ,
Temmuz 2015

Bilim Komitesi

- Prof. Dr. Hamza KANDUR (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Prof. Dr. Sacit ARSLANTEKİN (Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Prof. Dr. Sekine KARAKAŞ (Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Prof. Dr. Bülent YILMAZ (Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Prof. Dr. Yaşar TONTA (Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Prof. Dr. S. Serap KURBANOĞLU (Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Prof. Dr. Fahrettin ÖZDEMİRCİ (Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Prof. Dr. Mehmet CANATAR (İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Doç. Dr. Berat BİR (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Doç. Dr. Kemalettin KUZUCU (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Doç. Dr. Oğuz İCİMSOY (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Doç. Dr. Tuba KARATEPE (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Doç. Dr. Hüseyin ODABAŞ (Atatürk Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Doç. Dr. Hülya Dilek KAYAOĞLU (İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Doç. Dr. Hakan ANAMERİÇ (Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Doç. Dr. Ümit KONYA (İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Doç. Dr. Murat YILMAZ (İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Doç. Dr. Yurdağül ÜNAL (Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Doç. Dr. Bahtiyar DURSUN (Kırklareli Üniversitesi Enerji Sistemleri Mühendisliği Bölümü)
- Doç. Dr. Malik YILMAZ (Atatürk Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Doç. Dr. Asiye KAKIRMAN YILDIZ (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Yard. Doç. Dr. Güssün GÜNEŞ (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Yard. Doç. Dr. Burçak ŞENTÜRK (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Yard. Doç. Dr. Filiz DİĞİROĞLU (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Yard. Doç. Dr. Işıl İlknur SERT (İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Yard. Doç. Dr. Fahri FURAT (İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Yard. Doç. Dr. Esin Sultan OĞUZ (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Yard. Doç. Dr. Gülten ALIR (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Yard. Doç. Dr. Mustafa BAYTER (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Yard. Doç. Dr. Hüseyin YÜCE (Marmara Üniversitesi Mekatronik Mühendisliği)
- Öğr. Gör. Talip MERT (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Öğr. Gör. Dr. Lale ÖZDEMİR (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Öğr. Gör. Ahmet ALTAY (Kırklareli Üniversitesi Bilgi Yönetimi Bölümü)
- Öğr. Gör. Hüseyin KUTLU (Adıyaman Üniversitesi Bilgi Yönetimi Bölümü)
- Öğr. Gör. Erkan PERKTAŞ (Adıyaman Üniversitesi Bilgi Yönetimi Bölümü)
- Öğr. Gör. Yazbahar ÇETİN (Ordu Üniversitesi Bilgi Yönetimi Bölümü)
- Öğr. Gör. Kenan BAYSAL (Namık Kemal Üniversitesi Bilgi Yönetimi Bölümü)
- Öğr. Gör. Ercan ERKALKAN (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Öğr. Gör. Murat Olcay ÖZCAN (Namık Kemal Üniversitesi Bilgi Yönetimi Bölümü)
- Öğr. Gör. Abdurrahman ÖKTE (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
- Öğr. Gör. Ceyhan ÖZYILDIZ (Yakındoğu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Arş. Gör. Dr. Süreyya ÇANKIRI (İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Arş. Gör. Dr. Bahattin YALÇINKAYA (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)

Düzenleme Komitesi

- Prof. Dr. Hamza KANDUR (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Ramazan MİNDER (İstanbul Büyükşehir Belediyesi)
- Doç. Dr. Berat BİR (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Yrd. Doç. Dr. Güssün GÜNEŞ (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü)
- Ufuk MAZLUM (İstanbul Büyükşehir Belediyesi)
- Mehmet Lütfi ŞEN (Kültür Paylaşım Platformu)
- Abdullah TURAN (Kültür Paylaşım Platformu)
- Bahar BİÇEN ARAS (Kültür Paylaşım Platformu)
- Ceren BAYAZITLI (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü - Kulüp Başkanı)
- Servet AVCI (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)
- Burak DELİBAŞ (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)
- Coşkun PİREN (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)
- Gizem TEKİN (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)
- Hamza ÖZTÜRK (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)
- İsmail GÜLAY (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)
- Dilar YETER (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)
- Ayşe BULUŞ (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)
- Fatoş TÜRKER (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)
- Selim İlker YILDIRIM (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)
- Veli BAHADIR (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)
- Furkan AYDIN (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)
- Semiha GERİM (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)
- Bilge KARANFİL (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)
- Yücel MANYAS (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)
- Baran KOTAN (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü)

Davet

I. ULUSLARARASI BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü, Kültür Paylaşım Platformu'nun gerçekleştireceği I. Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrenci Kongresi "Bilgi ve Belge Yönetiminde Vizyoner Devrim" ana teması ile 25-27 Nisan 2014 tarihleri arasında İstanbul'da (Cemal Reşit Rey Kongre Salonu) yapılacaktır.

Kongre temel olarak; Türkiye'de ve yurtdışında Bilgi ve Belge Yönetimi alanında eğitim ve öğretim veren üniversitelerin; lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerini bir araya getirip, bilgi ve tecrübelerini paylaşacakları, karşılıklı bilgi alışverişinde bulunacakları ve geleceğin bilgi profesyonelleri olarak, alana katma değer yaratabilecekleri akademik düzeyde bir platform oluşturmayı hedeflemektedir.

Kongrenin en önemli misyonu; gerek Türkiye, gerekse yurt dışından pek çok üniversite öğrencisinin katılacağı "Dünya Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrenci Buluşması" gibi çok önemli bir buluşmaya ev sahipliği yapacak olmasıdır.

"Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrenci Kongresi" kapsamında; Üniversite öğrencilerinin gözüyle, mesleki eğitimde karşılaşılan sorunların ve değerlendirmelerin tüm boyutlarıyla ele alınması öngörülmektedir. Bu bağlamda; üniversite öğrencilerinden gelen Bilgi ve Belge Yönetimi alanıyla ilgili bildirimler, poster sunumları, akademisyenlerden oluşan Bilim Komitesi tarafından yapılacak değerlendirme aşamasından sonra, kongre oturumlarında tartışmaya sunulacaktır. Ayrıca, alanla ilgili öğrencilerin katkıda bulunacağı fotoğraf, resim, el sanatları atölyeleri ve koro çalışmaları kongre boyunca sergilenecektir. Bununla beraber kongrede sunulacak bildirimler, hazırlanacak Kongre Bildiri Kitapçığı'nda da yayımlanacaktır. Kongrenin heyecan verici aşamalarından birisi de; ilgili alanda yılın projesi, kütüphanesi, kütüphanecisi, kullanıcısı ve yazarı gibi kategorilerde motivasyon sağlamak amacıyla, ödüllerin verileceği bir ödül töreni gerçekleştirmektir.

Toplumumuzun bilgi ve belge yönetimi bölümünün farkındalık ve bilinç düzeyinin de yükseltilmesine katkıda bulunacağına inandığımız İstanbul'da gerçekleşecek kongremize katılımınız bizleri onurlandıracaktır.

Invitation

FIRST INTERNATIONAL INFORMATION AND MANAGEMENT DEPARTMENT STUDENT CONFERENCE

“The Visionary Revolution in Information and Records Management” themed First International Information and Management Department Student Conference will take place during 25-27 April 2014 at the Cemal Reşit Rey Congress centre in Istanbul under the auspices of the Information and Records Management Department of the University of Marmara, Istanbul Metropolitan Municipality, Information Club of the University of Marmara and the Cultural Sharing Platform.

The Conference primarily aims to create a platform at academic level for students both undergraduate and postgraduate of universities both in Turkey and abroad to come together to add value to the field by sharing and exchanging ideas and experiences as the information professionals of the future.

The most important mission of the conference is the fact that it will host the “World Information and Records Management Department Student Meeting”, which is a very important meeting and will see university students attend from both Turkey and abroad.

It is envisaged that within the scope of the “International Information and Records Management Department Student Conference” that all aspects of the issues encountered in the instruction of the field and its analysis will be examined from the students’ point of view. Within this context, relevant abstracts related to the field of Information and Records Management and poster presentations submitted by university students will be debated at panels following their assessment by academics on the Scholarship Committee. In addition, photographs, pictures, crafts workshops and choir recitals made possible by the contribution of students will be exhibited throughout the duration of the conference. The text of the presentations of the conference will also be published in the Conference Proceedings Booklet. One of the exciting stages of the conference is that an award ceremony will take place for categories such as project, library, librarian, user and writer of the year in relevant areas in order to ensure motivation.

We will be honoured by your presence at our conference, which will take place in Istanbul, which we believe will raise the awareness of information and records management departments.

Bilimsel Program

25 NİSAN 2014 CUMA

09:00-10:00 Kayıt / Çay-Kahve

10:00-11:00 Açılış Konuşmalar

Ceren BAYAZITLI (Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Kulübü Başkanı)

Ufuk MAZLUM (Kültür Paylaşım Platformu)

Prof. Dr. Hamza KANDUR (Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Başkanı)

Abdurrahman ŞEN (İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Daire Başkanı)

11:00-11:30 İBB Zihinsel Engelliler Korusu

11:30-13:00 I. Oturum

KÜTÜPHANECİLİKTE İNOVATİF ÇALIŞMALAR

Oturum Başkanı - Doç. Dr. Asiye KAKIRMAN YILDIZ

Üniversite Kütüphanelerinde Değişim Yönetimi: Uşak Üniversitesi Merkez Kütüphanesi

Kütüphanelerde Pop-Kültür Uygulamaları

Marmara'dan Ağrı'ya Kütüphane Projesi

Bilgi Hizmetlerinin Pazarlanması

Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitiminde Uygulamanın Önemi: Stajlar Üzerine Bir Araştırma

Bilgi Yönetimi Programı Öğrencilerinin Okuma ve Kütüphane Kullanımı Alışkanlıklarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Pınarhisar MYO Örneği

13:00-14:00 Öğle Yemeği

14:00-15:00 II. Oturum

ULUSLARARASI BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ EĞİTİMİ ve UYGULAMALARI

Oturum Başkanı - Öğr. Gör. Dr. Lale ÖZDEMİR

Dünden Bugüne Kıbrıs Türk Kütüphaneciliği

Türkiye ve İngiltere'de Lisans Düzeyinde Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi

Short review on Information Science Education Program in Croatia

Kütüphaneler ve Girişimcilik: Kütüphaneye 'Gir'iş

15:00-15:30 Çay-Kahve Arası

15:30-16:30 III. Oturum

BİLGİ PROFESYONELLERİNİN MESLEKTEN BEKLENTİLERİ VE MESLEĞE YAKLAŞIMLARI

Oturum Başkanı - Prof. Dr. Kemalettin KUZUCU

Türkiye'deki Kamu Kurumlarında Bilgi ve Belge Yönetimi Mezunlarının İstihdam Sorunu

Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencilerinin Perspektifiyle Akademik Kadrodan Beklentiler

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 4. Sınıf Öğrencilerinin Mezuniyet Sonrası Mesleki Beklentileri

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 1. Sınıf Öğrencilerinin Bölüme İlişkin Bakış Açıları

16:30-17:00 Çay - Kahve Arası

17:00-18:00 IV. Oturum

BİLGİ PROFESYONELLERİNİN KİŞİSEL VE MESLEKİ YETKİNLİKLERİNİN ANALİZİ

Oturum Başkanı- Araş. Gör. Dr. Bahattin YALÇINKAYA

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünün Alan Dışı Bilinirliği

Bilgi Profesyoneli Adayı Olarak BBY Son Sınıf Öğrencileri Ne Kadar Yetkin?

Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi (MÜFEF)'nde Mezun Statüsünde Olan Öğrencilerin Sahip Olması Gereken Bilgi Liderliği Yetkinlikleri ve Sahada Karşılaşılan Problemler

BBY Öğrencilerinin Rekreasyon Analizi

19:00-22:00 Gala Yemeği (1453 Topkapı Sosyal Tesisi)

26 NİSAN 2014 CUMARTESİ

09:30-11:00 V. Oturum

KURUMSAL ARŞİVLER, ARŞİVCİLİK VE DİJİTALLEŞTİRME

Oturum Başkanı - Doç. Dr. Oğuz İCİMSOY

Arşiv Yönetimi Marmara Üniversitesi FEF Arşivi Yeniden Yapılanma Süreci

Marmara Üniversitesi Rektörlük Arşivinin Düzenlenmesi ve Tanımlanmasında Karşılaşılan Zorluklar ve Temel Gereksinimler

Kurumsallaşma Yolunda Elektronik Belge Yönetimi

Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencilerinin Araştırma Yaparken Veritabanı Kullanım Alışkanlığı ve Sorunları

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinde Arşivcilik Eğitimi Analizi

Güvenli Elektronik İmza

11:00-11:30 Çay Kahve Arası

11:30-12:30 Ara Konuşmacılar - Mrs. Helen POTTER - Prof. Dr. John N. GATHENGI

12:30-13:30 Öğle Yemeği

13:30-15:00 VI. Oturum

KÜTÜPHANE YÖNETİMİ VE UYGULAMA ÇALIŞMALARINDA DEĞİŞEN PERSPEKTİFLER

Oturum Başkanı - Araş. Gör. Özgür POLAT

Türkiye'deki Yazma Eser Kütüphanelerinde Afet Sorunu

Üniversitesi Kütüphaneleri Açısından Sosyal Ağlar

Görme Engellilerin Bilgiye Erişimi

İstanbul'daki Halk Kütüphanelerinde Halkla İlişkiler

Çocuk Kütüphanelerinde Afet Yönetimi Planı Var mı?

Ankara Oyuncak Kütüphanesi

15:00-15:30 Çay Kahve Arası

15:30-17:00 VII. Oturum

ÖĞRENCİLERİN VE KURUMLARIN BİLGİ / MEDYA OKURYAZARLIĞI YETKİNLİKLERİ

Oturum Başkanı - Doç. Dr. Berat BİR

Üniversite Kütüphaneleri ve Bina İçinde Görsel Okuryazarlık

Marmara Üniversitesi Öğrencilerinin Medya Okuryazarlığı Yetkinliklerinin Analizi

Marmara Üniversitesi Öğrencilerinin Bilgi Okuryazarlığı Yetkinlikleri

Bilgi Okuryazarlığı ve Üniversite Kütüphaneleri İlişkisi

Çocuklara Medya Okuryazarlığı Yetkinliğinin Kazandırılmasında Kitabın ve Ailenin Rolü

Gelişmiş Ülkelerde Medya Okuryazarlığı ve Türkiye

17:00-18:00 Ödül Töreni ve Değerlendirme

Açılış Konuşmaları / Ceren BAYAZITLI

Sayın Hocalarım, değerli konuklar ve sevgili arkadaşlar,

İlkini gerçekleştirdiğimiz I. Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrenci Kongresine hepiniz hoş geldiniz.

Mesleki gelişimimize katkı sağlayacağına inandığımız bu kongreyi, Marmara Üniversitesi ev sahipliğinde, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Bilgi Yönetimi Kulübü ve Kültür Paylaşım Platformu işbirliği içerisinde düzenlemiş bulunmaktayız.

Kongremizde, hocalarımızın ve öğrenci arkadaşlarımızın katkılarıyla hazırlanan bildiri ve posterlerde alanımızdaki güncel gelişmelerin ele alınması hedeflenmiştir. Bu bağlamda ülkemizin birçok üniversitesinde eğitim gören öğrenci arkadaşlarımızın hazırladığı birçok bildiri ve posterler kongre boyunca sizlere sunulacaktır.

Hazırladığımız çalışmaları paylaşmak, alanımızla ilgili yeni gelişimleri öğrenmek, yine yaşadığımız problemleri tartışmanın yanında bizler, bugün burada Türkiye'nin dört bir yanında eğitim gören bilgi ve belge yönetimi bölümü öğrencilerinin ilk defa aynı çatı altında toplanmasının gururunu yaşamaktayız.

Hareketli geçen kongre çalışmalarımızda emeği geçen tüm hocalarıma, paydaşlarımızdan İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne, Kültür Paylaşım Platformu'na ve özellikle başta Bilgi Yönetimi Kulübü danışmanı Doç. Dr. Berat BİR hocamıza ve değerli yönetim kurulu arkadaşlarıma verdikleri büyük desteklerinden dolayı teşekkür ediyorum.

Burada sözlerimi daha fazla uzatmayarak tekrar hepinize hoş geldiniz diyor üç gün boyunca sürecektir etkinliklerimizden yoğun bir şekilde yararlanmanızı temenni ediyorum...

Saygılarımla

Açılış Konuşmaları / Ufuk MAZLUM

Sayın İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Daire Başkanı, Sayın Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölüm Başkanım, Sayın Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Kulübü Başkanım, değerli hocalarım, kıymetli meslektaşlarım ve sevgili öğrenciler,

Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrenci Kongresi'ni bir sivil toplum girişimi olarak desteklemekten ve bu kongrede öğrencilerimizle beraber çalışmaktan mutlu ve onurluyuz.

Kültür Paylaşım Platformu gönüllüğünün esas olduğu birliktelikten oluşmuş bir sivil toplum girişimidir. Toplum için kültürel etkinlikler düzenleyerek kültür paylaşımını artırma amacı olan platform; sergi, seminer, plastik sanatlar, kütüphane etkinlikleri, tiyatro, konferans gezi, mimarlık, sinema vb. kültür alanlarında etkinlikler planlamaktadır. Platformumuz akademisyenler, uzmanlar, kütüphaneciler, yazarlar, öğrenciler ve öğretmenler gibi toplumun her kesiminden farklı kişilerin bir araya gelerek ortak politika oluşturduğu, proje geliştirdiği, beyin fırtınası yaptığı ve kültürel uygulamalara katkı sağladığı bir oluşumdur.

Kültür Paylaşım Platformu kurulduğu günden bugüne başta kütüphanecilik faaliyetleri olmak üzere ulusal ve uluslararası kültür ve sanat etkinliklerine değer katmıştır.

Bugün bu kapsamda “Bilgi ve Belge Yönetiminde Vizyoner Devrim” ana teması ile düzenlenmiş olan Kongrede çok değerli Bilgi ve Belge Yönetimi bölüm öğrencileri ve siz değerli katılımcılarla birlikteyiz.

21. Yüzyılın önemli ve yükselen bir meslek grubu olmasını arzu ettiğimiz bilgi ve belge yönetimi alanında çalışan, üreten, okuyan, yazan, bilinçli “öğrenme ve eğitim liderleri” olarak siz değerli öğrencilerimize toplumun okuma, araştırma ve sanat kültürünün artırılmasında ve yaygınlaştırılmasında çok önemli görevler düşmektedir.

Bu iki gün boyunca, hem ulusal hem de uluslararası anlamda çok önemli deneyimler yaşayacak, paylaşımlarda bulunacak ve mesleğinizin vizyonuna farklı bir bakış açısı ile bakma şansına sahip olarak buradan ayrılacağınıza inanıyorum.

Bilgi ve Belge Yönetiminin bugünkü öğrencilerine tarihi belleğimizin doğru saklanmasına katkılarıyla da geleceğimize değer katan bu kongrenin gelecek yıllarda da siz değerli öğrencilerin omuzlarında yükseleceğini umuyor ve bugün olduğu gibi başarılı bir işbirliği örneği olarak devam etmesini diliyorum.

Kongrenizi tebrik ediyorum sizlere başarılar diliyorum.

Sayın İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Daire Başkanı, Çok Değerli Meslektaşlarım ve Sevgili Öğrenciler,

Hepinizi saygı ile selamlıyorum. İlkini gerçekleştirdiğimiz “1. Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrenci Kongresi”ne hepimiz hoş geldiniz. Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü olarak bu organizasyona ev sahipliği yapmaktan onur duyduğumuzu belirtmek isterim.

Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Bölümü, İstanbul Büyük Şehir Belediyesi, Marmara Üniversitesi Bilgi Yönetimi Öğrenci Kulübü ve Kültür Paylaşım Platformu'nun katkıları ile gerçekleşen bu kongrenin öğrencilerimizin fikirlerini, öğrencilerimizin mesleğimizle ilgili görüşlerini almamız açısından verimli ve ufuk açıcı olacağını umut ediyorum.

Bu kongrenin tabii ki en önemli alanlarından bir tanesi bilgi ve belge yönetimi alanının öğrenci perspektifinden ortaya konması. Bu perspektifin hem akademik kadro olarak hem de paydaşlarımıza ışık tutucu yol gösterici olacağını umut ediyorum.

“Bilgi ve Belge Yönetiminde Vizyoner Devrim” ana teması ile gerçekleştirilen kongre temel olarak, Türkiye’de ve yurtdışında Bilgi ve Belge Yönetimi alanında eğitim ve öğretim veren üniversitelerin lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerini bir araya getirip, bilgi ve tecrübelerini paylaşacakları, karşılıklı bilgi alışverişinde bulunacakları ve geleceğin bilgi profesyonelleri olarak, alana katma değer yaratabilecekleri akademik düzeyde bir platform oluşturmayı hedeflemektedir. Bu başlıkla beraber yapacağımız şey Marmara Üniversitesi başta olmak üzere diğer üniversitelerimizden gelen öğrencilerimizin meslekle ilgili bilgi ve görüşlerini bizlere aktarmaları. Bunların içerisinde hem lisans öğrencilerimiz var, hem yüksek lisans ve doktora öğrencilerimiz var. Bunlar içerisinde bunların daha ilk akademik adımları olarak gördüğümüz için de son derece önemli.

Şimdi hazır burada bulunmuşken hazır da mikrofonu almışken sizlere Marmara Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi'nin Bilgi ve Belge bölümüyle ilgili bilgi aktarmak isterim:

Bölümümüz eğitim programları ve araştırma projeleri hem Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nın, Cumhuriyet Arşivi'nin, diğer kamu ve özel sektör kuruluşlarının kurumsal arşivlerinin, bunun yanında hastane arşivlerinin, kütüphanelerin, özel ve vakıf ve devlet üniversitelerinin kütüphaneleri, halk kütüphaneleri ve bunun gibi birçok kuruluşların yönetimini gerçekleştirecek olan öğrencilerimizi bu tür görevleri yerine getirecek yetkinliklerle yetiştirmeye çalışıyoruz. Türkiye'deki bilgi ve belge yönetimi bölümleri arasındaki en iyilerden bir tanesiyiz aslında.

1987 yılından beri eğitim yapıyoruz ve bu süre içerisinde yüzlerce lisan öğrencisi mezun ettik. Bunun yanında 72 tane yüksek lisans ve 12 tane de doktora öğrencimizi mezun etmiş bulunmaktayız. Bunlardan şu anda çeşitli üniversitelerin eğitim kadrosunda yer almaktalar. Biz tabii Marmara Üniversitesi olarak yapmış olduğumuz eğitimin güncellenmesi ve sürekli güncel tutulması hem alanımızın ihtiyaçları hem de paydaşlarımızın ihtiyaçları

doğrultusunda sürekli güncellenmesini gerçekleştiriyoruz ki bu alanda en son yaptığımız çalışma 2014-2015 yılından itibaren devreye girecek. Burada yaptığımız en büyük değişiklik önemli bir kısmını seçmeli olarak sunduğumuz derslerimizin, gerek arşivcilik açısından, gerek belge yönetimi, gerek kütüphanecilik, Osmanlı Türkçesi, tarih, işletme ve bilgisayar gibi temel alanlarda çok çeşitli derslerden oluşmakta.

Bu müfredat zenginliğinin yanında Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi olarak, tüm öğrencilerimizin, üniversitemizdeki tüm programlarla çift anadal ve yan dal yapma imkânına sahip olduklarını belirtmek istiyorum. Aynı şekilde Marmara Üniversitesi'ndeki bütün lisans programları da bizim bölümümüzde çift anadal ve yan dal programlarına katılabiliyorlar ki bu da önemli bir katkı.

Bilgi ve belge yönetimi alanı bir teorik alan olmakla beraber aynı zamanda uygulamanın son derece ön planda olduğu bir alandır. Bu bağlamda biz de öğrencilerimizin yürütmüş olduğumuz araştırma projelerinde uygun pozisyonlarda onlara tecrübe kazandırmak için onların da yararlanmasını sağlıyoruz. Yıllardır kurmuş olduğumuz profesyonel ilişkilerle öğrencilerimiz öğrenimleri sırasında İstanbul'daki birçok özel ve kamu kuruluşunda çalışma ve staj yapma imkanına sahip oluyorlar.

Son yıllarda üniversitemizin gerek arşiv çalışmalarında gerekse kütüphane işlemlerinde, bölümümüz öğrencilerinin yoğun şekilde katkıda bulunduğunu belirtmekte fayda var. Örneğin üniversitemizin Rektörlük Arşivi'nin kurulmasında, öğrencilerimizden oluşturulan ekiplerle belgelerimizin tasnif işlemleri, çalışmaları yapılmıştır. İdari belgelerin arşiv süreçlerinden geçirilmeleri, kurumdaki ihtiyaçlara cevap verebilecek bir yapıya getirilmeleri, öğrenci işlerinin merkezi bir yapıya kavuşturulması ile ilgili daha kaliteli bir hizmet verebilmesi için öğrenci dosyalarının renkli kod sistemine göre dosyalama sistemine geçiş çalışmalarında öğrencilerimiz yer almışlardır.

Üniversitemizdeki bu tür arşiv çalışmalarına Mart 2012 tarihinde başladık. Bu projeler kapsamında hem Rektörlük hem de merkez birimlerimizde ile 15 tane akademik birimimizde çok değişik arşiv ve kütüphane çalışmaları yaptık. Bu çalışmalarda 2012 Mart ayından itibaren 92 tane öğrencimiz aktif olarak görev almıştır. Görev alan öğrencilerimizin çok değerli tecrübeler kazandıklarını biliyoruz.

Bölümümüzün aktif olduğu ve katkı sağladığı bir diğer alan da elektronik belge yönetim sistemlerinin tasarımı, kurulması ve yönetilmesidir. 2003 yılında e-Dönüşüm İcra Kurulu'nun almış olduğu kararla e-devlet vurgusu ön plana çıkmıştır. Günümüzde e-devletin en kritik ögesi bildiğiniz gibi e-belge olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda biz Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Bölümü olarak 2005 yılından itibaren Türkiye'de e-belge yönetiminin geliştirilmesi konusunda katkı sunmakta ve katma değer üretmekteyiz.

2007 yılında Türk Standartları Enstitüsü tarafından çıkartılan ve günümüzde güncelleme çalışmaları devam eden TS 13298'in oluşturulma sürecinde en büyük pay bölümümüze aittir. TS 13298, aradan geçen 7 sene içinde tüm Türkiye'de elektronik belge yönetim sistemlerinin çalışmalarına temel referans noktası olmuş ve olmaya devam etmektedir.

Bu çalışmalarını tüm ilke çapında yayarken, kendi üniversitemizde de bu projenin hayata geçirilmesinde kilit rol oynadık. Üniversitemizin e-kurum hedefi ile 2011 Eylül ayında EBYS geliştirme çabalarına başladık. EBYS yazılımını geliştirilirken, iş akışı, belge formları, belge yönetimi ile ilgili politikalar, erişim hakları, dosya ve saklama planları, elektronik imza ve mobil imza gibi konulardaki çalışmalarını sürdürerek, E-kurum sisteminin altyapısı olan EBYS'mizi Şubat 2013 tarihinde tüm Üniversitede devreye almayı başardık. Değişimin getirdiği zorlu bir ayı geride bıraktıktan sonra, kurumumuz akademik ve idari personeli EBYS'nin kullanım avantajlarını fark ederek, kağıtsız ofis sloganını benimsediler. 2013 yılında 350.000 üzerinde belgeyi üniversitemiz çapındaki belgeyi elektronik ortamında üretip, elektronik imza ile imzalayarak gerçekleştirdik ki bu süre içerisinde yine hem bölümümüz öğretim elemanları hem de bölüm öğrencilerimiz bu sürece önemli katkılar sağladı.

Bölümümüz e-devlet kapsamında yapılan bu çalışmalara destek olmaya devam edecektir. Bu anlamda geliştirilen e-fatura, e-yazışma, e-defter, e-arşiv gibi projeleri yakından takip etmekteyiz ve bilimsel danışmanlık desteği sunmaktayız.

Kütüphanecilik alanında da pek çok hizmetlerde önemli çalışmalar yapmaktayız. Üniversitemizin Merkez Kütüphanesi ve merkeze bağlı 8 tane birim kütüphanesi, bölümümüz öğretim üyesi tarafından yönetilmektedir. Her kurumda olduğu gibi kütüphanelerin de asıl gücünü iyi yetiştirilmiş personel oluşturmaktadır. Kütüphanelerin hizmetlerinde başarılı olabilmesi için üniversitelerinin Bilgi ve Belge Yönetimi bölümlerinden mezun, alanında yetkin, bilgi teknolojilerini iyi kullanılabilen, yeni hizmetler geliştirebilen, dünyadaki gelişimleri takip ederek uygulayabilen kütüphanecilere sahip olmalıdır. Öğrencilerimiz, teorik kütüphane derslerinin uygulamalarını Marmara Üniversitesi Kütüphaneleri'nde gerçekleştirerek bu nitelikte yöneticiler olabilmek için eğitilmektedirler.

Bugün birincisini gerçekleştirdiğimiz öğrenci kongremiz, alanımızın farklı uygulamalarını da öğrencilerimizin gözünden ortaya koyacaktır. Biz Marmara Üniversitesi olarak bu deneyimi önemsiyoruz ve bunların bizi daha da geliştireceğine inanıyoruz.

Burada sözlerime son verirken programımızı şereflendiren siz değerli misafirlerimize özel şükranlarımı sunmak istiyorum.

Kongre hazırlıklarında bize en büyük desteği sağlayan İstanbul Büyük Şehir Belediyemize ve belediyemizin çok değerli Başkanı Sayın Kadir TOPBAŞ Bey'e özel bir teşekkür sunmak isterim.

Diğer sponsorlarımız Türk Hava Yolları, YORDAM, Ege Basım ve Marmara Reklam firmalarına da katkılarından dolayı teşekkür ediyorum.

Ayrıca kongre hazırlıklarında gece gündüz demeden çalışan sevgili öğrencilerime ve bölümümüz öğretim elemanlarına da teşekkür ediyor, böylesine önemli bir organizasyonu gerçekleştirdikleri için başarılarından dolayı kutluyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle kongremizin başarılı geçmesini diler, hepinize saygı ve sevgiler sunarım.

Açılış Konuşmaları / Abdurrahman ŞEN

Saygıdeğer Akademisyenlerimiz, Sevgili Öğrenciler;

Bilgi ve belge öğrencilerimiz tarafından düzenlenen Birinci Uluslararası Öğrenci Kongresi'ne hoş geldiniz, şeref verdiniz.

Bu program, bu kongre birçok bakımdan ciddi bir önem taşıyor. Sanıyorum ilk defa öğrenciler tarafından böyle kapsamlı bir çalışma gerçekleştiriliyor. Geleceğimizin teminatı dediğimiz gençlerimizin böylesine bir konuda öncülük yapması, böyle bir çalışmayı gerçekleştirmiş olması başlı başına önemli. İBB Kültür Birimi olarak bizler de Sayın Başkanımız Kadir TOPBAŞ'ın çizdiği kültürel ufuk çerçevesinde bu tarz çalışmaların hepsine canı gönülden destek veriyoruz. Bu projeye de aynı bakış açısıyla destek verdik, yapabileceğimiz her şeyi yapmaya çalıştık.

Bu çalışmaların yürütülmesindeki gayretinden dolayı İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürümüz Ramazan MİNDER kardeşime özellikle teşekkür etmek istiyorum.

Bilgi ve belgenin önemini size anlatacak değilim. Geleceğin dünyasında layık olduğu yerde bulunacak bir Türkiye için bilginin ve belgenin son derece önemi var. Özellikle tarihî olarak idrak etmekte olduğumuz bu günlerdeki Çanakkale, tehcir vb. olayların yıldıönümlerini de düşünecek olursak bilgi ve belge geleceğimizin de teminatı olacak.

Bunu güçlendirip dünyaya da tanıtacak, aktaracak olan sizlersiniz. Sizlerin emeği bunu gerçekleştirecek.

Biz İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak 5'i mobil olmak üzere tam 22 kütüphane ile İstanbul'da hizmet vermeye çalışıyoruz. Bu hizmetleri kütüphanelerimizde görevli 39 tane eğitimli kütüphaneci ile gerçekleştiriyoruz. 2014 yılında Bağcılar, Sultangazi, Sultanbeyli, Çekmeköy ve Esenler'de yeni açılacak olanlarla birlikte kütüphane sayımızı arttırırken buralarda çalışacak eğitimli kütüphaneci yani muhtemelen sizlerin de arasında olacağı eğitimli arkadaşlarla bu çalışmaları sürdürmeye devam edeceğiz.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü çerçevesinde Atatürk Kitaplığı'nda bulunan önemli bilgi ve belgeler İstanbul Kalkınma Ajansı'nın 2012'de yapmış olduğu bir finansörlükle ciddi biçimde dijital ortama, sayısallaştırmaya geçirilmiş oldu. Bu çerçevede birçok gazete, dergi, Osmanlıca kitap, takvimler, albümler, haritalar, kartpostallar, Muhsin Ertuğrul'a ait evrakların tamamı dâhil olmak üzere yaklaşık 4 milyona yakın eser, belge dijitalleştirilmiş oldu ve araştırmacıların kolayca ulaşabilecekleri bir hâle getirildi. Belediyemizin kültür birimi bu noktadaki hizmetlerini, bilhassa 2023 hedefini düşünerek gerçekleştirmeye çalışıyor.

Ben de bu duygular içerisinde kongrenin hayırlara vesile olmasını, geleceğimize ışık tutmasını istiyorum ve emeği geçen bütün gençlerin alınlarından öpüyor, teşekkür ediyorum.

Saygılarımla.

I. OTURUM

KÜTÜPHANECİLİKTE İNOVATİF ÇALIŞMALAR

Oturum Başkanı - Doç. Dr. Asiye Kakırman YILDIZ

Kütüphanelerde Pop-Kültür Uygulamaları

Ahmet YÜCETAŞ/Davut Yasin COŞKUN/Merve KAYHAN/Betül BAYLAN

Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitiminde Uygulamanın Önemi:
Stajlar Üzerine Bir Araştırma

Özhan SAĞLIK

Kütüphanelerde Pop-Kültür Uygulamaları

Ahmet YÜCETAŞ*
Davut Yasin ÇOŞKUN**
Merve KAYHAN***
Betül BAYLAN****

Öz

Popüler kültürün etkileri her alanda olduğu gibi kütüphaneleri ve kütüphane modellerini de etkilemektedir. Belirli dönemlerde popülerleşen ve geniş kitleler arasında yaygınlaşan trendler kütüphanelerin tanıtımı ve hizmet pazarlamasında faydalı birer araç olarak kullanılabilir. Popüler kültür, aynı zamanda kütüphane ve kütüphaneci imajının olumlu anlamda etkilenmesine olanak sağladığı gibi bilgi toplumunda önemli bir yeri olan kütüphanelerin toplum yapısıyla paralel olarak gelişme ve yeniliklere açık olmasını da etkilemektedir. Popüler kültür kütüphaneleri kitapların yer aldığı bina profilinden çıkartıp kütüphanelere yeni bir anlam yüklemektedir. Bu çalışmada popüler kültür ürünlerinin kütüphanelerin ve kütüphane hizmetlerinin pazarlanmasında nasıl kullanılabilirliği konusuna değinilecektir. İnternet ortamında özellikle sosyal ağlar aracılığı ile daha fazla sayıda potansiyel ve aktif kullanıcıya daha farklı ve geniş olanaklarla ulaşma şansı yakalayan kütüphanecilerin pazarlama ve halkla ilişkiler kapsamında popüler kültürü nasıl kullandığı bu çalışmayla incelenecektir.

Anahtar kelimeler: Kütüphaneler, kütüphaneciler, popüler kültür, sosyal ağlar

Giriş

Popüler kültür “halka ait olan” anlamında tanımlanmaktadır. Yani halka ait olan halk tarafından üretilen ve aynı şekilde halk tarafından tüketilen bir kültür yapısı olan pop-kültür toplum yapısını değiştirmektedir. Eski halk kültürünün yerini alan popüler kültür hızlı üretim ve hızlı tüketimi esas almaktadır. Teknolojinin ilerlemesi, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ve sosyal ağların yaygın bir şekilde kullanımı pop-kültürün hızlı ilerlemesine neden olmaktadır. “Popüler kültür oldukça geniş bir alanı içine alır: Evlerde, sofralarda, televizyonda, sokakta, işte, eğlence yerlerinde, izlenen ve dinlenenlerde, yenilende ve içilende, giysilerde ve bunun gibi pek çok alanda kendini

* Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 13020651001@ybu.edu.tr

** Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, davutyasincoskun@gmail.com

*** Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, mrvekayhan@hotmail.com

**** Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, uzra.btl.94@gmail.com

gösterir” (Alemdar ve Erdoğan, 2005, s.112). Popüler kültürün bu kadar alanı içine alması kütüphaneleri de doğrudan etkilemektedir.

Bilgi toplumunda önemli yer edinen *kütüphaneler, gelişen ve değişen toplum yapısı* ile geleneksel kütüphane modelinden çıkmıştır. Kütüphaneler, kitap ve diğer belgeleri saklayıp hizmete sunan kurumlar olmaktan çıkmış, teknolojinin gelişmesi ile sanal, dijital ve elektronik kütüphaneler haline gelmiştir. Bu kütüphanelerde çalışan kütüphanecilerin de rolü bir bakıma değişmiştir. Bilgi kaynaklarının nerede ve hangi formatta olduğu, söz konusu kaynakların tanımlanmasını ve yerlerinin belirlenmesini, kullanılmasını sağlayan kütüphaneciler, kütüphanelerde aktif olarak çalışmaktadır ki bu da kütüphanecilerin yeni iş becerilerine sahip olmalarını gerektirmektedir. Popüler kültür kütüphanelerin fiziksel yapısını, ödünç verme sistemlerini, teknolojinin kullanımını, bilgi hizmetlerinin teknoloji yardımıyla kullanıcıya ulaştırılmasında kullanılmasını, kütüphaneciler ve kütüphane etkinlikleri gibi birçok alanı da etkilemektedir.

Popüler Kültür Kavramı

Popüler kültür kavramı “popüler” ve “kültür” terimlerini içinde barındırmaktadır. Bu iki terim de popüler kültürün açıklanmasında bağımsız düşünülemez. Popüler kültür halkın kültürü, davranışı, değerleri, eğlence biçimi olarak da tanımlanmaktadır (Alemdar ve Erdoğan, 2005, s.114). Popüler kültür halk tarafından hızlı üretilen ve yine hızlı tüketilen bir olgudur. Kitle iletişim araçlarının çoğalması ve internetin aktif kullanımı popüler kültürü hızla yayılmasına neden olmuş ve popüler kültürü evrenselleştirmiştir.

Popüler kültür, en geniş anlamıyla “gündelik hayatın kültürüdür”. Daha dar anlamıyla ise gündelik hayatın eğlencesini içerir (Oktay, 2002, s.15). Popüler kültür, gündelik hayattan motifler taşır, alışkanlıkları etkiler, gereksinimleri değiştirir. Popüler kültür maddi ve manevi anlamda hızlı tüketimi içermektedir.

Popüler kültür, biçim olarak karmaşıktır. Popüler kültürde üreten, bilinen bir kaynak ve üretim süreci vardır. Kültürel değerleri ve gelenekleri, başka forma dönüştürerek yansıtır. Popüler kültür ürünleri tüketiciye dönüktür. Popüler kültür oldukça ucuza fakat parayla elde edilir (Oktay, 2002, s.12).

Kütüphane Kavramı

Kütüphane, hizmet verilen toplulukların bilgi gereksinimlerini karşılamak amacıyla başta kitap ve benzeri diğer bilgi kaynakları olmak üzere sağlandığı, düzenlendiği ve bunlardan maksimum düzeyde yararın sağlanabilmesi için hizmetlerin verildiği toplumsal kuruluşlardır.

Sözü edilen kurum hizmet vereceği kitlenin özelliklerine ve bu kitlenin bilgi

gereksinimlerine göre halk kütüphanesi, üniversite kütüphanesi, okul kütüphanesi, çocuk kütüphanesi, özel kütüphane ve milli kütüphane olmak üzere türlere ayrılmışlardır.

Halk kütüphanesi, kullanıcılarına her türlü bilgi ve enformasyonu gönüllü olarak sağlayan yerel bilgi merkezidir. “Halk kütüphanelerinin temel amacı; yazılı, basılı, göze ve kulağa hitap eden malzemeler ile toplumun her üyesini aydınlatmak ve yeni düşünceler verebilmek konusunda güçlü ve vazgeçilmez kurumlar olmaktır” (Işıldak, 1998, s.678).

Okul kütüphanesi, ilk ve orta öğretim okullarında, ders programlarını desteklemek, öğrencilerin bireysel okuma gereksinimlerine yanıt vermek, okuma alışkanlığını yaratmak ve kökleştirmek, kitabı ve kütüphaneyi kullanmayı öğretmek, kütüphane yaşantısının getireceği olanaklardan yararlanarak toplumsal davranışları güçlendirmeye katkıda bulunmak amacıyla meydana getirilen kütüphanelerdir (Baysal, 1989, s.181). Okul kütüphanelerinin amaçları; İlk ve orta öğretim okullarında ders programlarını desteklemek, öğrencilerin bireysel okuma gereksinimlerine yanıt vermek, öğrencilerde okuma alışkanlığı yaratmak ve kökleştirmek, kitabı ve kütüphaneyi kullanmayı öğretmek, kütüphane yaşantısının getireceği olanaklardan yararlanarak toplumsal davranışları güçlendirmeye katkıda bulunmaktır.

Üniversite kütüphaneleri, akademik personelin, öğrencilerin ve diğer elemanların eğitim öğretim ve araştırmalarında ihtiyaç duydukları çeşitli bilgi kaynaklarını sağlamak amacıyla kurulmuş kütüphanelerdir.

Milli kütüphane, bir yasa ya da diğer düzenlemelerle derleme görevini yerine getiren ve ülke yayınlarını sağlayıp koruma sorumluluğunu taşıyan kütüphanelerdir.

Özel kütüphaneler, bu kütüphaneler özel konulara yönelik kitap ve dokümanların bir araya getirilerek hizmetlerin sunulduğu kütüphanelerdir. Genellikle bu kütüphanelerin sağlamış olduğu hizmetlerden belirli meslek sahiplerinden kişiler ya da endüstriyel düzeydeki kuruluşlar faydalanmaktadır.

Çocuk kütüphaneleri, çocukların hem boş zamanlarını değerlendirip hem de kendi gelişimlerini sağlamaları açısından kurulan, içinde çeşitli yaş gruplarındaki çocukların ilgilerini çekecek ve gereksinimlerini karşılayacak türlü yapıtları bulunduran kütüphanelerdir.

Popüler Kültürün Kütüphaneler Üzerindeki Etkisi

Popüler kültür kütüphanelerin fiziksel yapısını, ödünç verme sistemlerini, teknolojinin kullanımını, bilgi hizmetlerinin teknoloji yardımıyla kullanıcıya ulaştırılmasında kullanılmasını, kütüphaneciler ve kütüphane etkinlikleri gibi birçok alanı etkilemektedir.

Gelişen teknolojiyle birlikte ödünç verme sistemi de teknolojiyle güncellenmiştir. Ocak 2013'te kullanıma sunulan RDA (Resource Description and Access/Kaynak

Tanımlama ve Erişim) kataloglama sistemi ve RFID bütünleşmiş sistemleri ile kullanıcı ödünç verme işlemini kendi kendine yapmak durumundadır. Kullanıcılar istedikleri kitapları evlerinden rezerve edebilmekte ve “Self Check” cihazını kullanarak, barkodlu kütüphane kartlarıyla ödünç ve iade işlemlerini kendileri de yapabilmektedir.

Popüler kültür kütüphaneleri fiziki yönden de etkilemiştir. Özellikle son yıllarda değişen mimarideki görsellik anlayışıyla birlikte yeni oluşum gösteren kütüphanelerde bu mimari görüşten nasibini almıştır. Değişen görsel anlayış, sadece dış tasarımda kalmamış iç tasarımda da kendini göstermiştir. Görsel anlamda değişen ve günümüz modern yapısına ayak uydurmaya çalışan kütüphaneler kullanıcılara daha sıcak bir ortam sağlamaktadır.

Materyallerin düzenlenmesi teknolojinin gelişimi ile büyük çaplı bir etki yaratarak düzenlenme aşamaları büyük oranda bilgisayar ortamına taşınmıştır. Bu şekilde artan materyal çeşidine rağmen düzenleme kolay ilerleyebilmektedir.

Teknoloji, popüler kültürün vazgeçilmez öğelerinden biri olarak kütüphanelere her yönden katkı sağlamaktadır. Bu katkı gelişen teknoloji ile birlikte sürekli kendini güncellemektedir. Gerek kataloglama gerek okuyucu alanları olmak üzere bu etkiyi her alanda hissetmek mümkündür. Popüler kültürün gündelik hayattan kütüphanelere yansımalarının bir diğer güzel örneği de şudur; “Selfie” kavramının kütüphaneciler tarafından “Shelfie” (Kitapların kendi kendini çekiyormuş izlenimini vermek.) olarak uygulanmasıdır.

Popüler Kültürün Kütüphaneler Üzerinde Etki Oluşturabileceği Alanlar

1. Ödünç verme sistemi

Popüler kültür insan hayatına birçok yenilik getirmiştir. Bunların başında bireysellik olgusu öne çıkmaktadır. İnsanlar arası iletişimin önüne geçen bu bireysellik olgusu kişilere kendi işlerini kendilerinin yapması yönünde iletiler aktarır.

Bunun kütüphanelerdeki yansımaları ise gelişen teknoloji ile birlikte yenilenen ödünç verme sistemlerimizde ve kaynak taraması yapabildiğimiz sistemlerde görmek mümkündür. İnsanlar başkalarıyla iletişim kurmaksızın ve bir görevli ihtiyacı olmadan rahatça işlerini halledip kütüphanelerden ayrılabilirlerdir.

2. Fiziksel yapı

Gelişen-değişen ve gelişen bir kültür etkisi altında bulunan halkın kullandığı kurumlara da yansımalarıdır. Eğer bu yansıma gerçekleşmezse halkla kurumlar arasında bir kopukluk meydana gelir ve kurumlar halkın gözündeki çekiciliğini kaybederek yok olmaya mahkûm olurlar. Kütüphanelerde bu kurumlarının başında gelen kurumlardandır.

Gerek mimari açıdan, gerekse içinde barındırdığı sistemler yönünden kütüphaneler popüler kültüre uyum sağlama çabası içindedirler.

3. Materyallerin düzenlenmesi

Materyallerin düzenlenmesi yönünden gelişen teknoloji kütüphanelerde aktif bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Eskisine göre kolaylaşan kataloglama işlerinin yapılma süresi kısalmış insanlığın varoluşundan beri hız kazanma işlevi kütüphanelerdeki sistemlere de yansımıştır. Böylelikle hem zamanın hem çalışan insan sayısından tasarruf edilmiştir.

4. Teknolojinin bilgi hizmetlerinin kullanıcıya ulaştırılması

Bu evrede kütüphanelerde zaman içinde tamamen yeni kısımlar oluşturulmuştur. Bilginin aktarım ortamlarının değişmesi yeni oluşumları zorunlu kılmıştır. Medya merkezleri, bilgisayar laboratuvarları bu yeni oluşumlara en somut örneklerdir.

5. Kütüphaneciler üzerindeki etkisi

Halka hizmet eden bir kurumun çalışanları yine o halk arasında yaşayan ve halkın çoğunluğu gibi baskın kültüre uyumuş insanlardır. Bunun olması bir nevi zorunluluk sayılabilir. Çünkü halka hizmet veren insanların halktan geri bir çizgide yürümesi halkı çalıştığı kurumdan uzaklaştırabilir.

6. Kütüphane etkinlikleri üzerindeki etkisi

Toplum içinde bireyselleşen insan yapısı, aslında tekrar başa dönerek, insanlar arası etkileşim ile birlikte sosyalleşmeyi gerekli kılmıştır. Halk kütüphanelerine bu konuda düşen görev artmış var olan etkinlik görevlerinin bir kısmı değişmiş ve yeni etkinlik görevleri eklenmiştir. Kütüphanelerde düzenlenen bu etkinlikler sonucunda bireyselleşmenin yanı sıra etkileşim sağlanmış ve sosyalleşmiştir.

Sonuç

Kütüphanecilerin halkla uyum sağlayabilmesi için popüler kültür ürünlerini göz ardı etmemeleri gerekmektedir. İnternet ortamının popüler kültür ürünlerinin yayılmasına yaptığı katkıyla birlikte insanların alışkanlıkları ve ihtiyaçları değişmektedir. Bu değişim kütüphaneleri de etkilemektedir. Eğer kütüphaneciler popüler kültür öğelerini doğru kullanabilirlerse kütüphanelerin tanıtımında ve hizmetlerin pazarlanmasında halka ulaşabilirler. Dolayısıyla kütüphaneciler halkla ilişkilerini güçlendirmeli, sosyal ağları kütüphane tanıtımları için aktif kullanmalı, kütüphane aktivitelerini önemsemelidirler.

Kaynakça

Akbulut, M. (1984). Milli kütüphaneler, *Türk Kütüphaneciliği*, 33 (1), 1-11.

Alemdar, K. ve Erdoğan, İ. (2005). *Öteki kuram*, Ankara, Erk Yayınları.

Işıldak, S. (1998). *Kütüphaneciliğe giriş*. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.

Oktaç, A. (2002). *Türkiye'de popüler kültür*, Everest Yayınları.

Popüler kültür 20 Mayıs 2014 tarihinde <http://tr.wikipedia.org> adresinden erişildi.

Yılmaz, B. (1998). Halk kütüphaneleri-okul kütüphaneleri arasında işbirliği ve Türkiye'de durum. *Türk Kütüphaneciliği*, 12 (2): 110-130.

Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitiminde Uygulamanın Önemi: Stajlar Üzerine Bir Araştırma

Özhan SAĞLIK*

Öz

Türkiye’de Bilgi ve Belge Yönetimi (BBY) bölümlerinin lisans düzeyinde 4 yıllık müfredat dilimleriyle eğitim-öğretim verilmektedir. Türkiye’deki BBY programlarında öğrencilerin arşiv ve kütüphanelerde belirli süreler kalarak uygulama yaptıkları zorunlu staj programları mevcuttur. Bu staj programları, bir ay sürmektedir. Bu çalışmada, bilgi ve belge yönetimi pratiğini içselleştirmek için bir aylık staj programları yeterli midir sorusuna cevap aranmaktadır. Bununla birlikte, BBY programlarında teori ve uygulama bir arada götürülürse, öğrenciler daha nitelikli olabilir mi sorusu sorulmaktadır. Çalışma, bu soruların araştırılması amacıyla ortaya çıkmaktadır. Araştırmada “mevcut staj uygulaması, BBY öğrencilerini mezun olduktan sonra yapacakları mesleğe hazırlamak konusunda yeterli olmamaktadır” hipotezinden yola çıkılarak hareket edilmektedir. Çalışmada, staj yapmış ve bir arşiv veya kütüphanede en az 18 aydır çalışan BBY mezunlarının staj hakkındaki düşüncelerini tespit etmek amacıyla kendilerine birtakım sorular sorulup, anket yöntemi kullanılmaktadır. Öğrencilerin mezun olduktan sonra yapacakları işe dair bilgiler öğrendiği stajların etkili olması, öğrencilerin iş hayatına daha hazır başlamalarına vesile olabilmektedir. Yazar, çalışmada bu vesile olma sürecine katkıda bulunmayı ümit etmektedir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular şöyle belirtilebilir: BBY mezunları, stajların kendilerini mesleğe hazırlamak konusunda yeterli olmadığını ifade etmektedir. Mezunlar, eğitim-öğretim dönemi içerisinde dersler ile birlikte yürütülecek stajların, kendilerini mesleğe daha iyi hazırlayacağını düşünmektedir.

Anahtar kelimeler: Bilgi ve belge yönetimi eğitimi, mesleki eğitim, staj

Importance of Practice in the Information and Records Management Education: A Survey on Internships

Abstract

Information and Records Management (IRM) departments instructed with 4 yeared curriculum on the undergraduate degree in Turkey. There are imperative internship implementation that students working in archives and libraries within certain periods in Turkish IRM departments. These internships take a month. In this study, do one month internship programs sufficient to internalize the practice of information and records management question will be answering. At

* İstanbul Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı, ozhan.saglik@istanbul.edu.tr

the same time, if theory and practice concrescenced, students would be more qualified is being questioned. Study is ocured to exploring these questions. “Recent internship implementation is not sufficient to preparing students for jobs done by them after they graduate” is the hypothesis. There are some questions asked to IRM alumnis who had been intern and has been working 18 months in archive or library and survey method is being used. Efficient of internships that the students have been learning for their potential jobs after they graduate, could be conduce making students more ready to working life. Writer is hoping to contribute this conducting process. The findings obtained in consequence of this study are mentioned like that: IRM alumnis,expressed that internships are not sufficient to prepare them for working life. Alumnis are thinking that internships that concrescenced with lessons in education period, would prepare better to profess.

Keywords: Education for information and records management, vocational education, internship

Giriş

Türkiye’deki üniversitelerin bilgi ve belge bölümlerinde okuyan öğrenciler müfredatları gereği zorunlu stajlar yapmaktadır. Bu stajların türü ve süresi bölümlere göre çeşitlilik göstermektedir. Türk Dil Kurumu (TDK) Sözlüğü’nde staj; “bir kimsenin meslek bilgisini artırmak için bir kurumun bir veya birçok bölümünde çalışarak geçirdiği dönem olarak” tanımlanmaktadır (TDK, Güncel Türkçe Sözlük). Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü’nde ise; “herhangi bir iş ve meslekte, meslek bilgisini artırmak ve geliştirmek için deneyimli görevliler yanında ve onların gözetimi altında yapılan uygulama çalışmaları” olarak ifade edilmektedir (Türkiye Bilimler Akademisi [TUBA], Bilim Terimleri Sözlüğü). Bu tanımlardan da anlaşıldığı üzere stajlar meslek bilgisini artırıcı uygulama deneyimini kazandıran süreçler olarak algılanabilir. Bu çalışmada Türkiye’deki Bilgi ve Belge Yönetimi (BBY) bölümlerinde mevcut olan staj uygulamaları değerlendirilmektedir.

Türkiye’de BBY bölümleri 2002 yılında; Kütüphanecilik, Arşivcilik, Dokümantasyon-Enformasyon bölümlerinin birleştirilmesiyle tesis edilmiştir (Çakın, 2005, s. 18). 2014 yılı itibariyle 8 üniversitede BBY eğitim ve öğretimi verilmektedir. Bu üniversiteler; Ankara, Atatürk, Çankırı Karatekin, Hacettepe, İstanbul, Marmara, Yıldırım Beyazıt ve Yakınoğu Üniversitesi olarak sıralanabilir. 4 yıllık lisans eğitimi veren BBY programlarında zorunlu stajlar mevcut olmakta; staj süre ve dönemi üniversitelere göre değişiklik gösterebilmektedir. Genel bir fikir verebilmesi açısından staj uygulamaları ile staj yapan öğrencileri bulunan Ankara, Atatürk, Hacettepe, İstanbul, Marmara ve Yakınoğu Üniversitelerinin staj uygulamalarından kısaca bahsedilecektir. Bu uygulamaların bahsinden önce, BBY literatüründe stajları konu alan ve buna değinen çalışmalar hakkında bilgi vermek gerekmektedir.

Literatür Taraması

Aysun Ülkü Aydın 1994 yılında tamamladığı yüksek lisans tezinde Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü'nde yapılan stajların son sınıf öğrencileri tarafından nasıl değerlendirildiğini araştırmıştır (Aydın, 1994). Staj yapanların stajlara dair gözlemlerini anlattığı iki çalışma bulunmaktadır. (Varol, 2003, s. 199-200; Çetinkaya ve Kurşun, 2011, s. 156-161). 2007 yılında yapılan Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu'nda staj mevzusunun üzerine odaklanıldığı dikkat çekmektedir. Nilüfer TUNCER, Hacettepe Üniversitesi'nde staj uygulamasının nasıl başladığını aktarmaktadır (Tuncer, 2007, s. 17). Arşivcilik eğitime dair yapılan bildirimlerde uygulamanın önemine dikkat çekilmekte; arşivcilik teorisinin uygulamalar ile güçlendirilmesi gerektiğine vurgu yapılmaktadır. (Baydur ve Külcü, 2007, s. 30; Keskin, 2007, s. 90). Hacettepe Üniversitesi BBY akademisyenlerinin bölüm müfredatına dair değişiklikleri aktardıkları çalışmalarda stajlar üzerine odaklandıkları görülmektedir. Hacettepe Üniversitesi BBY Bölümü'nün bölümdeki eğitim üzerine 2003 yılında yazdığı eleştirilerde staj sürelerinin uzatılması gerektiği belirtilmektedir. Bununla birlikte 2012 yılında stajların eğitim-öğretim dönemi içerisinde gerçekleştirilmesine karar verilmiştir (Çakın, 2012, s. 275). Tonta'nın 2012 yılında yayınlanan çalışmasında Hacettepe Üniversitesi BBY öğrencilerinin staj sürelerini yetersiz bulduğu ifade edilmekte; yapılan düzenleme ile daha önce yaz döneminde yapılan stajların 14 hafta boyunca haftada üç iş günü kurumlarda çalışarak gerçekleştirileceği belirtilmektedir (Tonta, 2012, s. 298 ve s. 302). Elsa Bitri 2013 yılında yayınlanan Arnavutluk'ta Kütüphane ve Bilgibilim eğitimi üzerine odaklanan çalışmasında; üniversitelerde verilecek lisans eğitimlerinde zorunlu stajların olması gerektiğini ifade etmektedir (Bitri, 2013, s. 123).

Yurtdışında BBY bölümlerinin müfredatına dair yapılan çalışmalarda da stajları konu alan ve/veya buna dikkat çeken çalışmalar bulunmaktadır. Çin'deki kütüphanecilik eğitiminin geleceği hakkında önerilerde bulunan bir çalışmada, bölümlerde verilen eğitimin dönem içerisinde yapılacak uygulamalarla pekiştirilmesi tavsiye edilmektedir (Xiaoying, 1997, s. 1-12). Sierra Leone'deki kütüphanecilik eğitiminin anlatıldığı çalışmada, kütüphanecilik eğitiminin uygulama ile iç içe geçerek yapılması önerilmektedir (Kargbo, 1999, s. 97-103).

Amerika'da yapılan bir çalışmada, referans kütüphanecisinin görevini gerektiği gibi yapabilmesi için bölümlerin, uygulamayı merkezine alan eğitim programı tesis etmesi gerektiği belirtilmektedir (Meulemans ve Brown, 2001, s. 253-264).

2007 yılında Afrika'da kütüphaneciliğin neden gelişmediğini anlatıp, Kütüphanecilik Bölümlerinin neler yapabileceğini sorgulayan bir çalışmada, bölümlerin öğrencileri kütüphanecilik sahasında uygulamalar yaptırarak yetiştirmesi gerektiği belirtilmektedir (Albright ve Kawooya, 2007, s. 109-120). Nijeryadaki kütüphanecilik eğitiminin incelendiği çalışmalarda, bölümlerin kütüphanelerle işbirliği yaparak kütüphanecileri mesleğe hazır olarak yetiştirmeleri ve teori ile pratik arasındaki boşluğun kapatılması

gerektiği vurgulanmaktadır (Diso ve Njoku, 2007, s. 121-133; Edegbo, 2001, s. 12). Etiyopya'daki kütüphanecilik eğitiminin konu alındığı bir çalışmada, ülkede verilen kütüphanecilik eğitimi anlatılmakta; kütüphanelerin toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için saha tecrübesinin önemine dikkat çekilmektedir (Mammo, 2011, s. 110-120).

Dominik Cumhuriyeti'ndeki kütüphanecilikle ilgili gelişmelerin ülkedeki mevcut eğitim müfredatı ile kökleşerek serpilip serpilemeyeceğini sorgulayan bir diğer çalışmada ise, kütüphanecilik ve arşivcilik eğitimi veren müstakil bölüm sayısının artırılıp, bölümlerde verilen eğitimin uygulama ile birlikte yürütülmesi önerilmektedir (Mendez ve Montero, 2007, s. 89-102).

Avustralya'daki kütüphanecilik eğitimi öğrencilerin görüşleriyle değerlendiren bir çalışmada, 281 öğrenci ve 98 mezunun katıldığı bir anket yapıp, öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Öğrenciler, sahada gerçekleştirilen uygulamaların fazlaştırılması gerektiğini ifade etmiştir. (Combes, Hanisch, Carroll ve Hughes, 2011, s. 137-143).

Kanada'da yüksek lisans öğrencileri ile yapılan bir çalışmada, eğitim programının kendilerini mesleğe hazırlamak konusunda yeterli olup olmadığı sorulmaktadır. Öğrenciler, müfredatın kendilerini mesleğe hazırladığını fakat saha uygulamaları ile zenginleştirilmesi gerektiğini aktarmıştır. (Cherry, Duff, Singh ve Freund, 2011, s. 121-131).

Güney Kore'de yapılan bir çalışmada ülkedeki kütüphanecilere Bilgi ve Belge Yönetimi eğitimi ile ilgili sorular sorulmakta; lisans düzeyindeki eğitimde öğrencilere hangi yetkinliklerin kazandırılması gerektiği hususunda görüşler bildirilmektedir. Çalışmaya 508 kütüphaneci katılmış olup, saha tecrübelerinin eğitim programlarında olması gerektiğini belirtmişlerdir. (Noh, Ann ve Choi, 2012, s. 348-364).

Zimbabve'deki Ulusal Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Belge Yönetimi ve Arşivcilik Bölümü'nün 2008-2012 yılları arasındaki mezunları ile yapılan bir çalışmada mezunlar bölüm müfredatının güncelleştirilerek, teori ve uygulama arasındaki boşluğun azaltılıp kaldırılması gerektiğini ifade etmiştir (Noko ve Nglube, 2013, s. XXI-14).

Amerika'daki Kütüphanecilik ve Bilgi Bilim Bölümlerinde verilen Bilgi Teknolojileri derslerinin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını sorgulayan bir çalışmada, teori ve pratiğin bir arada götürülmesine duyulan ihtiyaç dile getirilmektedir (Singh ve Mahra, 2013, s. 219-231).

Türkiye'deki BBY Stajları

Ankara Üniversitesi BBY stajları biri halk kütüphanesi, diğeri ise araştırma/kurum/ özel kütüphaneler veya arşiv/dokümantasyon merkezinde yapıp, yaz döneminde gerçekleştirilir (Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 2014).

Atatürk Üniversitesi'nde bir BBY mezunu uzmanın bulunduğu kütüphane ya da arşivde yapılan bir zorunlu staj bulunmaktadır; yaz döneminde gerçekleştirilmektedir (Hüseyin Odabaş ile yapılan görüşme, 2014).

Hacettepe Üniversitesi BBY Bölümünde 3. sınıfın sonunda yapılan bir staj uygulaması mevcuttur. Yapılan son düzenleme ile staj uygulaması 3. sınıfın 2. yarıyılında haftanın 2 günü okula gidip, diğer günlerde staj yapılarak gerçekleştirilecektir (Tolga Çakmak ile yapılan görüşme, 2014).

İstanbul Üniversitesi'nde biri üniversite kütüphanesi, diğeri ise kurum arşivinde yapılmak üzere iki adet zorunlu staj uygulaması mevcuttur. Bu stajlar yaz döneminde yapılmaktadır (İstanbul Üniversitesi Eğitimde Yapılanma ve Yenilenme Bilgi Sistemi, 2014).

Marmara Üniversitesi'nde zorunlu olarak iki staj yapılmaktadır. Bu stajların her ikisi de arşiv veya kütüphanede ya da biri arşiv diğeri kütüphanede çalışarak yapılabilir. Stajlar, yaz döneminde yapılmaktadır (Varol Saydam ile yapılan görüşme, 2014).

Yakındoğu Üniversitesi'nde stajlar, BBY mezunu en az bir uzmanın bulunduğu kütüphane ve arşivlerde yaz döneminde gerçekleştirilmektedir (Mustafa Sağsan ile yapılan görüşme, 2014).

Yurtdışındaki BBY Bölümlerinin staj uygulamalarına bakıldığında şu hususlar dikkati çekmektedir: Lund Üniversitesi'nde arşiv stajları eğitim-öğretim dönemi içerisinde derslerle birlikte götürülerek yapılmaktadır (Lund University, 2014). Manchester Metropolitan Üniversitesi'nde Kütüphanecilik ve Bilgibilim olarak adlandırıp, BBY Bölümünün muadili olarak değerlendirebileceğimiz bölümde BBY eğitimi yüksek lisans derecesinde verilmektedir. Eğitim müfredatında Araştırma ve Uygulama adı ile okutulan ders kapsamında belirli bir dönem araştırma yapıldıktan sonra, kurumlarda staj türünden uygulamalar yapılmaktadır (Manchester Metropolitan University, 2014).

Rhode Island Üniversitesi'nde de yüksek lisans düzeyinde eğitim veren Kütüphanecilik ve Bilgi Bilim Bölümü'nde staj uygulaması mevcuttur. Staj uygulaması eğitim-öğretimi dönemi içerisinde derslerle birlikte yürütülerek yapılmaktadır (Rhode Island University, 2014). Bu adreste ise staj yapanların stajları hakkında edindikleri genel izlenimler bulunmaktadır (Library Internships and Professional Field Experiences, 2014).

British Columbia Üniversitesi'nde yüksek lisans düzeyinde eğitim veren Kütüphane&Arşiv ve Bilgi Bilimi Okulu mevcuttur. Bu okulda bir dönem içerisinde 3 ay süren staj uygulamaları bulunmaktadır (British Columbia University, 2014). Yukarıda verilen örneklerden de anlaşılacağı üzere yurtdışında stajlar saha çalışmaları olarak gerçekleşmekte ve eğitim-öğretim dönemi içerisinde derslerle birlikte yürütülmektedir.

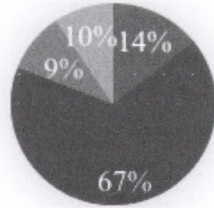
BBY Mezunlarının Stajlar Hakkındaki Düşünceleri

Türkiye'deki BBY mezunları genelde stajlarını kütüphane ya da arşiv üzerine yapmaktadır. 2002 yılında BBY adını alarak tek bir biçime kavuşan bölümde ilk mezunlar 2006 yılında verilmiştir. Çalışmanın evreni, Türkiye'deki BBY Bölümlerinden mezun olanlar oluşturmaktadır. Örneklem olarak, en az 18 aydır bir kütüphane ya da arşivde çalışıp, stajını kütüphanede çalışıyorsa kütüphane, arşivde çalışıyorsa arşiv üzerine yapan 2006 ve sonrasında mezun olanlar seçilmiştir. Bu niteliklerde katılımcılar aranırken; rastgele seçilen kurumların yönetici ya da ilgilileriyle yapılan yazışmalar sonucunda anket katılımcıları belirlenmiştir. Ankete katılanların demografik ve diğer bilgileri şöyle belirtilebilir:

- Ankete 21 kişi katılmış olup, 14 kişi kadın, 7 kişi de erkektir.
- 14 kişi 26-30, 2 kişi 31-40, 5 kişi ise 18-25 yaş aralığındadır.
- 1 kişi Doktora, 4 kişi Yüksek Lisans, 16 kişi Lisans mezunudur.
- 14 kişi kütüphaneci, 7 kişi arşivci konumunda çalışmaktadır.
- 12 kişi kamu, 9 kişi ise özel kurumlarda görev yapmaktadır.
- 11 kişi İstanbul, 6 kişi Marmara, 4 kişi ise Hacettepe Üniversitesi'nden mezun olmuştur.

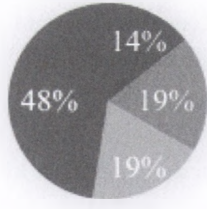
11 kişi stajını kamu, 10 kişi de özel kurumlarda yapmıştır. Kamu kurumlarında staj yapan 4 kişi şu anda özel, 7 kişi ise kamu kurumlarında çalışmaktadır. Stajını özel kurumlarda yapan 5 kişi kamu, diğer 5 kişi ise özel kurumlarda görev yapmaktadır.

Ankete katılanlara 14 soru sorulmuş olup, alınan cevaplar aşağıdaki şekillerle belirtilmektedir:

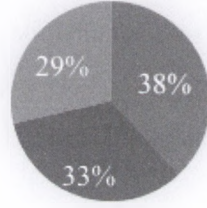
■ Kesinlikle katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kararsızım ■ Katılmıyorum

Şekil 1. "Staj süresi bakımından meslek hayatımda yapacağım işler hakkında fikir verebilecek nitelikteydi" sorusuna verilen cevaplar.

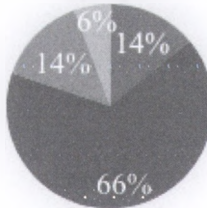
■ Kesinlikle katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kararsızım ■ Katılmıyorum

Şekil 2. “Staj, süresi bakımından beni mesleğe hazırlayabilecek nitelikteydi” sorusuna verilen cevaplar.

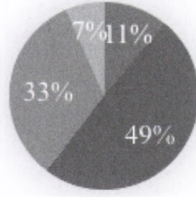
■ Katılıyorum ■ Katılmıyorum ■ Kararsızım

Şekil 3. “Staj, süresi bakımından uzmanlaşma alanı konusunda fikir verebilecek nitelikteydi” sorusuna verilen cevaplar.

■ Kesinlikle katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kararsızım ■ Katılmıyorum

Şekil 4. “Staj iş tecrübesi kazandırmıştır” sorusuna verilen cevaplar.

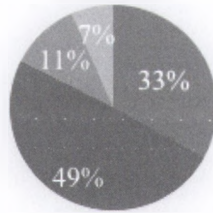
■ Kesinlikle katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kararsızım ■ Katılmıyorum

Şekil 5. “Staj yeteneklerimi geliştirmiştir” sorusuna verilen cevaplar.

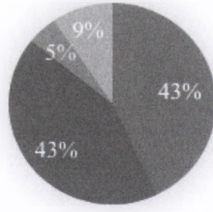
■ Kesinlikle katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kararsızım ■ Katılmıyorum

Şekil 6. “Üniversitede gördüğüm teorik bilgiyi, stajda uygulamaya aktarabildim” sorusuna verilen cevaplar.

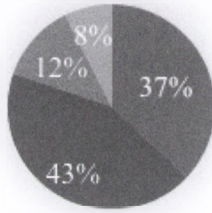
■ Kesinlikle katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kararsızım ■ Katılmıyorum

Şekil 7. “Eğitim-öğretim yılının bir dönemi boyunca okula gidip, diğeri dönemi süresince özlük haklarım korunarak (maaş, yol, yemek vb. gibi) staj yapsaydım, kendimi mesleğe daha hazır hissederdim” sorusuna verilen cevaplar.

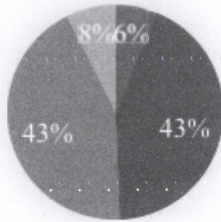
■ Kesinlikle katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kararsızım ■ Katılmıyorum

Şekil 8. “Yaz dönemi yerine, haftanın belirli günleri okula gidip, diğer günlerde özlük haklarım korunarak (maaş, yol, yemek vb. gibi) stajı gerçekleştirseydim kendimi mesleğe daha hazır hissederdim” sorusuna verilen cevaplar.

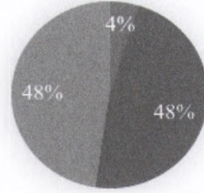
■ Kesinlikle katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kararsızım ■ Katılmıyorum

Şekil 9. “Stajı bir yıl boyunca özlük haklarım korunarak (maaş, yol, yemek vb. gibi) yapsaydım, kendimi mesleğe daha hazır hissederdim” sorusuna verilen cevaplar.

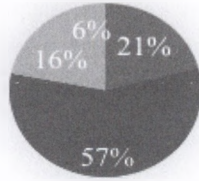
■ Kesinlikle katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kararsızım ■ Katılmıyorum

Şekil 10. “Staj öncesi üniversitede gördüğüm dersler, stajda ihtiyaç duyduğum bilgileri sağlamıştır” sorusuna verilen cevaplar.

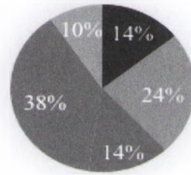
■ Katılıyorum ■ Kararsızım ■ Katılmıyorum

Şekil 11. “Stajda ihtiyaç duyduğum bilgileri sağlayan dersleri stajdan sonra gördüm” sorusuna verilen cevaplar.

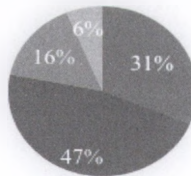
■ Kesinlikle katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kararsızım ■ Katılmıyorum

Şekil 12. “Staj yaptığım kurumdaki BBY mezunları, beni gelecekteki meslektaşları olarak görmüşlerdir” sorusuna verilen cevaplar.

■ Kesinlikle katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kararsızım ■ Katılmıyorum ■ Kesinlikle katılmıyorum

Şekil 13. “Staj süresince zihinsel çaba gerektirmeyen, rutin işlemlerle meşgul oldum (raf kaydırma, sırt etiketi verme vb. gibi)” sorusuna verilen cevaplar.

■ Kesinlikle katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kararsızım ■ Katılmıyorum

Şekil 14. “İşimi yaparken edindiğim tecrübeler, staj sürelerinin yetersiz kaldığını göstermiştir” sorusuna verilen cevaplar.

Sonuç

Üniversite döneminde yapılan stajlar, öğrencileri mesleğe hazırlayan son uygulama süreçleri olmaktadır. Bu stajlar ne kadar nitelikli olursa, öğrenciler o derece mesleğe hazır olabilecektir. Yapılan bu çalışmada, belirli bir iş tecrübesine sahip BBY mezunlarına stajların niteliği sorulmuş ve dikkate alınması gereken sonuçlar elde edilmiştir.

Çalışma sonunda elde edilen bulgular şöyle belirtilebilir:

- Stajların meslekte ne yapılacağına dair fikir verebilecek bir süreye sahip olduğu dile getirilmektedir.
- Stajların, uzmanlaşma alanı konusunda bir fikir verdiği ya da vermediğini belirten cevaplar neredeyse aynı sayıda olmaktadır. Bu soruda 6 kişi kararsız kalmıştır. Bu durum, bu husus hakkında bölüm mezunlarının aklında soru işareti bulunduğunu göstermektedir.
- Stajların, yetenekleri geliştirip, iş tecrübesi kazandırdığı dile getirilmektedir.
- Stajlar süresi bakımından öğrencileri mesleğe hazırlamak konusunda yetersiz kalmaktadır.
- Yaz dönemi yerine, haftanın belirli günleri okula gidip diğer günlerde staja gidilmesi ya da bir dönem okul, bir dönem staj uygulaması ile veya bir yıl boyunca staj yapıldığı takdirde, BBY mezunları kendilerini mesleğe daha hazır göreceklere ifade etmektedir. Haftanın belirli günleri okula gidip diğer günler staja gidilmesi daha çok benimsenen bir yöntem olmaktadır.

İş hayatında edinilen tecrübeler, staj sürelerinin yetersiz kaldığını göstermektedir.

Gelecekteki bilgi ve belge uzmanlarının iş sahası hakkında bizzat çalışarak izlenim edindikleri ilk zaman dilimi staj süreleri olmaktadır. Staj süreleri ne kadar uzun ve verimli olursa öğrenciler kendilerini mesleğe o derecede hazır hissedecektir. BBY eğitiminde uygulanan mevcut staj süreleri öğrencileri mesleğe hazırlamak konusunda yetersiz kalmaktadır. Staj sürelerinin uzatılması öğrencileri mesleğe daha iyi hazırlayabilecektir. Bu amaçla, Türkiye'deki BBY bölümlerinde bir dönem okul, bir dönem staj veya haftanın belirli günleri okul diğer günler staj uygulaması tercih edilebilir.

Kaynakça

- Albright, K. ve Kawooya, D. (2007). Libraries in the time of AIDS: African perspective and recommendations for a revised model of LIS education. *TheInternational Information & Library Review*. 39, 109-120.
- Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. 12.04.2014 tarihinde http://bilgibelge.humanity.ankara.edu.tr/index.php?bil=bil_icerik&icerik_id=184 adresinden erişildi.
- Aydın, A.Ü. (1994). Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümünde Uygulanmakta Olan Staj Programının Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Baydur, G. ve Külcü, Ö. (2007). Arşivcilik eğitimi: Hacettepe Üniversitesi deneyiminin ardından. Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu, 24-26 Ekim 2007, Ankara. Bildiriler içinde (ss. 24-31). Kurbanoğlu, S. vd. (Yay. Haz.). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. 05.04.2014 tarihinde http://by2007.bilgiyoneti.net/bildiriler/baydur_kulcu.pdf adresinden erişildi.
- Bitri, E. (2013). Kütüphane ve Bilgibilim Eğitimi: Arnavutluk İçin Bir Yaklaşım. *Türk Kütüphaneciliği*. 27(1), 117-135.
- Cherry, J. M. vd. (2011). Student perceptions of information professions and their master's program in information studies. *Library & Information Science Research*. 33, 120-131.
- Combes, B. vd. (2011). Student voices: Re conceptualising and re-positioning Australian library and information science education for the twenty-first century. *TheInternational Information & Library Review*. 43, 137-143.
- Keskin, İ. (2007). Gelişmelerin Şekillendirdiği Bir Bilim Olarak Arşivcilik ve Arşivcilik Eğitimi. Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu, 24-26 Ekim 2007, Ankara. Bildiriler içinde (ss. 82-91). Kurbanoğlu, S. vd (Yay. Haz.). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. 05.04.2014 tarihinde <http://by2007.bilgiyoneti.net/bildiriler/tuncer.pdf> adresinden erişildi.
- Çakın, İ. (2005). Cumhuriyet'ten günümüze bilgi profesyonellerinin eğitiminde başlıca yönelişler. *Türk Kütüphaneciliği*, 19(1), 7-24.
- Çakın, İ. (2012). Bilgi profesyonellerinin eğitiminde 40 yıl: Hacettepe Üniversitesinin lisans programındaki değişiklikler. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(2), 262-290.
- Çetinkaya, M. ve Kurşun, B. Y. (2011). Kullanıcı Odaklı Olarak Kurulan Büyük Kütüphane'de Staj. *Türk Kütüphaneciliği*. 25(1), 156-161.
- Diso, L. I. ve Njoku, I. F. (2007). Library and information science education in Nigeria: Curricula contents versus cultural realities. *TheInternational Information & Library Review*. 39, 121-133.
- Edegbo, W. I. (2011). Curriculum Development in Library and Information Science Education in Nigerian Universities: Issues and Prospects. 13.04.2014 tarihinde <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/560> adresinden erişildi.
- İstanbul Üniversitesi Eğitimde Yapılanma ve Yenilenme Bilgi Sistemi. 12.04.2014 tarihinde https://egitimdeyapilanma.istanbul.edu.tr/akademik/index.php?page=mufredat&&birim_id=36&&dil=tr adresinden erişildi.
- Kargbo, J. A. (1999). Library Education and the Practitioner: The Sierra Leone Experience. *International Information & Library Review*. 31, 97-103.
- Lund University Department of Arts and Cultural Sciences. Archival Studies Course Offerings. 13.04.2014 tarihinde http://www.kultur.lu.se/media/utbildning/dokument/kursplaner/ABMA11_eng.pdf adresinden erişildi.
- Manchester Metropolitan University. Library and Information Management Courses. 13.04.2014 tarihinde http://www2.mmu.ac.uk/study/postgraduate/taught/2013/10231/?course_id=10231 adresinden erişildi.

- Mammo, Y. (2011). Rebirth of library and information science education in Ethiopia: Retrospectives and prospectives. *The International Information & Library Review*. 43, 110-120.
- Mendez, E. M. ve Montero, A. E. (2007). Assessing information professionals in Dominican Republic: Are they prepared to deal with the new democratic libraries? *The International Information & Library Review*. 39, 89-102.
- Meulemans, Y. N. ve Brown, J. (2001). Educating instruction librarians A model for Library and Information Science education. *Research Strategies*. 18, 253-264.
- Noh, Younghee vd. (2012). A Study of Changes in the Library and Information Science Curriculum with Evaluation of Its Practically. *The Journal of Academic Librarianship*. 38(6), 348-364.
- Noko, Phethehile ve Ngulube, Patrick. (2013). A vital feedback loop in educating and training archival professionals: a tracer study of records and archives management graduates in Zimbabwe. 13.04.2014 tarihinde <http://idv.sagepub.com/content/early/2013/12/02/0266666913510308> adresinden erişildi.
- The University of Rhode Island Harrington School of Communication and Media. Master of Library and Information Science Requirements. 13.04.2014 tarihinde <http://harrington.uri.edu/graduate/library-information-studies/graduate-program/mlis-requirements/> adresinden erişildi.
- The University of Rhode Island Harrington School of Communication and Media. Master of Library and Information Science Library Internships and Professional Field Experiences. 13.04.2014 tarihinde <https://docs.google.com/a/my.uri.edu/spreadsheet/pub?key=0Agnh1X10k5-ldDQ4Ql9WM2J4LVdkaIM2bE1XbTBwZUE&output=html> adresinden erişildi.
- Singh, V. ve Mehra, B. (2012). Strengths and weaknesses of the Information Technology curriculum in Library and Information Science graduate programs. *Journal of Librarianship and Information Science*. 45(3), 219-231.
- Tonta, Y. (2012). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Lisans Programının Güncelleştirilmesi (2009-2011). *Türk Kütüphaneciliği*. 26(2), 291-314.
- Tuncer, N. (2007). Kütüphanecilik eğitiminde değişen ufuklar: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümünün ilk onbeş yılı. *Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu*, 24-26 Ekim 2007, Ankara. Bildiriler içinde (ss. 13-18). Kurbanoglu, S. vd (Yay. Haz.). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. 05.04.2014 tarihinde <http://by2007.bilgiyoneti.net/bildiriler/tuncer.pdf> adresinden erişildi.
- Türk Dil Kurumu. Güncel Türkçe Sözlük. 06.04.2014 tarihinde http://tdk.org.tr/index.php?option=com_gts&karama=gts&guid=TDK.GTS.53768589209420.74995779 adresinden erişildi.
- Türkiye Bilimler Akademisi. Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü. 06.04.2014 tarihinde <http://www.tubaterim.gov.tr/> adresinden erişildi.
- University of British Columbia School of Library, Archival & Information Studies. Course Descriptions. 13.04.2014 tarihinde <http://www.slais.ubc.ca/courses/experiential-hosts.htm> adresinden erişildi.
- Varol, D. (2003). Staj Uygulamaları Üzerine Kişisel Gözlemler. *Türk Kütüphaneciliği*. 17(2), 199-200.
- Xiaying, Dong. (1997). Transition of Library and Information Science Education in China: Problems and Perspective. *International Information & Library Review*. 29: 1-12.
- 12.04.2014 tarihinde Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Araştırma Görevlisi Varol Saydam ile yapılan görüşme.
- 13.04.2014 tarihinde Hacettepe Üniversitesi BBY Bölümü Araştırma Görevlisi Tolga Çakmak ile yapılan görüşme.
- 23.04.2014 tarihinde Yakınoğu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölüm Başkanı Doç. Dr. Mustafa Sağsan ile yapılan görüşme.
- 10.05.2014 tarihinde Atatürk Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Bölüm Başkanı Doç. Dr. Hüseyin Odabaş ile yapılan görüşme.

II. OTURUM

ULUSLARARASI BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ EĞİTİMİ VE UYGULAMALARI

Oturum Başkanı -Öğr. Gör. Dr. Lale ÖZDEMİR

Dünden Bugüne Kıbrıs Türk Kütüphaneciliği

Ecem SIĞIRCI / Gizem KORUROĞLU

Türkiye ve İngiltere'de Lisans Düzeyinde Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi

Rabia Elif GÜNGÖRDÜ / İrem Hilal KAYIKLIK / Harika BAŞ / Abdullah BİRİNCİ /
Hüseyin KAYRAN / Yıldız YEREBASMAZ / Yasin ORUÇ / Mansur GÜLOĞLU

Kütüphaneler ve Girişimcilik: Kütüphaneye 'Gir'iş

Yakup BABACAN / İsmail TAŞDELEN / Malik MAZI / Fatih KÜÇÜK

Dünden Bugüne Kıbrıs Türk Kütüphaneciliği

Cyprus Turkish Librarianship from Yesterday until Today

Ecem SİĞİRCİ*

Gizem KORUROĞLU**

Öz

Bu çalışmadaki amaç, Kıbrıslı Türklere ait ilk kütüphane olan Sultan II. Mahmut Kütüphanesi'nden (1829) bugüne kadar Kıbrıslı Türklere yönelik 'Kütüphanecilik' alanındaki çalışmaları ortaya koymaktır. Çalışma, Kıbrıs Türk kütüphanelerini ve Kıbrıslı Türklere ait Kütüphanecilik alanındaki uygulamaları ve çalışmaları kapsamaktadır. Çalışmada Kıbrıs Türk Kütüphaneciliği ile ilgili literatür taraması yapılmış ve bu bağlamda bazı belgeler analiz edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Kıbrıs Adası, KKTC, Kıbrıs Türk Kütüphaneciliği

Giriş

Dünden bugüne Kıbrıs Türk Kütüphaneciliği'ne bakıldığında elde edilen bilgilere göre Kıbrıs'ta kütüphaneler ile ilgili ilk yasa 1936 yılında, ilk kitap Reid SMITH tarafından 1959'da (Books and Libraries in Cyprus) yayımlanmıştır. Kıbrıslı Türklere ait ilk kütüphane 1829 yılında kurulan Sultan II. Mahmut Kütüphanesidir. Yine elde edilen bilgilere göre 1959 yılında Kıbrıs Türk Kütüphaneleri'nin ve kütüphaneciliğinin gelişimi için Adnan ÖTÜKEN ile Aziz BERKER'in Kıbrıs'taki kütüphaneleri gezdikleri ve bu konuda Evkaf Dairesi'ne gizli bir rapor sundukları öğrenilmiştir.

Tarihsel gelişime bakıldığında Kıbrıslı Türklere ait kütüphanelerden Cumhuriyet sonrası (15 Kasım 1983) kurulan ve günümüze kadar ulaşarak şu anda hizmet sunan kurumlar Milli Kütüphane ve Milli Kütüphaneye bağlı dokuz Halk Kütüphanesi, Milli Arşiv ve Araştırma Dairesi, yedi Üniversite ve Araştırma Kütüphanesi. Ayrıca Kuzey Kıbrıs'taki kütüphanecilerin üye olduğu "Kıbrıs Türk Kütüphaneciler Derneği" adlı sivil toplum

* Yakın Doğu Üniversitesi İİBF Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, (ecemsigirci@hotmail.com)

** Yakın Doğu Üniversitesi İİBF Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, (gizemkoruroglu@gmail.com)

kuruluşu bulunmakta ve belirtmiş olduğumuz tüm bu kurum ve kuruluşlarla ülke kütüphaneciliğine hizmet verilmektedir.

Kıbrıs Adası

Kıbrıs, Atlas Okyanusu'nun bir kolu olan Akdeniz'in kuzey doğusunda yer alır. Sicilya ve Sardinya adalarından sonra Akdeniz'in 3. büyük adasıdır. Kıbrıs'ın yüz ölçümü 9251 km²'dir (İlseven, Hıdırer ve Tümer, 2006, s. 4). Kıbrıs, siyasi olarak pek çok devletin kontrolü altına girmiştir. Bu devletlerden başlıcaları; Mısır, Asur, Pers, Bizans, Lüzinyan, Venedik, Osmanlı İmparatorluğu ve İngiltere'dir. 1571 yılında Kıbrıs'ı alan Osmanlı İmparatorluğu 1878 yılında adayı İngiltere'ye kiraladı. Ancak Birinci Dünya Savaşı'nın (1914-1918) başlaması ile İngiltere adayı ilhak etti. İngiliz Sömürge İdaresi 1960 yılına kadar adayı idare etti. 1960 yılında Londra ve Zürih Antlaşmaları sonunda Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu. Kıbrıs Cumhuriyeti Türk ve Rum toplumlarının ortak idaresinde kurulmuştur (İlseven, Hıdırer ve Tümer, 2006, s. 6). 1974 yılında gerçekleştirilen Barış Hârekatı'ndan sonra ikiye bölünen Kıbrıs Adası'nda iki toplumlu yaşama geçilmiş, adanın Kuzey'inde Türkler, Güney'inde ise Rumlar varlıklarını sürdürmeye devam etmişlerdir (Uysal, 2011, s. 138).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)

20 Temmuz 1974 yılında gerçekleşen Barış Hârekatı sonucunda Kıbrıs Türk toplumu adanın kuzeyinde toplandı. 15 Kasım 1983 yılında KKTC kuruldu (İlseven, Hıdırer ve Tümer, 2006, s. 6). Başkenti Lefkoşa'dır. Yönetim şekli Cumhuriyet olan ülkede resmi dil Türkçedir. Devlet Planlama Teşkilatı'ndan elde edilen bilgilere göre 2011 nüfus sayımı verileri doğrultusunda KKTC nüfusu 294.906'dır. Kuzey Kıbrıs'ta serbest piyasa ekonomisi benimsenmiş ve para birimi olarak da 'Türk Lirası (TL)' kullanılmaktadır (Oktan, 2012, s. 199).

Geçmişte Kıbrıs Türk Kütüphaneciliği

Kıbrıs'taki kütüphanelerle ilgili 27 maddelik ilk yasa 1936'da; 45 sayfalık ilk kitap Reid SMITH tarafından 1959'da İngilizce olarak yayınlanır (Dedeçay, 1991, s. 3). Servet Sami DEDEÇAY'ın Kıbrıs'ta Kıbrıslı Türklere ait "Kütüphaneler ve Kitabevleri" adlı eserden elde ettiğimiz bilgilere göre Kıbrıslı Türklere ait ilk kütüphane 1829 yılında kurulan Sultan II. Mahmud Kütüphanesi'dir. Kütüphane Sultan II. Mahmud'un maddi ve manevi desteği ile kurulmuştur. Yine aynı eserden elde ettiğimiz bilgilere göre Kıbrıslı Türklere ait ilk hafız-ı kütüp Hasan Hilmi Efendi'dir. Hasan Hilmi Efendi, Sultan II. Mahmud Kütüphanesi'nde bugünkü ifade ile kütüphanenin Genel Müdürü olarak görev yapmıştır.

Adnan Ötügen ve Aziz Berker'in Gizli Raporu

Adnan ÖTÜKEN ve Aziz BERKER'in gizli raporu Kıbrıs Türk Kütüphaneciliği'nin gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır. Elde edilen bilgilere göre, Mayıs 1959'da Adnan ÖTÜKEN ile Aziz BERKER'in Kıbrıs'taki kütüphaneleri gezdiklerini ve bu konuda Evkaf Dairesine gizli bir rapor sundukları görülmüştür (Dedeçay, 1991, s. 3). İlgili raporu Kıbrıs Vakıflar İdaresi Genel Müdürlüğü Evkaf Dairesi Arşivi'nde elde edinilmiş olup; raporda, Kıbrıslı Türkler için altı kazada birer halk kütüphanesi kurulması, kütüphane binalarını Evkaf'ın tedarik etmesi, kitapların T.C. Hükümeti tarafından bağışlanması, kasaba kütüphaneleri kurulduktan sonra köylere kütüphane kurulması öngörülmektedir. Ayrıca, Kıbrıslı Türkler arasında henüz meslekten kütüphaneci bulunmadığından, kütüphane personelinin Türkiyeden getirilmesi rapor içerisinde yer almaktadır.

Osmanlı Devri'nde (1571-1878) Kıbrıslı Türklerin Kütüphane Faaliyetleri

Kıbrıs Osmanlılar tarafından fethedilmeden önce adada özel kişilere, Rum ve Latin Manastırlarına ait kütüphaneler bulunmaktaydı. Ancak fetih sırasında ve sonrasında bu kütüphaneler Kıbrıs'ın Rum Ortodoks halkı tarafından yağmalanarak yıkılmıştır. Bu nedenle Osmanlı döneminde kütüphaneler ve kitaplıklar yeniden yapılandırılmaya çalışılmıştır. Servet Sami DEDEÇAY'ın Kıbrıs'ta Kıbrıslı Türklere ait Kütüphaneler ve Kitabevleri adlı eserden elde ettiğimiz bilgilere göre 1571-1829 yılları arasında Osmanlılar tarafından kurulan kütüphaneler şunlardır:

- Lefkoşa'da Aya Sofya Camii içindeki Muradiye Kütüphanesi
- Mağusa Aya Sofya Cami Kütüphanesi
- Şeyhüs-Seb'a Aziz Efendi Tekkesi Kütüphanesi
- Arap Ahmet Camii Kütüphanesi
- Lefkoşa kale içinde Tireli Ömer Efendi Kütüphanesi
- Lefkoşa'da Mevlevihane Kütüphanesi
- Mağusa'da Kutup Şeyh Osman Fazlullah Kütüphanesi
- Lefkoşa'da Müftü Medresesi Kütüphanesi

İngiliz Devri'nde (1878-1960) Kıbrıslı Türklerin Kütüphane Faaliyetleri

1829'dan 1953 yılına kadar ki süre içinde Kıbrıslı Türk'ün ne özel kişiler ne de hükümet eli ile kurduğu herhangi bir kütüphaneye veya halk kütüphanesine rastlanılmamaktadır (Dedeçay, 1991, s. 19). Bu durumun nedenlerini politik ortamın sürekli istikrarsızlığına, Kıbrıs'ta yaşayan Türklerin eğitim düzeyinin nakışlığına müteşebbis veya varlıklı Kıbrıslı

Türk sayısının azlığına bağlamak gerek (Dedeçay, 1991, s. 19). 1953 yılında Kıbrıs Türk Halk Kütüphanesi kurulur ve böylece kütüphane çalışmalarına tekrardan başlanmış olur.

1960-1974/75 Yıllarında Kıbrıslı Türklere Ait Kütüphane Faaliyetleri

1960 Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası uyarınca 1961'de Lefkoşa'da Maarif Merkez Kütüphanesi İdare Servisi kurulur. Toplumun küçüklüğünden doğan güçlükler nedeniyle 1953 yılında kurulan Halk Kütüphanesi ile 1961 yılında kurulan Maarif Merkez Kütüphanesi İdare Servisi birleştirilerek 11.10.1963'de Milli Kütüphane kurulur (Dedeçay, 1991, s. 21).

1963 yılı sonu patlak veren toplumlar arası kargaşalıklardan ötürü bir süre bozguna uğramış halde yaşam sürdürmek zorunda kalan Kıbrıs Türklerinin Milli Kütüphane'ye olan ilgisi bir süre çok azalır ise de 1966'dan itibaren kütüphane yeniden eskisi gibi çalışmaya başlar (Dedeçay, 1991, s. 21). Yeniden örgütlenip kargaşalıkların sıkıntısından kurtulduğu kanaatine varılınca Kıbrıs Türk Cemaat Meclisi'ne bağlı olarak 1968'de Limasol'da Halk Kütüphanesi, 1969'da Lefkoşa Türk Öğretmen Koleji müfredatına kütüphanecilik dersleri eklenir, 1971'de Baf'ta Halk Kütüphanesi ve Lefkoşa'da Milli Arşiv kurulur (Dedeçay, 1991, s. 21). Ayrıca 1972'de Lefkoşa Özel Türk Üniversitesi ve kütüphanesi kurulur (Dedeçay, 1991, s. 21).

Cumhuriyet Sonrası ve Günümüz

1983 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulması ile birlikte, KKTC Belediyeler Birliği 1984 Lefkoşa'da, Lefke Belediyesi 1983'te Lefke'de, Mağusa Belediyesi 1985'te Mağusa'da birer belediye kütüphanesi kurarlar.

Günümüze geldiğimizde Kıbrıs Türk Kütüphaneciliği'ne ait kütüphane türleri Milli Kütüphane, Milli Arşiv, Meclis Kütüphanesi, Halk Kütüphaneleri, Üniversite ve Araştırma Kütüphaneleri ve diğer Kurum ve Kuruluş Kütüphaneleri olarak sıralayabiliriz.

Milli Kütüphane 10 Ekim 1963 yılında kurulur. Lefkoşa'nın şehir merkezinde ve çevresinde okulların eğitim verdiği, büyük bir arazinin üzerine içinde Kütüphane, sergi ve konferans salonlarının yer aldığı Atatürk Kültür Merkezi 20 Temmuz Barış Harekâtı'nın 10. yıldönümünde 20 Temmuz 1984 yılında halkın kullanımına açılır.

Milli Arşiv; 1971 yılında kurulmuştur. Şu anda Girne'de hizmet vermektedir.

Meclis Kütüphanesi; 1974 yılından oluşmaya ve hizmet vermeye başlamıştır. Türk Cemaat Meclisi'nin tek şehit üyesi Cengiz RATİP'in adı 14 Şubat 2009 yılında Cumhuriyet Meclis Kütüphanesi'ne verilmiştir. Mecliste idari, mali, teknik ve parlamenter bölümün altında kullanıcılarına hizmet vermektedir.

Halk Kütüphaneleri; 9 adet halk kütüphanesi vardır. Bunlar; Lefkoşa Halk Kütüphanesi,

Mağusa Halk Kütüphanesi, Girne Halk Kütüphanesi, Güzelyurt Halk Kütüphanesi, Akdoğan Halk Kütüphanesi, Değirmenlik Halk Kütüphanesi, Mehmetcik Halk Kütüphanesi, İskele Halk Kütüphanesi ve Yeni Erenköy Halk Kütüphanesidir.

Üniversite ve Araştırma Kütüphaneleri; Atatürk Öğretmen Akademisi Kütüphanesi, Doğu Akdeniz Üniversitesi Özay Oral Kütüphanesi, Girne Amerikan Üniversitesi Kütüphanesi, Lefke Avrupa Üniversitesi Ertuğrul Apakan Kütüphanesi, ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampus Kütüphanesi, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Kütüphanesi, Yakın Doğu Üniversitesi Büyük Kütüphanedir. Ayrıca Akdeniz Karpaz Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi Kuzey Kıbrıs Kampüsü'nde kütüphane kurma faaliyetlerine devam etmektedir. Fakat şu an mevcut bir kütüphane binaları yoktur.

Diğer Kurum ve Kuruluş Kütüphaneleri; Cumhurbaşkanlığı Kütüphanesi, Enformasyon Dairesi Kütüphanesi, Polis Genel Müdürlüğü Kütüphanesi, Yüksek Mahkeme Kütüphanesi, İhtisas (Özel Halk Bilim Kütüphanesi), Halk Sanatları Derneği Kadın Eserleri Kütüphanesi (şu an faaliyette değildir)dir.

Sonuç

Kıbrıs Türk Kütüphanelerini ve Kıbrıslı Türklere ait kütüphanecilik alanındaki uygulamaları ele alan bu çalışmada, Kıbrıs Türk Kütüphaneciliğinin gelişimini engelleyen faktörler mevcuttur. Bu faktörler, dış savaşlar, iç savaşlar, göçler, eğitime yönelik faaliyetlerin yetersizliği, okuyan kişi sayısının azlığı, ekonomik nedenler ve politik nedenlerdir. Geçmişte yaşanan bu olumsuzlukların bazılarının halen daha varlığını gösterdiğini görmekteyiz.

Kıbrıs Türk Kütüphaneciliğinin gelişimi için öncelikle kütüphane temelli düşünceden 'bilgi' temelli düşünceye geçilmesi gerekmektedir. Çelişkilerin en aza indirilmesi bu aşamada önemli bir yer tutacaktır. Ülkede kütüphanecilik alanında eğitim öğretim veren tek bir kurum vardır. Yakın Doğu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde yer alan Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'ne ilginin artırılması gerekmektedir. Bunun yanında kütüphaneci istihdamlarının artırılması ve eksik kütüphane türlerinin uzmanlar tarafından yapılandırılması gerekmektedir. Bilgi merkezi temelli eğitim sisteminin oluşturulması ülkemizde kütüphaneciliğin gelişimine doğrudan katkıda bulunacaktır. Kütüphanelere ekonomik desteğin artırılması da önemli unsurlardan biri olacaktır. Bahsedilen bu çalışmaların gerçekleşmesi Kıbrıs Türk Kütüphaneciliğinin gelişimini ve daha iyi noktalara gelmesini sağlayacaktır.

Kaynakça

- Dedeçay, S. S. (1991). Kıbrıs'ta Kıbrıslı Türklere ait kütüphaneler ve kitap evleri. Lefkoşa: Lefkoşa Özel Türk Üniversitesi.
- Ilseven, S. (2007). Kıbrıs Coğrafyası. Lefkoşa: Kıbrıs Türk Eğitim Vakfı Yayınları.
- Oktan, A. (2012). Endüstriyel Enformasyonun Kıbrıs Türk Endüstrisiyle Buluşması: Farkındalık ve Gereksinme Düzeyi: Confrontation of the Industrial Information with the Cyprus Turkish Industry: Awareness and the Level of Needs. Bilgi Dünyası (194-225).
- Örs, U. (1999). Geçmişten günümüze Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kütüphane mevzuatı. Ö. Bayram, E.Erkan, T.Gülle, D.Bayır, M.Toplu ve E.Yılmaz (yay. haz.). Bilginin Serüveni: Dünü, Bugünü Sempozyumu 17-21 Kasım 1999 içinde (s. 565-571). Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği.
- Özyıldız, C. Kıbrıs Türk Kütüphaneciliğinin Gelişimi Işığında Kıbrıs Türk Kütüphaneciler Derneği:Tarihçesi, Yapısı, İşleyişi ve Üye Profili.
- Uysal, M.P.(2011). Kıbrıs Türk Kütüphaneciliğinin Bugüne ve Yarını. Lefkoşa: Kıbrıs Türk Kütüphaneciler Derneği.

Türkiye’de ve İngiltere’de Lisans Düzeyinde Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi

Rabia Elif GÜNGÖRDÜ*

İrem Hilal KAYIKLIK**

Yıldız YEREBASMAZ***

Abdullah BİRİNCİ****

Harika BAŞ*****

Mansur GÜLOĞLU*****

Yasin ORUÇ*****

Hüseyin KAYRAN*****

Öz

Sanayi toplumunda ülkelerin gelişmişlik düzeyi sanayileşme oranıyla ölçülürken, bugün adına bilgi toplumu da dediğimiz yeni dönemde bu ölçüt, bilginin üretimi ve kullanım düzeyi olmuştur. “Bilgi”nin bizzat kendisiyle uğraşan kütüphanecilik, arşivcilik ve dokümantasyon bölümleri de eğitim müfredatlarını bu gerçeğe paralel olarak revize etmiş ve 2002 yılından itibaren BBY adı altında birleşmiştir. Bu birleşimin nedenleri arasında hem teknolojik gelişmeler, hem de bilginin öngörülemez artışı yer almaktadır. Ancak bölümler arasında, daha standart ve birbirine paralel bir eğitim müfredatının hazırlanması umulurken, şu anda aktif olarak hizmet veren altı bölümün eğitim müfredatları arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra bu farklılıkların yurt dışındaki uygulamalara da benzediği söylenemez. Örneğin İngiltere’de kütüphanecilik ve arşivcilik hizmeti verecek olan kişiler “Information Science”, “Records Management” ve “Information Management Policy” bölümlerinden mezun olmakta ve kendilerine “Information Manager” denilmektedir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye ve İngiltere’de lisans düzeyinde verilen BBY eğitimini kıyaslamak, bölümlerin müfredatlarını değerlendirmek, bu değerlendirmeleri istatistiki verilerle destekleyerek alandaki sorunlara değinmektir.

Anahtar kelimeler: Bilgi ve belge yönetimi eğitimi, bilgi profesyonellerinin eğitimi, lisans programları, disiplinler arası eğitim

* Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi 3. Sınıf Öğrencisi, elifngnrd@hotmail.com

** Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi 3. Sınıf Öğrencisi, iremhilalk@gmail.com

*** Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi 3. Sınıf Öğrencisi, yildizyerebasmaz@hotmail.com

**** Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi 3. Sınıf Öğrencisi, abdullah.birinci@yandex.com

Giriş

Dünyada üniversite düzeyinde kütüphanecilik eğitimi 19. yüzyılın son çeyreğinde başlamıştır. 20. yüzyılın ilk yarısında ve özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra kütüphanecilik eğitimi veren okulların sayısı gerek ABD'de gerekse diğer ülkelerde giderek artmıştır. Türkiye'de de üniversite düzeyinde kütüphanecilik eğitimi 1954'te vermeye başlanmıştır. Bilginin bilimsel ve toplumsal yaşamda giderek önem kazanmasıyla birlikte kütüphanecilik daha disiplinlerarası bir bilim dalına dönüşmüş, kütüphanecilik okullarının adları verilen eğitimin kapsamını daha iyi yansıtacak şekilde "kütüphanecilik ve bilgibilim", "bilgi araştırmaları", "bilgi yönetimi" ve "bilgi" olarak değiştirilmiştir. Türkiye'de de 1980'lerin ikinci yarısından itibaren kütüphanecilik bölümleri ders programlarını gözden geçirmeye ve adlarını değiştirmeye başlamışlardır. Bu çalışmada, BBY eğitimin ilk ortaya çıkış aşamasından günümüz noktasına kadar geçirdiği evreler ele alınmaya çalışılmıştır. Çalışmada Türkiye'de lisans düzeyinde BBY eğitimi analizi konusuna yer verilmiştir. Türkiye'de Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü eğitimi veren beş üniversitenin (Marmara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi) ders içerikleri, öğretim elemanı ve öğrenci sayıları, hangi üniversitenin hangi alana ağırlık verdiği kıyaslanmaya çalışılarak bölümlerin eksi ve artı yönlerine dikkat çekilmiştir. Yapılan literatür taramasında Türkiye'de lisans düzeyinde Bilgi ve Belge Yönetimi konusunda yapılmış olan yüksek lisans ve doktora tezleri, bu alanın önemli süreli yayınları olan Türk Kütüphaneciliği ve Bilgi Dünyası Dergilerinde yayımlanan makaleler araştırılarak değerlendirmeler yapılmıştır. Bölümlerin müfredat karşılaştırmasıyla ilgili olarak üniversitelerin resmi internet sitelerinden yararlanılmıştır.

Türkiye'de Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitiminin Analizi

Kütüphanecilik ve arşivcilik bilimi, sosyal bilimler arasında değerlendirilen, disiplinler arası bir bilim dalıdır. Bölümün temelleri Türkiye'de ilk olarak 1954-1955 öğretim yılında "Kütüphanecilik Enstitüsü" adı altında Ankara Üniversitesi'nde atılmıştır. Kütüphanecilik eğitiminin resmi olarak üniversite düzeyinde vermeye başlaması ile Kütüphaneciliğin Türkiye'de bir meslek olarak kabul edilmesi sağlanmış, mesleki çalışmalar bilimsel niteliğe kavuşmuştur. 1964 yılında isim değişikliği ile "Kütüphanecilik Bölümü" adını alan bölüm, daha sonraki yıllarda kurulan 1963 İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik, 1972 Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik ve Dokümantasyon Enstitüsü, 1987 Marmara Üniversitesi Arşivcilik, 1994 Erzurum Atatürk Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümlerine köklü bir örnek teşkil etmiştir.

Bölümün amacı başlangıçta kütüphaneci yetiştirmek iken, sonraki tarihlerde bu amacının kapsamını genişletmiştir. 1970'den başlayarak bilgi bilim ile ilgili dersler programlarda yer almaya başlamıştır. Sonraki yıllarda Dokümantasyon-Enformasyon

ile Arşivcilik Anabilim Dalları oluşturulmuş, böylelikle Kütüphanecilik de dahil olmak üzere üç Anabilim Dalı, bölümün bünyesinde yer almıştır. Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler aracılığı ile dünya küçülmüş, küreselleşme olgusu yaygınlık kazanmıştır. Teknolojinin değiştirdiği toplumda, bireylerin bilgi okuryazarı olma zorunluluğu, kütüphaneleri ve diğer bilgi merkezlerini, bilgi okuryazarlığını öğreten bir eğitim merkezi haline dönüştürmüştür. Eğitilen insan gücünün çağın gerektirdiği nitelikler doğrultusunda yetiştirilmesi yönünde değişiklikler yapılmıştır. Çağın bilgi gereksinimlerini karşılamakta yetersiz kalan “kütüphanecilik”, “arşivcilik” ve “dokümantasyon” bölümleri YÖK kararı ile 2002 yılında “Bilgi ve Belge Yönetimi” adı altında birleştirilmiştir.

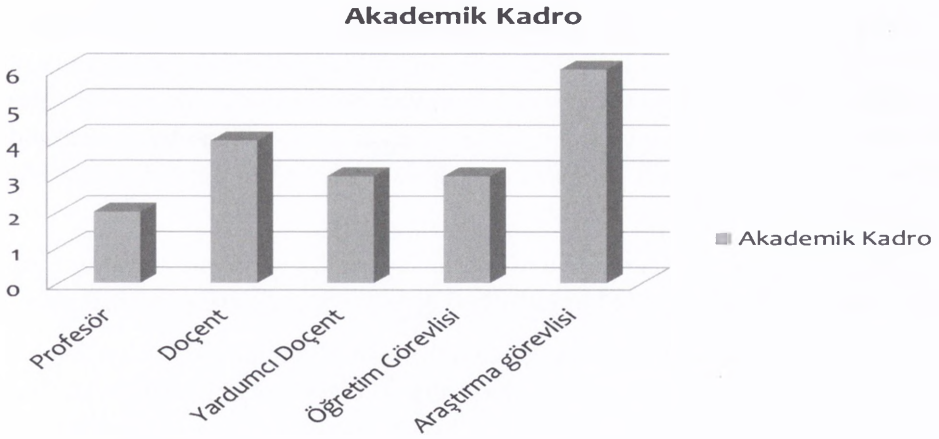
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün temel amacı, bilgi ve/veya bilgi kaynaklarının derlenmesi, düzenlenmesi, erişimi ve yayımı sürecini içeren “bilgi yönetimi” işlevini gerçekleştirecek insan gücünü yetiştirmektir. Bu insan gücünün kütüphaneler, arşivler, dokümantasyon ve enformasyon merkezlerinin tümünü içine alan bilgi merkezlerini yönetebilecek, bilgi ve iletişim teknolojilerini yoğun olarak kullanabilecek, bilgi erişim yöntem ve tekniklerini her düzeyden bireye öğretebilecek, ayrıca bilgi bilimin düzenleme ve erişimle ilgili alanlarını iş ve yönetim yaklaşımıyla değerlendirebilecek bilgi ve belge yöneticileri olarak yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Bunun yanı sıra tek bir çatı altında birleşen bölümlerin müfredatları konusunda da daha standart ve birbirine paralel bir yol izlenmesi beklenirken nitekim literatürde böyle bir bulguya rastlanamamıştır.

Türkiye’de Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi Veren Üniversiteler ve Müfredat Analizleri

I. Marmara Üniversitesi

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Arşivcilik Bölümü adıyla 1987 yılında kurulmuştur. Bölüm eğitim-öğretim faaliyetlerine 1988-1989 yılında başlamış ve ilk mezunlarını 1992 yılında vermiştir. 1993-1994 eğitim-öğretim yılında İngilizce ağırlıklı eğitim başlamış ve eğitim-öğretim dönemi İngilizce hazırlık sınıfıyla birlikte 5 yıla çıkmıştır. Arşivcilik olan bölüm adı, Haziran 2002 tarihinde Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı kararıyla Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü olarak değiştirilmiştir. Değişen adına uygun olarak bölümün müfredatında da değişikliklere gidilerek kütüphanecilik, dokümantasyon ve bilgi yönetiminin diğer alanlarında da eğitim verilmeye başlanmıştır.

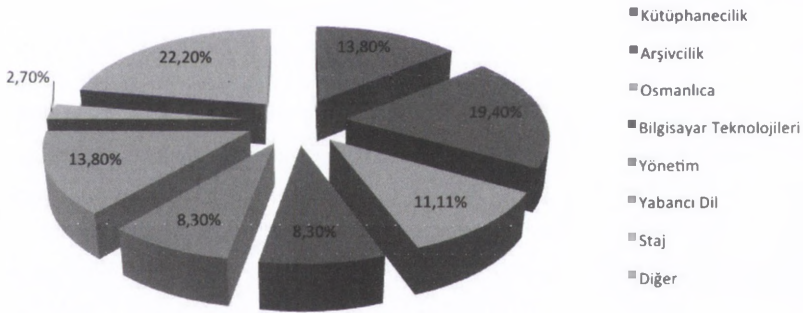
Bölümde 1 Profesör, 5 Doçent, 3 Yardımcı Doçent, 1 Doktorasını tamamlamış araştırma görevlisi, biri yabancı uyruklu olmak üzere 3 öğretim görevlisi ve 5 araştırma görevlisi ile eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütmektedir. Bölüme ayrıca Mühendislik Fakültesi, Teknoloji Fakültesi, İletişim Fakültesi ve Hukuk Fakültesi’nden misafir öğretim üyeleri de destek vermektedir.

Şekil 1. Marmara Üniversitesi Akademik Kadro Sayıları

Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nde bulunan öğrencilerin ilk iki sene ortak dersler aldığı görülür, son iki yılda ise kütüphanecilik, arşivcilik ve dokümantasyon alanlarında uzmanlaşmalarını sağlanması amaçlanmıştır. Bölüm, beş senelik bir eğitim vermekte, bunun birinci yılı İngilizce hazırlık (isteğe bağlı) sınıfından oluşmaktadır.

Bölümün dönemlere göre eğitim müfredatına bakıldığında toplam ders sayısı 36 tanedir ve bunların dağılımı şöyledir:

Şekil 2. Marmara Üniversitesi BBY Eğitim Müfredatının Dağılımı

Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nde müfredata bakıldığında, 1. ve 2. sınıflar için belli bir alana yoğunluk verilmeden ortak alanlarla ilgili derslerin yoğunlukla olduğu görülmektedir. Bu durum öğrencileri bölüme hazırlar nitelikte olup, alanların öğrencilere tanıtımı amaçlanmaktadır, bu sayede öğrenciler 1. ve 2. sınıftayken hangi alanlara yöneleceklerine karar verebilmektedir.

Temel arşivcilik ve kütüphanecilik derslerinin yanı sıra bilgisayar teknolojileri ve yönetim dersleri de verilmektedir. Bu sayede öğrencilerin günümüz çağına uygun eğitim almaları hedeflenmiştir. Aynı zamanda Osmanlıca derslerinin ilk iki senede zorunlu ders olması ve daha sonraki iki senede seçmeli ders olarak sunulması bu alanda kendini geliştirmek isteyen ve arşivcilik alanında yoğunlaşmak isteyen öğrenciler için büyük avantaj sağlamaktadır.

Öğrencilere 2. ve 3. sınıfların sonunda staj imkânı verilmesi iki sene üst üste staj yapan öğrencilerin farklı alanlarda ve kurumlarda iş deneyimi kazanmasını sağlamaktadır.

3. sınıfta arşivcilik derslerinin zorunlu ders olup kütüphanecilik ve bilgisayar teknolojileri gibi derslerin seçmeli ders olması diğer bölümlerden farklı olarak Marmara Üniversitesi BBY bölümünün ilk arşivcilik olarak kurulmasının sebebi olarak yorumlanabilir.

Son seneye gelindiğinde ise, müfredattaki derslerin öğrencilerin iş hayatına atılmalarıyla doğrudan ilgili olduğu görülmektedir. Bu eğitim yılı içerisinde saha çalışması ve bitirme tezi gibi derslerin öğrencilerin proje hazırlamada uzmanlaşmalarına imkân verilmiştir.

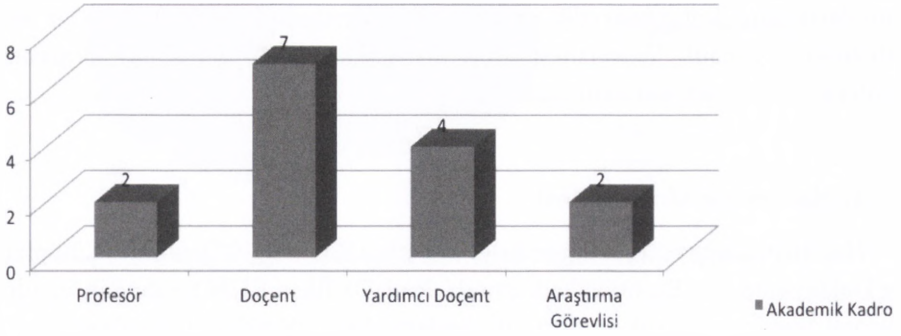
2. İstanbul Üniversitesi

Bölüm, 1963 yılında Edebiyat Fakültesi'ne bağlı "Kütüphanecilik Bölümü" adıyla kurulmuş ve 1964-1965 akademik yılında öğretime başlamıştır. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nden sonra, Türkiye'de kütüphanecilik alanında açılan ikinci bölümdür.

Bölümün kurucusu ve ilk başkanı, Almanya'dan bu amaçla davet edilen ve kütüphanecilik alanında uluslararası üne sahip Prof. Dr. Rudolf Juchhoff'dur. Meral Şenöz Alpay çevirmeni olarak ve Jale Baysal öğretim yardımcısı olarak Profesörün yanında görev almışlardır. 1968 yılında Prof. Dr. Juchhof'un vefatıyla öğretim elemanı konusunda büyük güçlükler yaşayan bölüm, başka bölümlerden sağlanan öğretim üyesi desteği ile faaliyetlerini sürdürmüştür; ancak 1969-1974 yılları arasında öğrenci alımı durdurulmuştur. Bölümde doktora dereceleri alan ilk elemanlardan Meral Alpay ve Jale Baysal, daha sonra doçent ve profesör olarak akademik kariyerde yükselmişler ve bölümün gelişmesinde önemli katkılar yapmışlardır.

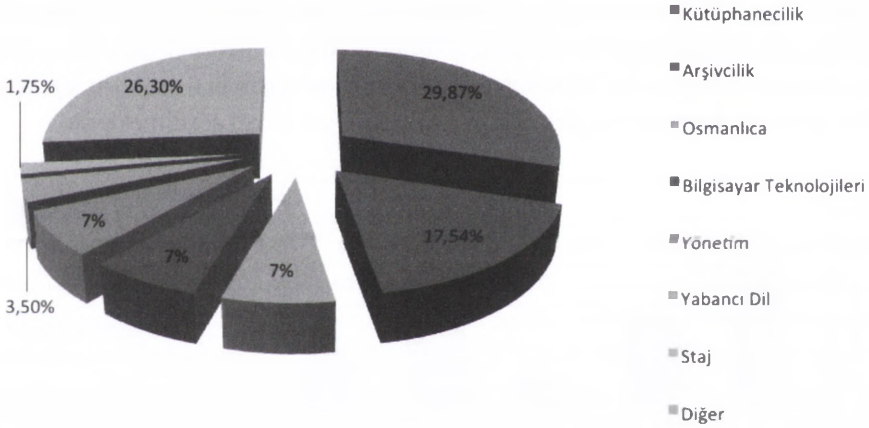
Bilgi Çağı'nda bireysel ve toplumsal yaşamı etkileyen değişiklikler, tüm akademik disiplinlerde yeni düzenleme, örgütlenme veya dönüşümlere yol açmış; 'bilgi bilimi', 'bilgi yönetimi' gibi yeni disiplinleri de yaratmıştır. Kütüphane ve arşiv bilimleri de bu gelişmelerden büyük çapta etkilenmiş; 'kütüphane ve enformasyon bilimi' kavramı ortaya çıkmıştır. Ülkemiz açısından da geçerli olan bu gelişmeler sonucunda, bölümün ismi Yükseköğretim Kurulu kararıyla 2002 yılında "Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü" olarak değiştirilmiştir.

Bölümün akademik kadrosu grafikte de görüldüğü gibi 2 Profesör, 7 Doçent, 4 Yardımcı Doçent, 2 Araştırma görevlisi bulunmaktadır.

Şekil 3. İstanbul Üniversitesi Akademik Kadro Sayıları

Bölümün eğitim süresi 4 yıldır ve hazırlık sınıfı bulunmamaktadır. Bölümünde toplam 57 tane ders vardır. Bunların alanlara oranı şu şekildedir:

Şekil 4. İstanbul Üniversitesi BBY Eğitim Müfredatının Dağılımı

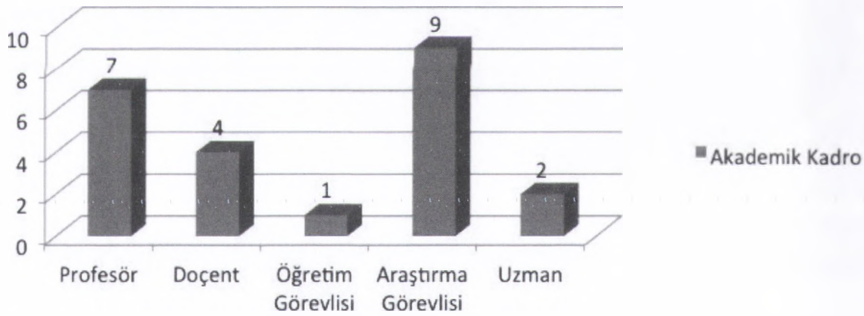
İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nde 1. Sınıfta alan ile doğrudan alakalı derslerin zorunlu olarak verildiği görülmektedir. 2. sınıftan itibaren öğrencilere seçmeli ders imkânı verilmekte ve zorunlu derslerin daha çok bilgi bilimi alanında olduğu, seçmeli derslerin ise daha çok kütüphanecilik ve arşivcilik alanında yoğunlaştığı müfredatta görülmektedir. 2. seneden itibaren seçmeli derslerin verilmeye başlanması öğrencilerin bölümdeki istedikleri alana yönelmeleri açısından bir avantaj olduğunu

belirtmek gerekir. Bilgisayar teknolojilerine %1,75 gibi düşük bir pay bırakması bu alanı ikinci plana bırakmıştır denebilir.

Bölümde Öğrencilere 4 senelik eğitim süreleri boyunca 2 defa staj imkanı sunulmaktadır. Kütüphanecilik ve Osmanlıca derslerinde yoğunlaşmış bir müfredat izlenmesi İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik olarak kurulmuş olmasının bir göstergesidir demek mümkündür.

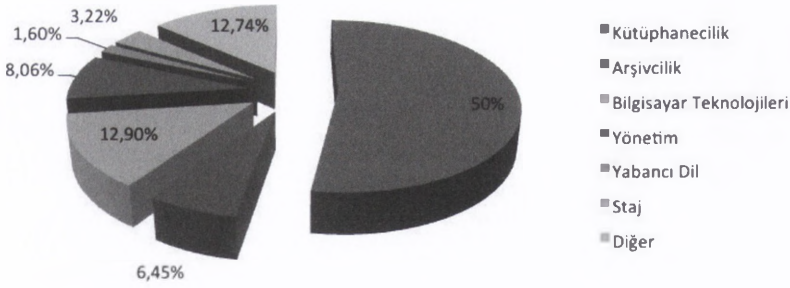
3. Hacettepe Üniversitesi

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 1972 yılında “Kütüphanecilik ve Dokümantasyon Enstitüsü” adı altında, Prof. Dr. İlhan KUM tarafından kurulmuştur. Bir yılı İngilizce hazırlık ve dört yılı mesleki eğitim-öğretim olmak üzere toplam beş yıllık lisans programı 1978/1979, 1983/1984 ve 1990/1991 eğitim dönemlerinde çeşitli düzeylerde değişikliğe uğramıştır. Ancak bölüm lisans programı 1993 yılında yapısal bir değişim geçirerek, Kütüphanecilik, Arşivcilik, Dokümantasyon ve Enformasyon Anabilim dallarına ayrılmıştır. Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü akademik programında gerçekleştirilen bir diğer temel değişim, Kütüphanecilik bölümlerinin yeniden yapılanmasını öngören Yükseköğretim Kurulu’nun 2002 tarihinde aldığı karar ile gerçekleşmiştir. Buna göre, 2002/2003 öğretim yılından başlayarak Kütüphanecilik, Arşivcilik, Dokümantasyon ve Enformasyon Anabilim Dalları birleştirilerek Kütüphanecilik Bölümü yeni bir programla “Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü” adı altında eğitim-öğretim faaliyetlerine başlamıştır. Akademik kadrosunda 7 profesör, 4 doçent, 1 öğretim görevlisi, 9 araştırma görevlisi ve 2 uzmanın yer aldığı görülmektedir.

Şekil 5. Hacettepe Üniversitesi Akademik Kadro Sayıları

Hacettepe Üniversitesi’nde BBY eğitimi İngilizce hazırlık ile başlamakta ve İngilizce hazırlık eğitimi bir eğitim-öğretim yılı boyunca devam etmektedir. İngilizce hazırlık için geçme şartı 100 üzerinden 80’dir. Bölümün eğitim süresi 5 yıldır. Toplam ders sayısı 62 tanedir ve ders müfredatına bakıldığında dağılımları şu şekildedir:

Şekil 6. Hacettepe Üniversitesi BBY Eğitim Müfredatının Dağılımı

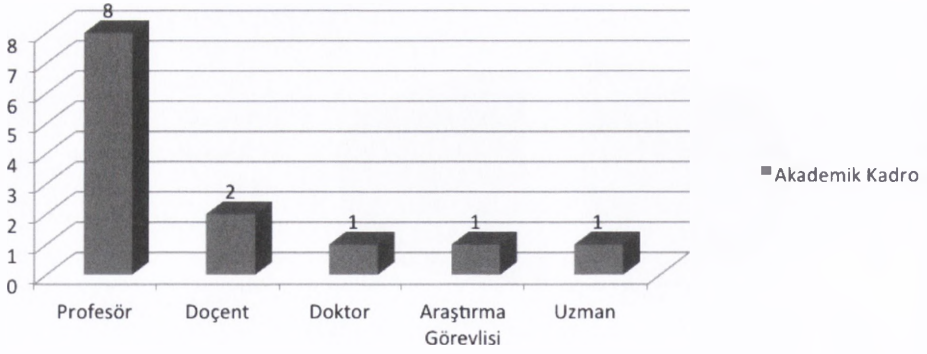
Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi 1. sınıf ders programı zorunlu ve seçmeli dersler olarak ikiye ayrılmıştır. 1. sınıf müfredatında seçmeli derslerin olması öğrencilerin istedikleri alana yönelmeleri açısından oldukça önemlidir. Bu dersler daha çok bölüme giriş niteliği taşıyan dersler özelliğindedir. 2.sınıf ders içeriğinde gerek zorunlu gerek seçmeli dersler bilgi ve teknolojiyle ilgili derslerdir. 3 ve 4. sınıflara bakıldığında öğrencileri iş hayatına hazırlar nitelikte dersler, müfredatta yer almaktadır.

Bölümün Kütüphanecilik ve Bilgisayar teknolojileri ve Yönetim üzerinde bu kadar yoğunlaşması değişen dünyada bölüm müfredatının oldukça etkilendiği göze çarpmaktadır. Aynı zamanda Hacettepe BBY bölüm müfredatında Osmanlıca dersi müfredattı görülmemektedir.

4. Ankara Üniversitesi

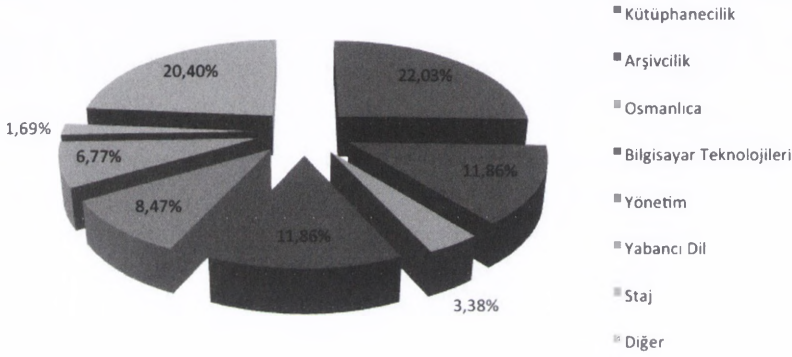
Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 1954-1955 öğretim yılında “Kütüphanecilik Enstitüsü” adı altında kurulmuştur. Kütüphanecilik eğitiminin resmi olarak üniversite düzeyinde verilmeye başlamasıyla kütüphaneciliğin Türkiye’de bir meslek olarak kabul edilmesi sağlanmış, mesleki çalışmalar bilimsel niteliğe kavuşmuştur. 1964 yılında “Kütüphanecilik Bölümü” adını alan bölüm, daha sonraki yıllarda kurulan diğer kütüphanecilik bölümlerine köklü bir örnek olmuştur. 1970’den başlayarak bilgi bilim ile ilgili dersler programlarda yer almaya başlamıştır. 1989-1990 öğretim yılında Dokümantasyon-Enformasyon ile Arşivcilik Anabilim Dalları oluşturulmuş, böylelikle Kütüphanecilik de dâhil olmak üzere üç Anabilim Dalı, bölümün bünyesinde yer almıştır. Yüksek Öğretim Kurulu’nun kararı ile yeni adı “Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü” olan bölüm, 2002-2003 öğretim yılından itibaren bölüm düzeyinde ve eşit ağırlıklı puan türüne göre öğrenci alınmaya başlanmıştır.

Bölümde 8 profesör, 2 doçent, 1 doktor ve bir araştırma görevlisi bulunmaktadır.

Şekil 7. Ankara Üniversitesi Akademik Kadro Sayıları

Bölümün müfredatındaki 59 dersin dağılımı incelendiğinde:

Şekil 8. Ankara Üniversitesi BBY Eğitim Müfredatının Dağılımı

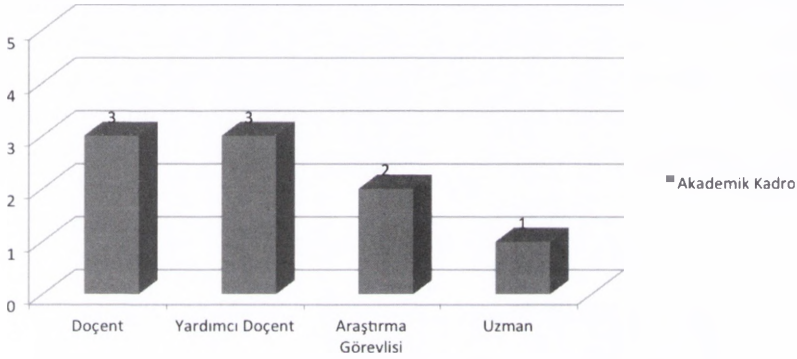
Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi ders müfredatında seçmeli dersler 1. sınıfta başlamaktadır. 3. seneye gelindiğinde müfredatta sadece iki zorunlu ders bulunmaktadır. Bölümde seçmeli derslerin daha yoğun olması, öğrencilere istedikleri alana yönelme imkânı vermektedir. Son sınıfa baktığımızda, bütün alanlara hitap eden bir ders içeriği olduğu görülmektedir.

Bölümün Kütüphanecilik alanında yoğunlaşması Türkiye'de kurulun ilk kütüphanecilik bölümü olmasının nedenleri arasında sayılabilir bunun yanında arşivcilik alanına da önem vermesi daha sonraki yıllarda arşivcilik bölümünü de bünyesine alması ve son olarak yoğunlaştığı diğer bir alan da bilgisayar teknolojileri olması günümüz bilgi ve teknoloji çağını yakalaması adına oldukça önemlidir.

5. Atatürk Üniversitesi

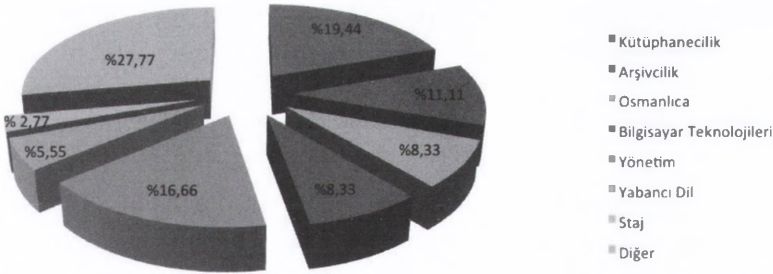
Atatürk Üniversitesi'nde Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Prof. Dr. Saime İnal SAVI, Prof. Dr. Muhan BALI ve Doç. Dr. Yılmaz ÖZBEK'ten oluşan bir komisyonun, "ülkemizde gereksinim duyulan profesyonel kütüphanecilerin yetiştirilmesi gerektiği" yönünde hazırladıkları bir raporla gündeme gelmiştir. Gerekli girişimlerin yapılması neticesinde, YÖK Yürütme Kurulu'nun 11.08.1994 tarihli raporunda Atatürk Üniversitesi bünyesinde bir Kütüphanecilik Bölümü'nün açılması uygun görülmüştür. 2007 yılında alınan bir kararla bölümün adı bilgi ve belge yönetimi olmuştur. Ancak bu isim değişikliği diğer üniversitelerde daha önce ifade ettiğimiz gibi 2002 yılında yaşanmıştır. Yeni adla birlikte bölümde yeni disiplinlere de yer verilmiştir. Bu bağlamda Atatürk Üniversitesi bu gelişimi diğer üniversitelere nazaran müfredatına geç yansıttığı görülmektedir.

2008-2009 yılında Bilgi ve Belge Yönetimi adıyla 30 öğrenci ile öğretime başlayan bölüm, 3 doçent, 3 yardımcı doçent, 2 araştırma görevlisi ve 1 uzman ile eğitim-öğretim, araştırma ve yayın faaliyetlerini sürdürmektedir. Bölümde henüz hiç profesör olmadığı görülmektedir.

Şekil 9. Atatürk Üniversitesi Akademik Kadro Sayıları

Bölümün müfredatına bakıldığında toplam 36 tane ders olduğu görülmektedir:

Şekil 10. Atatürk Üniversitesi BBY Eğitim Müfredatının Dağılımı

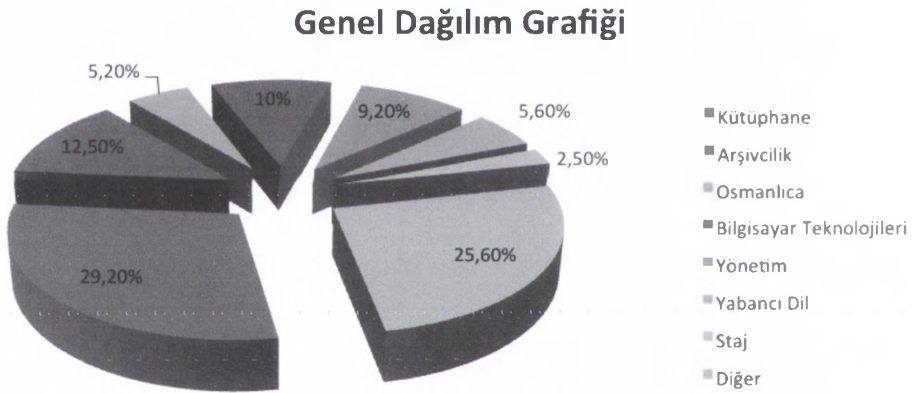
Atatürk Erzurum Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi bölümü 1. Sınıf müfredatına değerlendirildiğinde bütün dersler zorunlu olup, derslerin daha çok bilgi toplumu ile bilgi okuryazarlığı gibi bilgi bilimi alanı üzerinde yoğunlaşmıştır.

2. Eğitim yılına gelindiğinde seçmeli derslerin bu yıldan itibaren verilmeye başlanmasına dikkat çekmek gerekir. Zorunlu derslerin öğrencinin dil eğitimi geliştirmeye yönelik dersler olduğunu bunun da bölüm öğrencileri için bir avantaj olduğu belirtilmelidir. Yine 2. sınıftan itibaren ders programlarına Bilimsel İletişim, Veri Tabanı Yönetim Sistemi gibi hem seçmeli hem de zorunlu dersler eklenmiştir. Buradan Bölümün bilgisayar teknolojileri alanına önem verdiği düşünülebilir.

Eğitim süresi boyunca sadece 1 kere staj yapılması gerekli görülmüştür. Bu da öğrencilerin iş hayatı deneyimi için bir dezavantaj oluşturmaktadır.

Bölmeler Arası Benzerlikler ve Farklılıklar

Türkiye’de Bilgi ve Belge Yönetimi eğitiminin bütününe bakıldığında bölmeler arasında ortak bakış açılarının olduğu, bunun yanında farklılıklarında olduğu görülmektedir. Bunu bir grafikte ele almak gerekirse Marmara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Erzurum Atatürk Üniversitesinin toplamda verdiği ders sayısı 250 tane olduğunu alanlara oranladığımızda karşımıza şu tablo çıkmaktadır:

Şekil 11. Bölmeler Arası Benzerlik ve Farklılıkların Dağılımı

Grafiği değerlendirdiğimizde değişen dünyanın yanında Türkiye’de hala klasik kütüphane ve arşiv anlayışının devam ettiği bölmelerde verilen derslerden anlaşılmaktadır. Diğer kriterin içinde bulunun derslerden Araştırma Teknikleri dersi gibi öğrencilerin araştırma, bilgiye ulaşma becerilerini geliştiren derslerin son 3. ya da 4. Sınıf gibi son dönemlerde değil, geleceğin bilgi profesyonellerini yetiştirilen BBY

bölümlerinde daha 1. ya da 2. sınıflarda verilmesi gerektiğine inanıyoruz. Günümüzün olmazsa olmazlarından olan yabancı dilin grafikten de anlaşıldığı gibi üniversitelerin eğitiminde gerekli önemi vermediği görülmektedir. Eğitimde teorik bilginin yanında pratik bilginin önemli olduğu düşünüldüğünde BBY'lerde verilen uygulamalı eğitimin sadece %2,50 olması öğrencilere mezun olduklarında iş hayatında zorluklarla karşılaşmasındaki nedenlerden sayılabilir. Mesleki ders oranının fazlalığı, yabancı dil, bilgisayar teknolojileri ve uygulamalı derslerin oranlarının az olduğu görülmektedir. Bunlar göz önünde bulundurulduğunda klasik eğitim anlayışın yıkılması gerektiği değişen dünyanın bilgi ve teknoloji çağı olduğu gerçeği unutulmamalı ve bölümlerin müfredatları buna göre revize edilmelidir.

Sonuç

Günümüzde içinde bulunduğumuz bilgi çağı neredeyse her disiplinin değişmesini gerektirmiştir. Bilgi ve Belge Yönetimi alanında da bilgi çağında çeşitli değişikliklere gidilmiştir. Bu bağlamda Türkiye baz alındığında lisans düzeyinde Bilgi ve Belge Yönetimi eğitimindeki değişimlerin başında, isim değişikliği gelmektedir. Bunu yanı sıra çağın gerekleri olarak eğitim süreleri, ders içerikleri gibi değişimlerde yer almaktadır. Türkiye'de 20. yy'in ikinci yarısından sonra kütüphanecilik, arşivcilik bölümleri daha sonra dokümantasyon ve enformasyon adı altında birleşmiş ve 2002 yılında teknolojinin de gelişmesiyle Bilgi ve Belge Yönetimi adı altında birleşmiştir. Her şeyden önce, bilgi profesyoneli yetiştiren okulların ya da bölümlerin bu hızlı değişim karşısında, çeşitli bakış açıları ile kendilerini sürekli gözlemlemeleri ve yeni hedeflerle yeniden değerlendirmeleri gerekmektedir. Aynı şekilde öğrencilere de değişimin yönü ve boyutları konusunda sağlıklı bilgiler verilmeli, bu alanda nitelik kazandırılmalıdır. Sürekli eğitim, ya da mesleki eğitim bu alanda kaçınılmaz gereklilik haline gelmektedir.

Kaynakça

- Akkaya, A. (2013). Türkiye'de Yeni Bin Yılda Kurulan Devlet Üniversitelerinin Kütüphaneleri Hakkında Niceliksel Bir Değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi* 27 (4) 601-618.
- Ata, B. (2011). Sosyal Bilgiler Eğitiminde İyi Bir Örnek: ABD Kongre Kütüphanesinin Amerikan Hafıza Projesi. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi* 25 (2) 261-270.
- Baydur, G. Kataloqlama Eğitimi. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi* 26 (2) 315-328.
- Çakın, İ. (2012). Bilgi Profesyonellerinin Eğitiminde 40 Yıl: Hacettepe Üniversitesinin Lisans Programındaki Değişiklikler. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi* 26 (2) 262-290.
- Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinde Verilen Eğitimin "Mesleki Teknik Yüksek Öğrenim" Sayılması Gerektiğine İlişkin Görüşü. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi* 26 (2) 2012 403-405.
- DTCF BBY Bölümü. (2012). Ankara Üniversitesi DTCF Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü "Teknik Kadro Gereksesi". *Türk Kütüphaneciliği Dergisi* 26 (2) 391-402.
- Kurbanoglu, S. ve Akkoyunlu, B. (2008). Bilgi Yönetimi Bölümü Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi* 22 (3) 296-307.
- Kurulgan, M. ve Paşaoğlu, D. (2013). Bilgi Profesyonellerinin Bilgi Teknolojisi Kullanma Eğilimlerinin Belirlenmesi Üzerine Üniversite Kütüphanelerinde Yapılan Karşılaştırmalı Bir Araştırma. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi* 27 (1) 52-78.
- Kutluoğlu, M. ve Keskin, İ. (2008). İskandinav Ülkelerinde Arşivcilik Eğitimi. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi* 22 (1) 25-58.
- Kutluoğlu, M. ve Keskin, İ. (2005). Ortaçağ İslam Dünyasında Arşivcilik: Fatimi Dönemi Arşivciliğine ve Arşivcilik Uygulamalarına Dair Bir Değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi* 19 (4) 387-407.
- Keskin, İ. (2003). Entegrasyon veya İzolasyon: Gelecekte Arşivcilik Eğitimi Nasıl Yapılandırılmalı? *Türk Kütüphaneciliği Dergisi* 17 (2) 167-178.
- Tonta, Y. (2012). Kütüphanecilik ve Bilgibilim Eğitiminde Gelişmeler ve Program Değişiklikleri. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi* 26 (2) 227-261.
- Tonta, Y. (2012). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Lisans Programının Güncelleştirilmesi (2009-2011). *Türk Kütüphaneciliği Dergisi* 26 (2) 291-314.
- Uçak, N. Kurbanoglu, S. Şencan, İ. Doğan, G. (2012). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi* 26 (2) 329-348.

Kütüphaneler ve Girişimcilik: Kütüphanelere ‘Gir’iş

Yakup BABACAN*

Malik MAZI**

İsmail TAŞDELEN***

Fatih KÜÇÜK****

Öz

Günümüz dünyasında her anlamda gelişen girişimcilik kavramı oldukça önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada da her alanı yakından ilgilendiren girişimcilik kavramının Bilgi ve Belge Yönetimi alanı ile ilişkisini ortaya konulmaya çalışılacaktır. Öncelikle kütüphane ve girişimcilik kavramları genel anlamda tanıtılarak daha sonra geniş bilgilere yer verilmektedir. İlerleyen bölümlerde ise kütüphanecilik ve girişimcilik kavramlarını ele alınarak kütüphanecilik alanında çığır açarak mesleğimiz adına bir ekol haline gelmiş Eşekli Kütüphaneci Mustafa Efendi'nin hayatı incelenerek girişimcilik ve sosyal girişimcilik yönü ile değerlendirilecektir.

Anahtar kelimeler: Kütüphane, girişimcilik, sosyal girişimcilik

Giriş

Kütüphaneler ve Girişimcilik Kütüphaneye Giriş başlıklı bu çalışmada kütüphane-kütüphanecilik ve girişimcilik kavramları açıklanarak aralarındaki bağlantı irdelenmeye çalışılmıştır. Kütüphane ve girişimcilik kavramları arasında bağlantı kurarak neler yapılabileceğini gözden geçirmek, kullanıcılara en iyi kütüphane hizmeti nasıl sunulabilir sorusunun yanıtını aramak bu çalışmanın amacını teşkil etmektedir. Üniversite öğrencilerine yapılan anket çalışmasında kütüphane ve girişimcilik hakkında somut bilgiler elde etmek bu çalışmanın bir diğer amacıdır.

Kütüphane ve girişimcilik kavramlarını tanımlamak konunun anlaşılması açısından önemlidir.

* İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, yakupbabacan5@gmail.com

** İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, malikmazi@hotmail.com

*** İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, ismailtsdln@gmail.com

**** İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, fatihkucuk@hotmail.com

Kütüphane Kavramı

UNESCO'ya göre kütüphane, "Adı ne olursa olsun, basılı kitap ve süreli yayınların ya da başka her türden çizgisel, görsel-işitsel yayının düzenli koleksiyonları ile okurların bilgi, araştırma, eğitim, dinlenme amaçları için bunların kullanılmasını sağlayan ve kolaylaştıran uzman kütüphanecilerin olduğu kuruluştur" (Baysal, 1991, s.7) olarak tanımlanmaktadır. Bir başka tanıma göre ise "kütüphaneler hizmet verdikleri kullanıcı kesimlerinin gereksinimlerini karşılamak amacıyla sistemli ve düzenli olarak belge ve bilgi sağlayan, bunları işlemekten geçirerek en uygun biçimde ve en kısa sürede yararlandırmaya sunması beklenen merkezlerdir" (Yontar, 1995, s.3). Çok çeşitli biçimde tanımlanmış kütüphane kavramını; amaçlarına uygun olacak şekilde gereksinim duyulan basılı, görsel, işitsel, çizgisel ve elektronik her türlü bilgiyi/kaynağı elde eden, düzenleyen, depolayan, sınıflandıran ve kullanıcıların bilgiye etkin bir biçimde erişimini sağlayan kurumlar olarak tanımlamak mümkün olacaktır.

Girişimcilik Kavramı

Girişim ve girişimcilik, son dönemde büyük bir hızla küreselleşmeye sahne olan dünyamızda ekonomik gelişmenin en başında gelen faktördür. Girişimcilik gelişen ekonomik yapıdaki çarkların temelini oluşturan ve bütün sistemi besleyen yapının temel dinamiğidir.

Kütüphane-Girişimcilik İlişkisi

Bu iki kavramın tanımından sonra kar amacı gütmeyen bir kuruluş olan kütüphanelerde girişimcilik ne demektir? sorusunun cevabına bir bakalım.

Fakir Baykurt'un Eşekli Kütüphaneci adlı eserinde bahsettiği Kütüphaneci Mustafa Efendi bu sorunun cevabına en güzel yanıtı içermektedir:

Bir Girişimcilik Hikâyesi Mustafa Efendi

Sene 1943, aylardan belki Kasım belki de günlerden Çarşamba. Ürgüp Tahsin Ağa Kütüphanesi'ne 23 yaşında birisi çıkar gelir kütüphaneci olarak. Hevesli ve gayretli bu gencin adı Mustafadır. Belli ki aşkı var Mustafanın yüreği atıyor, derin bir arzuyla. Velhasılıkelam başlar bizim kütüphaneci Mustafa Efendi iş hayatına başlar ama girdiği kütüphanede kitaplar ona bakmaktadır, O ise tozlu raflarda okunmayı bekleyen kitaplara. Dayanamaz Mustafa çırpınır, çırpınır biraz daha. Okutmalıdır bu kitapları insanlara. Kim bilir belki de cehaleti kazımaya gelmiştir Mustafa. Adeta yalvarır herkese ne olur gelin diye. Ama çit çıkmaz kimseden. Memurdur Mustafa amirlerine danışır bir de ne yapayım bana bir yol gösterin diye. Denize düşen yılanı sarılır misali sarılmıştır o

ağızları sigara kokan, asık suratlı, bıyıklı, bir de boynunda asılı kravatlı amirleri destek olmaz Mustafa'ya. Otur oturduğun yerde başımıza iş mi alacağız senin yüzünden diye bir de başlarlar ona çıkışmaya.

Ama kararlıdır Mustafa kim çevirebilir ki kararında ısrarlı bir inanmışı davasından. Önce bir eşek aldırır bürokratlara. Adı da Yüksel olsun der. İki de sandık yaptırır bizim Mustafa Efendi. İrili-ufaklı 150-200 kitap sığdırır bu sandıklara. Üstüne de bir yazı asar: "Kitap İare Sandığı". Yani der ki ödünç aldınız kitabı okuyun da geri verin, verin ki umut olsun bu kitaplar başkalarına da. Eşeğin sırtına yükler kitapları Mustafa. Bilemez daha ne yükler yüklenecek sırtına. Köy köy dolaşır bir eşek sırtında. Bir de yazı asar kütüphane kapısına: Pazartesi ve Cuma açıktır kütüphane diye. Köydeki çocuklar eşeğiyle gelen birini görür uzaktan. Şaşırırlar heyecanlanırlar. Düşünsenize eşeğine Yüksel demiş bir amca, yüklemiş sırtına 150-200 kitap anca, âdeta yalvarıyor size oku ne olur oku da cahil kalma... Bu dizeler dökülür belki Mustafa'nın ağzından. Ve çocuklara sanki paylaşmayı anlatır gibi şu sözleri sarf eder: "Çocuklar bunları okuyun değişsin. On beş gün sonra aynı gün gelip alacağım. Aman yıpratmayın, diğer köylerdeki arkadaşlarınız da okuyacak".

Bizim Mustafa artık Ürgüp'teki kütüphanede bir iki gün duruyor diğer günleri ise eşek sırtında geçiyordu. Eşekli kütüphaneci oluvermişti adı birden. Çocukların Mustafa amcası, köylülerin sırdaşı olmuştu birdenbire. Bizim Mustafa ünlenmişti artık. Ünü köy köy dolaşıyordu dillerde. Zamanla insanlara kütüphane alışkanlığını aşlamayı başarmıştı ama ne yazık ki köydeki hanım ablalar bir fırsat bulup da gelmiyorlardı. Bunu da kendine dert edinen Mustafa Efendi o dönemin iki ünlü dikiş makinası firmasına mektup yazar. Bana dikiş makinesi yollayın ben de sizin reklamınızı yapayım kütüphanemin bir köşesinde diye. Kabul eder firmalar biri bir tane gönderir biri 9 tane. Salı kadınlar günü olmuştur artık kütüphanede. Ve ilk sponsorluk örneğini görmektedir insanlar Mustafa'nın isteğinde. Kumaşını alan kütüphaneye atar kendini. Eee haliyle on makine yetmez köylülere. Bunu da fırsata çeviren Mustafa Efendi sırada bekleyen kadınların ellerine de birer kitap tutuşturur. Beklerken okusunlar diye.

Bir yandan halıcılık kursu açar, bir yandan da halkevlerine koşar okuma-yazma öğretmeye. Bölgede halıcılık da canlanmıştı onun sayesinde kütüphanecilik de. Şöhret afettir derler ya varmış bir hayır demek. Valilik de hep bizim Mustafa'nın aleyhinde. Başkasının işine burnunu sokma diyerek baskı ile emekli edilir Mustafa Efendi.

Nevşehir Ürgüp ne bürokratlar ne savcılar ne insanlar yetiştirdi kim bilir. Ama Mustafa Efendi yaptığı bunca fedakârlıklarla hala kendinden söz ettirir. Yıllar geçer bir halk kahramanı olur Mustafa Efendi. Eşekli kütüphaneci diye kazanır hafızalarımıza.

Böyle bir insanın hikâyesi bizlere kütüphanecilerin bulunduğu kütüphanelere ve yörenin halkına ne denli faydalı olabileceğini ortaya koymaktadır. Peki, Kütüphanecilik alanında nasıl bir devrim yaratılabilir? Yani bilgi profesyoneli olarak bizler neler yapabiliriz. Bunları da birkaç başlık altında sıralamak mümkün olacaktır:

1. Okuma kültürünü gerçekleştirmek ve güçlendirmek üzere interaktif kitap tartişma programları,
2. Program çerçevesinde dinlendirici müzikler sunmak,
3. Bina Şartlarının bütünlüğü ve iç açıcı bir manzara (Örnek: İ.Ü. İktisat Fakülte Kütüphanesi)

Bunlar bizim akılımıza gelenler bu maddeler haricinde yazılabilecek belki binlerce girişimcilikle ilgili madde vardır.

Sonuç

Görüldüğü üzere kütüphanecilik alanında kullanılan girişimcilik yöntemleri kütüphane personelinin çalışması ile harmanlandığı zaman ortaya bir yenilikçi çaba olarak ortaya çıkmaktadır. Tabi kütüphane kullanıcılarının da desteğiyle bu yenilik daha aşikâre bir hal alıp meyvelerini verecektir. Bizler bilgi profesyonelleri olarak kütüphane, kütüphanecilik, girişimcilik kavramlarını iyi tanımalı ve iyi değerlendirmeliyiz. Ancak bu sayede bir yeniliğı ortaya çıkarmak mümkün olacaktır.

Kaynakça

- Baykurt, F. (2007). *Eşekli kütüphaneci* / Fakir Baykurt. İstanbul: Literatür.
- Helvacıoğlu, E. (2013). Sosyal girişimcilik boyutunda kütüphaneler. *Bilgi Dünyası*, 14 (1) 199-203.
- Yılmaz, B. (2008). Türkiye’de halk kütüphaneleri bölge seminerleri: ‘iyi uygulama örneği’ olarak bir deneyimin değeriendirilmesi, *Türk Kütüphaneciliği Dergisi* 22 (1) 107-128.

III. OTURUM

BİLGİ PROFESYONELLERİNİN MESLEKTEN BEKLENTİLERİ VE MESLEĞE YAKLAŞIMLARI

Oturum Başkanı - Prof. Dr. Kemalettin KUZUCU

Türkiye'deki Kamu Kurumlarında Bilgi ve Belge Yönetimi Mezunlarının İstihdam Sorunu

Sezgin SOYKENAR, Habib COŞKUN, İlkay Tahsin DEMİRKOL, Ruhullah TOPAL

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 4. Sınıf Öğrencilerinin Mezuniyet Sonrası Mesleki Beklentileri

Yelda GÜNEYOĞLU / Vildan KANDUR / Semra TEMEL / Feride YILDIZ

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 1.Sınıf Öğrencilerinin Bölüme İlişkin Bakış Açıları

Yeşim AKBAŞ / Kadriye BİLMECE / H. Kübra POLAT / Begüm TAŞDAN / M.
Bekir US

Türkiye`deki Kamu Kurumlarında Bilgi ve Belge Yönetimi Mezunlarının İstihdam Sorunu

Sezgin SOYKENAR*

Habib COŞKUN**

İlkay Tahsin DEMİRKOL***

Ruhullah TOPAL****

Öz

Bilgi ve belge yönetimi bölümü, özel sektör ve kamu sektörü için arşivci, kütüphaneci ve bilgisayar işletmeni gibi çeşitli kadrolarda çalıştırılmak üzere nitelikli iş gücü yetiştirmektedir. Yapılan literatür taraması sonucu bu alanda eğitim gören kişilerin istihdamında çeşitli sıkıntılar yaşanmış görülmüştür. Özellikle kütüphaneci ve arşivci kadrolarındaki alan dışı istihdam, önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, bilgi ve belge yönetimi mezunlarının ülkemizde kamuya bağlı kütüphane ve arşivlerde istihdam edilmesinde yaşanan sorunlar ele alınarak, bu sorunların öğrencilerin ve istihdam sağlayan kamu kurumlarının bakış açılarıyla tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada kamuda istihdam edilen arşivci ve kütüphanecilerin sayısının oldukça az olduğu ve bu alanda bir istihdam açığı olmasına rağmen, kamu kurumlarının konunun hassasiyetine vakıf olmadıkları bulgusuna erişilmiştir. Çalışmanın sonucunda bilgi ve belge yönetimi alanında eğitim almakta olan öğrencilerin alanla ilgili istihdam sorunları hakkında bilgi sahibi olmaları beklenmektedir. Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak literatür taraması, istatistik analizi ve görüşme yöntemleri kullanılmıştır.

Anahtar kelimeler: İstihdam, bilgi ve belge yönetimi, kütüphanecilik, arşivcilik

Giriş

İstihdam hem kamu hem de özel sektörde önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. 1980`lerden itibaren ülkemizde memuriyet alanında sözleşmeli personel statüsünün ortaya çıkışı, kadrolu personele alternatif olarak gün geçtikçe genişlemeye başlamış (Erdoğdu, 2003`den aktaran Duran, 2006) ve bu durumun sonucu olarak da

* Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, sezginsoykenar@hotmail.com

** Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, habib_coskun_01@hotmail.com

*** Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, tahsin_0651@hotmail.com

**** Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, nuri_3524@hotmail.com

kamuda istihdam sorunundan daha sık bahsedilir hale gelinmiştir.

Bu çalışmada ülkemizdeki kamu kurumlarının istihdam sorunu, arşivcilik ve kütüphanecilik açısından ele alınmaktadır. Arşivcilik ve kütüphanecilik ile ilgili literatürü incelediğimizde bu alandaki istihdam ile ilgili sorunların uzun yıllardır süregeldiğini görmekteyiz. Özellikle kamudaki arşivci ve kütüphaneci kadrolarında alan dışı kişilerin çalıştırılması geçmişten günümüze devam eden bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. 1960'lı yıllarda bu sorunları dile getirmek ve çözüm önerileri sunmak için çeşitli raporlar hazırlanarak yetkili mercilere bildirilmiştir. Raporlarda kütüphanelere nakil sırası bekleyen ya da görevinde başarılı olamayan öğretmenlerin Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kütüphanelerde istihdam edildiği, bu durumun hem eğitim sistemine hem de kütüphanelere birtakım zararlarının olduğundan bahsedilmiştir (TKDB, 1967). Güncel kaynakları incelediğimizde ise alan dışı istihdam sorununun halen devam etmesinin yanı sıra gelişen teknolojinin getirdiği birtakım gereklilikler nedeniyle donanımsız arşivci ve kütüphanecilerin iş bulma konusunda zorluklar yaşadığı görülmektedir (Yağcı, 2007).

Araştırmada veri elde etme tekniği olarak istatistik analizi ve görüşme teknikleri kullanılmıştır. Bu bağlamda öncelikle Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yayınlanan 2012 ve 2013 yılları Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) tercih kılavuzları ile 2012 ve 2013 yılları Özürlü Memur Seçme Sınavı (ÖMSS) tercih kılavuzları incelenmiştir. Bilgi ve belge yönetimi bölümü mezunları için belirlenen 4099 nitelik kodu (ÖSYM, 2012a) ile alım yapılan kadrolar hakkında istatistiki veriler tespit edilmiştir. Elde edilen veriler tablo haline getirilmiş ve hataya yer verilmemesi adına daha önce çeşitli kaynaklarda yayınlanan kontenjan tabloları ile karşılaştırılmıştır.

Araştırmada kullanılan bir diğer veri elde etme tekniği de görüşmedir. Bir kamu üniversitesinin bünyesinde çalışan ve rastgele seçilerek görüşme teklifini kabul eden arşiv ve kütüphane personelleri ile görüşülmüştür. Görüşmeler, yapılandırılmış görüşme türü kurallarına uygun olarak gerçekleştirilmiştir (Karasar, 2004'den aktaran Çetin, 2013). Görüşülen kişilerin gizlilik istekleri doğrultusunda çalıştıkları kurumun adı ve görev yaptıkları birimler hakkında bilgi verilmeyecektir.

İstatistiki Verilerin Analizi

Kamuya personel alımı ÖSYM tarafından yapılan KPSS ve ÖMSS sınavları sonucunda adayların almış olduğu puanlarla, sınav sonrası yayınlanan tercih kılavuzunda belirtilen yöntem ve koşullar göz önüne alınarak yapılmaktadır. Bilgi ve belge yönetimi bölümü ile dengi bölümlerin (Dokümantasyon ve Enformasyon, Arşivcilik, Kütüphanecilik) mezunları KPSS için KPSSP3 puan türü (ÖSYM, 2012a), ÖMSS için ise ÖMSSP3 puan türünden almış oldukları puan ile tercih yapabilmektedirler (ÖSYM, 2012c). Tercih kılavuzlarında hem KPSS hem de ÖMSS'de bilgi ve belge yönetimi bölümü ile dengi bölümlerin mezunları için 4099 nitelik kodu belirlenmiş ve adaylara bu nitelik koduna

uygun kadrolara tercih yapma hakkı verilmiştir. Bir kadronun aranılan nitelikler kısmında birden fazla nitelik kodu varsa bu kodlardan sadece birisinin karşılanması o kadroyu tercih etmek için yeterlidir (ÖSYM, 2012a). Daha önceki yıllarda bilgi ve belge yönetimi bölümü ile ilgili kadrolara sadece KPSS ile alım yapılmaktayken, 2012 yılından itibaren ÖMSS'nin yapılmaya başlamasıyla hem KPSS hem de ÖMSS ile alım yapılmaya başlanmıştır. Bu nedenle, yapılan bu çalışmada sadece 2012 ve 2013 yıllarına ait KPSS ve ÖMSS tercih kılavuzlarının incelenmesi ile elde edilen veriler analiz edilmektedir.

2014 Ocak ayında 2013 ÖMSS sonuçları ile tercih edilebilecek çeşitli kadroların tercih kılavuzu yayınlanmıştır. Bu kılavuzda bilgi ve belge yönetimi ile ilgili herhangi bir kadro bulunmamaktadır. Açılan kadrolar sadece memur kadrosu olarak açılmış olup herhangi bir lisans programından mezun olmak tercihte bulunmak için yeterli bir koşul olarak belirlenmiştir (ÖSYM, 2014). Bu nedenle 2014 ÖMSS tercih kılavuzu ile ilgili bilgiler bu çalışmada yer almamaktadır.

a. 2012 Yılı Kontenjanları

2012/1 KPSS tercih kılavuzu incelendiğinde kamuda bilgi ve belge yönetimi mezunlarının birçok farklı unvan adı altında istihdam edildiği görülmektedir. Bu unvanlardan sadece kütüphaneci olanlar “Teknik Hizmetler” (TH) sınıfında olup diğer unvanlara ait kadrolar “Genel İdare Hizmetleri” (GİH) sınıfı kadrolardır. 2012/1 KPSS tercih kılavuzuna göre toplamda bilgi ve belge yönetimi ile ilgili 193 kadro açılmış, bu kadroların 113 adedi kütüphaneci; 30 adedi ise arşiv memuru olacak şekilde belirlenmiştir.

Tablo I. 2012/1 KPSS Kontenjanları

2012/1 KPSS Tercih Kılavuzuna Göre 4099 Nitelik Kodu İle Başvurulabilecek Kontenjanlar (ÖSYM, 2012a)					
	Üniversiteler	Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Diğer Kamu Kurumları	Toplam
Kütüphaneci	68	0	40	5	113
Arşiv Memuru	0	30	0	0	30
Memur	13	0	0	9	22
Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	0	0	0	5	5
Bilgisayar İşletmeni	6	0	0	12	18
Enformasyon Memuru	0	0	0	5	5
Toplam	87	30	40	36	Genel Toplam 193

Tercih kılavuzu incelendiğinde en çok kütüphaneci kadrolarının üniversiteler ve Kültür Bakanlığı'nca açılmış olduğu görülmektedir. Bu durum yıllardan beri süregelen alan dışı istihdamın oluşturduğu sorunların, artık üniversiteler ve Kültür Bakanlığı'nca anlaşılmış olduğunun açık bir göstergesidir. Kütüphanesi olan diğer kamu kurumlarının da yavaş yavaş bu konuda hassasiyet gösterdiği gözlemlense de birçok halk kütüphanesinin yerel yönetimlere devredildiği düşünüldüğünde (Demircioğlu, 2007) yerel yönetimlerin kütüphaneci istihdamı konusunda yetersiz kaldığı söylenebilir. Tercih kılavuzundaki arşiv memuru kadrolarına ait veriler incelendiğinde ise, sadece Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'ne bağlı arşiv birimlerine arşiv memuru alımı için kadro açıldığı görülmektedir. Birçok kurumun arşivlerde çalıştırılmak üzere arşiv memuru yerine memur olarak personel alması günümüzde bir sorun olarak görünmese de bu durumun ilerleyen yıllarda arşiv memurlarının genel idare hizmetleri sınıfından teknik hizmetler sınıfına geçirilmesi halinde sorunlara sebep olabileceği öngörülebilir. Üniversitelerin hiç arşiv memuru almaması fakat memur ve bilgisayar işletmeni unvanları ile bilgi ve belge yönetimi mezunlarını istihdam etmesi de tercih kılavuzundaki rakamlardan görülebilmektedir.

Tablo 2. 2012/2 KPSS Kontenjanları

2012/2 KPSS Tercih Kılavuzuna Göre 4099 Nitelik Kodu İle Başvurulabilecek Kontenjanlar (ÖSYM, 2012b)					
	Üniversiteler	Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Diğer Kamu Kurumları	Toplam
Kütüphaneci	5	0	20	13	38
Arşiv Memuru	0	0	0	0	0
Memur	3	0	0	4	7
Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	0	0	0	0	0
Bilgisayar İşletmeni	1	0	0	0	1
Enformasyon Memuru	0	0	0	0	0
Toplam	9	0	20	17	46

2012/2 KPSS tercih kılavuzunu incelediğimizde bazı kütüphanecilik kadrolarının tercih edilmediği için tekrar tercih kılavuzunda yer aldığını görmekteyiz. Toplamda 46 kadronun açıldığı bu tercih döneminde üniversiteler 5, Kültür ve Turizm Bakanlığı 20 ve diğer kurumlar 13 olmak üzere 38 kütüphaneci kadrosu açılmıştır. Bu tercih döneminde diğer kamu kurumlarınca yeni kütüphanecilik kadrolarının açılması oldukça sevindiricidir. Arşiv memuru olarak bakıldığında ise Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü kadrolarının 1. yerleştirmede dolduğunu ve bu nedenle alım yapmadığı

görülmektedir. Fakat diğer kamu kurumlarının açmış olduğu kadrolar incelediğinde bu tercih döneminde de arşiv memuru alımı yapılmadığı, sadece memur unvanı ile alımların yapıldığı görülmektedir.

Tablo 3. 2012 ÖMSS Kontenjanları

2012 ÖMSS Tercih Kılavuzuna Göre 4099 Nitelik Kodu İle Başvurulabilecek Kontenjanlar (ÖSYM, 2012c)				
	Başbakanlık	Celal Bayar Üniversitesi	İ.B.B	Toplam
Kütüphaneci	0	0	2	2
Memur	3	1	0	4
Toplam	3	1	2	6

İlk kez 2012 yılında yapılan ÖMSS sınavı ile ortaöğretim, ön lisans ve lisans düzeyinde eğitim alan engelliler için çeşitli kadrolar açılmıştır. 2012 ÖMSS tercih kılavuzunu incelediğimizde bilgi ve belge yönetimi mezunu engelliler için toplamda 6 kadronun açıldığı, bu kadroların 4'ünün memur; 2'sinin ise kütüphaneci olduğu görülmektedir. Engelli vatandaşlarımızın istihdamı için açılan bu kadrolarda bilgi ve belge yönetimi bölümü mezunu engellilerin unutulmadığını görmek oldukça sevindiricidir. Fakat bu yerleştirmelerde arşiv memuru kadrosu açılmamış olup normal memur kadrosu ile alım yapılmasının yanı sıra açılan 2 kütüphaneci kadrosunun Teknik Hizmetler olmayıp Genel İdare Hizmetleri olduğu görülmektedir.

b.2013 Yılı Kontenjanları

Tablo 4. 2013/1 KPSS Kontenjanları

2013/1 KPSS Tercih Kılavuzuna Göre 4099 Nitelik Kodu İle Başvurulabilecek Kontenjanlar (ÖSYM, 2013a)					
	Üniversiteler	Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Diğer Kamu Kurumları	Toplam
Kütüphaneci	75	0	14	10	99
Arşiv Memuru	0	30	0	0	30
Memur	9	0	0	7	16
Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	0	0	0	1	1
Bilgisayar İşletmeni	9	0	0	2	11
Enformasyon Memuru	0	0	0	2	2
Toplam	93	30	14	22	159

2013/1 KPSS tercih kılavuzunda toplam 159 kadronun bilgi ve belge yönetimi bölümü mezunları için açıldığı görülmektedir. Bu kadrolardan 99 adedi kütüphaneci, 30 adedi ise arşiv memurudur. 2012/1 KPSS tercih kılavuzu göz önüne alındığında 2013/1 KPSS tercih kılavuzunda açılan kütüphaneci kadrosu sayısının bir önceki yıla göre azaldığı, arşiv memuru kadrolarının sayısında ise bir değişiklik olmadığı gözlemlenmektedir. 99 kütüphaneci kadrosunun 75'i üniversite, 14'ü Kültür ve Turizm Bakanlığı ve 10'u ise diğer kurumlarda istihdam edilmek üzere belirlenmiştir. Geçen yıla göre üniversitelerin ve diğer kamu kurumlarının açmış olduğu kütüphaneci kadrolarında artış görülürken Kültür ve Turizm Bakanlığının açmış olduğu kütüphaneci kadrolarında azalma görülmektedir. Arşiv memuru kadrosunda ise 2013/1 tercih kılavuzunda 30 adet kadronun sadece Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından açılmış olduğu görülmektedir. Bu rakam geçen yılın rakamı ile aynıdır.

Tablo 5. 2013/2 KPSS Kontenjanları

2013/2 KPSS Tercih Kılavuzuna Göre 4099 Nitelik Kodu İle Başvurulabilecek Kontenjanlar (ÖSYM, 2013b)					
	Üniversiteler	Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Diğer Kamu Kurumları	Toplam
Kütüphaneci	11	0	17	2	30
Arşiv Memuru	0	0	0	0	0
Memur	1	0	0	6	7
Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	0	0	0	12	12
Bilgisayar İşletmeni	1	0	0	8	9
Enformasyon Memuru	0	0	0	0	0
Sekreter	0	0	0	3	3
Toplam	13	0	17	31	61

2013/2 tercih kılavuzu incelendiğinde bilgi ve belge yönetimi için ayrılan toplam 61 kadronun 30'unun kütüphaneci olduğu görülmektedir. Bu tercih döneminde arşiv memuru alımı için kadro açılmamıştır.

Tablo 6. 2013 ÖMSS Kontenjanları

2013 ÖMSS Tercih Kılavuzuna Göre 4099 Nitelik Kodu İle Başvurulabilecek Kontenjanlar (ÖSYM, 2013c)			
	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanlığı	Genelkurmay Başkanlığı	Toplam
Kütüphaneci	0	1	1
Arşiv Memuru	4	0	4
Toplam	4	1	5

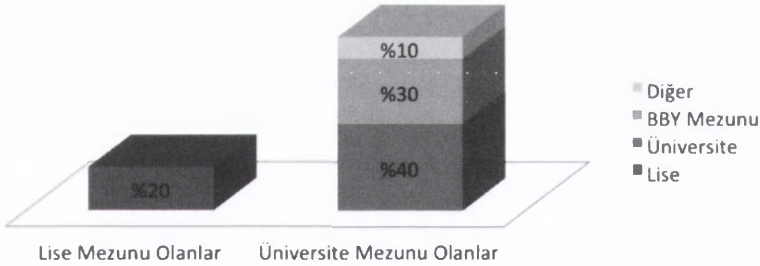
2013 yılı ÖMSS tercih kılavuzu incelendiğinde bilgi ve belge yönetimi alanında toplam 5 kadro açıldığı görülmektedir. Bu kadrolardan 1'i kütüphaneci diğer 4'ü ise arşiv memurudur. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun arşivlerde çalıştırılmak üzere arşiv memuru istihdam etmesi oldukça sevindirici bir gelişmedir. Fakat açılan 1 kütüphaneci kadrosunun Teknik Hizmetler yerine Genel İdare Hizmetleri sınıfından olacak şekilde açılması dikkat edilmesi gereken bir husustur.

Görüşme Sorularının Analizi

Bir üniversitenin arşiv birimlerinde çalışan arşiv personelleri ile kütüphane birimlerinde çalışan kütüphane personelleri ile görüşülmüştür. Görüşülen kişiler rastgele seçilmiş ve daha önceden hazırlanan 5 adet görüşme sorusu sorularak cevaplar not alınmıştır. Bilgi ve belge yönetimi bölümü mezunlarının istihdam sorunlarını ve alan dışı istihdamın neden olduğu sorunları öğrenmeye yönelik olarak hazırlanan görüşme soruları, bir uzman görüşünden faydalanılarak tekrar ifade edilmiş ve görüşülen kişilere sorulmuştur. Görüşülen kişilerin gizlilik istekleri doğrultusunda, çalıştıkları kurumun adı ve görev yaptıkları birimler hakkında bilgi verilmeyecektir. Görüşmede sorulan sorular ve görüşülen kişilerin cevapları şu şekildedir:

3.1 Eğitim durumunuz nedir?

Bu soru ile görüşülen arşiv ve kütüphane personelinin eğitim durumunun öğrenilerek, alanla ilgili eğitim kurumlarından eğitim alıp almadığının tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Görüşmeye katılan arşiv ve kütüphane personellerinin %20'si lise mezunu olduğunu, %80'i ise üniversite mezunu olduğunu belirtmiştir. Üniversite mezunu olan personellerin %90'ı bilgi ve belge yönetimi ile dengi bölümlerden, %10'u ise bilgi ve belge yönetimi dışındaki bir bölümden mezun olduklarını belirtmişlerdir.

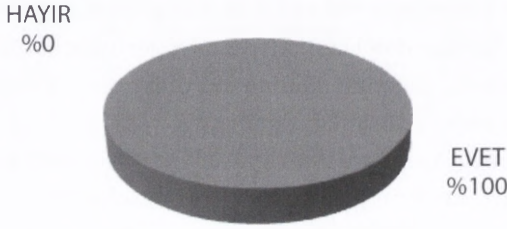
Şekil 1. Eğitim Durumu

Ayrıca görüşmelerde, üniversitelerin kütüphanecilik kadrolarında çalışan personelin bilgi ve belge yönetimi bölümü mezunu olduklarını belirtmesi, kütüphaneci kadrolarında alan dışı istihdamın daha az olduğunu ve yönetim birimlerinin konunun hassasiyetine

vakıf olduğunu göstermektedir. Fakat aynı durum arşiv personeli için söylenememektedir. Üniversite arşivlerinde çalışan personelin alan dışı kişilerden oluştuğu görülmektedir.

3.2 Çalıştığınız kurumda bilgi ve belge yönetimi ile ilgili kadrolarda (kütüphaneci, arşivci vb.) alan dışı kişiler çalışıyor mu?

Bu soru ile görüşülen arşiv ve kütüphane personelinin çalıştıkları kurumun, bilgi ve belge yönetimi ile ilgili kadrolarında istihdam edilen kişilerin arasında alan dışı kişilerin olup olmadığının öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Şekil 2. Çalıştığınız kurumda bilgi ve belge yönetimi ile ilgili kadrolarda (kütüphaneci, arşivci vb.) alan dışı kişiler çalışıyor mu?

Görüşmeye katılan tüm kişiler çalıştıkları kurumda alan dışı istihdamın var olduğundan bahsetmişlerdir. Bu durum bilgi ve belge yönetimi alanında, alan dışı istihdam sorununun hala büyük bir problem olduğunu göstermektedir.

3.3 Sizce bilgi ve belge yönetimi ile ilgili kadrolarda alan dışı kişilerin çalıştırılması neden tercih ediliyor?

Bu soru ile, görüşülen arşiv ve kütüphane personelinin, eğer kurumlarında bilgi ve belge yönetimi ile ilgili kadrolarda alan dışı çalışan kişiler varsa bu kişilerin neden tercih edildiği; eğer kurumlarında alan dışı kişiler çalışmıyorsa diğer kurumlardaki alan dışı istihdamın sebepleri hakkındaki düşüncelerinin öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

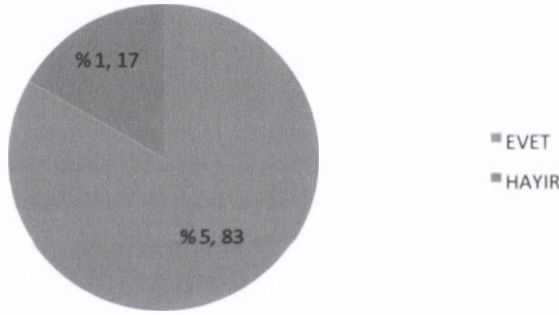
Tablo 7. Alan Dışı İstihdamın Nedenleri

1- İdari Eksiklikler
2- Yeterli Bilgi ve Donanıma Sahip Kişilerin Olmaması
3- Alan dışı istihdam edilenlerin destek personeli olarak çalışması
4- Bilinçsizlik
5- Fikrim yok

Görüşmeye katılan arşiv personelleri bu durumun idari yapıdaki eksiklikler, yeterli kalifiye elemanın bulunmaması ve kamudaki istihdam miktarının artırılması çabasından kaynaklandığı düşüncesine sahip olduklarını söylemektedir. Görüşülen kütüphane personellerinden bazıları ise bu konuda herhangi bir fikrinin olmadığını söylerken, diğer kütüphane personelleri bu durumun bilinçsizlik nedeniyle kaynaklandığını söylemektedir. Ayrıca, görüşülen bir kütüphane personeli ise daha çok bu kişilerin destek hizmetlerinde ve çeşitli işlerin organize edilmesinde yardımcı oldukları için bu nedenle alan dışı istihdam olarak kadroya alındığını düşündüğünü belirtmektedir.

3.4 Sizce bilgi ve belge yönetimi ile ilgili kadrolarda alan dışı kişilerin çalıştırılması çeşitli sorunlara yol açıyor mu? Eğer açıyorsa bu sorunlar nelerdir?

Bu soru ile görüşülen arşiv ve kütüphane personelinin, eğer kurumlarında bilgi ve belge yönetimi ile ilgili kadrolarda alan dışı çalışan kişiler varsa, bu durum nedeniyle kurumdaki iş süreçlerine yansıyan olumsuzluklar hakkında bilgi edinmek; eğer kurumlarında alan dışı kişiler çalışmıyorsa diğer kurumlardaki alan dışı istihdamın sebep olabileceği sorunlar hakkındaki düşüncelerinin öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

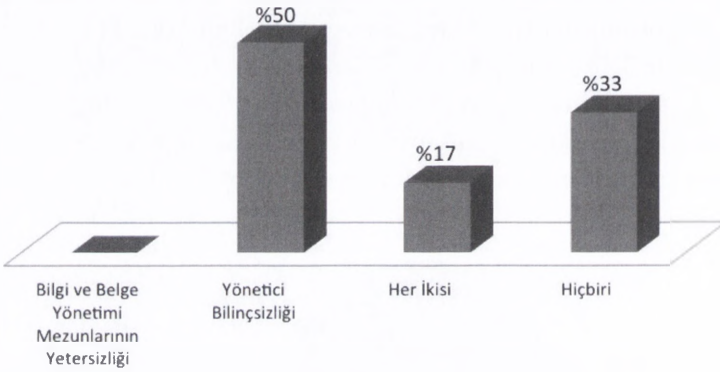
Şekil 3. Sizce bilgi ve belge yönetimi ile ilgili kadrolarda alan dışı kişilerin çalıştırılması çeşitli sorunlara yol açıyor mu?

Görüşmeye katılan arşiv personelleri bu durumun sorunlara yol açtığını, bu sorunların başlıcalarının iş ile ilgili yeterli donanıma sahip olunmaması, işe karşı ilgisizlik ve verim azlığı olarak belirtmektedirler. Görüşülen kütüphane personelleri ise bu konuda bazı noktalarda birbirlerinden farklı düşünmektedir. Bazı kütüphane personelleri bu durumun kuralsızlık ve bilgiye ulaşmada güçlüğüne neden olduğunu söylerken, diğer bir kütüphane personeli ise kendi çalıştığı birimde bir sorun olmadığını fakat diğer birimlerde sorun olabileceğini söylemektedir. Ayrıca görüşülen bir diğer kütüphane personeli, bu durumun birçok soruna yol açtığını; alan dışı kişilerin bölüm

mezunları ile kendilerini kıyaslandığını, bu kişilerin otoriteye uymadıklarını ve bölüm mezunlarının yapmış olduğu işleri küçümsediklerini belirtmiştir.

3.5 Kütüphane ve arşivlerde alan dışı kişilerin çalıştırılmalarının nedeni bilgi ve belge yönetimi mezunlarının yetersiz olmasından mı yoksa yöneticilerin bilinçsizliğinden mi kaynaklanmaktadır?

Bu soru ile, görüşülen arşiv ve kütüphane personelinin bilgi ve belge yönetimi ile ilgili kadrolarda alan dışı çalışan kişilerin, bu kadrolarda çalıştırılmasında tercih sebebi olan durumun, yöneticilerin bilinçsizliğinden mi kaynaklandığı yoksa bölüm mezunu kişilerin yeterli bilgi ve donanımına sahip olmamasından mı kaynaklandığı konusundaki düşüncelerinin öğrenilmesi amaçlanmaktadır.

Şekil 4. Kütüphane Ve Arşivlerde Alan Dışı Kişilerin Çalıştırılmalarının Nedeni Bilgi Ve Belge Yönetimi Mezunlarının Yetersiz Olmasından Mı Yoksa Yöneticinin Bilinçsizliğinden Mi Kaynaklanmaktadır?

Görüşmeye katılan arşiv personellerinden bazıları bu konuya yönetsel hataların sebep olduğunu söylemekteyken, bir arşiv personeli bu durumun daha çok yönetsel hatayla birlikte bilgi ve belge yönetimi mezunlarının yetersizliğinden de kaynaklandığını söylemektedir. Kütüphane personellerinden çoğunluğu yönetsel hataların bu duruma sebep olduğunu söylerken, bir kütüphane personeli ise sadece yönetsel hatalardan ziyade yönetimin elinde olmayan bir takım sebeplerden dolayı bu durumun ortaya çıktığını söylemektedir.

Sonuç

Yapılan literatür taramaları ile görüşme ve istatistik analizlerinden elde edilen bilgiler ışığında, kamu kurumlarında bilgi ve belge yönetimi alanındaki istihdam sorunlarının

sadece iş bulmada yaşanan güçlükler ya da alan dışı istihdam nedeniyle kadro sayısındaki yetersizliklerden ibaret olmadığı görülmektedir. Son yıllarda kütüphaneci kadrolarının teknik hizmetler sınıfında olup, diğer bilgi ve belge yönetimi kadrolarının genel idare hizmetleri sınıfında olması da önemli bir istihdam sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca tüm kütüphaneci kadrolarının teknik hizmetler sınıfında alım yaptığını söylemek de yanlıştır. Bazı kamu kurumları açmış oldukları kütüphaneci kadrolarının sınıflarını genel idare hizmetleri olarak göstermişlerdir. Arşiv memuru ile ilgili veriler ise daha iç karartıcı niteliktedir. 2012 ve 2013 tercih kılavuzları incelendiğinde, sadece Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından açılan kadrolardan bazılarının arşiv memurluğu kadrosu olduğu görülmektedir. Diğer kamu kurumlarınca arşiv memuru kadrosuyla alım, 2013 ÖMSS alımlarında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu için açılan 4 arşiv memuru kadrosunu saymazsak, neredeyse hiç yapılmamıştır. Tercih kılavuzlarının istatistiki analizleri neticesinde birçok kurumun 4099 nitelik kodu ile açmış olduğu memur kadrolarında, bilgi ve belge yönetimi mezunlarını istihdam ettikleri görülmüştür. Bu yolla kamu kurumlarının, bölüm mezunlarının almış oldukları eğitim neticesinde sahip oldukları unvanları kullanmalarına müsaade etmedikleri görülmektedir. Yapılan görüşmelerde ise özellikle bilgi ve belge yönetimi ile ilgili kadrolara alan dışı kişilerin getirilmesi ve bu durumun ortaya çıkardığı çeşitli sorunlar dile getirilmektedir. Görüşülen kişilerin hepsi çalıştıkları kurumda bilgi ve belge yönetimi ile ilgili kadrolarda alan dışı kişilerin çalışmakta olduğundan ve birçoğu ise alan dışı istihdamın işleri aksattığından söz etmektedir. Görüşmelerde bir diğer dikkat edilmesi gereken husus da kurumların alan dışı istihdama yönelmelerinin sebepleridir. Görüşülen kişilerin çoğunluğu alan dışı istihdam konusunda üst yönetimin bilgisizliği ve birtakım yönetsel hataların bu duruma sebep olduğunu söylemektedirler. Ayrıca görüşülen bazı kişiler ise bilgi ve belge yönetimi mezunu bazı öğrencilerin donanımsız ve deneyimsiz olmasından ötürü alan dışı istihdama yönelmesinden bahsetmektedirler.

Tüm bu tespitlerden hareketle öncelikle işe alımlarda söz sahibi olan üst yönetim birimlerinin alan dışı istihdam ve bu durumun sebep olacağı hususlar konusunda doğru bilgilendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca bölüm mezunlarının bilgi ve donanım seviyelerinin daha iyi olması için çaba sarf etmesi ve tecrübe kazanabilmeleri için gerekli olan fırsatları değerlendirmeleri gerektiği görülmektedir.

Kaynakça

- Bbyhaber. (2012a). 2012/1 atama yapılacak bby kadro, kurum ve unvan listesi. 18 Nisan 2014 tarihinde <http://www.bbyhaber.com/> adresinden erişildi.
- Bbyhaber. (2012b). 2013/1 atama yapılacak bby kadro, kurum ve unvan listesi. 18 Nisan 2014 tarihinde <http://www.bbyhaber.com/> adresinden erişildi.
- Bbyhaber. (2013a). 2013/1 atama yapılacak bby kadro, kurum ve unvan listesi. 18 Nisan 2014 tarihinde <http://www.bbyhaber.com/> adresinden erişildi.
- Bbyhaber. (2013b). 2013/2 atama yapılacak bby kadro, kurum ve unvan listesi. 18 Nisan 2014 tarihinde <http://www.bbyhaber.com/> adresinden erişildi.
- Çetin, O. (2013). Nitel bir araştırma tekniği: görüşme. 18 Nisan 2014 tarihinde <http://oguzcetin.gen.tr/> adresinden erişildi.
- Demircioğlu, Ö. (2007). *Türkiyede halk kütüphanesi hizmetlerinin yerel yönetimlere devri konusunda kütüphane yöneticileri ve kütüphanecilerin yaklaşımları*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Duran, T. (2006). *1980 sonrası kamu istihdamının seyri*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- ÖSYM. (2012a). KPSS 2012/1 tercih kılavuzu. 18 Nisan 2014 tarihinde <http://www.osym.gov.tr/> adresinden erişildi.
- ÖSYM. (2012a). KPSS 2012/2 tercih kılavuzu. 18 Nisan 2014 tarihinde <http://www.osym.gov.tr/> adresinden erişildi.
- ÖSYM. (2012c). ÖMSS 2012 tercih kılavuzu. 18 Nisan 2014 tarihinde <http://www.osym.gov.tr/> adresinden erişildi.
- ÖSYM. (2013a). KPSS 2013/1 tercih kılavuzu. 18 Nisan 2014 tarihinde <http://www.osym.gov.tr/> adresinden erişildi.
- ÖSYM. (2013b). KPSS 2013/2 tercih kılavuzu. 18 Nisan 2014 tarihinde <http://www.osym.gov.tr/> adresinden erişildi.
- ÖSYM. (2013c). ÖMSS 2013 tercih kılavuzu. 18 Nisan 2014 tarihinde <http://www.osym.gov.tr/> adresinden erişildi.
- ÖSYM. (2014). ÖMSS 2014 tercih kılavuzu. 18 Nisan 2014 tarihinde <http://www.osym.gov.tr/> adresinden erişildi.
- TKDB. (1967). Türkiye kütüphaneleri ve personel sorunları ile ilgili bir muhtıra. *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 16 (4), 249-255.
- Yağcı, Y. (2007). Türk kütüphaneciliğinde işsizlik ve istihdam sorunsalı. *Türk Kütüphaneciliği*, 21 (4), 502-505.

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

4. Sınıf Öğrencilerinin Mezuniyet Sonrası Mesleki Beklentileri

Yelda GÜNEYOĞLU*

Vildan KANDUR**

Semra TEMEL***

Feride YILDIZ****

Öz

Bu çalışmanın amacı, Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 4. Sınıf öğrencilerinin bölümde aldıkları eğitimle ilgili düşüncelerini ve mezuniyet sonrası mesleki yaşamlarına ilişkin beklentilerini ortaya koymaktır. Araştırma betimleme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler anket yoluyla toplanmıştır. Bu çerçevede Hacettepe Üniversitesi BBY 4. sınıfta bulunan 50 öğrenciye Mart 2014 tarihinde anket uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin büyük bölümü (%67,7) aldıkları eğitimin orta düzeyde zor olduğunu; çok küçük bir bölümü (%6,5) bölümün beklentilerini hiç karşılamadığını; çok büyük çoğunluğunun (%87,1) okudukları bölümü bir başkasına önerebileceğini; en büyük bölümünün (%48,4) kesinlikle bu alanda çalışmayı düşündüğünü; üçte bire yakın bir kısmının (%32,3) ise bu alanda çalışmayı düşündüğünü ancak iş bulamazsa başka alanda çalışabileceğini; sektör olarak çoğunlukla (%64,5) devlet sektörünü tercih ettikleri; yine çalışacakları kuruluş olarak genelde (%65,5) kütüphaneyi tercih ettikleri; yarıdan fazlasının (%54,8) akademik çalışma yapmayı düşündüğü ancak çok küçük bir bölümünün (%3,2) akademik alanda çalışmayı istediği; çalışmayı tercih edecekleri kütüphane türü olarak ilk sırayı üniversite kütüphanesinin aldığı (%41,9; Bilgi ve Belge Yönetimi alanının geleceğine ilişkin genel olarak (%67,7) iyimser oldukları; çok küçük bir bölümünün (%3,2) mezuniyetten sonra iş bulma sorunu yaşayacağını düşündüğü; meslekle ilgili bir tehdit görmedikleri; büyük bölümünün (%74,2) bu mesleği seçtikleri için memnun ya da çok memnun oldukları; yarıya yakın kısmının (%45,2) 10 yıl sonra kendini en çok kütüphane müdürü olarak düşündüğü ve mezuniyet sonrası bu alanda çalışmaya başladıklarında alacakları maaşın genelde (%61,3) yeterli olacağını düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, lisans eğitimi, mesleki beklentiler

* Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, yelda_guneyoglu@hotmail.com
** Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, Vldn_ayvaz_750@hotmail.com
*** Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, semra.21@outlook.com
**** Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, ferideyildiz1907@gmail.com

Türkiye’de Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Eğitiminin Tarihçesi ve Yapısı

Cumhuriyetin ilk yıllarında kurs olarak başlayan kütüphanecilik eğitimi, 1940’lı yıllarda kursların devamlı olarak üniversite düzeyinde verilmeye başlanmasıyla devam etmiştir.

Türkiye’de ilk Bilgi ve Belge Yönetimi Ankara Üniversitesi DTCF Kütüphanecilik Bölümü olarak 1954 yılında kurumuştur. Onu 1964 yılında kurulan İstanbul Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü takip etmiştir. 1980’lerden sonra pek çok üniversitede bu bölüm açılmıştır. Kütüphanecilik Bölümü Yükseköğretim Kurulu’nun 2002 tarihinde aldığı karar ile “Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü” adını almıştır.

Bugün Türkiye’de 16 üniversitede Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü bulunmaktadır. Bunlardan Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Yıldırım Beyazıt Üniversitesi bu alanda hem lisans hem de lisansüstü düzeyde eğitim verirken, Atatürk Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Yakın Doğu Üniversitesi sadece lisans düzeyinde eğitim vermektedir. Ankara, Hacettepe, Yıldırım Beyazıt ve Yakın Doğu üniversitelerinde tekli öğretim programı uygulanırken, Atatürk, Çankırı Karatekin, İstanbul ve Marmara üniversitelerinde ikili öğretim programı yürütülmektedir. İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Gümüşhane Üniversitesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Karabük Üniversitesi ve Kastamonu Üniversitesi henüz eğitim programına başlamamıştır. Başkent Üniversitesi ise bu bölüm için 2008 yılından bu yana öğrenci alımını durdurmuş, yerine İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bünyesinde Bilgi ve Teknoloji Yönetimi Bölümü’nü kurmuştur.

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü üniversitelerin çoğunda Edebiyat Fakültesi içinde yer alırken; Ankara Üniversitesi-Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi-Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi-İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi içinde eğitim vermektedir.

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri, mesleğin üç farklı alanı; kütüphanecilik, arşivcilik ve dokümantasyon ve enformasyon dallarından biri için çalışacak geleceğin bilgi profesyonellerini yetiştirmekle sorumlu kurumlardır. İçinde bulunduğumuz bilgi çağına uygun, değişime ayak uyduran, teknolojileri takip eden, yenilikçi, donanımlı ve bilgi okuryazarı bireyler yetiştirmek bu bölümün amacıdır. Bu kapsamda eğitim veren üniversitelerin programlarını incelediğimizde karşımıza üniversiteden üniversiteye farklı ders programları ve ağırlık noktaları çıkmakla birlikte amaç hep aynı çıkmaktadır. Bilgi ve Belge Yönetimi alanı için tam donanımlı bireyler yetiştirmek.

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Eğitiminin Tarihçesi ve Yapısı

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 1972 yılında Prof. Dr. İlhan Kum tarafından “Kütüphanecilik ve Dokümantasyon Enstitüsü” adı altında kurulmuştur. Lisans eğitimine bir yıl İngilizce hazırlık ve dört yıllık mesleki eğitim olmak üzere toplam 5 yıllık bir eğitim programı ile 1974 yılında başlamıştır. İlhan KUM, Nilüfer TUNCER, Adil ARTUKOĞLU, Thomas MINDER, Benjamin WHITTEN ve Phyllis Lepon ERDOĞAN bölümün ilk eğitim kadrosunu oluşturmaktadır.

1993 yılında Kütüphanecilik Bölümü lisans eğitimi Kütüphanecilik, Arşivcilik, Dokümantasyon ve Enformasyon Anabilim dallarına ayrılmıştır. Yüksek lisans ve doktora eğitimi ise 1994- 2000 yılları H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Kütüphanecilik Anabilim Dalı altında verilmiştir. Yükseköğretim Kurulu’nun 2002 tarihinde aldığı karar ile 2002/2003 öğretim yılından itibaren Kütüphanecilik, Arşivcilik, Dokümantasyon ve Enformasyon Anabilim Dalları birleştirilerek, H.Ü. Kütüphanecilik Bölümü yeni bir programla “Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü” adını almıştır. 2006-2007 öğretim yılı ile birlikte de yükseköğretim programları da aynı adla verilmektedir.

Bölüm, Bilgi ve Belge Yönetimi alanında çalışmak isteyen öğrencilerin öncelikli tercihi olan, gerçekleştirdiği araştırmalarla ulusal ve evrensel boyutta katkı sağlayan, kaynaklarını kendisi yaratan ve toplumda imajı yüksek bir bölüm olma vizyonunu taşımakta; Yazılı, basılı ve elektronik ortamlarda varlık bulan bilgi birikiminden bireysel, örgütsel ve toplumsal bağlamda en üst düzeyde yararın sağlanması için uygun bilgi sistemlerini tasarlama, oluşturma ve işletme niteliklerini taşıyan, yaratıcı, kendine güvenen, lider bilgi profesyonelleri yetiştirmek, uzmanlık konularının ayrıntılarını çok iyi bilen, özgün araştırmalar yapabilen ve ürettiği bilgiyi insanlığın hizmetine sunan yeni kuşak araştırmacıları topluma kazandırmak, ulusal ve uluslararası düzeyde bilgi sistemlerinin, bilgi hizmetlerinin ve bilgi teknolojilerinin geliştirilmesine katkıda bulunacak kuramsal ve uygulamalı araştırmalar yapmak ve yayınlamak misyonunu gütmektedir.

Bölümde zaman zaman yapılan değişikliklerin ardından lisans eğitim programı bir yıl İngilizce hazırlık ve dört yıllık kuramsal ve uygulamalı derslerle devam ederken, derslerin kapsamı ve içeriği büyük değişikliklere uğramıştır. Şu anda lisans programında zorunlu dersler bilginin düzenlenmesi, dil becerileri, bilgi erişim uygulama, bilgi erişim, bilgi hizmetleri, araştırma yöntemleri, bilgi arama davranışları, yazma becerileri, İngilizce, bilgi mimarisi, içerik yönetimi, bilgi politikası, bilgi hizmetleri mevzuatından oluşurken, seçmeli dersler kapsamında programlama ve algoritmalar, çocuk ve gençlik yayınları, bilimsel iletişim, dizinleme ve sınıflama, web tasarımı, halk ve çocuk kütüphaneleri, arşiv yönetimi, bilgi sistemleri tasarımı, müzelerde bilgi yönetimi, kurumsal içerik yönetimi, araştırma kütüphaneleri, yönetim bilgi sistemler, bilimsel ve teknik bilgi yönetimi, derme yönetimi, medyada bilgi yönetimi, toplam kalite yönetimi, elektronik bilgi merkezleri, çocuk kütüphaneleri ve seminer dersleri verilmektedir. Ayrıca, öğrencilerin akademik

program gereği altıncı yarıyıl sonunda ve 20 iş günü süresince tam zamanlı çalışarak staj yapmaları zorunludur. Bu staj akademik programda, öğrencilerin mezun olabilmeleri için tamamlamaları gereken kredisiz bir ders olarak yer almakta ve bölümün uygun gördüğü kurumlarda yapılmaktadır. Öğrenciler, staj süreleri sonunda; gözlemlerinin, tecrübelerinin ve değerlendirmelerinin yer aldığı bir rapor hazırlamakla yükümlüdürler. Staj notlarının belirlenmesinde bu raporlarla birlikte ilgili kurumun değerlendirmeleri dikkate alınmaktadır.

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Yüksek Lisans ve Doktora eğitimi ise Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca, Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı Başkanlığı tarafından yürütülür. Yüksek Lisans Programı öğrencileri toplam 24 kredilik dersi ve kredisiz seminer dersini başarıyla tamamladıktan sonra tez aşamasına geçebilirler. Yüksek Lisans ders programı içinde Bilgi ve Belge Yönetimi, Bilgi Hizmetleri, Bilginin Organizasyonu, Bilgi Teknolojisi, Seminer, Bilgi Okuryazarlığında Program Geliştirme, Proje Yönetimi, Bilgi Sistemleri ve Hizmetlerinin Değerlendirilmesi, Bilgi ve Belge Yönetiminde Gelişmeler, Araştırma Yöntemleri, Bilgi Mimarisi, Elektronik Bilgi Hizmetleri, Bilgi Teknolojisi Yönetimi, Uygarlık Tarihinde Bilgi Merkezleri, Okuma Alışkanlığı, Halk Kütüphaneciliğinde Gelişmeler, Okul Kütüphaneciliğinde Gelişmeler, Araştırma Kütüphaneciliğinde Gelişmeler, Çocuk Edebiyatı, Bilgi Yönetiminde İşbirliği, Bilgi Yönetiminde Standartlar, Danışma Hizmetleri, Kullanıcı Araştırmaları, Belgelerin Bakımı ve Korunması, Arşiv Sistemleri ve Arşivcilik, Bilgi Merkezlerinin Yönetimi, Karşılaştırmalı Çalışmalar, Türkiye'de Bilgi Merkezlerinin Tarihsel Gelişimi, Elektronik Arşivleme ve Belge Yönetimi, Bilginin Organizasyonu ve Analizi, Bibliyografik ve Biyografik Bilgi, Kalite Sistem Dokümantasyonu dersleri verilmektedir. Doktora öğrencileri de 24 kredilik dersleri başarıyla tamamladıktan, yazılıyla birlikte sözlü sınavı içeren doktora yeterlik sınavında başarılı olduktan sonra teze başlayabilmektedirler. Düşünce Özgürlüğü ve Bilgi Hizmetleri, Bilimsel İletişim, *Bilgi Erişim Kuramı*, *Bibliyometri*, *Bilgi Ekonomisi*, *Bilgi Politikası*, *Entelektüel Mülkiyet Hakları*, Anadolu Kültür Tarihinde Kütüphane ve Arşivler, Bilgi-Toplum İlişkileri, Bilgi Arama Davranışları, Eğitimde Bilgi Merkezleri ve Hizmetleri, Bilgi ve Belge Yönetiminin Sorunları, Dijital Kütüphaneler, Bilginin Organizasyonu Sorunları dersleri doktora öğretim programı içinde yer almaktadır.

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün bugünkü akademik kadrosu 2014 Mayıs ayı itibarıyla Prof. Dr. S. Serap KURBANOĞLU, Prof. Dr. İrfan ÇAKIN, Prof. Dr. Yaşar TONTA, Prof. Dr. Bülent YILMAZ, Prof. Dr. Nazan Özenç UÇAK, Prof. Dr. H. İnci ÖNAL, Prof. Dr. John N. GATHEGI, Doç. Dr. Özgür KÜLCÜ, Doç. Dr. Umut AL, Doç. Dr. İrem SOYDAL, Doç. Dr. Yurdagül ÜNAL, Öğr. Gör. Dr. Turgay BAŞ, Arş. Gör. Güleda Düzyol DOĞAN, Arş. Gör. Tolga ÇAKMAK, Arş. Gör. Zehra TAŞKIN, Arş. Gör. Özlem Şenyurt TOPÇU, Arş. Gör. Ömer DALKIRAN, Arş. Gör. İpek ŞENCAN, Arş. Gör. Şahika EROĞLU, Arş. Gör. Sümeyye AKÇA, Arş. Gör. Nilay CEVHER, Uzman Orçun MADRAN, Uzman Faik DEMİRBAŞ'tan oluşmaktadır.

Çalışmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Bu çalışmanın amacı, Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 4. Sınıf öğrencilerinin bölümde aldıkları eğitimle ilgili düşüncelerini ve mezuniyet sonrası mesleki yaşamlarına ilişkin beklentilerini ortaya koymaktır. Araştırma betimleme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler anket yoluyla toplanmıştır. Bu çerçevede Hacettepe Üniversitesi BBY 4. sınıfta bulunan 50 öğrenciye Mart 2014 tarihinde anket uygulanmıştır.

Bulgular ve Değerlendirme

Bu bölümde 50 öğrencinin anket sorularına verdikleri yanıtlar değerlendirilerek yorumlanmaktadır. Elde edilen bulgular ile Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin mesleki beklentilerine ilişkin bulgular sunulacak daha sonra ise bunlar yorumlanmaya çalışılacaktır.

Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünden Memnuniyet Durumu

Araştırmanın temel konusunu oluşturan öğrencilerin bölümde aldıkları eğitimden memnun olup olmadıkları ele alınmıştır. Öğrencilerin bölümde verilen eğitimden memnuniyetlerine ilişkin verilen Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin Bölümde Verilen Eğitimden Memnun Olup Olmadığı

Bu bölümde verilen eğitimden memnun kaldınız mı?	Sayı	%
Çok memnun kaldım	8	16
Memnun kaldım	33	66
Pek memnun sayılmam	9	19
Hiç memnun kalmadım	0	0
Diğer	0	0
Toplam	50	100

Genelde değerlendirilecek olursa, anket uygulanan öğrencilerin memnuniyet durumlarının olumlu bir görüntü sergilediği söylenebilir. Hiç memnun kalmayan öğrencinin olmaması, memnun kalan öğrencilerin oranının yüksekliği (%66), ayrıca bölümden çok memnun kalan öğrencilerin sayısının azımsanmayacak derecede olması (%16) sözü edilen olumlu görüntünün dayanağını oluşturmaktadır.

Öğrencilerin Bölümü Zor Bulma Durumları

Araştırmamızın temel konusunu oluşturan parçalardan birisi de öğrencilerin bölümü zor bulma durumlarıdır. Bu başlık altında öğrencilerin bölümü zor bulma dereceleri incelenmiştir. Anket bulgularına göre öğrencilerin %68'i bölümün zorluk derecesini orta, %22'si bölümü zor, %8'i ise bölümün kolay olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin bölümü zor bulma derecelerine ilişkin veriler Tablo2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Bölümün Zorluk Derecesinin Nasıl Olduğu

Bölümdeki eğitimin zorluk derecesi sizce nasıldır?	Sayı	%
Çok zor	0	0
Zor	11	22
Orta	34	68
Kolay	4	8
Çok kolay	1	2
Toplam	50	100

Bu verilere göre öğrencilerin yarısından fazlasının bölümü orta derecede zor bulmakta olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, bölümü çok kolay olarak değerlendiren öğrencilerin yüzdesinin çok az olduğu dikkati çekmektedir.

Bölümün Öğrencilerin Beklentilerini Karşılama Durumu

Araştırma hipotezimizin doğrudan sınanmasına yönelik olan ve bölümün öğrencilerin beklentilerini hangi ölçüde karşıladığı sorusuna verdikleri yanıtlardan oluşan veriler Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Bölümün Öğrencilerin Beklentilerini Hangi Ölçüde Karşıladığı

Bu bölüm girmeden önceki beklentilerinizi hangi ölçüde karşıladı?	Sayı	%
Tamamen karşıladı	3	6
Büyük ölçüde karşıladı	17	34
Kısmen karşıladı	26	52
Hiç karşılamadı	4	8
Toplam	50	100

Öğrencilerin %86'sının bölümün beklentilerini kısmen ve büyük ölçüde karşıladığını belirtirken, bölümün beklentilerini hiç karşılamadığını düşünen öğrenci sayısı %8 (4)'dir. Bölümün beklentilerini tamamen karşıladığını belirten öğrenci sayısının %6 (3) olması, bölüm hakkında olumsuz düşüncelere neden olmaktadır.

Öğrencilerin Mezuniyet Sonrası Çalışmak İstedikleri Alan

Öğrencilerin mezuniyet sonrası Bilgi ve Belge Yönetimi alanında çalışıp, çalışmayacakları araştırmamız açısından önem taşımaktadır. Buna ilişkin veriler aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonra Çalışmak İstedikleri Alan

Mezun olduğunuzda hangi alanda çalışmayı düşünüyorsunuz?	Sayı	%
Kesinlikle bu alanda çalışmayı düşünüyorum	25	50
Kesinlikle başka alanda çalışmayı düşünüyorum	4	8
Hangi alanda iş bulursam, o alanda çalışmayı düşünüyorum	5	10
Bu alanda çalışmayı düşünüyorum ancak iş bulamazsam başka alanda çalışmayı düşünüyorum	16	32
Toplam	50	100

Tablo 4 verilerine göre öğrencilerin yarısı (%50) kesinlikle bu alanda çalışacağını belirtirken, bu alanda çalışmayı düşünen ancak iş bulamazlarsa başka alanda çalışmayı düşünenler, öğrencilerin %32'sini oluşturmaktadır. İlgili tablo verilerine dayanarak, öğrencilerin %10'u hangi alanda iş bulursa o alanda çalışmayı düşünürken, %8'lik bölümünün kesinlikle başka alanda çalışmayı düşündükleri dikkat çekmektedir.

Öğrencilerin Tercih Edecekleri Sektör Durumu

Araştırmanın en önemli boyutlarından birisi olan öğrencilerin tercih edecekleri sektöre ilişkin veriler Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonra Tercih Edecekleri Sektör

Hangi sektörde çalışmayı tercih edersiniz?	Sayı	%
Devlet sektörü	31	62
Özel sektör	5	10
Fark etmez	14	28
Toplam	50	100

Öğrencilerin “Hangi sektörde çalışmayı tercih edersiniz?” sorusuna verdiği yanıtlardan çıkardığımız sonuçlara göre, yarısından fazlası (%62) devlet sektörünü tercih etmekte, nerede çalışacağını fark etmediğini söyleyen öğrencilerin sayısı %28 olmakla beraber özel sektörde çalışacağını belirten öğrenci sayısı ise %10’dur. Bu sonuçlar bize öğrencilerin mesleki açıdan kendilerini güvende hissettikleri yerin devlet sektörü olduğunu, aynı zamanda özel sektörde çalışmaktan kaçındıklarını göstermektedir. Buna göre öğrencilerin özel sektör alanına teşvik edilmeleri gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin Çalışmayı Düşündükleri Kuruluşlar

Bu araştırma çerçevesinde ele aldığımız ve sorunun önemli kaynaklarından birisi olarak gördüğümüz öğrencilerin çalışmayı düşündükleri kuruluş türünün ne olduğuna dair elde edilen veriler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğrencilerin Çalışmayı Düşündükleri Kuruluş Türü

Çalışmayı düşündüğünüz kuruluş türü nedir?	Sayı	%
Kütüphane	31	62
Arşiv	6	12
Bilişim sektörü	6	12
Diğer	7	14
Toplam	50	100

Görüldüğü üzere öğrencilerinin yarısından çoğu (%62) kütüphanede, 5’te 1’e yakını arşiv ve bilişim sektörü dışında kalan diğer seçeneğinde çalışmayı düşünmektedir. Bununla birlikte arşivlerde ve bilişim sektöründe çalışmak isteyen öğrencilerin sayısının eşit olduğu göze çarpmaktadır. Bu sonuçlara göre, öğrenciler arasında en popüler kuruluş türü kütüphaneler olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin Çalışmayı Düşündükleri Meslek Alanı

Araştırmamızın en önemli ayaklarından birini oluşturan öğrencilerin çalışmayı düşündükleri meslek alanıyla ilgili veriler Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Çalışmayı Düşündükleri Meslek Alanı

Mesleğimizin hangi alanında çalışmayı düşünüyorsunuz?	Sayı	%
Uygulama alanında (kütüphane, arşiv vb.)	37	74
Akademik alanda (araştırma görevlisi, öğretim üyesi vb.)	3	6
Diğer	10	20
Toplam	50	100

Bu verilere göre, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%74) mesleğinin uygulama alanında çalışmayı düşündüğünü belirtirken, yarısına yakın bir kısmı (%20), akademik alan (araştırma görevlisi, öğretim üyesi vb.) dışında kalan diğer seçeneğinde çalışmayı düşünmektedir. Akademik alanda çalışmayı düşünen öğrenci sayısının ise %6 olduğu dikkati çekmektedir. Bu sonuçlara göre Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencileri akademik çalışma yapmaya teşvik edilmeleri ve bu konuda bilgilendirilmeleri gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin Çalışmayı Düşündükleri Kuruluş Türü Durumu

Öğrencilerin çalışmayı düşündükleri alan ile ilgili tabloda (Tablo 7) sunulan verileri destekleyecek ve daha ayrıntılı incelenecek kuruluş türüne ilişkin öğrenci düşünceleri Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Çalışmayı Düşündükleri Kuruluş Türü

Hangi tür kuruluşta çalışmayı düşünüyorsunuz?	Sayı	%
Üniversite Kütüphanesi	17	34
Okul kütüphaneleri	2	4
Halk Kütüphanesi	10	20
Diğer kütüphane türleri (Milli Kütüphane, TBMM Kütüphanesi vb.)	6	12
Devlet arşivleri	5	10
Bu alanla ilgili çalışan özel sektör firmaları	4	8
Diğer	6	12
Toplam	50	100

Tablo 8'e göre öğrencilerin yarısına yakın bir kısmı (%34) üniversite kütüphanelerinde çalışacağını belirtirken, halk kütüphanelerinde çalışmak isteyen öğrenci sayısı %20'dir. Diğer kütüphane türlerinde (Milli Kütüphane, TBMM Kütüphanesi vb.) ve bu kütüphaneler dışında kalan diğer seçeneğinde çalışmak isteyen öğrenci sayısının eşit (%24) olduğu görülmektedir. Ayrıca devlet arşivlerinde çalışmak isteyen öğrenci sayısı %10 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %8'i bu alanla ilgili çalışan özel sektör firmalarında çalışacağını belirtmektedir. En az (%4) çalışmak istenen kuruluş türünün ise okul kütüphaneleri olması dikkati çekmektedir. Buradan yola çıkarak, okul kütüphaneleri ve özel sektör firmalarını tercih edecek olan öğrenci sayısının azlığına bakılırsa, bu alanları tanıtıcı ve öğrencileri bilgilendirici çalışmaların gerekliliği anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonra İşsizlik Sorununa Bakış Açısı

Öğrencilerin, mezun olduktan sonra işsizlik sorunu yaşayıp yaşamayacağı sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin veriler Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonra İşsizlik Sorunu Yaşayıp Yaşamayacağını Düşünmesi

Mezun olduktan sonra işsizlik sorunu yaşayacağınızı düşünüyor musunuz?	Sayı	%
Evet	22	44
Hayır	3	6
Kısmen	25	50
Toplam	50	100

Tablo 9'da görüldüğü üzere, öğrencilerin yarısı (%50) mezun olduktan sonra kısmen işsizlik sorunu yaşayacağını belirtmekle beraber, işsizlik sorunu yaşayacağına emin olan ve evet cevabını veren öğrenci sayısı ise yarıya yakın (%44) bir kısmıdır. Öğrencilerin az bir kısmı (%6) işsizlik yaşamayacağını düşünmektedir. Bu veriler, mezun olmak üzere olan öğrencilerin geleceğiyle ilgili olumsuz bir tutum takındıklarını göstermektedir.

Öğrencilere Göre Bölümün Geleceğiyle İlgili Tehditler ve Riskler

Öğrencilerin, bu alanın geleceğiyle ilgili tehditler ve risklerin neler olabileceği sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin veriler Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilere Göre Bu Alanın Geleceğiyle İlgili Tehditler ve Risklerin Neler Olabileceği

Bu alanın geleceğiyle ilgili tehditler ve riskler sizce neler olabilir?	Sayı	%
Herhangi bir risk görmüyorum	6	12
İşsizlik	3	6
Yoğun rekabet	21	42
Bizlere ihtiyaç kalmaması	10	20
Toplumun bu alanı daha da önemsiz görmesi	19	38
Başka alandakilerin bizim alanımızı ele geçirmesi	32	64
Kütüphanelere ihtiyaç kalmaması	4	8
Diğer	0	0

Araştırma kapsamında öğrencilerin yarıdan fazlası (%64) başka alandakilerin bizim alanımızı ele geçirmesini tehdit olarak görmekte, öğrencilerin yarısına yakını (%42) bu alanda yoğun rekabetin tehdit oluşturacağını düşünmektedir. Bu alanla ilgili risklerden bir diğeri de toplumun bu alanı daha da önemsiz görmesi olduğunu düşünen öğrenci sayısı %38'dir. Öğrencilerin bir kısmının (%20) bu alan mezunlarına ihtiyaç kalmamasından korktuğu anlaşılmaktadır. Ayrıca öğrencilerin diğer bir kısmının (%12) bu alanda hiçbir risk görmemesi dikkati çekmektedir. Günümüzde en çok tartışılan konulardan birisi olan kütüphanelere ihtiyaç kalmamasını tehdit olarak gören öğrenci sayısı (%8) azdır. Tablo 9'da öğrencilerin büyük bir kısmı işsiz kalacağını düşünmesine rağmen, işsizliği bu alanda tehdit olarak gören öğrenci sayısının az olması (%6) bu verilerle çelişmektedir.

Öğrencilerin Bu Alanı Meslek Olarak Seçmelerindeki Memnuniyet Durumu

Öğrencilerin bu alanı meslek olarak seçmelerinde memnun olup olmadıkları araştırmamız açısından önem taşımaktadır. Buna ilişkin veriler Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin Bu Alanı Meslek Olarak Seçmelerinde Memnun Olup Olmadıkları

Meslek olarak bu alanı seçtiğiniz için memnun musunuz?	Sayı	%
Evet, çok memnunum	9	18
Memnunum.	31	62
Pek memnun değilim.	10	20
Hiç memnun değilim.	0	0
Toplam	50	100

Tablo 11'de görüldüğü üzere, öğrencilerin yarısından fazlası (%62) bu alandan memnun olduğunu belirtmekte, bir kısmı (%20) ise pek memnun olmadıklarını belirtmektedir. Bu bölümden çok memnun olan öğrenci sayısı azımsanmayacak derecede olup (%18) olumlu bir tablo çizmektedir. Ayrıca bu bölümden hiç memnun olmayan öğrencinin olmaması dikkati çekmektedir. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin bu alanla ilgili umutlu oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin Kendilerini On Yıl Sonra Mesleki Anlamda Gördükleri Yer

Öğrencilerin 10 yıl sonra mesleki anlamda kendilerini gördükleri yer Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin 10 yıl Sonra Mesleki Anlamda Kendilerini Gördükleri Yer

10 yıl sonra kendinizi nasıl bir yerde görüyorsunuz?	Sayı	%
Kütüphane müdürü	20	40
Öğretim üyesi	3	6
Kütüphaneci	7	14
Özel sektör sorumlu/yönetici	8	16
Diğer	12	24
Toplam	50	100

Yapılan araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin yarısına yakını (%40) 10 yıl sonra kendilerini kütüphane müdürü olarak gördüğünü belirtmiştir. Özel sektör sorumlu/yönetici, kütüphaneci ve öğretim üyesi dışında kalan diğer seçeneği ise 2. sırayı (%24) almaktadır. Bununla beraber özel sektörde sorumlu/yönetici olmak isteyen öğrenci sayısı %16'dır. Öğrencilerin bir kısmı (%14) kütüphaneci olmayı düşünmektedir. Öğrencilerin en az (%6) kendini hayal ettikleri yer ise öğretim üyesi olduğu dikkati çekmektedir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin en çok gelecek vadeden mesleği (öğretim üyesi), en az tercih etmeleriyle ilgili çelişki göze çarpmaktadır.

Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonra Alacakları Ücretin Yeterlilik Durumu

Öğrenciler için en önemli konulardan biri olan çalışmaya başladıktan sonra yaptıkları iş karşılığında alacakları ücretin yeterli olup olmayacağı konusu, araştırmamız açısından da önemlidir. Buna ilişkin veriler Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13. Öğrencilerin Çalışmaya Başladıktan Sonra Meslek Karşılığı Alacakları Ücretin Hayatı Devam Ettirmede Ne Ölçüde Yeterli Olup Olmayacağı

Çalışmaya başladıktan sonra mesleğiniz karşılığında alacağınız ücretin hayatınızı sürdürmekte ne kadar yeterli olacağını düşünüyorsunuz?	Sayı	%
Tamamen	1	2
Büyük ölçüde	29	58
Pek yeterli olacağını düşünmüyorum	20	40
Hiç yeterli olmayacağını düşünüyorum	0	0
Diğer	0	0
Toplam	50	100

Bu tabloda da görüldüğü üzere, öğrencilerin yarısından fazlası (%58) alacağı ücretin hayatını devam ettirmede büyük ölçüde yeterli olacağını, yarısına yakın bir kısmı ise (%40) pek yeterli olacağını düşünmemektedir. Ayrıca tamamen yeterli olacağını düşünen öğrenci yüzdesinin az (%2) olması göze çarpmaktadır. Bununla beraber hiç yeterli olmayacağını düşünen öğrencinin olmaması, meslek açısından olumlu yönde tablo çizmektedir.

Sonuç

Çalışmada elde edilen bulgular ve değerlendirmeler çerçevesinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Öğrencilerin bölümde verilen eğitimden genel anlamda memnun kalmaları, aynı zamanda verilen eğitimden hiç memnun kalmayan öğrencinin bulunmaması eğitimin nitelik bakımından doyurucu ve kaliteli olduğunu göstermektedir.
2. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun bölümü orta derecede zor bulmaları verilen eğitimin genel anlamda anlaşılır olmasını ve öğrencilerin öğrenme seviyelerine uygunluğunu ortaya koymaktadır. Ancak azımsanmayacak sayıda öğrencinin verilen eğitimi zor olarak değerlendirmesi düşündürücüdür.
3. Öğrencilerin Bölümden beklentilerinin son derece yüksek olması, verilen eğitimin ve akademik personelin kaliteli olmasıyla doğrudan ilgilidir. Ancak bölümden beklentilerinin karşılanmadığını düşünen öğrencilerin olması Bölüm hakkında olumsuz düşüncelere neden olmaktadır.
4. Öğrencilerin büyük bir kısmının mezun olduktan sonra bu alanda çalışmayı düşünmesi, alana duyulan ilgi oranının yüksek olmasıyla ilgili olduğu söylenebilir. Ancak bu alanda çalışmayı düşündüğü halde iş bulamayınca başka alanda çalışmayı düşünen öğrenci sayısının fazla olması, öğrencilerin gelecek kaygısı taşıdıklarını göstermektedir. Hangi

alanda iş bulursam o alanda çalışırım ve kesinlikle başka alanda çalışmayı düşünenler alana karşı karamsar bir yaklaşım sergilemektedirler.

5. Öğrencilerin yarısından fazla bir kısmının mezun olduktan sonra devlet sektöründe çalışmak istemeleri çalışma şartlarında rahatlığı aramalarından kaynaklandığı söylenebilir. Bununla birlikte özel sektörde çalışmayı düşünen öğrenci sayısının oldukça az olması öğrencilerin özel sektörde çalışmaktan kaçındıklarını, aynı zamanda kendilerini mesleki açıdan güvende hissetmediklerini göstermektedir.
6. Öğrencilerin yarısından çoğunun kütüphanede çalışmak istemesi, kütüphane kuruluşunun öğrenciler arasında popüler olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte arşiv, bilişim sektörü ve diğer kuruluşlarda çalışmak isteyen öğrenci sayısının fazla olması, öğrencilerin sadece kütüphane kuruluşuna odaklanmadıklarını; diğer kuruluşlarda çalışmaya da sıcak baktıkları sonucunu vermektedir.
7. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun uygulama alanında çalışmayı düşünüp akademik alanda çalışmaya neredeyse hiç ilgi duymamaları akademik alana karşı kötümser bir bakış açısıyla yaklaştıklarını ortaya koymaktadır.
8. Öğrencilerin çalışmayı düşündükleri kuruluş türleri arasında keskin bir seçim bulunmamakla birlikte genel eğilim kütüphanelere yöneliktir. Buradan yola çıkarak öğrencilerin özel sektörle birlikte arşivlerde de çalışmaya da ilgisiz oldukları anlaşılmaktadır.
9. Öğrencilerin mezun olduktan sonra işsizlik sorunu yaşayacakları yönündeki düşünceleri geleceklere yönelik karamsar ve olumsuz tutum takındıklarını göstermektedir.
10. Öğrencilerin büyük bir kısmının başka alandakilerin BBY alanını ele geçireceklerini ve bu alandaki yoğun rekabetin büyük bir tehdit oluşturacağını düşünmeleri mesleki anlamda özgüvensiz olduklarını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte kütüphanelere ihtiyaç kalmayacağını düşünenlerin sayısının oldukça az olması öğrencilerin kütüphaneye bakış açılarının insanların ciddi anlamda kütüphanelere ihtiyaç duydukları yönündedir.
11. Öğrencilerin yarısından fazla bir kısmının bu alandan memnun olduğu, öğrencilerin bu alanla ilgili umutlu oldukları söylenebilirken azımsanmayacak bir kısmının ise bu alandan memnun olmadıkları bu öğrencilerin alana karşı kötümser bir yaklaşım sergilediklerini göstermektedir.
12. Öğrencilerin büyük bir kısmının kendilerini 10 yıl sonra kütüphane müdürü olarak görmeleri gelecekteki mevkilerinde başarılı olacaklarını düşündükleriyle ilgili olduğu söylenebilir. Ancak, öğretim üyesi olmanın günümüzde ciddi anlamda gelecek vadettiğini göz önünde bulundurursak bu yönde çok az bir tercihin olması, öğrencilerin öğretim üyesi olmaya kötümser baktıklarını ortaya koymaktadır.
13. Öğrencilerin yarısından fazlası, alacağı ücretin hayatını devam ettirmede büyük ölçüde

yeterli olacağını düşünmeleri mesleğin maddi yönden güvende hissettirmelerini sağladığını gösterirken, yine öğrencilerin büyük bir kısmının ise pek yeterli olmayacağını düşünmeleri mesleğin maddi açıdan kaygı oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte hiç yeterli olmayacağını düşünen öğrencinin olmaması meslek açısından olumlu yönde bir tablo çizmektedir.

14. Sıralanan bu sonuçlara dayanarak aşağıdaki öneriler sunulabilir:
15. Öğrencilere özel sektörün daha iyi tanıtılması için Bölüm, özel sektör girişimcileriyle iş birliği yapmalıdır. Bu işbirliği kapsamında öğrenciler; özel sektörün çalışma şartları, bu sektörde kendilerini geliştirebilme olanakları ve özel sektörün çalışma şartlarının hangi karakter özelliklerini gerektirdiği yönünde bilgilendirilmelidir.
16. Yeni bilgi ve belge uzmanlarının yetiştirilmesi için akademik alan daha çok özendirilmelidir. Akademik alana ilgi uyandırılması için Bölüm akademik personeli verdikleri dersler esnasında ve her yıl düzenlenen kariyer günlerinde öğrencilere akademik alanı tanıtıcı bilgiler vermelidirler. Yine Bölüm akademik personeli yaptıkları akademik çalışmalara öğrencilerin lisans eğitimleri süresince öğrencileri de dahil etmelidirler.
17. Bilgi ve Belge Yönetimi öğrencileri, mezuniyet sonrasında çalışmak için seçecekleri kuruluş türü hakkında daha çok bilgilendirilmelidir. Bu çerçevede kurum ve kuruluşlarla işbirliğine gidilerek ilgili dersler kapsamında kurum ve kuruluşlara tanım amaçlı geziler düzenlenmeli veya kurum ve kuruluşlardan yetkili personelin derslere katılımı sağlanmalıdır.
18. Bilgi ve Belge Yönetimi alanıyla ilgili kariyer yapmış insanların öğrencilerle tanışması sağlanarak öğrenciler motive edilmelidirler. Özellikle özel sektörde ve arşivlerde başarısını kanıtlamış insanların öğrencilerle bir araya gelmesi sağlanarak, öğrenciler ilgisiz kaldıkları bu sektörlere teşvik edilmelidir.
19. Toplumun bilgi ve belge yönetimi bölümüyle ilgili farkındalık kazanmaları için etkinlikler düzenlenmelidir. Bölüm öğrencilerin en çok yaşadığı problemlerin başında gelen bu konuyla ilgili toplumda yeterli farkındalık sağlandığı takdirde bu alanı tercih edecek öğrenci sayısı artabilir, alanın insanlar için son derece önemli olduğu daha kolay anlaşılabilir.
20. Öğrencilerin bölümün geleceğiyle ilgili problemler yaşamayacağına ikna edilerek, psikolojik açıdan rahatlatılmalıdır. Bu rahatlatılma öğrencilerin lisans eğitimleri süresince mesleği ve meslekte kariyer yapmış başarılı insanları yakından tanımalarıyla, çalışmak istedikleri kurum, kuruluş ve sektör tercihlerinin seçiminde gerekli kararı alabilme yetkinlikleriyle doğrudan ilgilidir.
21. Bölüm ile mezun öğrenciler arasındaki mevcut bağın koparılmayıp öğrencilerin iş hayatında yaşadıkları gelişmeler ve problemler yakından takip edilerek bunların bölümün geleceğine ışık tutması sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Çakın, İ. (2000). Bilgi profesyonellerinin eğitiminde yeniden yapılanma: Hacettepe Üniversitesi örneği. *Türk Kütüphaneciliği*, 14 (1), 3-17.
- Çakın, İ. (2005). Cumhuriyet'ten günümüze bilgi profesyonellerinin eğitiminde başlıca yönelişler. *Türk Kütüphaneciliği*, 19 (1), 7-24.
- Çakın, İ. (2012). Bilgi profesyonellerinin eğitiminde 40 yıl: Hacettepe Üniversitesi'nin lisans programındaki değişiklikler. *Türk Kütüphaneciliği*, 26 (2), 262-290.
- Çakın, İ. (2013). Türkiye'de Cumhuriyet dönemi kütüphanecilik eğitimi. B. Yılmaz (Ed.). *Anadolu Kütüphaneleri içinde* (s. 387-404). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, <http://www.bby.hacettepe.edu.tr>
- Kurbanoglu, S. (2004). Bilgi ve Belge Yönetimi bölümlerinde öğrenci profili. *Bilgi Dünyası*, 5 (1), 1-18.
- Yağcı, Y. (2007). Türk kütüphaneciliğinde işsizlik ve istihdam sorunsalı. *Türk Kütüphaneciliği*, 21 (4), 502-505.

Ek I. Anket

H.Ü. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 4. Sınıf Öğrencilerin Mezuniyet Sonrası Mesleki Beklentileri Anketi

Değerli katılımcı; Bu anket Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi I. Öğrenci Kongresi'nde sunulmak üzere hazırlanmıştır. Anket bölümümüz 4. Sınıf öğrencilerine uygulanacaktır. Anket formunda adınızı yazmanız gerekmemektedir. Anket sonuçları ilgili kongredeki bildiri metnimizde görülecektir. Anket sorularımıza içtenlikle yanıt vereceğinize inanıyoruz. Katkınız için teşekkür ederiz.

Yelda GÜNEYOĞLU, Vildan KANDUR, Semra TEMEL

H.Ü. BBY Lisans Öğrencileri

SORULAR

1. Cinsiyetiniz?

1 ()E

2 ()K

2. Bu bölümde verilen eğitimden memnun kaldınız mı?

1 ()Çok memnun kaldım. 2 ()Memnun kaldım. 3 ()Pek memnun sayılmam.

4 ()Hiç memnun kalmadım. 5 ()Diğer

3. Bölümdeki eğitimin zorluk derecesi sizce nasıldır?

1 ()Çok zor 2 ()Zor 3 ()Orta 4 ()Kolay 5 ()Çok kolay

4. Bu bölüm girmeden önceki beklentilerinizi hangi ölçüde karşıladı?

- 1()Tamamen karşıladı. 2()Büyük ölçüde karşıladı.
3()kısmen karşıladı. 4()Hiç karşılamadı.

5. Mezun olduktan sonra bu bölümü başkalarına önerir misiniz?

- 1()Evet 2()Hayır

6. Mezun olduğunuzda hangi alanda çalışmayı düşünüyorsunuz?

- 1()Kesinlikle bu alanda çalışmayı düşünüyorum.
2()Kesinlikle başka bir alanda çalışmayı düşünüyorum.
3()Hangi alanda iş bulursam, o alanda çalışmayı düşünüyorum.
4()Bu alanda çalışmayı düşünüyorum ancak iş bulamazsam başka alanlarda çalışmayı düşünüyorum.

7. Hangi sektörde çalışmayı tercih edersiniz?

- 1()Devlet sektörü. 2()Özel sektör. 3()Fark etmez.

8. Çalışmayı düşündüğünüz kuruluş türü nedir?

- 1()Kütüphane. 2()Arşiv. 3()Bilişim sektörü. 4()Diğer.

9. Mezun olduktan sonra bu alanda akademik çalışma (yüksek lisans, doktora vb.) yapmayı düşünüyor musunuz?

- 1()Evet 2()Hayır

10. Mesleğimizin hangi alanında çalışmayı düşünüyorsunuz?

- 1()Uygulama alanında (kütüphane, arşiv vb.)
2()Akademik alanda (araştırma görevlisi, öğretim üyesi vb.)
3()Diğer.....

11. Hangi tür kuruluşta çalışmayı düşünüyorsunuz?

- 1()Üniversite Kütüphanesi 2()Okul Kütüphanesi 3()Halk Kütüphanesi
4()Diğer kütüphane türleri (Milli Kütüphane, TBMM Kütüphanesi vb.)
5()Devlet arşivleri. 6()Özel sektör arşivleri.
7()Bu alanla ilgili çalışan özel sektör firmaları 8()Diğer.

12. Bilgi ve Belge Yönetimi alanının geleceğiyle ilgili ne düşünüyorsunuz?

- 1()İyimserim. 2()Kötümserim. 3()Kararsızım. 4()Diğer.

13. Mezun olduktan sonra işsizlik sorunu yaşayacağınızı düşünüyor musunuz?

- 1()Evet. 2()Hayır. 3()Kısmen.

14. Bu alanın geleceğiyle ilgili tehditler ve riskler sizce neler olabilir?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- 1()Herhangi bir tehdit görmüyorum. 2()İşsizlik. 3()Yoğun rekabet.
4()Bizlere ihtiyaç kalmaması. 5()Toplumun bu alanı daha da önemsiz görmesi.
6()Başka alandakilerin bizim alanımızı ele geçirmesi.
7()Kütüphanelere ihtiyaç kalmaması. 8()Diğer

15. Meslek olarak bu alanı seçtiğiniz için memnun musunuz?

- 1()Evet, çok memnunum. 2()Memnunum.
3()Pek memnun değilim. 4()Hiç memnun değilim.

16. 10 yıl sonra kendinizi nasıl bir yerde görüyorsunuz?

- 1()Kütüphane müdürü. 2()Öğretim üyesi. 3()Kütüphaneci.
4()Özel sektörde sorumlu/yönetici. 5()Diğer.

17. Çalışmaya başladıktan sonra mesleğiniz karşılığında alacağınız ücretin hayatınızı sürdürmekte ne kadar yeterli olacağını düşünöyorsunuz?

- 1()Tamamen. 2()Büyük ölçüde. 3()Pek yeterli olacağını düşünmüyorum.
4()Hiç yeterli olmayacağını düşünüyorum. 5()Diğer

18. Soruların dışında belirtmek istediğiniz başka bir şey var mı?

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

1. Sınıf Öğrencilerinin Bölüme Bakış Açıları

Yeşim AKBAŞ*

Kadriye BİLMECE**

H. Kübra POLAT***

Begüm TAŞDAN, M. ****

Bekir US*****

Öz

Bu çalışmanın amacı, Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 1. sınıf öğrencilerinin bu bölümü tercihlerindeki etkenleri, bölümle ilgili beklentilerini, bakış açılarını ve farkındalık düzeylerini ortaya koymaktır. Betimleme yöntemiyle gerçekleştirilen bu çalışma Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 1. Sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Araştırma kapsamındaki verileri elde etmek için 93 öğrenciye anket uygulanmıştır. Araştırma sonunda öğrencilerin bölümü yeterince bilgi sahibi olmadan tercih ettikleri (%83), tercihlerinde hazırlık eğitiminin etkili olmadığı (%77), bölümü isteyerek tercih ettikleri (%74), tercihlerinde kendi araştırmaları (%41) ve danışman öğretmenin (%38) etkisinin belirleyici olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin bölümü iş olanaklarının iyi olması (%74) nedeniyle tercih ettikleri, yarıya yakınının (%52,7) bu tercihleri halen yanlış bulduğu ancak yarıdan fazlasının yine de bölümü başkalarına önerebileceği görülmüştür. Öğrencilerin bölüme başlamadan önce bölümle ilgili bakış açılarının genelde olumlu olduğu (%54,8); şu anda bu bölümde okumalarına yönelik olarak çevrelerinden hem olumlu hem de olumsuz tepkiler aldıkları (%64,5), bölümdeki eğitime ilişkin beklentilerinin büyük ölçüde (%62,4) karşılandığı, aldıkları eğitimin iyi olmadığını düşünenlerinin çok küçük bir azınlığı oluşturduğu (%6,5) bölümle ilgili hayal kırıklarının şimdilik fazla olmadığı ve bölümle ilgili beklentileri arasında çabuk ve iyi iş bulmanın ilk sırayı aldığı (%71) anlaşılmıştır. Ayrıca, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%81) mezun olduktan sonra bu alanda çalışmayı düşünmektedirler. Bu çalışmada elde edilen sonuçlara dayanarak öğrencilerin hem bölüme gelmeden önce hem de hazırlık sınıfı ve 1. Sınıfta bölümle ilgili farkındalık ve bilgi düzeylerinin mutlaka artırılması önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: Bilgi ve Belge Yönetimi eğitimi, Hacettepe Üniversitesi, kütüphanecilik eğitimi

* Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Lisans Öğrencisi, kebelek_159@hotmail.com

** Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Lisans Öğrencisi, kadriyebilmece@gmail.com

*** Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Lisans Öğrencisi, haticekubrapolat@gmail.com

**** Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Lisans Öğrencisi, begumtasdan06@hotmail.com

***** Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Lisans Öğrencisi, bekir1747@gmail.com)

Giriş

Zamanla yaşanan değişimler birçok alanı etkilerken toplumsal yapıyı da etkilemiştir. Sanayi toplumundan bilgi toplumuna dönüşüm olgusu etkisi olarak bilginin bir güç göstergesi olduğu günümüzde hızlı artış bilgiye erişimi zorlaştırmaktadır. Tarih boyunca kütüphaneler ve arşivler bilgiye erişimde önemli roller üstlenmiştir. Bu kurumların iyi hizmet vermesi için önemli bir etkende bilgi erişimi sağlayacak kişilerin olmasıdır. Bu sebeple bilgi profesyonellerine oldukça önemli görevler düşmektedir. Bu görevleri başarabilmesi için ise gerekli eğitimi alınmış olması gerekir. Türkiye’de bilgi merkezlerinde görev yapacak nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi gerektiği neredeyse cumhuriyetle birlikte ortaya çıkmış ancak öncelik kütüphaneciliğe verilmiştir; Cumhuriyetin ilk yıllarında kütüphanecilik eğitimi kurslar aracılığıyla verilmiş ve yurt dışına öğrenci gönderilmiştir (Çakın, 2005).

1952 yılında Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi açılmış ve Amerikan Kütüphanesi Müdürü Emily DEAN’ın uğraşlarıyla kütüphanecilik eğitimi verilmiştir. Bir diğer Kütüphanecilik Bölümü ise 1965 yılında İstanbul Üniversitesi’nde Profesör Rudolf JUCHHOFF ve Asistan Meral ŞENÖZ tarafından kurulmuştur. Üçüncü Kütüphanecilik Bölümünü 1972 yılında da Prof. Dr. İlhan KUM Hacettepe Üniversitesi’nde kurmuştur. (Atılğan,1995)

Türkiye’de öğrenci alan Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri; Ankara Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Yakındoğu Üniversitesi ve Yıldırım Beyazıt Üniversitesi’dir. Henüz öğrencisi olmayan Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri; Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi, Gümüşhane Üniversitesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Karabük Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi ve Murat Hüdavendigar Üniversitesi’dir(Bilgi ve Belge Yönetimi Haber Portalı, 2014).

“İlgili üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri’nde 2002-2003 öğretim yılına kadar, Dokümantasyon-Enformasyon Anabilim Dalı, Arşivcilik Anabilim Dalı ve Kütüphanecilik Anabilim Dalları olarak üç ayrı isim/bölüm altında eğitim verilmekteydi; fakat günün bilgiye yönelik gelişmelerini yakından izlemeyi ilke edinen bölüm, işlevini yansıtmakta yetersiz kalan ismi; bilgi ile ilgili tüm güncel öğeleri, yeni teknikleri, teknolojileri, kullanıcıları ve kurumları içerecek şekilde değiştirilmiş ve Yüksek Öğretim Kurulu’nun kararı ile üç anabilim dalı birleştirilerek yeni adı “Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü” olan bölüm 2002-2003 öğretim yılından itibaren bölüm düzeyinde ve eşit ağırlıklı puan türüne göre öğrenci almaya başlamıştır. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü’nün amacı, bilgi ve/veya bilgi kaynaklarının derlenmesi, düzenlenmesi, erişimi ve yayımı sürecini içeren “bilgi yönetimi” işlevini gerçekleştirecek insan gücünü yetiştirmektir” (Bilgi ve Belge Yönetimi Haber Portalı, 2014).

Hacettepe Üniversitesi’nde verilen dersler incelendiğinde zorunlu ders sayısı mevcut

programdakinin yarısı, seçmeli ders sayısı ise yaklaşık iki katı kadardır. Öğrencilerin toplam 16 zorunlu dersin 12'sini ilk iki yılda, yönetimle ilgili iki zorunlu dersi 3. yılda, staj ve proje derslerini de 4. yılda almaları planlanmıştır. Staj süresi uzatılmış, öğrencilerin 14 hafta boyunca haftada üç iş günü staj yaptıkları kurumlarda çalışmalarını öngörülmüştür (Tonta, 2012).

Konuya ilişkin Yılmaz, 1988-1991 yılları Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün tercih edilme eğilimleriyle ilgili bir çalışma yapmıştır (Yılmaz, 1993). Kurbanoğlu ise "Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinde Öğrenci Profili" adlı çalışmasında öğrenci gereksinimlerini ortaya koymayı amaçlamıştır (Kurbanoğlu, 2004). Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin öğrenme şekillerine yönelik Kurbanoğlu ve Akkoyunlu bir çalışması önemli veriler sunmaktadır (2008). Uçak, Kurbanoğlu, Şencan ve Doğan, bölüm öğrencilerinin çeşitli bilgi ve becerilerine yönelik bir araştırma yapmıştır (Uçak, Kurbanoğlu, Şencan ve Doğan, 2012).

Çalışmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Bu çalışmanın amacı, Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 1. sınıf öğrencilerinin bu bölümü tercihlerindeki etkenleri, bölümle ilgili beklentilerini, bakış açılarını ve farkındalık düzeylerini ortaya koymaktır.

Betimleme yöntemiyle gerçekleştirilen bu çalışma Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 1. Sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Araştırma kapsamındaki verileri elde etmek için 93 öğrenciye Mart 2014 tarihinde anket uygulanmıştır.

Bulgular ve Değerlendirme

Çalışmanın bu bölümünde, 93 öğrencinin anket sorularına verdikleri yanıtlar değerlendirilerek yorumlanmaktadır. Elde edilen bulgular ile Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 1. sınıf öğrencilerinin bu bölümü tercihlerindeki etkenleri, bölümle ilgili beklentilerini, bakış açılarını ve farkındalık düzeylerini ortaya koymaktır.

Araştırmamızda öncelikle öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü tercih etmeden önce bölümle ilgili bilgi sahibi olup olmadıklarını belirlemek yararlı olacaktır. Buna ilişkin veriler Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü Tercih Etmeden Önce Bilgi Sahibi Olup Olmadıkları

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü tercih etmeden önce bölüm hakkında yeterince bilgiye sahip miydiniz?	Sayı	%
Evet	16	17.2
Hayır	33	35.5
Kısmen	44	47.3
Toplam	93	100.0

Tablo 1'deki verilere göre Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin bölümü tercih etmeden önce çoğunluğunun (%47.3) bölümü kısmen tanıdığı görülmektedir; azımsanmayacak bir çoğunluğu (%35.5) bölüm hakkında bilgi sahibi değildir. Ayrıca bölümü tercih etmeden önce bölüm hakkında bilgi sahibi olanlar %17.2'dir.

Bölümü tercih etmedeki bir diğer etken ise üniversitenin adıdır. Bununla ilgili veriler Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü Tercih Etmesinde Üniversite Adının Etkisi

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü tercih etmenizde üniversitenin adı ne kadar etkili oldu?	Sayı	%
Çok etkili oldu	80	86.0
Etkili oldu sayılır	10	10.8
Hiç etkili olmadı	3	3.2
Toplam	93	100.0

Tablo 2'deki veriler incelendiğinde öğrencilerin büyük bir kısmının (%86.0) bölümü tercih etmelerinde üniversitenin adının çok etkili olduğu göstermektedir. Ayrıca %10.8'i üniversite adının etkili olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin küçük bir çoğunluğu (%3.2) üniversite adının hiç etkili olmadığını düşünmektedir. Genel olarak bakıldığında ise öğrencilerin bölümü tercih etmelerinde üniversitenin adının etkili olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü tercih etmelerinde İngilizce hazırlık sınıfına ilişkin veriler aşağıdadır.

Tablo 3. Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü Tercih Etmesinde İngilizce Hazırlık Sınıfı Olmasının Etkisi

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün İngilizce hazırlık sınıfının olması sizin tercih etmenizden bir neden sayılabilir mi?	Sayı	%
Evet	21	22.6
Hayır	54	58.1
Kısmen	18	19.4
Toplam	93	100.0

Tablo 3'e göre İngilizce hazırlık sınıfının olması öğrencilerin bölümü tercih etmelerinde yarımından fazla olan çoğunluğu etkilemediği görülmektedir (%58.1). Bununla birlikte İngilizce hazırlık sınıfının olması öğrencilerin bölümü tercih etmelerinde %22.6'lık oranla etkili olan öğrenciler görülmektedir. Ayrıca İngilizce hazırlık sınıfının olması kısmen etkili olduğunu düşünen öğrencilerin oranı ise %19.4 ile son sırada yer almaktadır.

Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü ne kadar isteyerek tercih ettiklerine dair sorduğumuz soruya ilişkin veriler Tablo 4'de yer almaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü Ne Kadar İsteyerek Tercih Ettikleri

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü ne kadar isteyerek tercih ettiniz?	Sayı	%
Çok isteyerek tercih ettim	9	9.7
İsteyerek tercih ettim	60	64.5
İstemedim tercih ettim	24	25.8
Toplam	93	100.0

Tablo 4'deki veriler incelendiğinde öğrencilerin %9.7'lik kısmının bölümü çok isteyerek tercih ettiği görülmektedir. Asıl çoğunluğa (%64.5) bölümü isteyerek tercih edenlerin sahip oldukları gözlemlenmektedir. İstemedim tercih edenlerin oranı ise %25.8'dir. Veriler değerlendirildiğinde öğrencilerin bölümü isteyerek tercih ettikleri görülmektedir.

Yukarıdaki tabloyu tamamlayan soru öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün kaçınıcı tercihleri olduğudur. Buna ilişkin araştırma verileri Tablo 5'de verilmiştir.

Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün kaçınıcı tercihleri olduğu durumunu yansıtan veriler aşağıdadır.

Tablo 5. Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün Kaçınıcı Tercihleri Olduğu

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü kaçınıcı tercihinizdi?	Sayı	%
1	18	19.4
2-5	27	29.0
6-10	24	25.8
11-24	18	19.4
25-30	6	6.5
Toplam	93	100.0

Üniversiteye girerken yaptıkları tercihler arasında Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü tercih sıralarına baktığımızda öğrencilerin %19.4'ü buldukları bölümü ilk tercihleri arasında tercih ettiği görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu (%29) ise bölümü 2. ile 5. sıralar arasında tercih etmişlerdir. Tercih sıralarına ait veriler incelendiğinde %25.8'lik bölümü 6. ve 10. tercihleri arasında buldukları görülmektedir. Veriler arasında büyük bir fark yoktur fakat %6.5'lik kısım ise 25. ve 30. sıralarda tercih edenlerin oranı oldukça düşüktür.

Öğrencinin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü tercih nedenleri aşağıdadır.

Tablo 6. Öğrencinin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü Tercih Nedenleri

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü nasıl tercih ettiniz?	Evet		Hayır	
	Sayı	%	Sayı	%
Dershanedeki danışman öğretmenimin önerisiyle tercih ettim	36	38	57	61.3
Ailemin isteği ve önerisiyle tercih ettim	24	25.8	69	74.2
Arkadaşlarımın önerisiyle tercih ettim	13	14.0	80	86.0
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nden mezun olan kişilerin önerisiyle tercih ettim	23	24.7	70	75.3
Kendi araştırmalarımın sonucunda tercih ettim	39	41.9	54	58.1

Tablo 6'ya göre öğrencilerin bölümü tercih etmede izledikleri yolları değerlendirdiğimizde dershanedeki danışma öğretmenin önerisiyle tercih edenler %38'lik oluştururken, ailenin isteğiyle tercih edenler %25.8, arkadaşının önerisiyle tercih edenler %14, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nden mezun olan kişilerin önerisiyle tercih edenler %24.7, kendi araştırmalarının sonucu tercih edenler %41.9'luk kısmı oluşturmaktadır. Genel olarak bakıldığında ise öğrencilerin yarısından fazlasının kendi araştırmaları ve dershanedeki danışmanlarının önerisiyle bölümü tercih ettiği görülmektedir.

Öğrencinin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü tercih etmesindeki etkenler bölüme verdikleri önem açısından önemlidir. Buna ilişkin araştırma verileri Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencinin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü Tercih Etmesindeki Etkenler

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü tercih etmeniz de hangi etkenler etkili oldu?	Evet		Hayır	
	Sayı	%	Sayı	%
Kişisel ilgi ve becerilerime uygun olduğu için bu bölümü tercih ettim	19	20.4	74	79.6
Üniversiteye giriş sınavı(YGS-LYS) puanımın bu bölüme uygun olacağını düşündüğüm için tercih ettim	48	51.6	45	48.4
İş olanaklarının iyi olduğunu düşündüğüm için tercih ettim	69	74.2	24	25.8
Akademik kariyer yönünden avantajlı olduğunu düşündüğüm için tercih ettim	22	23.7	71	76.3
Ailemin isteğini kıramadığım için tercih ettim	3	3.2	90	96.8

Tablo 7'deki verilerine göre, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%74.2) bölümün iş olanaklarının iyi olduğunu düşündüğü için tercih ettiği görülmektedir. Fakat üniversiteye giriş puanının bölüme uygun olduğu için tercih edenlerin oranı azımsanmayacak kadar yüksektir (%51.6). Bunun yanında kişisel ilgi ve becerilerine uygun olduğu için tercih edenler %20.4, akademik kariyer yönünden avantajlı olduğunu düşündüğü için tercih edenler %23.7'sini oluşturmaktadır. Öğrencilerin küçük bir çoğunluğu ise bölümü ailesinin isteğini kıramadığı için tercih etmiştir (%3.2).

Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimini Bölümü'nü tercih etmeleri hakkında şu anki düşünceleri Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimini Bölümü'nü Tercih Etmeleri Hakkında Şu Anki Düşünceleri

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü tercih etmeniz hakkında şu an ne düşünüyorsunuz?	Sayı	%
Doğru tercih yaptığımı düşünüyorum.	42	45.2
Yanlış tercih yaptığımı düşünüyorum.	7	7.5
Doğru ya da yanlış tercih yaptığım konusunda henüz bir fikrim yok.	44	47.3
Toplam	93	100.0

Genel olarak değerlendirecek olursak öğrencilerin doğru veya yanlış tercih yaptığı konusunda henüz bir fikirlerinin oluşmadığını görmekteyiz (%47.3). Buna karşın doğru tercih yaptığını düşünenlerin oranı da azımsanmayacak kadardır (%45.2). Yanlış tercih yaptığını düşünenler ise öğrencilerin %7.5'ini oluşturmaktadır.

Öğrencilerin bölümden memnun olup olmadıkları konusunda bölüm hakkında adaylara öneride bulunup bulunmadıkları da önemli bir husustur. Bu bakımdan öğrencilere üniversite sınavına giren tanıdıklarına bölümü önerip önermediklerinin sorduk. Bu soruya ilişkin veriler Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9. Öğrencilerin Üniversite Sınavına Giren Diğer Tanıdıklarına Bölümü Önerip Önermedikleri

Üniversite sınavına giren tanıdıklarınıza Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü önerir misiniz?	Sayı	%
Evet	52	55.9
Hayır	11	11.8
Kısmen	30	32.3
Toplam	93	100.0

Öğrencilerin %55.9'u Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü tanıdıklarına önereceği cevabını verdi. Bu çoğunluk bölümün imajı ve öğrenci memnuniyeti açısından iyi bir orandır. Geriye kalan %11.8'lik kısmın bölümü tanıdıklarına önermeyeceği,%32.8'lik kısmın ise "kısmen" cevaplarını verdikleri gözlemlenmektedir.

Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü ile ilgili beklentilerine dair sorduğumuz soruda aşağıdaki veriler elde edilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü İle İlgili Beklentileri

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü ile ilgili ne tür beklentileriniz vardı?	Evet		Hayır	
	Sayı	%	Sayı	%
Bu alanda iyi bir eğitim	33	35.5	60	64.5
Mezun olduktan sonra çabuk iş bulma olanağı	66	71.0	27	29.0
Mezun olduktan sonra iyi bir iş bulma olanağı	54	58.1	39	41.9
Akademik bilgi ve beceri elde etme	29	31.2	64	68.8
Yurtdışı olanakları yaratma	25	25.9	68	71.3

Öğrencilerden alınan yanıtlara göre Bu alanda iyi bir eğitim yönünde beklentiye sahip olan öğrencilerin oranı %35.5 iken olmayanların oranı %64.5'lik kısmı oluşturmaktadır. Bu oran iyi bir eğitim beklentisinin düşük olduğunu gösterir. Mezun olduktan sonra çabuk iş bulma yönünde beklentiye sahip olanların oranı %71 iken olmayanların oranı %29'dur. Bu, öğrencilerin istihdam yönündeki beklentilerinin yüksek olduğunun işaretidir. Öğrencilerin mezun olduktan sonra iyi bir iş bulma olanağı yönündeki beklentiye sahip olan %58.1'lik kısma karşın %41.9'luk kısım böyle bir beklenti içerisinde değildir. Akademik bilgi ve beceri elde etme yönünde beklentisi olan öğrenciler %31.2'lik kısmı oluşturur iken bu yönde herhangi bir beklentisi olmayan %68.8'lik büyük bir oran vardır. Bu akademik bilgi ve beceri elde etme yönündeki hevesi olan öğrencilerin küçük bir kısmı oluşturduğunu gösterir. Yurtdışı olanakları yaratma yönünde beklentisi olan öğrenciler %25.9'luk kısma sahipken %71.3'ü böyle bir beklentiye sahip değildir.

Öğrencilerin bölüme gelirken ki beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığı, karşılandı ise ne ölçüde karşılandığına yönelik soruda Tablo 11'deki veriler elde edilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin Şu anki Gözlemlerine Göre Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün Beklentilerini Hangi Ölçüde Karşılacağı

Şu anki gözlemlerinize göre Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü beklentilerinizi hangi ölçüde karşılayacaktır?	Sayı	%
Tümüyle karşılayacak	8	8.6
Büyük bir ölçüde karşılayacak	58	62.4
Pek karşılamayacak	25	26.9
Hiç karşılamayacak	2	2.2
Toplam	93	100.0

Öğrencilerin %62.4'ü beklentilerinin büyük bir ölçüde karşılanacağına inandıklarına yönelik, 58.6'sı tamamen karşılanacağına inandığı yönünde cevaplar vermiştir. Bunların dışında beklentilerinin pek karşılanmayacağını düşünen %26.9'luk, hiç karşılanmayacağını düşünen %2.2'lik kısım da mevcuttur. Beklentilerinin karşılanacağı yönünde bakış açısına sahip olan çoğunluk gözlemlenmiştir.

Öğrencinin bölüme gelmeden önce bölüm hakkında düşüncelerine dair sorulan sorunun sonuçları Tablo 12'de verilmektedir.

Tablo 12. Öğrencinin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümüne Girmeden Önce Bölüme Bakış Açısı

Bilgi ve Belge yönetimi Bölümü'ne girmeden önce bölüme ilgili bakış açınız nasıldı?	Sayı	%
Olumluydu	51	54.8
Olumsuzdu	12	12.9
Haberdar değildim	30	32.3
Toplam	93	100.0

Öğrencilerin %54.8i bölüme olumlu, %12.9'u olumsuz bakarken %32.3'ü bölümden habersiz oldukları yanıtlarını vermişlerdir. Bu sonuç olumlu bakış açısının fazla olduğunu gösterirken, haberdar olmayan azımsanmayacak kısmın olduğunu da göstermektedir.

Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nde okumasına karşın çevresinden aldığı tepkileri ölçmek için aşağıdaki soru sorulup yine aynı tablodaki veriler elde edilmiştir.

Tablo 13. Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünde Okumaları Konusunda Çevrelerinden Aldıkları Tepkiler

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nde okumanız konusunda çevrenizden nasıl tepkiler alıyorsunuz?	Sayı	%
Olumlu tepkiler alıyorum	18	19.4
Olumsuz tepkiler alıyorum	15	16.1
Hem olumlu hem olumsuz tepkiler alıyorum	60	64.5
Toplam	93	100.0

Çevresinden olumlu tepkiler aldığı yanıtı veren öğrenciler %19.4'lük, olumsuz tepkiler alan %16.1'lik, hem olumlu hem olumsuz tepkiler alan %64.5'lik çoğunluk bulunmaktadır.

Öğrencilerin mezun olduktan sonra Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü alanında çalışıp çalışmayacakları sorulmuş, aşağıdaki veriler elde edilmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin Mezun Olduktan Sonra Bilgi ve Belge Yönetimi Alanında Çalışmayı Düşünüp Düşünmedikleri

Mezun olduğunuzda Bilgi ve Belge Yönetimi alanında çalışmayı düşünüyor musunuz?	Sayı	%
Evet	76	81.7
Hayır	3	3.2
Kararsızım	14	15.1
Toplam	93	100.0

Bu alanda çalışmayı düşünenlerin oranı ezici olup %81.7'dir. %3.2' si bu alanda çalışmayı düşünmedikleri %15.1'i ise kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü dahilinde aldıkları eğitim hakkındaki düşüncelerini öğrenmek için aşağıdaki soru sorulmuş ve veriler elde edilmiştir.

Tablo 15. Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünde Verilen Eğitim Hakkındaki Düşünceleri

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nde verilen eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz?	Sayı	%
İyi bir eğitim veriliyor	52	55.9
İyi bir eğitim verildiğini düşünmüyorum	6	6.5
İyi bir eğitim veriliyor fakat bazı sorunlar var	35	37.6
Toplam	93	100.0

Öğrencilerin çoğunluğu (%55.9) iyi bir eğitim verildiğini, %37.6'sı iyi bir eğitim verildiğini fakat bazı sorunların olduğunu dair yanıt vermiştir. Bunun dışında iyi bir eğitim verilmediği doğrultusunda düşünenlerin oranı %6.5 gibi küçük bir orandır.

Son olarak öğrencilerin bölüm ile ilgili hayal kırıklığı yaşayıp yaşamadıkları sorulmuştur. Elde edilen veriler aşağıdaki tabloda verildiği gibidir.

Tablo 16. Öğrencilerin Şu ana Kadar Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü İle İlgili Herhangi bir Hayal Kırıklığı Yaşayıp Yaşamadıkları

Şu ana kadar Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü ile ilgili herhangi bir hayal kırıklığı yaşadınız mı?	Sayı	%
Evet	29	31.2
Hayır	45	48.4
Kararsızım	19	20.4
Toplam	93	100.0

Hayal kırıklığı yaşayan öğrencilerin %31.2, hayal kırıklığı yaşamayanların %48.8 ve kararsız olanların oranı %20.4 'tür. Bu sonuç hayal kırıklığı yaşamayanların çoğunlukta olduğunu gösterirken diğerlerinin de azımsanmaması gerektiğini göstermiştir.

Sonuç

Çalışmada elde edilen bulgu ve değerlendirmeler çerçevesinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencileri bölüm hakkında kısmen bilgiye sahip olarak tercih etmişlerdir. Ayrıca bölüm hakkında bilgi sahibi olmadan tercih edenlerin oranı da azımsanmayacak durumdadır.
2. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencileri bölümü tercih etmelerinde üniversitenin adının çok etkili olduğunu düşünmektedirler.
3. Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu İngilizce hazırlık sınıfı olmasının tercih etmelerinde önemli bir etken olmadığını belirtmektedirler.
4. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun bölümü isteyerek tercih ettiğini görmekteyiz. Fakat bölümü istemeden tercih edenlerin oranı da pek az değildir.
5. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin bölümü tercih ederken genellikle tercihlerini 2. ve 5. sıralar arasında yapmışlardır. Buna karşın 25. ve 30. sıralar arasında tercih yapanların oranının az olması dikkatleri çekmektedir.
6. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin bölümü tercih etmelerindeki etkenlere bakacak olursak öğrencilerin bu bölümü genellikle kendi araştırmalarının sonucunda tercih ettiklerini söyleyebiliriz. Bunun yanı sıra danışman öğretmenlerinin etkisi ile tercih edenlerin oranı da oldukça yüksektir.
7. Öğrenciler, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünü genellikle iş olanaklarının iyi olduğunu düşünerek tercih etmişlerdir.
8. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin büyük bir kısmının doğru veya yanlış tercih yapma konusunda henüz fikirlerinin oluşmadığı gözlemlenmektedir. Fakat doğru tercih yaptığından emin olanların oranı da azımsanmayacak durumdadır.
9. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin yarısından fazlası üniversite sınavına giren tanıdıklarına bölümü önermektedirler.
10. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin bölümle ilgili beklentilerini incelediğimizde mezun olduktan sonra çabuk iş bulacaklarını düşündüklerini görmekteyiz. Bölümle ilgili beklentileri genel olarak iş olanaklarının çevresinde gelişmektedir. Öğrenciler bölümün beklentilerini karşılayacağını da düşünmektedir.
11. Öğrencilerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümüne girmeden önce de bölümle ilgili bakış açılarının büyük oranda olumlu olduğu görülmektedir.
12. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencileri bu bölümde okumaları konusunda

çevrelerinden hem olumlu hem de olumsuz tepkiler aldıklarını belirtmektedirler.

13. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu mezun olduktan sonra bu alanda çalışmayı düşünmektedirler.
14. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nde eğitim alan öğrencilerin büyük bir kısmı iyi bir eğitim verildiğini düşünmektedirler. İyi bir eğitim verilmesine karşın bazı sorunlar olduğunu düşünenlerin oranı azımsamayacak durumdadır.
15. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun Bilgi ve Belge Yönetimi alanının geleceği konusunda iyimser düşüncelere sahip olduklarını ve herhangi bir hayal kırıklıklarının bulunmadığını gözlemlemekteyiz.
16. Bu sonuçlara dayanarak geliştirdiğimiz öneriler şu şekilde sıralanabilir:
17. Bölümün etkili tanıtımları yapılmalıdır. Bu konuda etkinlikler, konferanslar düzenlenmeli ve öğrenciler bilgilendirilmelidir.
18. Öğrenciler için tanışma toplantıları düzenlenmelidir. Böylelikle öğrencilerin çevresindeki insanlarla daha etkili iletişim kurmaları sağlanmış olur ve yeni gelen öğrenciler bölümü daha iyi tanıma fırsatı bulurlar.
19. Öğrencilerin karşılaştıkları sorunların üstesinden gelebilmelerini sağlayacak ortamlar oluşturulmalıdır.
20. Öğrencilerin mezun olduktan sonraki iş seçimlerini kolaylaştırmak ve doğru seçimler yapmalarına yardımcı olmak için çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir. Bu mesleği icra eden kişiler ile bire bir görüşmeleri ve bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.
21. Öğrencilerin mezun olmadan önce çeşitli çalışma alanlarına girmeleri sağlanmalıdır. Staj veya gönüllü staj gibi imkânları artırılmalıdır.
22. Öğrenciler çeşitli projelerde yer almaları ve kendilerini geliştirmeleri konusunda teşvik edilmelidirler.
23. Öğrencilerin mesleki kariyerlerine yön vermesine yardımcı olmak için kariyer günleri düzenlenmelidir. Öğrencilerin böyle günlerde aktif olarak görev almaları sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Atılgan, D (1995). Türkiye’de kütüphaneciliğin gelişimi. Türk Kütüphaneciliği. 1, (9) , 10-20.
- Bilgi ve Belge Yönetimi Haber Portalı (2014) <http://www.bbyhaber.com/bby/> adresinden 16.05.2014 tarihinde erişildi.
- Çakın, İ. (2000). Bilgi profesyonellerinin eğitiminde yeniden yapılanma: Hacettepe Üniversitesi örneği. Türk Kütüphaneciliği, 14 (1), 3-17.
- Çakın, İ.(2005). Cumhuriyet’ten günümüze bilgi profesyonellerinin eğitiminde başlıca yönelişler. Türk Kütüphaneciliği 19 (1), 7-24.
- Çakın, İ. (2012). Bilgi Profesyonellerinin Eğitiminde 40 Yıl: Hacettepe Üniversitesinin Lisans Programındaki Değişiklikler. Türk Kütüphaneciliği, 26 (2), 262-290.
- Çakın, İ. (2013). Türkiye’de Cumhuriyet dönemi kütüphanecilik eğitimi. Anadolu Kütüphaneleri içinde (s. 387-404). B. Yılmaz (Ed.). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Kurbanoğlu, S. (2004). Bilgi ve Belge Yönetimi bölümlerinde öğrenci profili. Bilgi Dünyası, 5 (1), 1-18.
- Tonta, y. (2012). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Lisans Programının Güncelleştirilmesi (2009-2011). Türk Kütüphaneciliği. 2, (26), 291-314.
- Uçak, N. Kurbanoğlu, S. Şencan, İ. Doğan, G. (2012) Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Türk Kütüphaneciliği . 2, (26),329-348
- Yağcı, Y. (2007). Türk kütüphaneciliğinde işsizlik ve istihdam sorunsalı. Türk Kütüphaneciliği, 21 (4), 502-505
- Yılmaz, B. (1993). Türkiye’de Kütüphanecilik Arşivcilik ve Dokümantasyon- Enformasyon Anabilim Dallarının/Bölümlerinin Tercih Edilme Eğilimleri:1988-1991 Türk Kütüphaneciliği 7 (2) 107-118.

Ek I. Anket

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi I. Sınıf Lisans Öğrencilerinin Bölüm Hakkındaki Düşünceleri

Sevgili arkadaşlar,

Bu anket bir kongrede sunulacak bildiri için hazırlanmıştır. Vereceğiniz yanıtlar bölümümüzün durumu ile ilgili veriler sağlayacaktır. Ankete adınızı yazmanıza gerek yoktur. Yardımlarınız için teşekkür ederiz. Mart 2014

Hatice Kübra POLAT, Yeşim AKBAŞ, Begüm TAŞDAN, Kadriye BİLMECE, Muhammed Bekir US

1. Cinsiyetiniz?

1()Erkek 2()Kadın

2. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü tercih etmeden önce bölüm hakkında yeterince bilgiye sahip miydiniz?

1()Evet 2()Hayır 3()Kısmen

3. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü tercih etmenizde üniversitenin adı ne kadar etkili oldu?

1()Çok etkili oldu 2()Etkili oldu sayılır 3()Hiç etkili olmadı

4. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün İngilizce hazırlık sınıfının olması sizin tercih etmenizde bir neden sayılabilir mi?

1()Evet 2()Hayır 3()Kısmen

5. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü ne kadar isteyerek tercih ettiniz?

1()Çok isteyerek tercih ettim

2()İsteyerek tercih ettim

3()İstemeden tercih ettim

4Diğer (Açıklayınız.)

6. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü kaçınıcı tercihinizdi?

1()1

2()2-5

3()6-10

4()11-24

5()25-30

7. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü nasıl tercih ettiniz? (1'den fazla seçeneğe işaretleyebilirsiniz.)

1()Dershanedeki danışman öğretmenimin önerisiyle tercih ettim

2()Ailemin isteği ve önerisiyle tercih ettim

3()Arkadaşlarımla önerisiyle tercih ettim

4()Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nden mezun olan kişilerin önerisiyle tercih ettim

5()Kendi araştırmalarımla sonucunda tercih ettim

6Diğer (Açıklayınız.....)

8. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü tercih etmeniz de hangi etkenler etkili oldu?(1'den fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- 1()Kişisel ilgi ve becerilerime uygun olduğu için bu bölümü tercih ettim
- 2()Üniversiteye giriş sınavı(YGS-LYS) puanımın bu bölüme uygun olacağını düşündüğüm için tercih ettim
- 3()İş olanaklarının iyi olduğunu düşündüğüm için tercih ettim
- 4()Akademik kariyer yönünden avantajlı olduğunu düşündüğüm için tercih ettim
- 5()Ailemin isteğini kıramadığım için tercih ettim
- 6Diğer (Açıklayınız.....)

9.Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü tercih etmeniz hakkında şu an ne düşünüyorsunuz?

- 1()Doğru tercih yaptığımı düşünüyorum
- 2()Yanlış tercih yaptığımı düşünüyorum
- 3()Doğru ya da yanlış tercih yaptığım konusunda henüz bir fikrim yok
- 4Diğer (Açıklayınız.....)

10.Üniversite sınavına giren tanıdıklarınıza Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü önerir misiniz?

- 1()Evet 2()Hayır 3()Kararsızım

11. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü ile ilgili ne tür beklentileriniz vardı? (1'den fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- 1()Bu alanda iyi bir eğitim
- 2()Mezun olduktan sonra çabuk iş bulma olanağı
- 3()İyi bir iş bulma olanağı
- 4()Akademik bilgi ve beceri elde etme
- 5()Yurtdışı olanakları yaratma
- 6Diğer (Açıklayınız.....)

12. Şu anki gözlemlerinize göre Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü beklentilerinizi hangi ölçüde karşılayacaktır?

- 1()Tümüyle karşılayacak
- 2()Büyük bir ölçüde karşılayacak
- 3()Pek karşılamayacak
- 4()Hiç karşılamayacak

13. Bilgi ve Belge yönetimi Bölümü'ne girmeden önce bölümle ilgili bakış açınız nasıldı?

1()Olumluydu

2()Olumsuzdu

3()Haberdar değildim

4Diğer(Açıklayınız.....)

14. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nde okumanız konusunda çevrenizden nasıl tepkiler alıyorsunuz?

1()Olumlu tepkiler alıyorum

2()Olumsuz tepkiler alıyorum

3()Hem olumlu hem olumsuz tepkiler alıyorum

4Diğer (Açıklayınız.....)

15. Mezun olduğunuzda Bilgi ve Belge Yönetimi alanında çalışmayı düşünüyor musunuz?

1()Evet

2()Hayır

3()Kararsızım

16. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nde verilen eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz?

1()İyi bir eğitim veriliyor

2()İyi bir eğitim verildiğini düşünmüyorum

3()İyi bir eğitim veriliyor fakat bazı sorunlar var

4Diğer(Açıklayınız.....)

17. Şu ana kadar Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü ile ilgili herhangi bir hayal kırıklığı yaşadınız mı?

1()Evet

2()Hayır

3()Kararsızım

18. Bilgi ve Belge Yönetimi alanın geleceği hakkında ne düşünüyorsunuz?

1()İyimserim

2()Karamsarım

3()Kararsızım

4()Bilmiyorum

19. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü hakkında belirtmek istediğiniz başka bir düşünceniz var mı?

IV. OTURUM

BİLGİ PROFESYONELLERİNİN KİŞİSEL VE MESLEKİ YETKİNLİKLERİNİN ANALİZİ

Oturum Başkanı -Araş. Gör. Dr. Bahattin YALÇINKAYA

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünün Alan Dışı Bilinirliği

Hazel SATICI/ Ebru AYDIN/ Fatmanur YABAN/ Betül PALA/ Emine AKGÜL/
Hacer GÜLEÇ/ Melike GÜMÜŞLER

Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi (MÜFEF)'nde Mezun Statüsünde Olan Öğrencilerin Sahip Olması Gereken Bilgi Liderliği Yetkinlikleri ve Sahada Karşılaşılan Problemler

Rabia ATAMAN/ Zeynep ÖZCAN/ Derya PİŞKİN/ Aslı AKGÜL/ Musa CULLUP/
Cemal ÇALIŞ

BBY Öğrencilerinin Rekreasyon Analizi

Seren ÖZÇELİK/ Elif AYDOĞDU/ Merve OCAK

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünün Alan Dışı Bilinirliği

Ebru AYDIN*

Hazel SATICI**

Hacer GÜLEÇ***

Melike GÜMÜŞLER****

Betül PALA*****

Fatmanur YABAN*****

Emine AKGÜL*****

Öz

Bilgi ve Belge Yönetimi, 2002 yılı öncesinde Kütüphanecilik, Arşivcilik ve Dokümantasyon ve Enformasyon bölümleri iken 2002 yılında Bilgi ve Belge Yönetimi adını almıştır. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün az sayıda üniversitede bulunması ve diğer bölümlere nazaran çok daha az mezun vermesi sebebi ile de pek fazla bilinmemektedir. Geleceğin meslekleri arasında gösterilmesine rağmen, yeterince ön plana çıkma fırsatını bulamadığı düşünülmektedir. Bu düşüncenin istatistiksel verilere dökülebilmesi için Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsünde bölüm dışındaki öğrencilere bir anket çalışması uygulanmış ve Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün bölüm dışındaki bilinirliğinin analizini yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Bilgi ve belge yönetimi, bilinirlik, tanınırlık, analiz

Giriş

2002-2003 eğitim-öğretim yılına kadar, Dokümantasyon-Enformasyon Anabilim Dalı, Arşivcilik Anabilim Dalı ve Kütüphanecilik Anabilim Dalı olarak üç ayrı bölüm adı altında eğitim verilmekteyken günün bilgiye yönelik gelişmelerini yakından izlemeyi ilke edinen bölüm, işlevini yansıtmakta yetersiz kalan ismi, bilgi ile ilgili tüm güncel öğeleri, yeni teknikleri, teknolojileri, kullanıcıları ve kurumları içerecek şekilde değiştirilmiş

* Marmara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, 3. Sınıf Öğrencisi, ebruaydin-fc@hotmail.com

** Marmara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, 3. Sınıf Öğrencisi, hazel.satici@gmail.com

*** Marmara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, 3. Sınıf Öğrencisi, gulechacer@gmail.com

**** Marmara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, 3. Sınıf Öğrencisi, mlkgumusler@hotmail.com

***** Marmara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, 3. Sınıf Öğrencisi, betulpala1@gmail.com

***** Marmara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, 3. Sınıf Öğrencisi, fatmanur_yaban@hotmail.com

***** Marmara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, 3. Sınıf Öğrencisi, akgull0634@gmail.com

ve Yüksek Öğretim Kurulu'nun kararı ile üç anabilim dalı birleştirilerek "Bilgi ve Belge Yönetimi" olan bölüm 2002-2003 öğretim yılından itibaren öğrenci almaya başlamıştır. (BBY Haber, 2014).

Bölümün günümüzde de hala yeni sayılması, az sayıda üniversitede bölümün bulunması ve diğer bölümlere nazaran çok daha az sayıda mezun vermesi sebebiyle de pek fazla tanınmamaktadır. Geleceğin meslekleri arasında gösterilmesine rağmen, yeterince ön plana çıkma fırsatı bulamadığı düşünülmektedir.

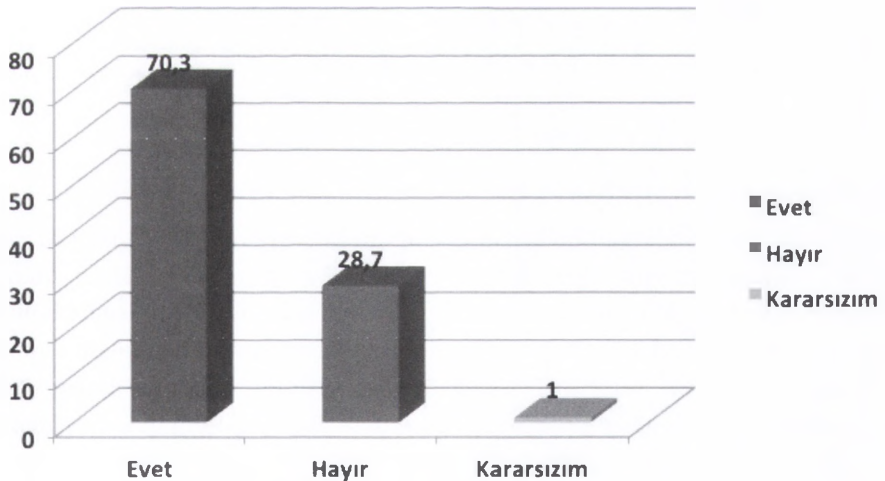
Bu düşünceden hareketle çalışmanın amacı, Bilgi ve Belge Yönetimi bölümünün alan dışındaki kişiler tarafından ne kadar bilindiğini analiz etmektir. Bu nedenle, Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsünde Bilgi ve Belge Yönetimi dışında eğitim gören 300 öğrenci ile bir anket çalışması yapılmıştır. Bu anket çalışmasında bölümün bilinirlik seviyesinin belirlenmesini amaçlayan 6 soru sorulmuştur. Elde edilen veriler SPSS 16.00 programı kullanılarak analiz edilmiş, ulaşılan sonuçlar grafiklerle desteklenmiştir.

Bulgular ve Değerlendirme

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün alan dışı bilinirliğinin ölçülmesinde kişilere yöneltilen sorular ve alınan cevapların analizleri, sayısal oranlar ve grafiklerle desteklenerek yorumlanmıştır.

Soru 1: Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü duydunuz mu?

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün alan dışı kişiler tarafından bilinirliğini ölçmeye yönelik olan sorunun analizi şu :

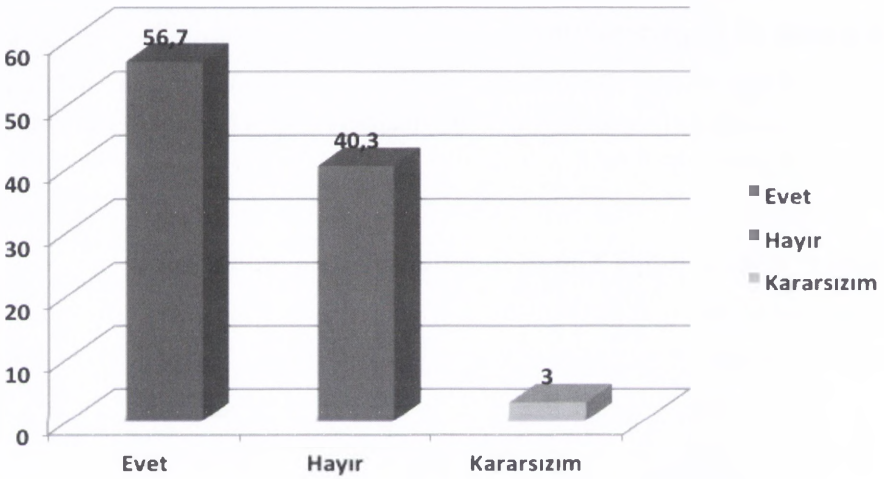
Şekil 1. Alan Dışı Bilinirlik

Grafikte görüldüğü gibi Bilgi ve Belge Yönetimi alan dışı bilinirliğinin ölçümünde elde edilen veriler doğrultusunda %70.3'lük kesim Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü tanıırken, %28.7'lik kesim Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nden habersizdir. Bunun yanı sıra %1'lik bir kısmın da kararsız olduğu görülmektedir.

Bu verilere dayanarak bölümün %70.3 oranda duyulması beklentinin üzerinde bir sonuç olmasına rağmen bu veriler bölümün tam olarak bilinirliğini göstermemektedir. Bunun yanı sıra %28.7'lik kesimin bölümü hiç duymamış olması ve %1'lik kısmın da kararsız kalması azımsanmayacak bir oranı ifade etmektedir.

Soru 2: Üniversitemizde Bilgi ve Belge Yönetimi olduğunu biliyor musunuz?

Bilgi ve Belge Yönetiminin Marmara Üniversitesi'ndeki varlığının bilinirliğine yönelik sorunun analizi şu şekildedir:

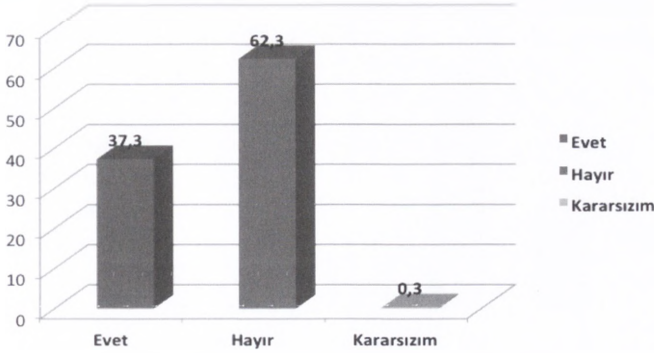

Şekil 2. Bölümün Tanınırlığı

Grafikte de görüldüğü gibi bölümün ismini duyanların oranı %70.3 iken Marmara Üniversitesi'ndeki varlığını bilenlerin oranı %56.7'ye düşmüştür. %13.6 oranında gerçekleşen bu düşüş, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü duyanlar arasında bölümün Marmara Üniversitesi'ndeki varlığından haberdar olmayanların çoğunlukta olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra %40.3'lük bir kesimin bölümün üniversitedeki varlığını bilmemesi ve %3'lük bir kesimin de kararsız kalması bölümün üniversitemizde bilinmediğinin bir göstergesidir.

Soru 3: Yakın çevrenizde Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü okuyan var mı?

Bilgi ve Belge Yönetimi bölümünün bilinirliğinde evrenin yakın çevresinin etkisinin ölçülmesi amacıyla oluşturulan bu sorunun analizi şu şekildedir:

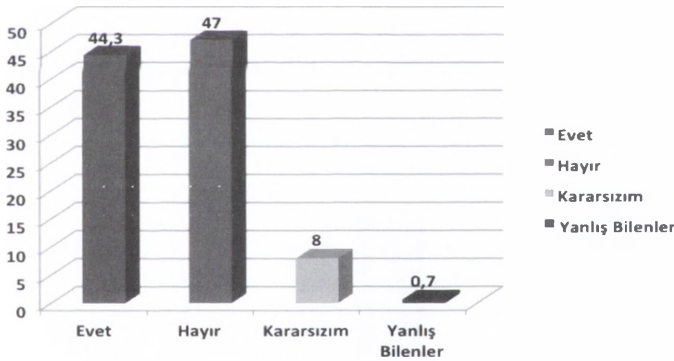

Şekil 3. Çevre Etkisi

Grafikte de görüldüğü gibi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün %70.3 oranla duyulduğu tespit edilirken, duyanların %37.3'lük bir kesimin yakın çevresinde Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nü okuyan kişilerin var olduğu belirlenmiştir. Buna dayanarak bölümün bilinmesinde yakın çevrenin etkin role sahip olduğu düşünülmektedir.

Soru 4: Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün kaç yıllık olduğunu biliyor musunuz?

Bölümün lisans seviyesinin bölüm dışı öğrenciler tarafından bilinirliğinin analizi şu şekildedir:

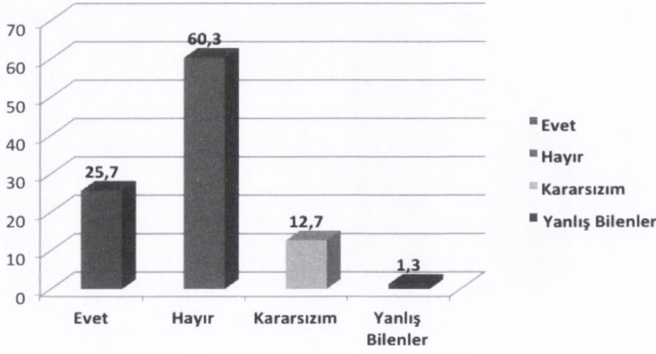

Şekil 4. Bölümün Eğitim Yılı

Grafikte de görüldüğü gibi %44.3'lük kesim "Evet" cevabını verirken bunların %0.7'lik kesimden bölümün ön lisans olduğuna yönelik cevap alınmıştır. %47'lik kesim bölümün lisans seviyesini bilmezken, %8'lik kesim kararsız kalmıştır. Bu durum üniversite öğrencilerinin bölümün lisans seviyesini büyük oranda bilmediğini göstermektedir.

Soru 5: Bölüm mezunlarının hangi meslekleri yaptığını biliyor musunuz?

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü mezunlarının hangi mesleklere mensup olabileceğinin analizi şu şekildedir:

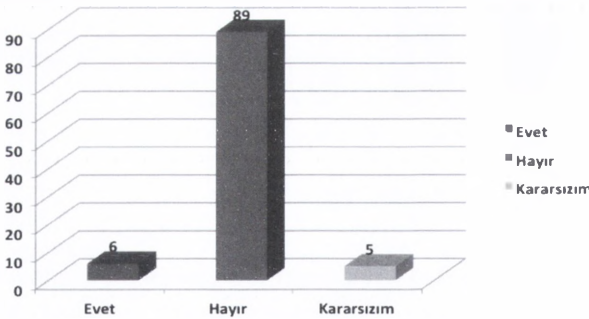

Şekil 5. Mezuniyet Sonrası Mesleğin Yapılacağı Alan

Grafikte de görüldüğü gibi, 2. ve 4. grafiklerde yaşanan düşüş burada da devam etmiştir. %27'lik kesimin "Evet" cevabını vermesine rağmen bu oranın %1.3'lük kesimi bölüm mezunlarının hangi mesleklere mensup olduğunu yanlış bilmektedir. Bölüm mezunlarının hangi mesleklerde çalışabildiğini %25,7'lik kesimin doğru olarak bilmesi bölümü tam anlamıyla bilenlerin oranı olarak belirlenmiştir. %60.3'lük kesimin bölüm mezunlarının çalıştığı meslekler hakkında bir fikri olmaması ve %12,7'lik kesimin kararsız kalması bilinirliğin aleyhinde büyük bir oran oluşturmaktadır.

Soru 6: Bilgi ve Belge Yönetimi ile ilgili (gazete, dergi, internet, TV vb.) bir habere rastladınız mı?

Medyanın Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün bilinirliğine etkisinin analizi şu şekildedir:

Şekil 6. Medyada Tanınırılık

Grafikte görüldüğü gibi %89'luk kesimin “Hayır” cevabını vermesi ve “Evet” cevabını verenlerin sadece %6 olması bölümün bilinirliğinde medyanın etkisinin olmadığını göstermektedir.

Sonuç

Yapılan bu anket çalışmasının analizi sonucunda Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün varlığının duyulması ve genel hatlarıyla bilinmesi arasında büyük bir fark olduğu tespit edilmiştir. Aşama aşama her soruda bilinirlik oranının düşmesi bize bölümü sadece %25.7'lik kesimin tanıdığını göstermektedir. Bu bilinirlik oranında da yakın çevrenin önemi, büyük ölçüde yer tutmaktadır. Ayrıca bölümün tanıtımına ilişkin anket sorusuna verilen %89 oranındaki “Hayır” cevabı bölüm tanıtımlarının çok yetersiz olduğunu bizlere kanıtlamaktadır.

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü mensubu kişilerin en büyük problemlerinden biri olan bölümün bilinmemesi konusunda bir diğer etken de bölümün isminin 2002 yılında değişmesidir. Yapılan anket çalışmasında “Hayır” cevabını veren kişilerin anket sonrasında, bölümü bizlere sorması, Kütüphanecilik ve Arşivcilik bölümlerinin birleşmesiyle oluşturulduğunun öğrenmelerinin ardından, bölümün bilinirliği anlaşılmıştır. Bölümün amaçları doğrultusunda gelişebilmesi için lehinde yapılan bu değişiklik bölümün bilinirlik seviyesinin düşmesine neden olarak aleyhinde sonuç da doğurmuştur denilebilir.

Bölümün bilinirliğini etkileyen bu durumlar sebebiyle beklentimiz, bölüm bilinirliğinin ortalama olarak %30 oranında olmasıydı ve anket çalışması sonucunda elde edilen veriler, bölümü %25.7'lik bir kesimin bildiğini gösterdiğinden beklentimiz ile bulgumuz örtüşmüştür. Ayrıca üniversitemizde Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü bulunmasına rağmen, daha önce de belirtildiği gibi bölümü duyan ile bilen arasında bu derece büyük bir fark olması bölüm tanıtımlarının yeterli olmadığını açık bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Kaynakça

- BBY Haber, <http://www.bbyhaber.com/bby/2012/07/22/bilgi-ve-belge-yonetimi-bolumunu-tercih-edecek-ogrenciler-icin-genel-bilgiler/> [20.04.2014 tarihinde erişildi.]
- Bir, B.(2008). 21.yy Bilgi Yöneticisi. İstanbul; Beta Basım Yayın
- Çakın, İ.(2002) Kütüphanecilik Bölümleri: Yeniden Biçimlenirken._Düşünceler, (58), 3-9.
- Yıldız, A.K.(2010) Kütüphanelerde değişim yönetimi uygulamalarının CMML ve CMML-CS ile izlenmesi: Marmara Üniversitesi Merkez Kütüphanesi örneği. Türk Kütüphaneciliği. Sayı 1, Cilt 24 sf. 228-285.

Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi (MÜFEF)'nde Mezun Statüsünde Olan Öğrencilerin Sahip Olması Gereken Bilgi Liderliği Yetkinlikleri ve Sahada Karşılaşılan Problemler

Rabia ATAMAN*

Zeynep ÖZCAN**

Derya PİŞKİN***

Aslı AKGÜL****

Musa CULLUP*****

Cemal ÇALIŞ*****

Öz

Organizasyonların en değerli varlığı çalışanların sahip olduğu bilgidir. Bu nedenle organizasyonlar, yapısal sermayelerinin yanında insan sermayesine de odaklanarak, organizasyon bilgisinin dışında çalışanların bilgisini de geliştirmeye çalışmaktadırlar. Bilgi lideri, çalıştığı kuruluşun amaçlarının yerine getirilmesinde bilgiyi stratejik olarak kullanan kişidir. Bu liderler çalışanlara gereksinim duydukları bilgiyi yerinde ve zamanında sunmakla yükümlüdür ve çalıştığı organizasyonun rekabet etmesine katkı sağlarlar. Bilginin hızla çoğalmasından ve kendini yenilemesinden kaynaklanan değişim, bilgi liderinde olması gerekenler vasıflarla kendini gösterecektir. Buna bağlı olarak bilgi liderleri yaşadıkları zaman diliminin değerlerine uygun yetkinliklerle kendilerini donatacaklardır. Bu doğrultuda araştırmanın temel amacı: “MÜFEF’te mezun statüsünde olup, gelecek yıllarda iş süreçlerinde rol alacak olan bilgi lideri adaylarının yetkinliklerini incelemek” olarak belirlenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda MÜFEF’te mezun statüsünde bulunan öğrencilerin bilgi liderliği yolunda edinmesi gerekli olan yetkinliklerin farkında olduğu gözlemlenmiştir. MÜFEF öğrencilerinin bilgi liderliği yetkinliklerini edinme sürecinde gerek zaman gerek mekân ve gerekse imkânlarla bağlı olarak karşılaştıkları olumsuzluklar sonucunda teorik olarak bilinen yetkinliklerin iş hayatında uygulanmadığı düşünülmektedir. Bu bulgudan hareketle MÜFEF bilgi lideri adaylarının, 21. yüzyılın diğer bir deyişle bilgi çağının getirdiği yetkinliklerin farkında olmaları ve bu farkındalık ile sahip oldukları bilgileri iş süreçlerine adapte etmeleri gerektiği konusunda dikkat çekmektir. Bu amaca yönelik anket yapılmış ve bu anket SPSS 16.0 istatistik programı ile analiz edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Bilgi liderliği, bilgi lideri, yetkinlik

* Marmara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, 3. Sınıf Öğrencisi, rabiaataman@marun.edu.tr,

** Marmara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, 3. Sınıf Öğrencisi, zeynepozcan@marmara.edu.tr

*** Marmara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, 3. Sınıf Öğrencisi, deryapiskin@marun.edu.tr

**** Marmara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, 3. Sınıf Öğrencisi, asliakgul@marun.edu.tr,

***** Marmara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, 3. Sınıf Öğrencisi, musacullup@marun.edu.tr

***** Marmara Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, 3. Sınıf Öğrencisi, cemalcalis@marun.edu.tr

Giriş

Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişte bilgiye verilen değer biraz daha artarken ilerleyen zamanda bilginin üretiminin ve kullanımının yaygınlaşması sonucu bilgi toplumu kavramı doğmuştur. 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren dünyamız, değişim olgusunun etkisine girmiş ve organizasyonların bütün dinamiklerini köklü bir biçimde değiştirmiştir. Organizasyonlar rekabet gücünü arttırmak için entelektüel sermaye ve teknolojiye yatırım yapmaya başlamıştır. Geleneksel liderlik anlayışları yetersiz kalmış ve bununla beraber yatırımı desteklemek için yeni bir kavram olan bilgi liderliği kavramı ortaya çıkmıştır. “Bilgi lideri, bireyleri ortak hedeflere yönelten, hedefleri benimseten, bireyler arası köprüyü oluşturan, dağınık güç ve bilgiyi bir araya toplayıp sinerji yaratan, hedeflerin gerçekleştirilmesi için gereken dönüm noktasını oluşturan kişidir” (Bir, 2007, 28).

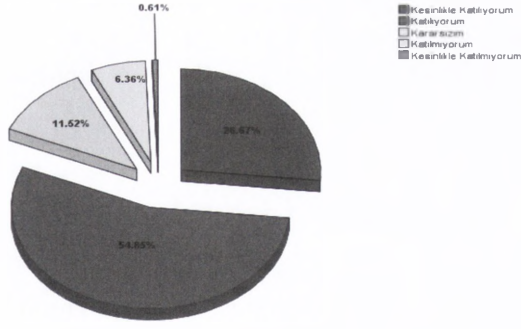
Ülkemizde bilgi liderliği kavramı henüz çok iyi anlaşılmiş değildir. Bilgi liderliğinin, bilgiye dayalı hale gelen günümüz işletmelerinin başarısı için gereksinim duyulan potansiyele sahip liderlik türü olduğu söylenebilir (Drucker,1999,151). Bilgi liderliği kurumların kalitesini yükseltmek için sahip olduğu yetkinliklerin farkında olmalıdır. Yetkinlik ise kurumların hedef ve politikaları ile uyumlu kurumsal ve kişisel performans için gerekli olan kritik davranışlardan ibarettir. Bu tanımdan yola çıkarak, bir bilgi liderinde olması gereken yetkinlikler arasında bilgi odaklı çalışmak, sistematik ve analitik düşünmek, bilgi ve birikimini kolayca öğretme yeteneğine sahip olmak ve gelişen bilgi teknolojilerini takip etmek sayılabilir.

Bulgular ve Değerlendirme

Çalışma sırasında yapılan anketlerin geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlamak için MÜFEF’te bulunan mezun statüsündeki tüm öğrencilerin temsil gücü göz önünde bulundurularak bilgi liderliği yetkinliğini ölçmek ve sahada karşılaşılan problemleri belirlemek için her bir bölümden %10 kesit alınarak 330 kişi ile örneklem grubu oluşturulmuştur. Oluşturulan örneklem grubuna 10 faktörden oluşan kriterler sunulmuştur.

Faktör I - Mesleğimle ilgili bilgi teknolojilerindeki gelişmeleri takip edebilirim.

Bilgi çağının gerekliliği olarak görülen bilgi teknolojilerini takip etmek gereklidir. Değişim ile kurumlar bilgiye odaklanırlar hale gelmişlerdir. Bilgiyi yönetmek ve kullanmak için en rasyonel ve en hızlı yol bilgi teknolojilerinin etkin şekilde kullanılmasıdır. Bu faktörün amacı, katılımcıların MÜFEF bölümlerinde verilen eğitim doğrultusunda meslekleri ile ilgili bilgi teknolojilerindeki gelişmeleri ne ölçüde kullanabildiklerini tespit etmektir.

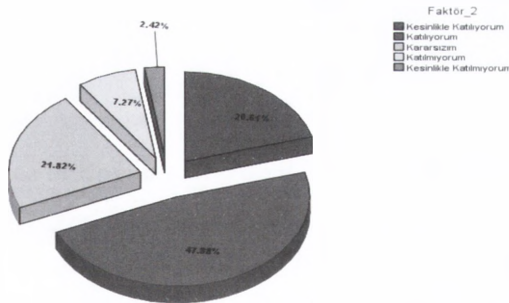

Şekil 1. Bilgi Teknolojilerinin Takibi

Grafikte de görüldüğü üzere, %81.52 'kesinlikle katılıyorum' ve 'katılıyorum' cevapları ile katılımcıların meslekleriyle alakalı bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin takip edilmesi gerektiğinin farkında oldukları bulgusu elde edilmiştir. Bilişim çağının havasını soluyan bilgi lideri adayları, teknolojik gelişmelerin farkında olduğu ve bu doğrultuda kendilerini geliştirdikleri düşünülmektedir. %6.97'si ise 'kesinlikle katılmıyorum' ve 'katılmıyorum' cevabını vererek mesleği ile ilgili bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin takip edilmesinden yana değildir. Bu oranın düşük olması kurumların geleceklere için umut vaat eden bir gelişmedir.

Faktör 2- Teknolojik gelişmeleri mesleğime adapte edebilme yetkinliğine sahibim.

Teknolojik gelişmelerin takip edilip bu gelişmelerin mesleğe entegre edilmesi gerekliliği düşünülerek ve bir önceki faktör bağlamında bu madde oluşturulmuştur. Grafikte de görüldüğü gibi katılımcıların bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin takip edilmesi gerekliliğinin farkında olup, önceki faktör ile arasında benzerlik bulunmaktadır. Bilgi lideri adaylarının %67.47'sinin verdiği 'katılıyorum' ve 'kesinlikle katılıyorum' cevabı ile bilgi teknolojilerindeki gelişmeleri mesleklerine adapte etmekte sorun yaşamayacakları düşünülmektedir.

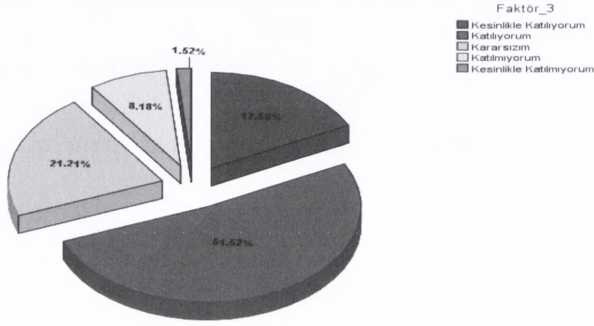

Şekil 2. Bilgi Teknolojilerinin Mesleğe Adaptasyonu

Katılımcıların %9.69'unun 'kesinlikle katılmıyorum' ve 'katılmıyorum' yanıtını vererek dijital çağın gerekliliği olan teknolojik gelişmeleri takip edip, gerekli görülen değişimleri mesleki alanlarında entegre edilmesi konusunda yeterli olmadıkları gözlemlenmektedir.

Faktör 3- Mesleğimdeki küresel gelişmelerin sağladığı fırsatları değerlendiririm.

Küresel gelişmelerin bütün toplumsal yapılar ve kurumlar üzerinde olumlu ve olumsuz etkisinin olduğu yoğun şekilde tartışılmaktadır. Küresel gelişmeleri bir kurtuluş olarak görüp ona tamamen tabi olmak gerektiğine inananların yanında, tamamen olumsuz bir süreç gibi görüp ona karşı cephe alanlar da vardır. Bu bilgiler ışığında bu faktörün oluşturulma nedeni küresel gelişmeler karşısında bilgi lideri adaylarının fırsatları değerlendirebilme yetisine sahip olup olmadıklarını görmektir.

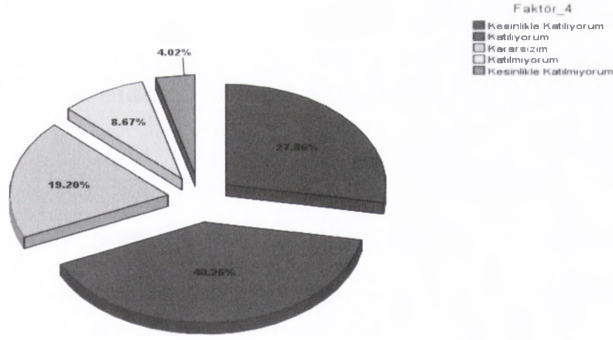

Şekil 3. Küresel Gelişmelerin Sağladığı Fırsatlar

Sonuçlar değerlendirildiğinde katılımcıların %68.60'ı 'katılıyorum' ve 'kesinlikle katılıyorum' cevabını vererek genelde küreselleşme sürecindeki fırsatları değerlendirebileceğine inanmaktadırlar. Değerler incelendiğinde katılımcıların toplam %9.70'i olumsuz yaklaşım sergilemiştir. Ankete katılan bilgi lideri adaylarının mesleki alanları ile ilgili küresel gelişmelerin sağladığı fırsatların uygulanabilirliği hususunda sıkıntı yaşayabilecekleri tespit edilmiştir.

Faktör 4- Mesleki bilgilerimi öğretme kabiliyetine sahibim.

Geleceğin bilgi lideri adaylarının kurumlarda iş süreçlerini yönetirken takım arkadaşlarına iş akışıyla ilgili gerekli bilgileri öğretme/aktarma kabiliyetine sahip olmaları gereklidir. Bu faktör ile bahsedilen yetkinliğin ölçülmesi hedeflenmiştir.

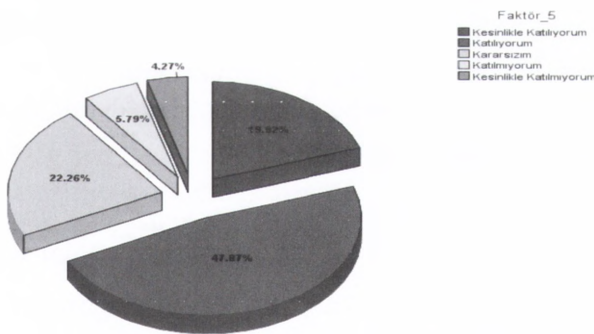

Şekil 4. Meslek Bilgilerini Öğretme Kabiliyeti

Bu faktörden yola çıkılıp alınan sonuçlara bakıldığında bilgi lideri adaylarının %68.11'i 'katılıyorum' ve 'kesinlikle katılıyorum' cevabı vererek ekip arkadaşlarına iş süreçlerini aktarabilme yetkinliğine sahiptir. 21. yüzyılın bilgi lideri adaylarının toplamda %12.69'u 'kesinlikle katılmıyorum' ve 'katılmıyorum' cevabı vererek mesleki bilgilerini öğretme/aktarma konusunda yetkinliklerinin yeterli olmadığı düşüncesindedir. Elde edilen bu veriler doğrultusunda bilgi lideri adaylarının görev alacakları organizasyonların iş süreçlerinde kurumun misyonuna ulaşmasında sıkıntıların yaşayacağı düşünülmektedir.

Faktör 5- Problem çözümünde sistematik ve analitik bir yaklaşım izlerim.

Her kurumda iş süreçleri yönetilirken bir takım problemlerle karşılaşmaktadır. Önemli olan bu problemleri en kısa zamanda en verimli şekilde çözüme kavuşturmaktır. Kurumda bilgi liderine düşen görev çözüm odaklı olup problemleri sistematik ve analitik bir şekilde sonuçlandırmaktır.

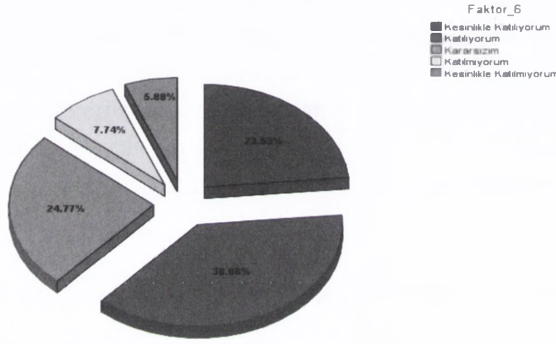
Şekil 5. Problem Çözümünde Sistematik ve Analitik Yaklaşım

Grafikteki veriler değerlendirildiğinde bilgi lideri adaylarının %67.69'u 'katılıyorum' ve 'kesinlikle katılıyorum' cevabını vererek kurumlarda karşılaştıkları problemlerin

çözümünde büyük oranda sistematik ve analitik bir yaklaşım izleyebileceklerini ortaya koymuşlardır. %10,06'sı ise 'kesinlikle katılmıyorum' ve 'katılmıyorum' cevabını vererek problem çözümünde sorun yaşayarak, problemin doğasına yönelik analitik çözüm üretemeyecekleri kanısındadırlar.

Faktör 6- Yaptığım stajlarda kuruma artı değer kattığıma inanıyorum.

Fen-Edebiyat Fakültesi'nde alınan derslerin teorisi ile kurumda uygulanan stajlarda, stajyerlerin bilgi birikimini kurumdaki işlere adapte etme konusunda sorun yaşamaması gerekir. İş hayatına atıldığında stajlarda kazandığı deneyim önemlidir. Bu doğrultuda bilgi lideri adayları da kuruma stajlarında artı değer katmalıdır ki kurumun kalitesini arttırılabilsin.

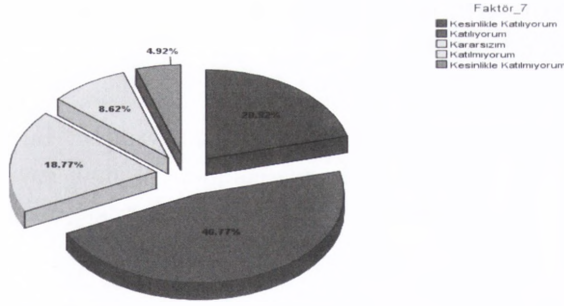

Şekil 6. Stajların Kuruma Kattığı Değer

Yapılan stajlar referans alınarak oluşturulan bu faktörde bilgi lideri adaylarının %61.61'i 'kesinlikle katılıyorum' ve 'katılıyorum' cevabını vererek kuruma yaptığı stajda artı değer kattığını düşünmekteyken katılımcıların toplam %13.37'si olumsuz cevap vererek stajlarda kuruma katkı sağlamadığı kanısındadır. Bu durum kişisel ve kurumsal problemlerden dolayı kaynaklanabilmektedir.

Faktör 7- Bilgiye erişimde ve aktarımda uzmanlaşma potansiyeline sahibim.

Bilgi, rekabette üstünlük sağlayan kritik öneme sahip kurumsal kaynak olarak görülmektedir. Bununla birlikte stratejik bir kaynak olarak bilgiye erişilmesi ve çalışanlara aktarılması kurumsal başarıyı artıran en önemli faktördür. Bu nedenledir ki bilgiye erişim ve aktarımda uzmanlaşma potansiyeline sahip nitelikli personeller kurumda yer almalıdır. Bilgi liderlerine düşen görev bilgiye erişim ve bilgiyi aktarımda uzman olmaktır.

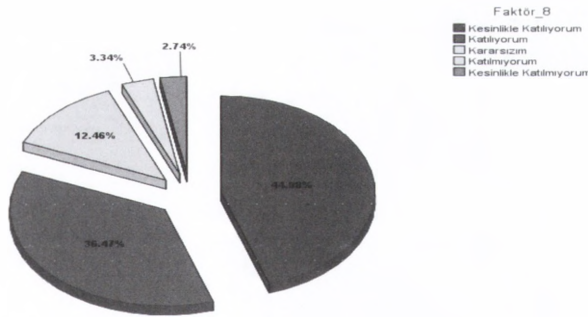

Şekil 7. Bilgiye Erişimde ve Aktarımda Uzmanlaşma

Grafikteki verilerden yola çıkılarak bilgi lideri adaylarının toplam %67.69'u olumlu cevap vererek bilgiye erişim ve bilgiyi aktarımda uzmanlaşma potansiyeline sahip olduklarını düşünmektedir. Fakat %13.54'lük kesim 'katılmıyorum' ve 'kesinlikle katılmıyorum' cevabını vererek bilgiye ulaşma ve bilgiyi paylaşımda sorun yaşadıklarını düşünmektedirler.

Faktör 8- Mesleğimle ilgili değişikliklere ve yeniliklere açığım.

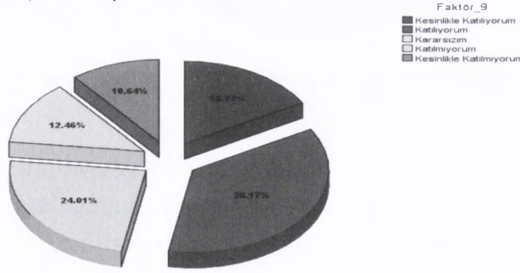
Bilgi çağını yaşayan dünyamız, değişim olgusunun etkisine girmiş ve organizasyonların bütün dinamiklerini köklü bir biçimde değiştirmiştir. Bu nedenle değişim ve gelişime ilişkin her süreç, çalışma hayatındaki insanı ve iş süreçlerini etkilemektedir. Bu doğrultuda alanlarında uzman bilgi liderleri değişikliklere ve yeniliklere açık olup buldukları kuruma bu yenilikleri adapte etmelidir. Çağdaş ve profesyonel bilgi lideri adaylarının kurum çalışanlarına sunacağı bilgiyi, çözüm önerilerini yeni yöntem ve araçlar kullanarak değişime ve yeniliğe açık olacağını %79.45 'kesinlikle katılıyorum' ve 'katılıyorum' cevabı ile göstermektedir. %6.08 kesim ise 'kesinlikle katılmıyorum' ve 'katılmıyorum' cevabıyla değişime ayak uyduramadıklarını belirtmektedirler.

Şekil 8. Meslek ile İlgili Yeniliklere ve Değişikliklere Açıklık

Faktör 9- Projelerimde karşılaşılabileceğim kurumsal ve kişisel engeller motivasyonumu düşürmez.

Hızla küreselleşen dünyada işletmeler artan belirsizlik ve karmaşıklığa rağmen, faaliyetlerini sürdürme mecburiyeti ile karşı karşıyadırlar. Bu mecburiyet, verimli çalışabilmeleri, rekabetçi avantajların elde edilmesi ve insan kaynaklarından daha iyi faydalanılması amacıyla, işletmelerin insan merkezli yaklaşımlara yönelmelerini bir gereklilik haline getirmiştir (Akyıldız, 2002).

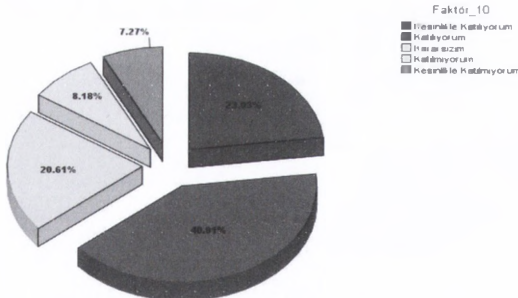

Şekil 9. Kurumsal ve Kişisel Engeller Motivasyonu Düşürmez

Katılımcıların %52.89'u 'kesinlikle katılıyorum' ve 'katılıyorum' şeklinde cevap vererek gerekli sabrı gösterecekleri ve yüksek motivasyonu koruyabileceklerini ortaya koymuşlardır. İstatistiki olarak yüksek bir oran olmasına karşın %23.12'lik 'kesinlikle katılmıyorum' ve 'katılmıyorum' cevabı motivasyon konusunda büyük bir soru işareti oluşturmaktadır.

Faktör 10- Mesleğimle ilgili teoride edindiğim bilgiyi pratikte uygulamakta sorun yaşayabileceğimi düşünmüyorum.

Günümüzde iş hayatına yeni atılan bilgi lideri adaylarının en büyük problemlerinden birisi tecrübe eksikliğinden kaynaklanan teorik bilgiyi iş hayatına uyarlayamamalarıdır. Yaşamın her alanında iç içe olduğumuz teori ve pratik yaşamın her alanında iyi işleyen bir mekanizmanın çarkları gibidir. Uzman bir bilgi lideri teoride edindiği bilgileri pratikte uygulamalıdır. Bu faktörün katılımcılara yöneltilmesindeki amaç, elde ettikleri tecrübeler doğrultusunda sahip oldukları mesleki bilgilerinin iş süreçlerine uygulayabilme yetilerinin ölçülmesidir.

Şekil 10. Teorik Bilgiyi Pratikte Uygulama

Bilgi liderlerinin yetkinliklerinden bir diğeri ise kurumların sahip olduğu insan sermayesini en verimli şekilde yönetmektir. Bu faktörün oluşturulma amacı bilgi liderlerinin kurumlarda iş süreçlerini yönetirken karşılaştıkları sorunlar dâhilinde motivasyonunu kaybedip kaybetmediğinin ölçülmesidir. Ankete cevap veren bilgi lideri adaylarının %63.94'ünün verdiği 'kesinlikle katılıyorum' ve 'katılıyorum' cevabı ile teorideki bilgilerinin iş süreçlerine entegre edilmesinde sıkıntı yaşanmayacağı gözlenirken; %15.45'inin verdiği 'katılmıyorum' ve 'kesinlikle katılmıyorum' cevapları teoride edinilen bilginin iş hayatında uygulanamaması konusunda sorunlar yaşanabileceğini ifade etmektedir.

Sonuç

Çalışmada ele alınan konulara incelendiğinde, sahada karşılaşılan problemler değerlendirilmiş, teoride elde edilen bilgilerin pratiğe geçirilmesi hususunda bir sorun teşkil etmediği gözlenmiştir. Fen-Edebiyat Fakültesi'nde alınan eğitimin pratikte uygulanabilmesi öğrencinin ve kurumun ortak uyum ve iş güdümü içerisinde çalışması kurumun kalitesini artmasına büyük katkı sağlayacaktır. Bu çalışmayla iş hayatına atılmaya hazır, geleceğin bilgi lideri adaylarının sahip olduğu yetkinlikler incelenmiş ve bu bireylerin aldıkları eğitim doğrultusunda sahada karşılaştıkları problemler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bilgi lideri adaylarına uygulanan ankette Faktör-1'den elde edilen sonuç kapsamında %81.52'lik oranla bilgi lideri adayları mesleki alanlarında mevcut ve gelişmekte olan teknoloji alanındaki ilerlemeleri takip edebilme yetkinliğine sahip olduklarını vurgulamışlardır. Faktör-9'da ele alınan motivasyonu etkileyebilecek kurumsal ve kişisel engeller karşısında %23.12'lik oranla 'katılmıyorum' ve 'kesinlikle katılmıyorum' seçeneklerine bakıldığında bilgi adaylarının kendilerini yetersiz buldukları gözlemlenmiştir. Bu durum ayrıca üzerinde durulması gereken bir husus olarak göze çarpmaktadır.

'Mezun statüsündeki öğrencilerin bilgi liderliği yetkinlikleri ve sahada karşılaşılan problemler' anketinden elde edilen verilere göre MÜFEF öğrencilerinin bilgi liderliği kavramına hâkim olduğu ve bilgi liderliğinin öngördüğü yetkinliklere sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Kaynakça

- Akyıldız, H., Karabıçak, M. (2002). Verimlilik ve ücret ilişkisinin analizi. SDÜ İİBF Dergisi: 7,2, 57-76.
- Atılın, D. (2009). Bilgi yönetimi kavramı ve gelişimi, Türk Kütüphaneciliği: 23,1: 201-212.
- Bakan, İ., & Büyükbeşe, T. (2010). Liderlik “türleri” ve “güç kaynakları”na ilişkin mevcut-gelecek durum karşılaştırması: eğitim kurumu yöneticilerinin algılarına dayalı bir alan araştırması, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi: 12,19:73-84.
- Bayraktar, B.B. (2007). 21.yy. Bilgi yöneticisi: özellikleri, rol ve becerileri, yetkinlikleri ve alışkanlıkları, İstanbul: Beta Yayınları.
- Covey, S.R. (2007). Etkili İnsanların 7 Alışkanlığı, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Cynthia A. Lengnick Hall, M. L. (2004). Bilgi ekonomisinde insan kaynakları yönetimi, [İstanbul]: Dışbank Yayınları.
- Çakın, İ. (2005). Cumhuriyet’ten günümüze bilgi profesyonellerinin eğitiminde başlıca yönelişler, Türk Kütüphaneciliği: 19,1:7-24.
- Çakın, İ. (2012). Bilgi profesyonellerinin eğitiminde 40 yıl: hacettepe üniversitesinin lisans programındaki değişiklikler, Türk Kütüphaneciliği: 26,2:262-290.
- Dalkıran, Ö. K. (2013). Bilgi profesyonellerinin meslek derneklerine bakışı: tkd ve ünak örneklerinin değerlendirilmesi, Türk Kütüphaneciliği: 27,2: 340-360.
- Davenport, T. H. (2001). İş dünyasında bilgi yönetimi, İstanbul: Rota Yayınları.
- Drucker, P.F. (2003). Geleceğin toplumunda yönetim, İstanbul: Hayat Yayınları.
- Maxwell, J.C. (1999). Liderlik yasaları, İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Maxwell, J.C. (1999). Liderlik yasaları: reddedilmez 21 liderlik yasası, İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Öğüt, A. (2001). Bilgi çağında yönetim, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Öztemiz, S. (2013). Bilgi teknolojilerinin statü bağlamında bilgi profesyonellerine yansması: Ankarada çalışan kütüphaneciler üzerine bir araştırma, Türk Kütüphaneciliği: 27,3: 496-514.
- Sert, I. ve Çolaklar, H. (ed.). (2012). Yeni teknolojiler ışığında bilgi ve belge yönetimi, İstanbul: Hiperlink.
- Şahin, F. (2005). 21. Yüzyılda bilgi profesyonellerinin yeterlilikleri, Türk Kütüphaneciliği: 19,1:114-127.
- Tiwana, A. (2003). Bilginin yönetimi, İstanbul: Dışbank Kitapları.

Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencilerinin Rekreasyon Analizi

Seren ÖZÇELİK*

Elif AYDOĞDU**

Merve OCAK***

Öz

Üniversite hayatı, insanın yaşamındaki en önemli süreçlerden biridir. Kişinin meslek sahibi olmasının yanı sıra, hayatını şekillendirmesi, arkadaş grubu oluşturması kendini geliştirmesi, gelecek dönemlerinde sahip olacağı bilgi ve becerilerinin yanı sıra sosyal gelişiminde temellendirmesi oldukça önemlidir. Bu çalışma Marmara Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencilerinin rekreasyon yani boş zaman değerlendirme ve sosyo-kültürel etkinliklere katkılarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç ile öğrencilerin okul dışında hangi faaliyetlerde aktif olduklarını/olmadıklarını, hangi aktiviteleri ne sebeple yerine getirdiklerini/getirmediklerini tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Rekreasyon, sosyo-kültürel aktivite, BBY öğrencisi

Giriş

Dünyanın hızla gelişmesi, farklı bakış açılarının artması, iletişim ve teknolojinin ilerlemesi, globalleşme gibi unsurlar insan yaşamını en çok etkileyenlerdir. Buna bağlı olarak da çalışma hayatımız, kişiliğimiz, isteklerimiz, hayallerimiz ve düşüncelerimiz zamanla değişerek farklı yapılar bürünür. İş yaşamında olsun okul zamanlarımızda olsun bir kural dahilinde ilerleriz. Çalışma saatlerinin gelişen teknolojiyle giderek azalması boş vakitlerin artmasını sağlamak ve insanların bunu değerlendirme eğilimini ortaya çıkarmaktadır. Boş zaman çalışmayan zaman dilimini içermektedir. Rekreasyon genel anlamı ile iş dışındaki aktivitelerin boş zaman değerlendirme için uyarlanmasıdır (Balcı ve İlhan, 2006, s.11) diye tanımlanmaktadır.

* Marmara Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 3.Sınıf Öğrencisi, ozceliks_92@hotmail.com

** Marmara Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 3.Sınıf Öğrencisi, elif.aydogdu92@hotmail.com

*** Marmara Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 3.Sınıf Öğrencisi, ocak.merve@hotmail.com

Kişinin kendini geliştirmesi, çeşitli sebeplerden dolayı oluşan stresi üzerinden atması ve daha sağlıklı bir yaşam sürdürmesi için kendi beklenti ve istekleri doğrultusunda yaptığı faaliyetleri kapsamaktadır. Rekreasyon etkinlikleri düzenlenirken aktiviteleri drama, müzik, el uğraşı, kamp, spor, oyun, dans gibi sosyal ve özel olaylar içeren ev dışı faaliyetler olarak tanımlanabilir. İlgi alanı bireyin dürtü ve motivasyonuna bağlı olarak belirlenebilir. İyi bir şekilde planlandığı ve sunulduğu zaman rekreasyon demokratik sosyal yaşantı şekillerine her yaştan insana öğretmenin vatandaşlık duygusunu ve karakter olgusunu oluşturmanın, böylece insan topluluklarını ve sahiplerine, ailelere ve iş yatırımcılarına özendirerek suç oranını azaltmanın insan kaynaklarını korumanın ve hayat standardını yükseltmenin yollarından birisi olarak kabul edilir. (Harold, M.D., Brightbill, C.K.,den aktaran Balcı ve İlhan, 2006, s.12).

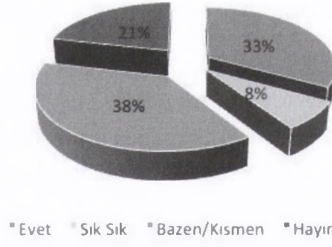
Bunlara dayanarak yapılan çalışmanın amacı; İstanbul'daki bilgi ve belge yönetimi öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlere katılım düzeyini belirlemek, boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini anlamak, hangi faaliyetler de aktif oldukları/olmadıkları tespit edilmesine yönelik bir çalışma olmuştur.

Bulgular ve Değerlendirme

Konu ile ilgili literatür taranarak daha önce yapılmış olan araştırma sonuçları incelenmiş elde edilen bilgiler doğrultusunda "Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencilerinin Rekreasyon Analizi"ni belirlemek için hazırlanan bir anket formu kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini İstanbul Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi BBY öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise bu evreni temsil etmeye çalışan homojen bir kitle oluşturacak şekilde 200 kişiden oluşmaktadır. Verilerin istatistiksel analizi excel 2013 üzerinde yapılmıştır. Elde edilen tanımlayıcı sayısal yüzdeler dağılımları ve bulgular aşağıdaki grafiklerde belirtilmiştir:

I. Okul dışında kalan vakitlerde spor faaliyetlerinde bulunurum

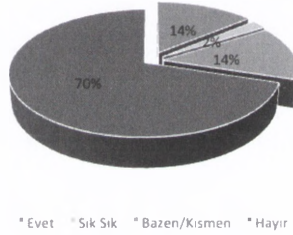
Öğrencilerin okul dışında kalan vakitlerinde spor faaliyetlerinde bulunup bulunmadıkları incelendiğinde olumlu cevaplarda bulunanlar %41 iken herhangi bir spor faaliyetinde bulunmayanların oranının %59 olduğu görülmektedir. Yüzdeler dilimlerin birbirine yakınlığı dikkat çekmektedir. Yaklaşık %50 oranında olumlu bir göstergeye sahip olan bu tablonun, %100'e yakın olabilmesi için gençlerin spora özendirilmeleri, spor altyapısının ve imkânların buna uygun hale getirilmesi önemli görülmektedir.

Şekil 1. Boş Zamanlarda Spor Faaliyetleri

2. Bir müzik aletini çalabilirim

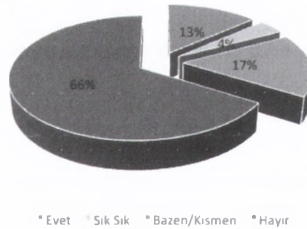
Bir müzik aleti çalmayı öğrenmenin ve bunu başarmanın insanın zekâsını geliştirdiği, disiplinli olmayı öğrettiği, yaşamımızda stresi azalttığı, motivasyonu arttırdığı ve yaşamımıza renk kattığı bilinmesine rağmen %70'lik oranın müzik aleti çalmaması ciddi bir rakam olarak görülmektedir. Bu konuda yine spor gibi gençlere imkân tanıyarak, özendirerek ve sevdirek artırılması gerekmektedir.

Şekil 2. Müzik Aleti Kullanabilme

3. Bir el sanatı ile uğraşıyorum

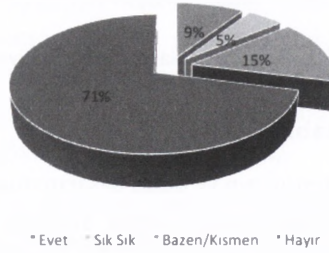
Becerisi ve ilgisi olduğunu düşünüp herhangi bir el sanatıyla uğraşanlar evet ve sık sık cevabını vererek toplamda %17'lik yüzdeler dilimi oluşturmaktadır. Çeşitli nedenlerden dolayı bu soruya olumsuz cevap verenlerin hayır ve bazen diyerek %83'lük bir dilime sahip olması ciddi bir rakam olduğunu düşünmekteyiz. Umarız öğrenciler gelecek zamanlarda daha çok el sanatlarımızla ilgilenerek olumlu cevapları artırırlar.

Şekil 3. El Sanatı Uğraşı

4. Bir dans çeşidi ile ilgilenirim

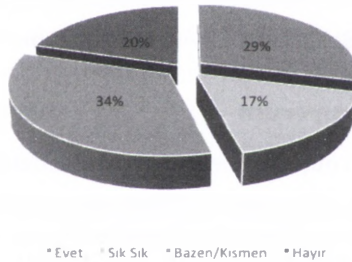
Dans etmeyi seven öğrenciler evet ve sık sık cevabını vererek %14'lük bir orana sahipken, olumsuz görüş bildirenler ise hayır ve bazen diyerek %86'lık dilimi oluşturmaktadır. Öğrencilerin daha çok negatif sonuç vermeleri bizi düşündürmüş ve bunun nedenlerinin araştırılması gerektiğinin kanaatindeyiz.

Şekil 4. Dans Etme Faaliyetleri

5. Herhangi bir kültür sanat faaliyetinde bulunurum

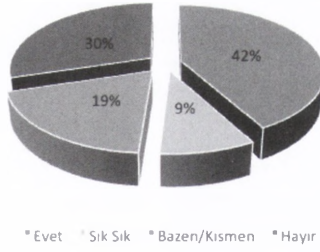
Grafiğimiz; öğrencilerin %46'sının herhangi bir kültür-sanat faaliyetinde bulunduğunu ve geriye kalan %54'lük kısmın ise olumsuz cevap verdiğini gösteriyor. Kültür-sanat faaliyetlerinin başlıca sebepleri evrensel arenada yer alma ve gelecek kuşaklara aktarılması düşünülürken BBY öğrencilerinin buna yeterince ilgi göstermediği ortaya çıkmaktadır.

Şekil 5. Kültür ve Sanat Faaliyetleri

6. Daha önce gidip de yarıda bıraktığım faaliyetler oldu

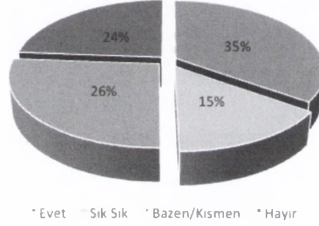
Öğrencilerin, hayır ve bazen diyerek %51 oranındaki yüzdeler dilimi yaptıkları faaliyetleri yarıda bıraktığı evet ve sık sık cevabını verenler %49'luk yüzdeler diliminin ise devam ettiği grafikte gösterilmektedir. Bu da öğrencilerin sorumluluk duygusunun gelişmediği olabileceği gibi faaliyetten memnun kalmama, maddi durum ve zaman yetersizliğinin söz konusu olabileceği düşünülebilir. Bu sebeple öğrencilerin bu faaliyetleri neden yarıda bıraktığı araştırılmalıdır.

Şekil 6. Yarım Bırakılan Faaliyetler

7. Spor/sanat/müzik aktivitelerini genellikle hafta sonu yapmayı tercih ederim

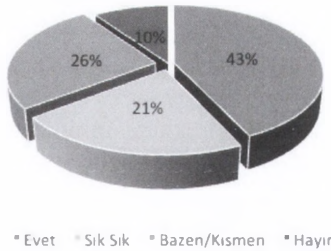
Şekil 7'de Evet ve sık sık diyenlerin %50'si spor/sanat/müzik aktivitelerini hafta sonu yaptığı, hayır ve bazen diyen katılımcı öğrencilerin %50'si ise diğer zaman dilimlerini tercih ettiği ortaya çıkmaktadır.

Şekil 7. Haftasonu Spor/Sanat/Müzik Faaliyetleri

8. Düzenlenen sosyal faaliyetleri medya üzerinden takip ederim

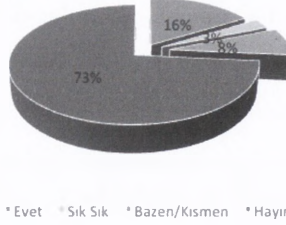
Şekil 8'de medya takibi ve kitle iletişim araçlarındaki gelişmeler dikkate alındığında öğrencilerin evet ve sık sık cevabını vererek %64'ü düzenlenen faaliyetleri sosyal medya üzerinden takip ettiği, hayır ve bazen cevabını verenlerin %36'lık kısmı ise takip etmediği belirlenmiştir. Fakat daha önceki verilerde öğrencilerin faaliyetleri yapma oranlarının düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin bu faaliyetlerden haberdar olduğu halde yapmadıkları görülmektedir.

Şekil 8. Hafta sonu Spor/Sanat/Müzik Faaliyetleri

9. Bir yardım derneğine üyeyim

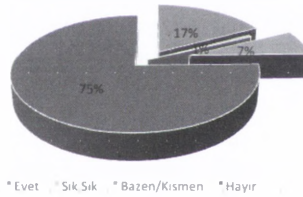
Şekil 9'da ankete yanıt verenlerin bir yardım derneğine üye olanların %16, olmayanların %73 olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca bakarak öğrencilerin paylaşım ve yardım bilincinin tam olarak gelişmediği görülmektedir. Öğrenciler sadece eğitim ve öğretim alanında değil, sosyal dayanışma ve yardımlaşma konusunda da bilinçlendirilmesi gerektiğini açıkça gösterir.

Şekil 9. Bir Yardım Derneğine Üyelik

10. Bir sanat kulübüne üyeyim

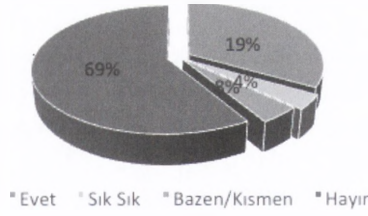
Sanat, insanı hayata dair farklı bakış açılarını kazandırmada ve yeteneklerini ortaya çıkarmada etkili olan yaratıcılığın ve hayal gücünün ifadesi şeklinde gösterilebilir. Bu soruda %18'lik yüzdeler dilimin evet ve sık sık cevabını verdiği, %82'lik yüzdeler dilimin ise hayır ve bazen cevabını verildiğini göstermektedir. Hayatın her dönemini kapsayan sanatın %82'lik hayır diliminde bulunmasıyla sanata ve sanat kulüplerine yeteri kadar önem vermediğimizi gözlemleyebiliriz.

Şekil 10. Bir Sanat Kulübüne Üyelik

11. İlgili duyduğum konu ile ilgili bir süreli yayına üyeyim

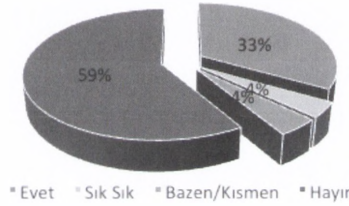
Şekil 11'de belirli aralıklarla yayınlanan insanların çeşitli sebeplerden dolayı başvurduğu dergi, gazete gibi yayınlar olarak bilinen süreli yayınların üyeliğinin tespit edilmeye çalışıldığı bu soruda ele aldığımız evet ve sık sık cevaplarının %23'lük yüzdeler dilimi olumlu, bazen/kismen ve hayır cevabının ise %77'lik yüzdeler dilim ile olumsuz cevap verdiği gözlemlenmektedir. Olumsuz cevabın %77'lik dilimi oluşturması süreli yayınlara olan ilginin az olduğu ya da düzenli olarak takip edilmediğini düşündürülebilir.

Şekil 11. Bir Süreli Yayına Üyelik

12. Okulun kulüplerinden birine üyeyim (Kendi mesleki kulüpleriniz hariç.)

Şekil 12'de öğrencide güven ve sosyal sorumluluk duygusunu geliştirmeye, yeni ilgi alanları oluşturmaya ve beceriler kazandırmaya yönelik bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve pozitif etkinlikleri kapsayan okul kulüpleri üyeliğinin belirlenmeye çalışıldığı bu soruda bazen ve hayır cevapları ile %63'lük kesim olumsuz, evet ve sık sık cevaplarıyla %37'lik kesim ise olumlu cevap verdiği görülmektedir. Bunun nedeninin araştırılması gerektiğini düşünmekteyiz.

Şekil 12. Okul Kulübüne Üyelik

Sonuç

Yapılan bu çalışmayla bilgi ve belge yönetimi öğrencilerinin sadece mesleki bilgiye sahip olması değil aynı zamanda sosyal faaliyetlerle de kendilerini geliştiren bilgi profesyonelleri olmaları gerektiği umulmaktadır. Nitekim literatürde, öğrencilerin farklı aktiviteleri, değişik zamanlarda yaptıkları gözlenmiştir. Bunun sonucunda rekreasyon kısa bir süre de olsa öğrenci üzerindeki gerginliği azaltmaktadır. Bu araştırma sonucunda İstanbul'da okuyan Bilgi ve Belge Yönetimi öğrencilerinin serbest zaman ve dış rekreasyon eğilimlerinin ne kadar gerçekleştirdiği ortaya konmuştur. Metropol bir şehir olan İstanbul rekreasyon için yeterli olanaklara sahiptir. Buna rağmen Bilgi ve Belge yönetimi öğrencilerinin sorulan sorulara genellikle hayır cevabını verdiği analizler sonucunda ortaya konmuştur. 200 öğrenciye uygulanan anket sonucunda hayır cevabı %48, evet cevabı %25, sık sık cevabı %8, bazen/kısmen cevabı ise %19 dur. Öğrenciler boş zamanlarını gerçekleştirmek için sanat/müzik/spor kulüplerinden birine üye olmadığı gibi hiçbir sosyal aktivede de bulunmadıkları görülmüştür.

Kaynakça

- Mansuroğlu, S (2002). Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman ve dış mekan rekreasyon eğilimlerinin belirlenmesi. Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 15 (2), 53-62.
- Şahan, H (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivelerinin rolü. KMu İİBF Dergisi, 15, 261-278
- Sabbağ, Ç.ve Aksoy, E. (2011). Üniversite öğrencileri ve çalışanların boş zaman etkinlikleri: Adıyaman örneği. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4, 10-23.
- Balcı, V.ve İlhan, A. (2006). Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılım düzeylerinin belirlenmesi. SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1, 11-18.
- Duman, Y., Kiriş, N.ve Tokar, E. (2014). Üniversite gençliğinin radyo, televizyon, sinema ve tiyatro izleme alışkanlıkları: Ankara Üniversitesi'nde bir araştırma, 354-370, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/510/6263.pdf> adresinden erişildi.
- Karakuyu, M., Yöndem Güzelgöl, S. (2013). Türkiye'de üniversite öğrencilerinin sosyo-kültürel özelliklerinin tespiti ve analizi: İstanbul örneği, Marmara Coğrafya Dergisi, 27, 172-192.
- Müftüler, M. (2007-2008). Üniversite öğrencilerinin çoklu zeka alanlarına göre serbest zaman tercihlerinin belirlenmesi, Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi, Cilt:1, Sayı: 2, 1-8.
- Tuzgöl Dost, M. (2007). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 22, 132-142.
- Zorba, E. (2007). Türkiye'de rekreasyona bakış açısı ve gelişimi. Gazi Haber Dergisi, Eylül 2008, 52-55.

V. OTURUM

KURUMSAL ARŞİVLER, ARŞİVCİLİK VE DİJİTALLEŞTİRME

Oturum Başkanı - Doç. Dr. Oğuz İCİMSOY

Arşiv Yönetimi Marmara Üniversitesi FEF Arşivi Yeniden Yapılanma Süreci

Haşim MARKUŞ, Eyüp SANCAK

**Marmara Üniversitesi Rektörlük Arşivinin Düzenlenmesi ve Tanımlanmasında
Karşılaşılan Zorluklar ve Temel Gereksinimler**

Latife KURU; Nuray AĞIRMAN, Z. Melike ADIBELLİ

Yeşim KARDAĞ, Gizem Pazarbaşı, Ceren ERSOY, Burcu OĞUZ, Neslihan AKSU,
Fatma Nur DİKÇİ

Kurumsallaşma Yolunda Elektronik Belge Yönetimi

Nuriye KIZILTEPE

**Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencilerinin Araştırma Yaparken Veritabanı Kullanım
Alışkanlığı ve Sorunları**

Derya ŞAHİN, Burak DELİBAŞ, Muhammet AKYÜZ, Binnur DONAT, Ayşe BULUŞ,
Mehmet KOCATEPE, Ümmühani AYHAN, Sibel KADER

Güvenli Elektronik İmza

Halil İbrahim Poyraz, Hande ERLER

Arşiv Yönetimi: Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Arşivi Yeniden Yapılanma Süreci

Haşim MARKUŞ*
Eyüp SANCAKLI**

Öz

Bu çalışmada, Üniversitelerde Belge Yönetimi ve Arşiv Sistemi doğrultusunda Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'nin yazışma, dosyalama, arşiv, vb. işlemlerinin, belge yönetimi ve arşivcilik ilke ve prensiplerine göre yürütülmesi için yapılması gereken çalışmalar sıralanmakta ve üniversitede nasıl bir kurumsal yapılanma oluşturulması gerektiği konusunda öneriler sunulmaktadır.

Anahtar kelimeler: Belge, arşiv, arşiv yönetimi, Marmara Üniversitesi FEF Arşivi

Giriş

Kurum ve kuruluşlar etkinliklerini yürütmek, yönetim eylemini gerçekleştirmek ve yasal yükümlülüklerini yerine getirmek için belge üretmek, belge kabul etmek; yaptıkları işlemlerin delili olan bu belgeleri saklamak ve tekrar kullanmak zorundadır. Bu belgeler *kurumların gerçekleştirmek zorunda olduğu yazılı iletişimin de ürünlerini oluştururlar.*

Kurumsal sistemin uyumlu ve eşgüdümlü olarak işleyişi ile kararların doğru olarak verilmesini sağlamada belgeler belirleyici öneme sahiptir. Açıkçası, yönetimin bir unsuru olarak belgeler, çağdaş kurumlar için vazgeçilmez entelektüel sermaye kaynaklarıdır. Kurumsal girdiler arasında bilgi, yeni uygulamalar ve teknolojilerin oluşturulabilmesi için bir kaynak niteliğindedir. Kurumsal girdi olarak bilginin; bir yüzünü kurum dışındaki bilgi oluştururken, diğer yüzünü, kurum içerisinde üretilen ve kullanılan bilgi oluşturmaktadır ki bu bilgi kalıcı olarak kendini belgelerde göstermektedir. Belgeler, daha çok kurumsal yönetimin geleceğe yönelik karar verme sürecini etkileyen stratejik verileri sağlayan, üretilmiş ve depolanmış birinci el bilgi kaynaklarıdır.

* Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve belge Yönetimi Bölümü, 4.sınıf Öğrencisi, hasimmarkus@gmail.com

** Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve belge Yönetimi Bölümü, 4.sınıf Öğrencisi, eyp_sancakli@windowslive.com

Belge Yönetimi

Belge yönetimi, 1934 yılından beri bir disiplin olarak varlığından söz edilmeye başlanan, kurum ve kuruluşlarda verimliliği artırmaya, kurumsal bilgileri yönetmeye yönelik bir yaklaşım olarak gelişme göstermektedir. Kurumların iş ve işlemleri sonucu üretilen belgelerin yönetimine yönelik olan bu yaklaşım, arşiv öncesi çalışmalara bir disiplin getirerek, arşiv kurumlarının oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Ayrıca kayıtlı bilgi, bilginin habercisi ve ön koşuludur ki bu yaklaşım kurumun iş ve işlemleri sonucu üretilen bilgilerinin sistematik bir yaklaşımla kayıt altına alınmasını da sağlayarak, kurumsal bilginin denetimi ve yönetiminin temelini oluşturmaktadır.

Webster (1999: 20) çalışmasında, belge yönetiminin 19. yy. başlarında ilk kez tanımlandığını ve farklı bir iş olarak kabul edildiğini, arşiv ve belge yönetimi çalışmalarını tarihsel açıdan niteleyen literatüre dayanarak vermekte ve bunun, organizasyonlarda (kamu ve özel sektörün her ikisinde de) enformasyon ve dokümanların üretimi, kullanımı ve depolanmasındaki miktar olarak artışa karşı ortaya çıktığını ve bu artışın belgelerin üretimini, depolanmasını ve tasfiyesini kontrol etme ihtiyacının 19 ve 20. yy. boyunca giderek önem kazandığını belirtmektedir. İşlerin yürütülmesinde bir organizasyon tarafından üretilen ve kabul edilen dokümanlar ve bu organizasyonun etkinliklerinin, süreçlerinin ve işlemlerinin delili olarak alıkonulan belgelerin sayısındaki katlanarak artışın, enformasyon patlamasının doğrudan bir sonucu olduğunu vurgulamaktadır.

1934'te ABD Milli Arşivi'nin kurulması ve bu yıllarda çok sayıda belgeyle başa çıkma çabaları ile birlikte yaşam evresi kavramının gelişmesi; belge yönetim anlayışının oluşmasını ve belge yönetiminin harekete geçirilmesini sağladı. Bu anlayış ve hareket sonucunda kurum ve kuruluşlarda, "düzensiz seriler ve ilişkisiz çabalar organize edilerek yapılandırıldı ve böylece üretim, koruma ve kayıtlı bilginin tasfiyesi mantıksal yaklaşımlara dayandırıldı" (Penn, 1989: 5).

Bu anlayış, II. Dünya Savaşı'ndan sonra birçok Avrupa ülkesinde, Birleşik Devletler ve Kanada'da arşivin faaliyet alanının genişletilmesini zorunlu kılmıştır. Bu ülkelerdeki arşivler, modern belgeleri denetlemek için belgeleri üretimlerinden son düzenlenmelerine kadar tüm aşamalarını yönetmeyi içeren programlar geliştirmişlerdir. Bu durum, "Belge Yönetimi"nin arşiv teorisi ve uygulamaları üzerindeki etkisinde ilk adım olmuştur. (Evans, 1988: 80). Faaliyet alanının genişlemesiyle arşivler, geleneksel rollerinin dışına böylece çıkmaya başlamışlardır (Özdemirci, 1999: 372).

Üniversitelerde Belge Yönetimi ve Arşiv Sistemi

Belgeler; üretimi, kurum içi veya kurum dışında dolaşması, güncelliği (kullanılır) olması sebebiyle alıkonulması, ayıklanması (uzun süreli değeri olmayan belgelerin serilerden çıkarılması), arşivlik değeri olmayanların imhası, saklanması yani arşivlenmesi ve kullanıcıya açılması gibi safhalardan geçer.

Üniversitelerde belgelerin üretimini, üretiminin denetlenmesini, dağıtımını, kullanılmasını, dosyalanmasını, dokümantasyon çalışmalarını, erişimini, depolanmasını, korunmasını, idari, hukuki, araştırma açısından değeri olmayan ve kamu yararı taşımayanların ayıklanmasını, gereksizlerin imhasını, arşivsel değere sahip olanların önce kurumun arşivine, burada hukuki saklama süresini tamamlayanların tarihi arşive naklini mümkün kılan güncel ve yarı güncel evraklar üzerinde uygulanan bütünsel programdır. Araştırılan bazı kaynaklardan çıkan sonuçlara göre belge yönetiminin önemi, amacı, kapsamı ve gerekliliğinden bahsedilmekte ve erişilen kaynaklarda ortak görüş özet olarak şu şekilde ifade edilmektedir:

“Hukuk kurallarına uyma, fiziksel alanları etkin bir biçimde kullanma, kurum personelinin en verimli biçimde faydalanma, karşılaşılabilecek riskleri en aza indirme, gerektiğinde delil olarak kullanılabilme ve doğru, yerinde, sağlıklı kararlar alabilme amacıyla, kurumların doğal işlemleri sonucunda üretilmiş olan belgeler organize edilmeli ve saklanmalıdır.” Belge yönetimi ile organik bağları olan arşiv uygulamalarının içeren arşiv yönetimi ise kurum ve kuruluşlara;

- karar verme aracı,
- yasal destek,
- kurumsal verimliliği artırma,
- tarihi referans olma,
- ekonomik tasarruf sağlama yönlerinden yararlar sağlamaktadır (Kandur, 1998: 1-4).

Bu bağlamda, birer eğitim-öğretim-araştırma merkezi olmalarının yanı sıra kamu kurumu olmaları nedeniyle üniversiteler de etkinliklerini yürütmek, yönetim eylemini gerçekleştirmek ve yasal yükümlülüklerini yerine getirmek için belge üretmek, belge kabul etmek; yaptıkları işlemlerin delili olan bu belgeleri saklamak ve tekrar kullanmak zorundadır. Ancak bu üretim süreci ve bu sürecin sonunda gereksinim duyulan belgelere tekrar erişim gereksinimi, üniversitelerde belge işlemlerinin belirli standartlar ve kurallar çerçevesinde yapılmasını gerektirmektedir.

Arşiv Yenileme Çalışmasının Amaçları

1. Belirli hedeflerimiz doğrultusunda başladığımız çalışmamızı sayılı amaçlar belirleyerek ilerledik;
2. Üniversitede yazılı (belge) iletişim politikasını netleştirmek,
3. Yazışma işlemlerinin sınırlarını, personelin sorumluluklarını belirlemek,
4. Yazışma işlemlerinde standartlaşmayı sağlamak,
5. Bilgi ve belgeyi doğru yerde kullanmak,

6. Yalnızca gerekli belgelerin üretimini sağlamak, kırtasiyeyi azaltmak,
7. Teknolojiden yararlanarak iş ve insan gücünden tasarruf etmek,
8. Bilgi ve belge isteklerine etkin erişim sağlamak,
9. Güncelliğini yitiren belgeleri depolamak,
10. Üniversitenin tarihi kayıtlarını korumak,
11. Yapılacak işleri bireylere bağlı olmaktan kurtararak, işi kurumsallaştırmak, kaliteyi, güvenilirliği ve sürekliliği sağlayarak, kurum arşivlerinin bilgi merkezi olarak çalışmasını sağlamak.

Yapılan Çalışmalar

Marmara Üniversitesi FEF Arşivinde yürütülen belge yönetimi ve arşiv çalışmaları çerçevesinde;

- Arşivlik belge girişi,
- Arşivlik evrakların birim bilgisayarına kayıtları,
- Arşivlik evrakların kontrolleri, hatalı formların tespiti,
- Kontrol edilen hatasız formların bilgisayara girdileri,
- FEF arşiv damgasının evraklara uygulanması,
- FEF arşivine yerleştirilmesi,

a. Arşivleme sürecinde

- Girdi olarak: Girdi olarak; kurum arşivinde saklama süresini dolduran evraklar,
- Kaynak olarak; Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik,
- Çıktılarımız; Dosya içerik formu, Envanter formu
- Üniversitemizde arşivlenecek belgelerin yönetimi,
- Ekip olarak; Arşiv memuru ve kısmi zamanlı çalışan öğrenciler,
- Amaç; Üniversitemizde arşivlenecek belgelerin yönetimi,
- Bitimi; Arşivlenecek belgelerin kontrol ve düzenleme işlemlerinin sona erip arşiv deposuna yerleştirilmesi ile biter

b. Ayıklama ve imha sürecinde

- Girdi olarak; kurum arşivinde saklama süresini dolduran evraklar,
- Kaynak olarak; Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik,

- Çıktılarımız; İmha listesi ve İmha Tutanağı
- Amaç; Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik esasları gereğince Kurum arşivinde saklama süresini dolduran arşivlik belgelerin imha işlemlerinin yapılması,
- Kapsam olarak; Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik esasları gereğince Kurum arşivinde saklama süresini dolduran arşivlik belgeler
- Hedef olarak; Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik esaslarına göre imha işlemlerinin sonuçlandırılması,

Sonuç

Kurum çalışanlarının belge yönetimi ve arşiv uygulamaları konusunda bilgi ve bilinç eksikliği dikkati çekmektedir. Bu konularda her düzeyde çalışanlara eğitim verilmesi gerekmektedir. Kurumda belge yönetimi ve arşiv çalışmaları için sorumlulukların belirlenmesi ve tanımlanması önem taşımaktadır. Belge ve arşiv çalışmaları kurum çalışanları tarafından yeterince benimsenmemiştir.

FEF'de bütünsel bir dosyalama sistemi bulunmamaktadır ve dosyalama sisteminin niçin ve nasıl hazırlanması gerektiği konusunda da yeterince bilgi birikimi bulunmamaktadır. Birimler, birbirinden bağımsız kendi dosyalarını oluşturmaktadır. Yazışma kodlarının kullanımında ve yazışma konularında da standart bir uygulama yoktur.

Üniversiteler için belge yönetimi ve arşiv sistemi modelinin oluşturulması ve uygulamalara ilişkin bütünsel bir kılavuzun hazırlanması önem taşımaktadır.

Kurumda belge yönetimi ve arşiv çalışmalarının koordinasyonunu sağlayacak bir yapılanmaya ihtiyaç vardır. Yönetimin desteğini her zaman aldık ve bu süreçte biz BBY öğrencileri kısmi zamanlı olarak desteğe hazırız, ama her ne kadar EBYS'ye geçilse de arşiv malzemesinin yasal sebeplerle biriktiğini, tasviye ve saklama işlemlerinin devam ettiğini biliyoruz ve en kısa zamanda BBY mezunu bir arşivcinin atanması gerektiğini vurgulamak isteriz.

Teşekkür

Fen-Edebiyat Fakültesi Arşivi'nin yeniden oluşmasında önemli bir katkı sağlayan ve destek veren Sayın Bölüm Başkanımız Prof. Dr. Hamza KANDUR'a, Doç. Dr. Oğuz İCİMSOY'a, Doç. Dr. Tuba KARATEPE'ye, Doç. Dr. Berat BİR'e, Doç. Dr. Asiye KAKIRMAN'a, Yard. Doç. Dr. Burçak ŞENTÜRK'e, Arş. Gör. Dr. Bahattin YALÇINKAYA'ya, Arş. Gör. Elif YILMAZ'a ve son olarak Fakülte Sekreterimiz Sebahattin TEMUR'a desteklerinden dolayı teşekkürlerimizi ve saygılarımızı sunuyoruz.

Kaynakça

- Evans, Frank B. (1988). "The organization and status of archival training: An historical perspective" *Archivum*, 34: 75-91.
- Kandur, H. (1998). *Belediyelerde arşiv yönetimi*. İstanbul: Remak.
- Özdemirci, F.(1999). "Arşivlerimizin kurumsal yapılanma gereksinimleri", *Bilginin serüveni: Dünü, bugünü, yarını: Türk Kütüphaneciler Derneği'nin Kuruluşunun 50. Yılı Uluslararası Sempozyum Bildirileri 17-21 Kasım 1999, Ankara / Yayını hazl. Özlem Bayram... (ve başkaları)*. Ankara: TKD, 1999. İçinde, 366-383.
- Penn, I.A. (et.all.) (1989). *Records management handbook*. Hants: Gower.
- Webster, B.M. (1999). "Records management: from profession to scholarly discipline", *Information Management Journal*, 33: 4, 20-29.
- "Fort Lewis College Records Management Manual". 04.12.2014 tarihinde <http://swcenter.fortlewis.edu/tools/FLCRecordsManagementManual.htm> adresinden erişildi.
- "T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü", 04.12.2014 tarihinde <http://www.devletarsivleri.gov.tr/> adresinden erişildi.

Marmara Üniversitesi Rektörlük Arşivinin Düzenlenmesi ve Tanımlanmasında Karşılaşılan Zorluklar ve Temel Gereksinimler

Burcu OĞUZ^{*}
Ceren ERSOY^{**}
Fatma Nur DİKÇİ^{***}
Gizem PAZARBAŞI^{****}
Latife KURU^{*****}
Neslihan AKSU^{*****}
Nuray AĞIRMAN^{*****}
Yeşim KARADAĞ^{*****}
Z. Melike ADIBELLİ^{*****}

Öz

Arşiv düzenlemesi, bilgiye ve belgeye kolay ve hızlı erişim için gerekli bir organizasyon sürecidir. Bu süreç yalnızca fiziksel ortamdaki belgelerin düzenlenmesi şeklinde anlaşılabilir ancak bu sürecin sürdürülebilirliği için belgelerin elektronik ortamda hizmete sunulması gerekmektedir. Bu çalışmada arşiv düzenlemesi ve belgelerin dijitalleştirilmesi konusunda Bilgi ve Belge Yönetimi bölümü öğrencilerinin teoride öğrendikleri bilgileri pratikte uygularken karşılaştıkları sorunların tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Arşiv, düzenleme, tanımlama, dijitalleştirme, erişim

* Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, burcuoguzgs@hotmail.com

** Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, ceren_ersoy92@hotmail.com

*** Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, fatma_nur1992@hotmail.com

**** Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, qizem.qfb@hotmail.com

***** Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, latifekuru@outlook.com

***** Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, nesslihanaksu@gmail.com

***** Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, n.1834@hotmail.com

***** Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, ysm.karadag@hotmail.com

***** Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, mlk.adibelli@gmail.com

Giriş

Marmara Üniversitesi'nin 1883'ten günümüze kadar olan öğrenci dosyaları dağınık bir şekilde farklı birimlerde bulunmaktadır. Belgelerin buldukları ortam belge koruma ve tasnifine elverişsiz ve arşiv kavramından oldukça uzaktır. Bu nedenle belgelerin korunabilmesi ve aktif bir arşiv hizmeti verilebilmesi için belgelerin bir araya toplanmasına karar verilerek proje için harekete geçilmiştir.

Projenin Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsü bünyesinde "Marmara Üniversitesi Rektörlük Arşivi" adı altında yürütülmesi kararlaştırılmıştır. Proje ekibi oluşturularak belgelerin ara depoda toplanması uygun bulunmuş ve bu yönde çalışmalara başlanmıştır. 15 kişilik bir grupla 14-15 Şubat 2013 tarihlerinde dosyaları almak üzere Marmara Üniversitesi Bahçelievler Kampüsü'ne gidilmiştir. Ortam koşullarına uygun malzemeler kullanılarak çekmece ve dolaplarda bulunan belgeler kutulanmıştır.

Göztepe Kampüsündeki ara depoya getirilen belgeler 60 kişilik proje ekibi tarafından raflara yerleştirilmiştir. Öğrenci dosyaları dışında not föyleri ve transkriptlerin bulunduğu klasörler ile Osmanlıca sınıf defterleri daha sonra değerlendirilmek üzere ayrı bir bölüme alınmıştır. Böylelikle fiziksel transfer işlemi tamamlanarak düzenleme ve tanımlama aşamasına geçilmiştir. Arşivi oluşturan öğrenci dosyaları tanımlanması sonucunda;

- Özel İstanbul İktisadi ve İdari İlimler Akademisi
- Özel Galatasaray İktisadi ve İdari Bilimler Akademisi
- Galatasaray İktisadi ve İdari İlimler Akademisi
- İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi
- Aksaray İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi
- Beyazıt İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi
- Semiha Tuna ve Oğulları
- Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Yüksekokulu olmak üzere 8 ayrı birime ayrılmıştır. Ancak tanımlama yapılırken dosya sıralama düzeni göz önünde bulundurulmamıştır. Tanımlamanın bu şekilde eksik kalacağı anlaşılmış ve belgelerin kronolojik düzen ile öğrencilerin öğrenim zamanına göre sıralanması kararlaştırılmıştır.

Projenin yürütülmesi için oluşturulan ekibin %98'nin öğrenci olması ve aynı zamanda derslere katılmak durumunda olmaları, tasnif işlemi devam ederken arşivden sürekli belge talep edilmesi, bulunulan ortam koşulları nedeniyle kısa aralar verilerek çalışılması proje sürecinin uzamasına neden olmuştur.

Dosyaların ara depodan arşive transferi için kutulama aşamasına geçilmiş, birim

birim kutulanan dosyalar, ara depodan arşive taşınmıştır. Saklama için belgelere zarar verebilecek unsurların (zımba, ataş, iğne vb.) temizlenmesi ve raflara yerleştirilmesi ile dijitalleştirmeden önceki son aşamaya geçilmiştir. Temizleme işlemi için dosyalar, birim birim incelemeye alınmış ve inceleme esnasında herhangi bir sağlık sorununu engellemek için eldiven, maske, bone ve önlük kullanılmıştır. Halen bu işlem devam etmekte olup; belgeler temizlendikçe yeni dosyalarıyla raflara yerleştirilmektedir.

Projenin devamında ise belgelerin dijital ortama aktarılarak işlevlerini sürdürmesi planlanmaktadır. Aşağıda, dijitalleştirme projesi için göz önünde bulundurulması gereken hususlara da değinilerek bir yöntem modeli önerilmiştir.

Dijitalleştirmeye Giriş

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bilgiye erişim ve bilgi hizmetleri gelişerek değişmiştir. Bilgi yöneticileri de bununla birlikte kullanıcılara yeni hizmetler vermeye başlamıştır. Bunların en önemlilerinden biri ise bilgi kaynaklarının dijitalleştirilerek elektronik ortama aktarılmasıdır. Dijitalleştirme ile kitap, tez, dergi, makale vb. birçok bilgi kaynağına kullanıcılar online olarak istedikleri yerden, istedikleri zaman erişebilmektedir. Bu şüphesiz ki çok önemli ve yarar sağlayıcı bir yeniliktir. Fakat dijitalleştirmenin de birtakım zorlukları vardır. Bu kısımda dijitalleştirmenin yararlarını, oluşum aşamasını ve zorluklarını incelemeye çalışılmıştır.

1. Neden dijitalleştirme?

Belgelerin dijital ortama aktarılmasıyla hem kağıt belgelerin fiziksel olarak kapladığı alan azalacak aynı zamanda kapladığı alan için ayrılan maliyet depolama ücreti ortadan kalkacaktır. Ayrıca her kurumun kendi dijitalleştirme yöntemine sahip olabilme imkanı olduğundan hangi belgelerin erişime açık olacağı, hangi belgelerin kısıtlı erişimde olacağı gibi hususları kurumlar kendi istekleri doğrultusunda ayarlayabilmektedir. En önemli husus ise benzersiz ve değerli belgeler olan arşiv belgelerini daha iyi bir koruma olanağı sağlamasıdır (Külcü, 2009). Diğer sağladığı olanaklar ise şu şekilde listelenebilir;

- Bilinmeyen veya az kullanılan koleksiyonlara erişimi sağlar.
- Görsel bir koleksiyon için daha iyi tarama ve erişim olanakları sunar.
- Gelişmiş indeksleme veya bazı dijital görsel iyileştirmeler sayesinde orijinal çalışmaların daha iyi anlaşılmasını sağlar.
- Eğitim ve öğrenimde kullanılmaya uygun kaynaklar yaratır.
- Halkın kültürel mirasını tanıma, öğrenme ve anlayışını geliştirir.
- Dijital formatta gelecek için koleksiyonları koruma olanağı verir.
- Sonuç olarak dijital medya;

- Daha fazlasını görmeye,
- Daha fazlasını öğrenmeye,
- Daha fazlasını yapmamıza izin verir. (Uysal, 2014).

2. Neden dijitalleştirmeme?

Bazı durumlarda dijitalleştirme için birden fazla doğru araç olabilir. Bu araçlardan mevcut olanı kullanarak nasıl dijitalleştirme yapılacağına bilinmesi gerekmektedir. Çünkü arşiv malzemesi eski ve değerli/benzersiz nesnelere sahiptir. Bu, o nesneyi dijitalleştirmek için son şans olabilir, tarama sürecinde ve sonrasında kaliteyi garantilemek gerekmektedir.

Metin içeren dijital görüntüyü dijital metne çevirmek ise gerçekten uğraştırıcı ve masraflı bir işdir. Bu sebeple dijitalleştirme gerektirmeyen malzemelerle boşa zaman harcanmamalıdır.

Dijitalleştirmede Temel Unsurlar

1. Güvenlik

Belgelerin güvenliği için öncelikli olarak elektronik ortama aktarılırken veri kaybına neden olmayacak bir otomasyon programı seçilmelidir. Belgeler dijital ortama aktarıldıktan sonra ise birtakım güvenlik yazılımları sağlanmalıdır. Çünkü veriler elektronik ortama aktarılırken sisteme sızmaya çalışılabilir. Bu şekilde tehlikelerin büyük bir bölümünü yok etmek mümkün olacaktır. Bu sebeple yapacağımız ilk şey; güvenlik yazılımlarını kurmak olmalıdır. Ne kadar güvenlik önlemi alınırsa alınsın önemli belgelerin yedeklenmesi gerekir.

Belgelerin silinmesi engellenmelidir, ancak sistem çökmesi gibi durumlarda da söz konusu olabilir. Bunu önlemek için belgelerin yedeklerinin oluşturulması gerekir. Dijital ortama kısıtlı erişime veya erişime tabii olmayan belgeler de aktarıldığı için bu belgelerin zarara uğramaması için kimlik sorgulamalı giriş yapılması gerekmektedir. Ayrıca sisteme girecek virüslere karşı da tedbirler alınmalıdır.

2. Depolama

Öncelikle depolanacak belgeler tespit edilmelidir. Her malzeme farkı formatta olduğu için saklanma koşulları da farklıdır. Depolanacak belgeler birbirine karıştırılmamalı ve hepsi bir düzen içinde ayrı ayrı saklanmalıdır. Birbirine karıştırılmaması içinde kronolojik bir şekilde dosyalanmalı; çünkü bu şekilde daha kolay, kargaşaya yol açılmadan belgeler rahatça bulunur. Ayrıca dijitalleştirilen arşiv malzemesi dışında dijital ortamda doğmuş belgelerin de bu koleksiyona ekleneceği göz önünde bulundurularak bir plan yapılmalı ve buna göre bir kapasite ayrılmalıdır.

3. Dijitalleştirmede (Sayısallaştırmada) hukuki analiz

Sayısallaştırma ile birlikte belgelerin elektronik ortama aktarılması gerçekleştirildiği için belgelerin çoğaltılması da söz konusudur. Bu sebeple elektronik ortamda belgelerin hukuki analizi yapılmasının ve buna bağlı olarak güvenlik önlemlerinin alınması daha hassas nitelikte bir husustur. Hukuki analiz yaparken üç temel noktada dikkatli olmak gerekmektedir;

Telif ve Fikri Mülkiyet Hakları: Bu hususta öğrencilerin bazı belgeler üzerinde (örn. tezler) telif hakları olabilir, bu hakların korunmasını veya kısıtlı erişime tabii tutulmasını talep edebilirler. İstekler doğrultusunda bu belgelerin/dokümanların tespit edilip değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bilgi Edinme Hakkı: Eğer bir belge Bilgi Edinme Hakkı kapsamı içerisinde bir önceliğe sahipse dijitalleştirme konusunda da bir önceliğe sahiptir. Bu belgelerin bir an önce dijital ortama aktarılıp kamu ile paylaşılması gerekmektedir.

Özel Hayatın Korunması: Öğrenci dosyalarında öğrencilerin kişisel bilgileri mevcuttur ve bu bilgilerin dijital ortama alenen aktarılması bir risk teşkil etmektedir. Bu hususta alınabilecek önlem ise öğrencilerin kişisel ve özel hayatını içeren belgelerle ilgili özel önlemler alacak şekilde projenin güvenlik kısmının tasarlanmasıdır.

4. Malzeme seçimi

Her belgenin içeriği farklıdır. Bununla birlikte tanımlanması ve düzenlenmesi de değişiklik gösterir. Yani dijitalleştirilmeden önce belgelerin içeriğine bakılmalıdır; çünkü her malzemenin farklı tanımlanma ve düzenlenme şekli vardır ve hepsi ayrı ayrı tanımlanmalıdır. Her belge tek tek ele alınmalıdır ve içeriğine uygun bir tanımlama standardı kullanılmalıdır. (Aydın, Özdemirci, 2010).

Dijital Arşiv Malzemesinin Tanımlanması ve Üstveri (Metadata)

Metadata erişilebilen her türlü veri olarak tanımlanabilir. Dijitalleştirme sürecinde metadata alanlarının tanımlanması gerekir; çünkü belge erişimini etkinleştirebilmek için bu alanların düzenlenmesi ve tanımlanması gerekir. Örneğin öğrenciyi ele alacak olursak, öğrenciye ait kişisel bilgiler, not bilgileri (transkript), kayıt belgeleri, diplomalar, başarı belgeleri vb. bilinmesi için metadata alanlarının doğru bir şekilde tanımlanması gerekir. Arşiv malzemesinin kapsamı çok geniş olduğundan dolayı arşiv malzemesinin tanımlanması için genel bir tanımlama standardı geliştirilmemiştir. Buna bağlı olarak farklı farklı metadata sistemleri oluşmuştur.

Malzemenin kullanımı için gerekli metadata bilgileri;

Üretim Sorumluluğu: Elektronik belgeyi üreten ya da elektronik ortama aktarılmasında sorumlu olan kişi veya kurumlar belirtilmelidir.

Muhatap: Elektronik belge hangi kişi ya da kurumlara ithafen üretilmiştir.

Tarih Bilgileri: Elektronik kaynakla ilgili üretim, kayıt, iletim gibi aşamaların ne zaman gerçekleşeceği tespit edilmelidir.

Doküman Formu: Elektronik kaynağın yazışma form vb. özelliklerinin neler olduğunun tespiti.

Kurumsal ve Fonksiyonel İlişkisi: Elektronik belgenin kurumsal dosya planları ile ilişkilendirilmesidir.

Hukuki Statüsü: Elektronik kaynağın telif, fikri mülkiyet, erişim ve kullanım hakları ile ilgili düzenlemelerdir (Külcü, 2010).

Teknik Analiz: Belgeler standart dosya planında üretilen süreye paralel olarak depolanmalıdır. Taranılan görüntülerin daha sağlıklı, kaliteli ve canlı olabilmesi için bir görüntüleme formatı olan TIFF’te depolanması gerekir. Master kopyalar yüksek çözünürlükte olması gerektiği gibi bu formatta gerektiği şekilde saklanmalıdır. Kullanım formatının işimize yettiği kadar oluşturulması gerekir. Görsel içerikli malzemenin mini kopyalarının da oluşturulması bir diğer önemli noktadır. PDF ise TIFF’in uzantısıdır, yazı ve metin içeren görüntülerden oluşur. Belgeler kullanım kopyası olarak PDF veya JPEG formatında sayısallaştırılmalıdır.

Yazılım: Kullanılan veritabanı üzerinden kullanıcıların bundan sonraki süreçte belgeleri direkt arşive aktarabilmesi gerekir. Güncel belgelere kolay ulaşılabilmesini sağlayan ve her türlü belgenin arşivlenmesi, saklanmasına olanak veren bir veritabanı uygun görülmelidir. Belgeleri korumak için güvenliği son derece artırılmış bir özel şifreleme yöntemi geliştirilmelidir. Bu özel şifreleme teknolojisi ile belgelerin daha hızlı bir şekilde arşivde yerini bulması sağlanabilir.

Sayısallaştırmanın Kuruma Sağladığı Yararlar

Sayısallaştırma ile birlikte kuruma sağlanacak birçok yarar vardır. Öncelikli olarak ofislerdeki belge yükü azaltılarak fiziksel alandan avantaj sağlanmaktadır. Çalışanların işlemlerini daha kolay ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmesi sağlanmaktadır. Bu sayede de kurumun iş döngüsünün hızlı işlemesi sağlanır. Bunların yanında Marmara Üniversitesi Rektörlük Arşivindeki belgelerin düzenlenmesi ve tanımlanmasıyla 1881’den bu yana oluşturulan bütün arşiv materyalleri (malzemeleri) tek bir merkez haline getirilerek bir arşiv bütünlüğü oluşturulmuştur. Bu proje ile hem arşiv çalışanlarına da hem de arşiv kullanıcılarına büyük avantajlar sağlanacaktır.

Dijitalleştirme Yapacak Kurumun Dijitalleştirmeye Hazırlık Aşaması

Dijitalleştirme yapacak bir kurumun aşağıdaki sorulara cevap verebilmesi gerekmektedir;

1. Neden sayısallaştırmaya ihtiyacımız var?

Öğrenciye daha kaliteli hizmet vermek, hizmet kalitesini arttırmak amacıyla sayısallaştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca Marmara Üniversitesi vizyonuna uygun biçimde hareket etmek, demokratik şeffaf bir yönetim anlayışı doğrultusunda ilerlemek için de sayısallaştırmaya ihtiyaç vardır. Rektörlük Arşivi, zaman içinde kullanımından kaynaklanan yıpranma ile çeşitli zararlara uğramakta, önüne geçilemeyecek kayıplara sebebiyet vermektedir. Hem bu kayıpların önüne geçebilmek hem de günümüz teknolojik imkanları ışığında araştırmacılara daha iyi hizmet verebilmek için çalınma-kayıbolma riskini ortadan kaldırmak, kullanım kolaylığı sağlamak, aynı anda birden fazla belgeyi kullanıma sunmak, Marmara Üniversitesi Rektörlük Arşivine gitmeye gerek kalmadan arşivde bulunan belgelerden yararlanmak için sayısallaştırmaya ihtiyacı duyulmaktadır. Ayrıca kullanıma gerek olmayan belgelerin sayısallaştırma yapıldıktan sonra imha edilerek yerden tasarruf sağlanabilmektedir. Bu düşünce doğrultusunda Marmara Üniversitesi Rektörlük Arşivinde bulunan belgelerin sayısal ortama aktarılması gündeme gelmiş, teknik altyapı ve donanım olarak yenilenen sistem ile sayısallaştırma çalışmalarına devam edilmektedir.

2. Elimizdeki malzeme için sayısallaştırma gerekli mi? Neden?

Marmara Üniversitesi öğrencilerine ait belgelerin koruma altına alınması, arada personel olmadan öğrenci kendi kişisel haklarının takibinin yapabildiği için sayısallaştırma gereklidir. Çünkü bu sayede personel-öğrenci vb. arasındaki gereksiz yere harcanan zaman, kazanılmış olacaktır. Proje sonunda Marmara Üniversitesi Rektörlük Arşivinde bulunan basılı ve yazılı bilgi kaynakları bilinmezlik zihninden sıyrılarak daha görünür hale gelecek ve bilgiye çoklu ve hızlı erişim gibi avantajlar elde edilecektir.

3. Sayısallaştırma hangi amaca yönelik gerçekleştirilecek?

Bu projedeki temel amaç arşiv kullanıcılarına (öğrenciler) daha iyi hizmet vermek, hizmet kalitesini artırmaktır. Arşiv materyalinin (malzemesinin) dijitalleştirilmesinde temel olarak üç amaç vardır;

Kağıt belge ve depolama maliyetinin azaltılması: Seçilmiş dijital belgelerin dijital ortamda depolanması kağıt ve depolama alanı maliyetinde azaltma yarattığı gibi hayati belgelerin (vital records) korunması açısından önemlidir.

Kurumsal İçerik Yönetimi (Enterprise Content Management) Çözümlerinin Uygulanması: Belgelerin dijitalleştirilmesi ve elektronik belgelerin kullanımının artması, kurumsal süreçlerde farklı bilgi kaynaklarının paylaşımını kolaylaştıracağı için kurumsal içerik yönetimi faaliyetleri etkin biçimde gerçekleştirilebilmektedir.

Arşivsel Koruma: Dijitalleştirme orijinal kopyaların kullanımını azaltacağı için arşiv belgelerinin uzun süre korunmasında önemli avantajlar sağlayacağı gibi çoklu kullanım olanakları da yaratabilmektedir (Külcü, 2010a).

Bu projede bu amaçların üçünün de gerçekleştirilmesinin planlandığı söylenebilir. Fakat daha çok arşivsel koruma amaçlanmaktadır.

Bunların yanında proje ile Marmara Üniversitesi vizyon ve misyonuna göre hareket etmek. AB ETS etiketinin gereğini yerine getirmek ve demokratik şeffaf bir yönetim anlayışını sağlamak amaçlanmaktadır.

4. Malzemenin içeriğine/özelliğine göre hangi teknikte sayısallaştırma yapılmalıdır?

Arşiv malzemeleri çeşitli olduğundan her malzemeye aynı teknik kullanılmamaktadır. Malzemenin yıpranma durumuna, hassaslığına bakılarak kullanılan teknikler de değişir. Örneğin soğuk kamera, kamerası üstte olan zoom makinaları, saniyede bir görüntü tarayan makinalar vardır. Bu proje kapsamında c, s, u geçişli tarayıcıları kullanılamaz sadece düz geçiş makineler kullanılabilir bunun nedeni malzemenin kıvrılıp bükülerek zarar görmesini engellemektir. X-Ray ışınları malzemeye arşivci farkında olmadan zarar verebilir ve bu çok sonra fark edebilir. Bir süre sonra malzemede bir kısmında kuruma fark edebilir Bu X-Ray ışının verdiği bir zarardır. Bu sebeple kullandığımız teknik malzeme ve yıpranma durumu açısından çok önemlidir.

5. Malzeme içinde kısıtlı erişime tabii veriler/belgeler mevcut mu?

Dijitalleştirme projesi kapsamında bazı belgelerin kısıtlı veya tamamen erişime kapatılması gerekebilir. Güvenlik açısından bu şarttır. Bazı belgeler şahsi veya gizli bilgiler içerebilir. Bu belgelerin erişime sunulması veya kapatılması şahsın isteği üzerine de düzenlenebilir. Bu belgelerin tespit edilip duruma uygun bir tanımlama çalışması yapılmalıdır. Örneğin Marmara Üniversitesi Rektörlük Arşivinde tutulan öğrenci dosyaları gizlidir çünkü kişisel bilgiler içermektedir. Sadece öğrencilerin şahsını ilgilendirir. Örneğin; okulumuzdan mezun olan Sayın Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın da öğrenci dosyası okulumuzda mevcut olup gizli tutulmaktadır ve erişime kapalıdır. Bu şekilde art niyetli kullanımların önüne geçilmek amaçlanmıştır.

6. Malzeme hangi formatta hangi yöntemle saklanmalıdır?

Bu konu hakkında 1992 yılında "Görüntüleme Formatı TIFF" adında bir doktora tezi yazılmış ve bu tezde arşiv materyalinin (malzemenin) dijitalleştirilmesi için TIFF formatı önerilmiştir. 1996 yılında ise Uluslararası Arşiv Konseyi bir karar almış ve TIFF'i uluslararası arşiv formatı kabul etmiştir. Aynı örgüt 2008 yılında yaptıkları toplantıda ise PDF/A ISO 19005 -ISO 32000 PDF/X formatını da arşiv saklama formatı olarak kabul etmiştir.

PDF/A: Özellikle metin içerikli dosyaların içindeki karakterli tanıma tekniği ile metin içeren görüntülerin orijinal yazı tipiyle saklanmasını sağlamaktadır. PDF/X ise görüntü içeriğinin, içerdiği renkle birlikte saklanmasını sağlamaktadır.

TIFF formatında dijitalleştirilen malzemeler çok kalitelidir ve çözünürlüğü çok yüksektir. Fakat bunun yanında çok yüksek maliyetli olduğu ve çok yer kapladığı için bu

formatın sadece master kopya malzemeler için kullanılması önerilmektedir. Kullanım kopyası için ise JPG ve PDF formatları kullanılmalı ve içeriği arşivci ve kullanıcıya göre ayarlanmalıdır. Örneğin mail gönderirken sorun yaşatacak boyutta saklanmamalıdır.

7. Malzeme En uygun erişim koşullarını sağlayacak şekilde nasıl tanımlanır?

Malzemenin tanımlanmasında erişim önemli bir unsur teşkil etmektedir. Öncelikle malzemeye herkes erişebilir mi? Erişebilirse ne tür koşullar da erişilebilir? gibi soruların yanıt bulması gerekir. Belgelerin her biri bir değer teşkil ettiği için bunlara erişim ihtiyaç duyulduğu sürece erişilebileceği gibi gizlilik değeri taşıyan belgelere ise erişim yetkili kişilerce sağlanmalıdır. Bu kişilerin kendi bilgisayarlarına yüklenen bir programla birlikte bir kullanıcı adı ve şifre ile malzemeye gerekli erişim kolaylıkla sağlanabilir.

8. Harcanılan bütçe projenin sağlayacağı yararlarla eşdeğer mi?

Dijitalleştirme düşünen kurumun cevap vermesi gereken en kritik sorulardan biridir. Bir kurum dijitalleştirmeye karar verdiyse eğer bu proje kuruma hem maddi hem manevi yönden tatmin edecek şekilde gerçekleştirilmelidir. Eğer proje sonunda kurum hala aynı düzende bir iş akışına sahipse, proje amacına ulaşamamış demektir. Böyle bir sonuç bekleniyorsa hem maddi hem manevi bir yatırımdan kaçınılmak gerekmektedir. Fakat proje sonrasında hem kurumda iş akışı hızlanıp hem de geleceğe dönük planlara katkı sağlandıysa proje karşılığını almış demektir. Bu husus da en sağlıklı karar vermek için kurumun organizasyon şeması ve sahip olmak istediği vizyon dahilinde etraflıca düşünülmelidir.

9. Projenin son hali teknolojik olarak geliştirilmeye müsait mi? sürdürülebilirliğe sahip mi?

Günümüzde teknoloji sürekli olarak ilerlemekte ve belgelerin dijitalleştirilmesi projesi geliştirilmeye müsait bir durumdadır. Dijital ortamda üretilmiş içeriğin artmasıyla birlikte yeni yaklaşımlar ortaya çıkacak ve değişen koşullar projenin sürdürülebilirliğini sağlayacaktır. Belgelerin güvenliği, gizlilik ihlalleri ve uzun süre korunması konuları teknolojinin sürekli kendini yenilediği göz önünde tutularak yeni çözümlerin doğmasına tanık olacaktır.

Sonuç

Yapmış olduğumuz bu araştırma ile elde ettiğimiz sonuç; arşivin düzenlenerek kullanıcılara ve çalışanlara, daha kaliteli ve hızlı hizmet olanağı sağlanmıştır. Bu süreçten sonra ise belgelerin elektronik ortama aktarılmasına arşivleme fonksiyonunun sürdürülebilirlik bakış açısıyla yönetilmesi gerekmektedir. Klasik arşiv yönteminde sürdürülen çalışmaların da elektronik belgelere paralel olarak ve elektronik belgelerin bütünlüğünü ve sürdürülebilirliğini sağlayacak şekilde devam ettirilmesi gerekmektedir. Böylece hem klasik arşiv hizmetleri aksamadan devam edip aynı zamanda da dijital arşiv hizmetleri sağlıklı bir şekilde sürdürülebilecektir.

Kaynakça

- Aydın C., Özdemirci F. (2010). Elektronik belgelerin arşivlenmesinde gerçekliğin ve bütünlüğün korunması, *Bilgi Dünyası*, 105-127.
- Kandur, H. (2011) Bilgi kaynaklarının sayısallaştırılması: bir yönetim modeli yaklaşımı, Yücel Dağlı Anısına “Geldi Yücel Gitti Yücel Bir Nefes Gibi”, 305-317.
- Külcü, Ö. (2009). Kent Bilgi Kaynaklarının Dijitalleştirilmesi ve Dijital İçerik Yönetimi Uygulamaları <http://www.bby.hacettepe.edu.tr/e-bulten/dosyalar/file/kulcu-kayseri.pdf> adresinden erişildi.
- Külcü, Ö. (2010). Belge yönetimde yeni fırsatlar: dijitalleştirme ve içerik yönetimi uygulamaları, *Bilgi Dünyası*, 2010.
- Uysal, H., ACCESS IT projesi dijitalleştirme uzaktan eğitim programı ders özeti.

Kurumsallaşma Yolunda Elektronik Belge Yönetimi

Nuriye KIZILTEPE*

Öz

Günümüzde Bilgi ve İletişim Teknolojileri alanındaki değişimler her alanda olduğu gibi Belge Yönetimi alanında da bir takım değişimleri gerektirmiştir. Belgenin üretimi, düzenlenmesi, depolanması, erişimi, iletimi, yeni ortamlara aktarımı, ayıklanması ve imhası çalışmalarını kapsayan, oldukça meşakkatli ve uzun bir süreç olan “Belge Yönetimi” sürecinin artık elektronik ortamdaki gerçekleştirilmesi günümüzde kurum ve kuruluşlar için bir seçim değil, zorunluluk haline almıştır. Bu doğrultuda kurumlar Belge Yönetimi işlemlerini elektronik ortama taşımak istemekte ancak geçiş sürecinin planlanması ve yönetilmesi aşamasında sıkıntılar yaşamaktadır. Kurumların, Elektronik Belge Yönetimi sürecini sadece hazır yazılımlardan biriyle yürütebilecekleri düşüncesi sorunun asıl sebebini oluşturmaktadır. Yapılan yanlışların en büyüğü ise; alınan hazır bir yazılıma göre kurumun yönetim süreçlerinin yapılandırılmaya çalışılmasıdır. Böyle bir girişim, kurumlar için maddi kayıplar yaşamamanın yanı sıra e-Belge Yönetimi'ne geçiş sürecinin hüsrana sonuçlanmasına sebep olacaktır. Dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, Belge Yönetimi'ne geçiş sürecinde kurumun yapısına uygun yazılım ve donanımın sağlanması olmalıdır.

Kurum yapısı modellemesinin doğru şekilde yapılması ve sürecin planlanması adımları, kurumun yapısına uygun bir yazılım oluşturulması açısından oldukça büyük bir önem taşımaktadır. Bu süreç uzman kişilerce profesyonel olarak yönetilmelidir.

Bu bildiride, kurumun yapısına uygun bir yazılımın önemi ve geçiş sürecinde izlenmesi gereken aşamaların doğru şekilde planlanması konuları ele alınmaktadır.

Anahtar kelimeler: Elektronik belge yönetimi, kurumsallaşma

Electronic Record Management towards Institutionalization

Abstract

Nowadays, changes in the field of Information and Communication Technology have required a number of changes in the field of Record Management as is in every field. Covering operations of production, filing, storage, access, transmission, transfer to new media, sorting and disposal of document, a painful and long lasting process, “the record management” has become a necessity

* Ankara Üniversitesi, DTCE, BBY, YL, kiziltepe_ankara@hotmail.com, nuriyekiziltepe@gmail.com

rather than a choice for institutions and organizations to be conducted via electronic media. In this direction, institutions are intended to move record management process to electronic media, however, they have some troubles in realization of this process, in particular, at the stage of planning and management of the transition. The delusion that institutions can handle electronic record management process with an already in place software constitutes the actual reason for the problem. Of all the mistaken ideas, the worst is trying to customize management processes of the institution based on the purchased available software. Such an attempt would not only result in disappointment and failure of transition to e-record management but also expose the institutions to financial losses. The most important point to be noted in the process of transition to e-record management is that institutions must procure software and hardware relevant to their structures.

Two steps, practice of correct organizational structure modeling and planning of the process, are of great importance for creation of the software in compliance with organization's structure. This process should be managed professionally by experts.

In this study, the importance of software in compliance with organization's structure and accurate planning of steps to be followed in the transition process are discussed.

Keywords: Electronic record management, institutionalization

Giriş

Günümüzde teknoloji insan hayatının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Hayatımızın hemen hemen her alanında ihtiyaç duyduğumuz teknoloji, zararları her ne kadar tartışılrsa da, insan hayatına büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Tüm dünya, Bilgi ve İletişim Teknolojisi alanındaki gelişmeleri yakından takip etmekte ve bu gelişmelere ayak uydurmaya çalışmaktadır. Gelişmelerin gerisinde kalan bir toplum, çağın da gerisinde kalmış demektir.

Aynı durum kurum ve kuruluşlar için de söz konusudur. Yaşanan teknolojik gelişmeler Belge Yönetimi sürecinin elektronik ortamdaki yürütülmesine olanak sağlamıştır.

ISO 15489 standardında, bir kurumun faaliyet ve işlemleri hakkında enformasyon ve kanıtların belge formunda elde edilmesi yanında korunmasına yönelik süreçlerde dahil olmak üzere, belgelerin üretimi, alınması, korunması, kullanımı ve tasfiyelerinin sistematik kontrol ve etkinliğinden sorumlu çalışma alanı (TS ISO 15489-1, 2007) olarak tanımlanan "Belge Yönetimi"nin elektronik ortamda yürütülmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Belge Yönetimi işlemlerinin dijital ortamda yürütülmesi işi "Elektronik Belge Yönetimi"dir. Elektronik Belge Yönetimi TS 13298 standardında; "Kurumların gündelik işlerini yerine getirirken oluşturdukları her türlü dokümantasyonun içerisinden kurum faaliyetlerinin delili olabilecek belgelerin ayıklanarak bunların içerik, format ve ilişkisel özelliklerini korumak ve bu belgeleri üretimden nihai tasfiyeye kadar olan süreç içerisinde yönetmek" olarak tanımlanmaktadır (TS 13298, 2009).

Elektronik Belge Yönetim Sistemi (EBYS) kurum ve kuruluşlar tarafından üretilen

bilgi ve belgelerin toplumun ortak hafızasına dönüşmesini destekleyen bir yapıdır. Böylelikle kayıt altına alınan kurumsal bilgilerin erişimi ve delil niteliğinin korunması garanti altına alınmış olur. EBYS'nin temel getirileri bir iş sürecinin daha kolay tamamlanması, daha az çaba gerektirmesi, daha hızlı tamamlanması, daha kaliteli ve daha kolay erişilebilir olmasıdır (Özdemirci, 2009).

Bütün bunların yanı sıra Elektronik Belge Yönetimi ile zamandan, mekandan ve harcamalardan tasarruf edilmektedir.

Elektronik Belge Yönetimi, e-Devlet entegrasyonu çerçevesinde, kurumların e-dönüşümlerini gerçekleştirebilmelerinin en önemli basamağıdır.

Kurumlar, Elektronik Belge Yönetimi'ne geçerken sorun yaşamamak için geçiş sürecini sistematik bir biçimde yönetmeli, kurumun modellemesini, süreç planlamasını yapmalı ve kurumun yapısıyla uyumlu, uluslararası standartlara uygun yazılım ve donanım edinmelidir. Aksi halde geçiş süreci başarısızlıkla sonuçlanacaktır.

Elektronik Belge Yönetim Sistemlerinde Kurumsallaşma

Her kurum iş ve işleyiş bakımından kendine özgüdür ve birbirinden farklıdır. Özdemirci bu durumu şöyle değerlendirmektedir; “Kurum, bir sosyal grup ya da toplumda belli amaçları gerçekleştirmeye yönelik temel işlevleri karşılayan, süreklilik kazanmış, diğer kurumsal yapılarla ilişkili, ancak kendi alanında tek olan ve kendine özgü değerler taşıyan bir sistemdir” (Özdemirci, 1999). Böyle farklılıklar söz konusuysen kurumların Elektronik Belge Yönetimi için aynı yazılım ve donanımı kullanmalarından söz edilemez. Bu yüzden her kurumun kullanacağı yazılım ve donanım farklı olmalıdır, ya da edinilen yazılım kurumsallaştırılmalıdır.

“Kurumsallaşma kavramı, bir örgütün farklı zaman ve mekânlarda benzer tepkileri vermesi, davranışlarının tutarlı, yerleşmiş birtakım ilke ve politikalara göre belirlenmesi anlamına gelmektedir” (Güngör, 2008).

İş süreçleri birbirine benzeyen kurumlar benzer yazılımları kullanabilirler. Buna en iyi örnek, iş süreçleri hemen hemen aynı olan üniversiteler olacaktır. Yine Özdemirci bir bildirisinde bu konuya ilişkin şunları söylemektedir; Örgütsel yapı, amaç, hedef ve işlemler açısından birbirine benzeyen kurum ve kuruluşlarda e-belge ve arşivleme işlemlerinin yürütülmesi benzer yolların ve yöntemlerin izlenmesini gerektirir. Bu nedenle bir üniversite için yapılacak çalışmanın sonuçları diğer üniversiteler için de kullanılabilir. Geliştirilen model ve tanımlanan uygulamalar aynı yapıdaki diğer kurumlarda da uygulama potansiyeline sahip olacaktır” (Özdemirci, 2012).

İş süreçleri benzeşmeyen kuruluşlar mutlak suretle kendi iş süreçlerine ve kurum yapılarına uygun, uluslararası standartlara göre hazırlanmış yazılımlar tercih etmelidirler.

Elektronik Belge Yönetimine geçiş yapmak isteyen bir kurumun öncelikle düzenli, sistematik çalışan, yine kurum yapısıyla uyumlu ve standartlara uygun olarak hazırlanmış bir belge yönetimi sistemini kullanıyor olması gereklidir. Kurumların yaptığı en büyük yanlışlardan bir tanesi de henüz bir belge yönetimi sistemine sahip değilken elektronik belge yönetimi sistemine geçmek istemeleridir. Kurumlarda ilk olarak belge yönetimi ve arşiv sistemi kurulmalı ve ardından yazılım sürecinin yapılandırılmasına geçilmelidir. Belge yönetimi ve arşivleme süreci kurumsallaştırılmadan, elektronik belge yönetimi ve arşivleme sisteminin bir kurumda yaygınlaştırılması işine başlanmamalıdır (Özdemirci, 2012).

Kurumun belge yönetimi sistemine sahip olmaması, kurumdaki birimlerin iş ve işlemleri kontrol edilemediğinin ve işlemlere ilişkin bilgi/belgelerin sistemli olarak arşivlenemediğinin bir göstergesidir. Bu durumda EBYS'ne geçişten söz edilemez. Kurumların öncelikle belge yönetimi sistemini oluşturmak üzere bir çalışma yapmaları gerekecektir.

Düzenli bir belge yönetimi sistemine sahip kurumların EBYS'ne geçişi için ise ilk olarak üst yönetim bilgilendirilmeli ve desteği sağlanmalıdır. Daha sonra bir proje ekibi oluşturulmalı ve proje çalışmaları başlatılmalıdır. Proje ekibi uzman kişilerden oluşmalıdır. Bilgi işlem birimleri ve belge yönetimi ve arşiv işlemlerinden sorumlu birimler mutlak suretle ortak bir çalışma yürütmelidir. Kurumun belge yönetimi ve arşiv uygulamaları tüm yönleriyle analiz edilmeli ve tanımlanmalıdır. Bu süreç analiz formlarıyla yönetilmelidir. Analiz çalışmaları elektronik belge yönetiminin kurumsallaştırılması ve kurumun yapısının tanımlanarak, kurumun yapısına ve iş süreçlerine uygun bir yazılım seçilmesi yolunda en önemli adım olacaktır. İhtiyaçların neler olduğu ve yazılımdan nelerin istendiği bu çalışmayla belirlenmiş olacak ve belirlenen ihtiyaca göre alınacak yazılım kurumun EBYS sürecinin sağlıklı şekilde yürümesini mümkün kılacaktır. Alınacak yazılımın, kurumun gereksinimleri doğrultusunda üzerinde değişiklikler yapılabilecek esnek bir yapıda olmasına da ayrıca dikkat edilmesi gerekir. Kurumun yapısına, kurum gereksinimlerine göre belirlenmiş ve standartlara uygun bir yazılım temin edildikten sonra teknolojik altyapı oluşturma sürecine geçilmeli ve kurumun teknik ve bilişim altyapısı gözden geçirilip, kurumun teknik altyapısı ile uyumlu bir EBYS teknik altyapısı tercih edilmelidir. Mevcut durum göz önünde bulundurulmadan edinilen teknik donanım, kurum yapısıyla uyumlu çalışmayabileceğinden ciddi mali kayıplara yol açacaktır ve EBYS sürecinin başarısızlıkla sonuçlanmasına sebep olacaktır. Doğru yazılım ve donanım edinimi EBYS'a geçiş sürecinde en önemli aşamadır, büyük bir dikkat ve özenle yönetilmesi gerekir.

Bütün bu aşamaları sorunsuz şekilde tamamlayan ve EBYS sistemine geçiş yapan bir kurumda daha sonra eğitim ve bilgilendirme aşamasına geçilmeli, kurumun birimlerinde projeyi yürütenler tarafından bilgilendirme eğitimleri gerçekleştirerek, sistemi kullanacak personeli sistem hakkında bilgilendirmelidir. Eğitimler en az şu paketleri içermelidir;

- Üst yönetim bilgilendirme toplantıları/sunumları
- Üst Düzey Personel Eğitimi
- Sistem (Sunucu) Yöneticisi/Yöneticileri eğitimi
- Proje Yöneticisi/Yöneticileri Eğitimi
- Eğitici Eğitimi (Birim Proje Sorumluları)
- Yardım masası eğitimi (Özdemirci, 2012, 108).

Yapılan bu eğitimlerle kurumun tümünde görev yapan kişiler bilgilendirilecek ve bir farkındalık oluşturulacaktır. Kurulan ancak kullanılmayan bir sistemin kurumlara hiçbir faydası olmayacaktır, bu eğitimler sistemi kullanılabilir hale getirmektedir ve gereklidir.

Sonuç

Geleneksel sistemli bir belge yönetimi ve arşiv sistemine sahip kurumlarda, iş ve işlem süreçlerinin elektronik ortama taşınmasını ve yürütülmesini içeren elektronik belge yönetimi ve arşivleme sistemine geçişte dikkat edilmesi gereken en önemli husus; yazılım ve donanım seçme sürecidir. Geçiş sürecinde izlenmesi gereken bütün aşamalar başarıyla tamamlanmış olsa dahi, kurum yapısıyla uygun bir yazılımın seçilmemiş olması EBYS'a geçiş sürecinin hüsrana sonuçlanmasına sebep olacaktır. Ucuz ya da ücretsiz olan hazır yazılımlar kurumlara ilk etapta daha cazip gelmektedir ancak her kurumunun iş ve işlemlerinin birbirinden farklı olduğu, kurum yapısı bakımından kendine özgü olduğu gerçeği yazılım seçerken göz önünde bulundurulmalı ve kurum yapısının çok iyi şekilde analiz edilerek kurum yapısına uygun, gerektiğinde kurumda gerçekleşecek yeniliklerin sisteme entegre edilebilecek şekilde esnek bir yapıya sahip olan ve kesin uluslararası standartlara göre hazırlanmış bir yazılım tercih edilmelidir. Bu nedenle belge yöneticileri ve yazılımcılar birlikte çalışmalıdır. E-BEYAS'a geçiş süreci kesinlikle alanında uzman kişiler tarafından yönetilmeli ve kurumlardaki bilgi işlem birimleri ile belge yönetimi ve arşiv birimleri beraber hareket etmelidir.

Kurumsallaştırılmayan elektronik belge yönetimi sisteminden bir başarı beklenemez. Dışarıdan alınan veya kurum içinde oluşturulan yazılım kesinlikle kurumsallaştırılmalıdır. Yazılım mimarisinin kuruma entegre edilmesi ve adaptasyonun sağlanmasında en önemli unsur kurumsallaşmadır (Apaydın, 2009). Sistemin sürdürülebilirliği ancak kurumsallaştırma ile mümkün olur.

Kaynakça

- Apaydın, F. (2009). Kurumsal teori ve işletmelerin kurumsallaşması. *C.Ü. İktisadi İdari Bilimler Dergisi*, 10 (1), 1-23.
- Bayram, Ö. F. Özdemirci - Z. Şen. (2012). "Elektronik belge yönetim sistemlerinde kurumsallaştırma süreci: Ankara Üniversitesi Elektronik Belge Yönetim ve Arşivleme Sistemi Çalışmaları", *Bilgi Eksenli Kuram ve Uygulamalar: Sorgulayıcı ve Çözümleyici Yaklaşımlar Sempozyumu*, 31 Mayıs-02 Haziran 2012, Ürgüp-Nevşehir / Yayına hazırlayanlar: F. Subaşıoğlu, Oya Gürdal, Tülay Fenerci. - Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Güngör A. (2008). Aile İşletmelerinin Kurumsallaşmasında Gelecek Nesillerin Eğitiminin Rolü. Aile İşletmeleri Kongresi; 2008. İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Özdemirci, F. (1999). "Arşivlerimizin kurumsal yapılanma gereksinimleri= Structural reorganization of Turkish archives", Bilginin serüveni: Dünü, bugünü, yarını: Türk Kütüphaneciler Derneği'nin Kuruluşunun 50. Yılı Uluslararası Sempozyum Bildirileri 17-21 Kasım 1999, Ankara= Adventure of Information: It's Past, Present & Future: 50th Anniversary of the Establishment of Turkish Librarians' Association Proceedings of the International Symposium, 17-21 November 1999, Ankara / Yayını hazl. Özlem Bayram... (ve başkaları). Ankara: TKD, İçinde, 366-383.
- Özdemirci, F. ve dğrl. (2013). Elektronik belge yönetimi ve arşivleme sistemi: geçiş süreci ve uygulama yönetimi. Ankara.
- Özdemirci, F.- Ö. Bayram- B. Yalçınkaya- M. Torunlar. (2012). "Üniversitelerde elektronik belge yönetimi ve arşivleme sistemine geçiş süreci modellemesi (e-BEYAS-M)", *Akademik Bilişim 2012*. 01-03 Şubat 2012, Uşak.
- TS 13298 Elektronik belge yönetimi standardı. (2009). Ankara: TSE.
- TS ISO 15489-1. Bilgi ve dokümantasyon – Belge yönetimi Bölüm 1 (2007). Genel. Ankara, TSE.

Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencilerinin Araştırma Yaparken Veritabanı Kullanım Alışkanlığı ve Sorunları

Derya ŞAHİN*

Ayşe BULUŞ**

Binnur DONAT***

Burak DELİBAŞ****

Sibel KADDER*****

Muhammet AKYÜZ*****

Ümmühani AYHAN*****

Öz

Gelişen teknolojilerle birlikte, bilgi kaynakları değişmiş ve gelişmiştir. Bu gelişmeleri, araştırmaların merkezi olan kütüphaneler ve bilgi merkezleri yakından takip etmiş ve koleksiyonlarına veri tabanlarını dahil etmişlerdir. Bu çalışmada öncelikli olarak, veri tabanlarının bilimsel araştırmalar için önemine değinilecek sonra geleceğin bilgi profesyonelleri olan Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencilerinin araştırma yaparken veri tabanı kullanımı değerlendirilecektir. Çalışma; aktif olarak Bilgi ve Belge Yönetimi lisans eğitimi veren Marmara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Erzurum Üniversitesi öğrencileri baz alınarak hazırlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Veritabanı kullanımı, BBY Öğrencileri, Araştırma yapma alışkanlığı

* Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, deryasahin@marun.edu.tr

** Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, aysebulus@marun.edu.tr

*** Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, binnurdonat@marun.edu.tr

**** Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, burak.delibas@marun.edu.tr

***** Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, sibelkadder@marun.edu.tr

***** Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, muhammetakyuz@marun.edu.tr

***** Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve belge Yönetimi Bölümü, 3.sınıf Öğrencisi, ummuhaniayhan@marun.edu.tr

Giriş

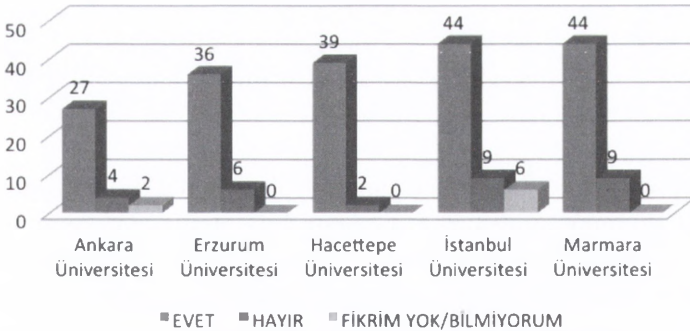
Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte bilgi kaynaklarının türleri değişmiş ve gelişmiştir. Bu bilgi kaynaklarından biri de veritabanlarıdır. Veritabanı; bir kuruma ait verilerin düzenli bir yapı çerçevesinde saklandığı ve yazılım olarak sunulduğu ortam olarak nitelendirilebilir. Başka bir ifade ile; kullanıcıların araştırma yaparken bilgiye erişimini kolaylaştıran ve kullanıcı için araştırmasını kişiselleştiren bir bilgi alanı ve aracıdır. Veritabanları erişimi en kolay kaynak olması tam metin bilgi sağlaması, hızlı ve güvenilir olması açısından özellikle kütüphaneler tarafından tercih edilmektedir.

Bu çalışmada, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencilerinin araştırma yaparken veritabanlarını kullanım durumu araştırılarak analiz edilmiştir. Veritabanlarının gerekliliğinin yanısıra BBY öğrencilerinin bu veritabanlarını kullanım düzeyi ve kullanırken yaşadığı sorunlara değinilmiştir. Çalışma verileri uzun yıllardır BBY lisans eğitimi veren Ankara Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi öğrencilerine anket yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Anket, çalışmanın evreni olan 2260 öğrenciden, örneklem olarak %10 kesitle evreni temsil etme gücü göz önünde bulundurularak seçilen 226 öğrenciye uygulanmıştır. Çalışmada BBY öğrencilerine veritabanı kullanım alışkanlığı ile ilgili sekiz kriter başlıkta sorular sorularak araştırma yaparken veritabanı kullanımını değerlendirmeleri istenmiştir.

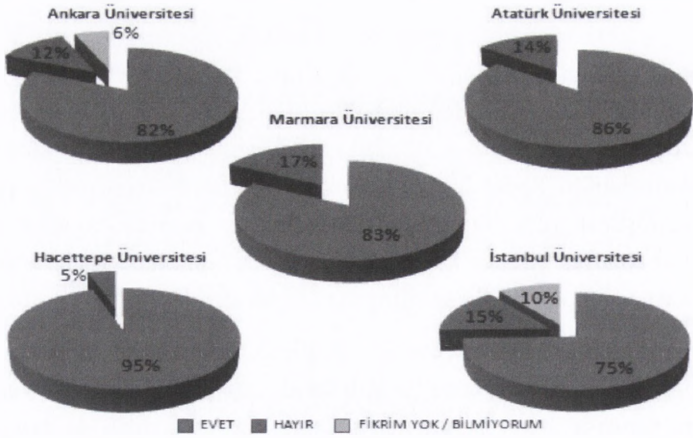
Kriterlerimizde ilk olarak üniversiteler kendi içlerinde değerlendirilerek sonrasında genel grafik üzerinden yorumlar yapılmıştır.

Bulgular ve Değerlendirme

I. Araştırma yaparken kütüphane veritabanlarını kullanıyorum.

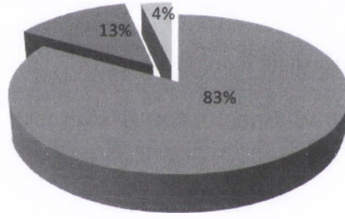
Şekil I. Veritabanı Kullanımı

Şekil 2. Veritabanı Kullanım Yüzdesi

Üniversitelerin vermiş olduğu cevaplara bakıldığında üniversitelerin oranlarının birbirine yakın olduğu görülürken Hacettepe Üniversitesinin % 95'le veritabanlarını kullanma oranının en yüksek olduğu gözlemlenmektedir.

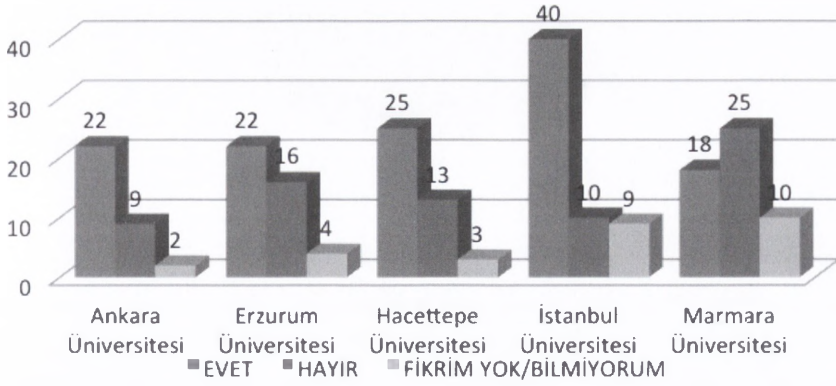
Genel grafikte;

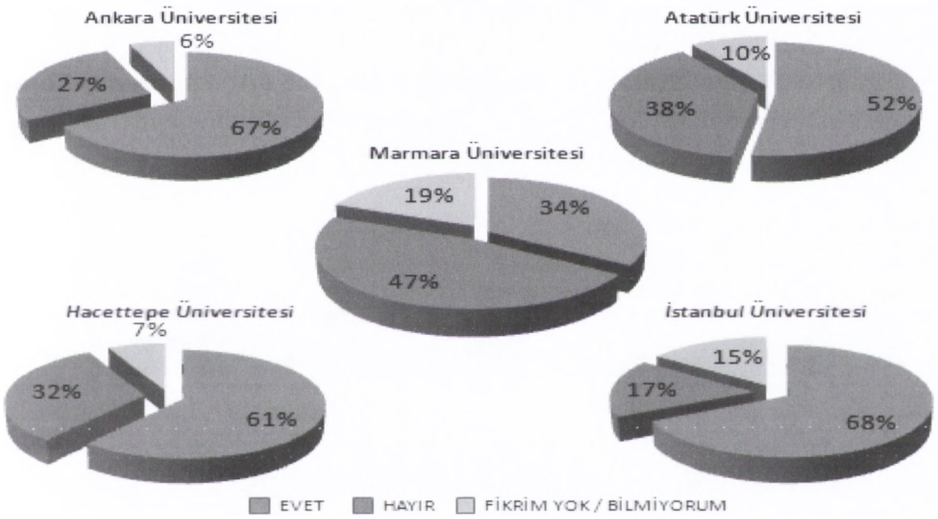
Şekil 3. Genel Kullanım Yüzdesi

BBY öğrencilerinin veritabanı kullanımını gösteren bu kritere öğrenciler %83 oranında 'Evet' cevabını vermiştir.%4 oranında ise 'bilmiyorum' cevabının alınması bu kesitin arama motorlarını bilinçsiz kullandığını göstermektedir. Bununla birlikte öğrencilerin %13 oranında 'Hayır' cevabını vermesi ise dikkat çekicidir. %13'lük oranın çok büyük olmadığı kabul edilebilir olmakla birlikte bu oranın geleceğin bilgi profesyonelleri olan BBY öğrencilerinin bilgi arama stratejilerini bilmesi açısından çok daha küçük olması gerektiği açıktır.

2. Alanımdaki kütüphane veritabanlarını araştırma yaparken yeterli buluyorum.

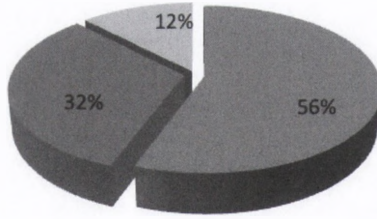
Şekil 4. Veritabanı Kullanım Yeterliliği

Şekil 5. Veritabanı Kullanım Yeterliliği Yüzdesi

Ankara ve İstanbul Üniversitesinin evet oranları diğerlerine göre yüksekken Marmara Üniversitesi %47 oranında 'hayır' cevabı vererek veritabanlarını yeterli bulmadığını ifade etmiştir.

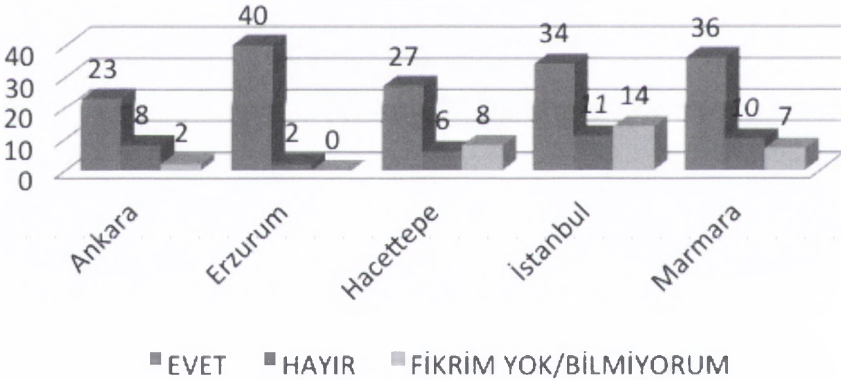
Genel grafiğe bakıldığında;

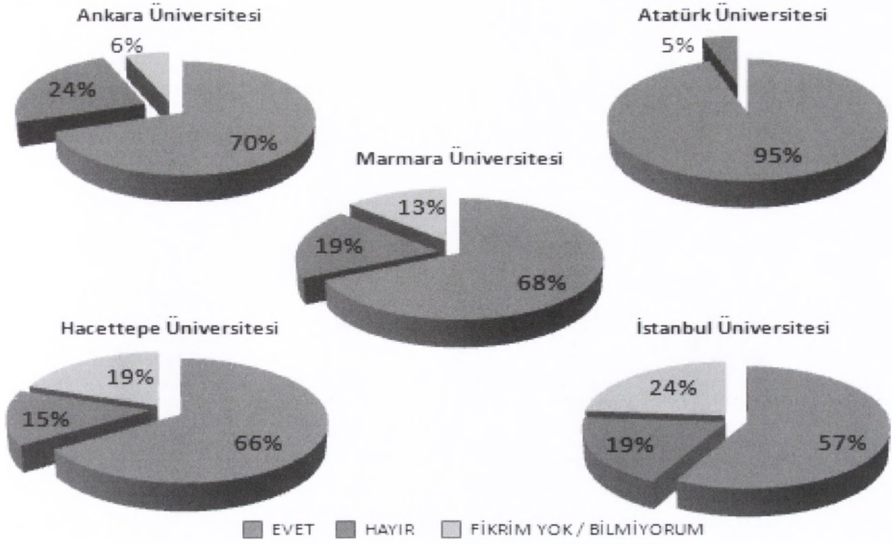
Şekil 6. Genel Kullanım Yüzdesi

Kritere verilen cevapların büyük çoğunluğunun (%56) olumlu yönde olması alanımızdaki veritabanlarının kullanıcılara sunduğu bilginin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Ancak %32'lik kesimin verdiği cevap doğrultusunda alanımızdaki veritabanlarının içeriklerinin zenginleştirilmesi önerilmektedir. %12'lik kesimin ise bilmiyorum cevabını vermesi bu kesimin araştırma yaparken veritabanlarını kullanmadıklarından alanlarındaki veritabanlarının yeterli olup olmadığı konusunda bir fikri olmadığını göstermektedir.

3. Bilgi ve Belge Yönetimi alanındaki LISA, LISTA, Hiperlink, Ebrary veritabanlarından en az 2 tanesini biliyorum/kullanabiliyorum.

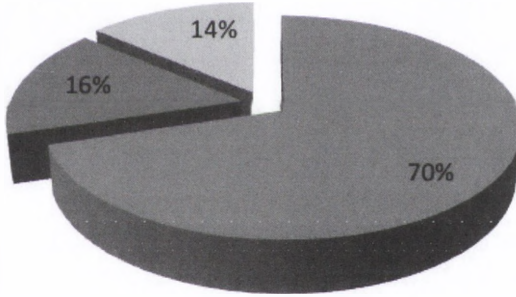

Şekil 7. Veritabanı Kullanım Sayısı

Şekil 8. Veritabanı Kullanım Yüzdesi

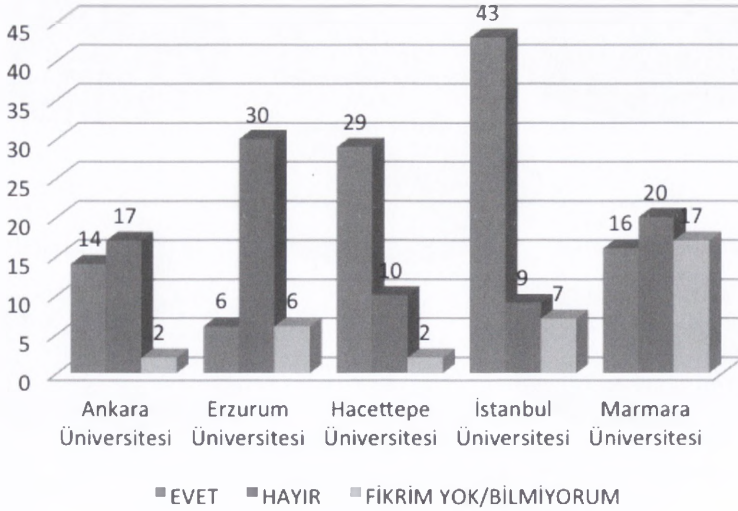
BBY öğrencilerinin alanımızda önde gelen veritabanlarını kullanabilecek bilgi yetkinliklerini analiz etmek için sorulan bu soruda Atatürk Üniversitesi'nin alanımız veritabanlarını kullanabilme becerisinin yüksek olduğu görülürken İstanbul Üniversitesi'nin diğer üniversitelere oranla daha düşük olduğu gözlemlenmektedir.

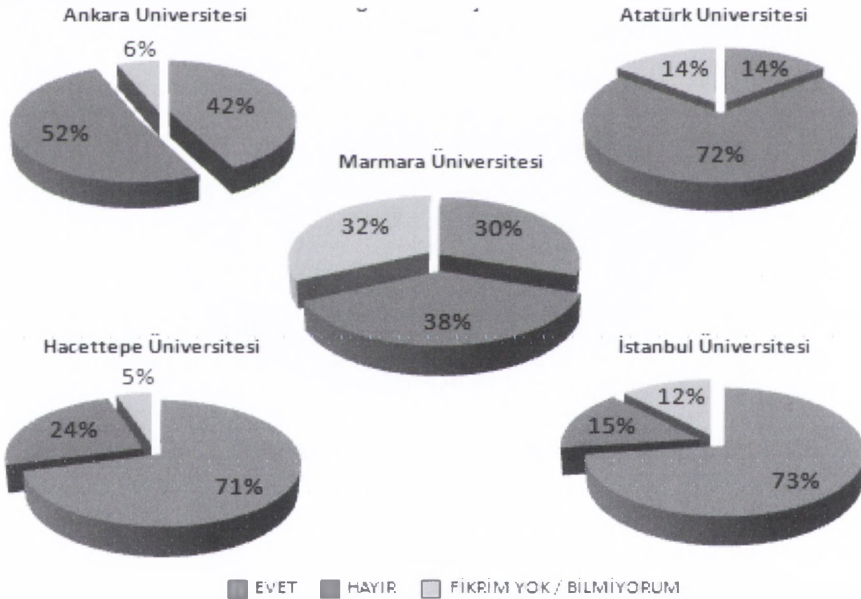
Şekil 9. Genel Kullanım Yüzdesi

Verilen cevaplar sonucunda görülmüştür ki BBY öğrencilerinin büyük çoğunluğu alanındaki veritabanlarına vakıf ve veritabanlarını kullanabilecek beceriye sahiptir. Bununla birlikte %16'lık kesim alanındaki veritabanlarını kullanamıyorken %14'lük kesim ise kullandığı veritabanının hangi alana ait olduğu konusunda fikri olmadığını dile getirmiştir.

4. Üniversitemin kütüphanesi, sağladığı veritabanlarının tanıtımını yapmış ve kullanıcı eğitimi vermiştir.

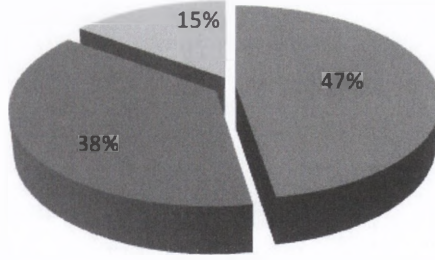

Şekil 10. Veritabanı Tanıtımı ve Kullanıcı Eğitimi

Şekil 11. Veritabanı Tanıtımı ve Kullanıcı Eğitimi Yüzdesi

Bu kriterde İstanbul ve Hacettepe Üniversitelerinin verdiği evet cevabının yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

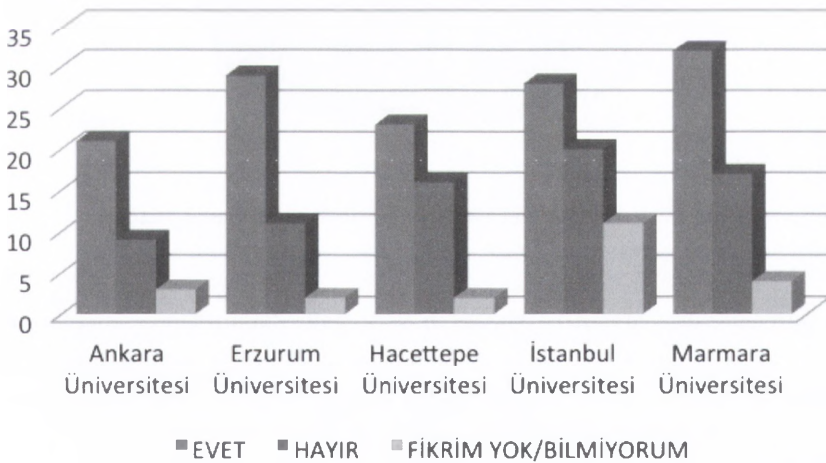

Şekil 12. Genel Kullanım Yüzdesi

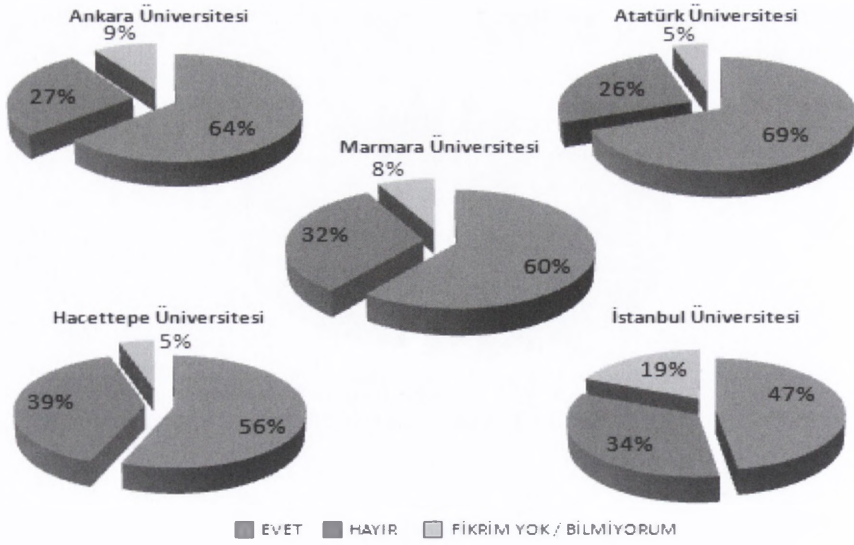
Genel grafikte;

Kritere 'Evet' cevabını veren %47'lik kesim öğrencisi oldukları üniversitelerin sağladığı veritabanlarının tanıtımının yapılarak kullanıcı eğitimi verildiğini söylerken %38'lik kesim ise tam tersini ifade etmiştir. Kalan %15'lik kısmın bu konu ile ilgili fikrinin olmaması kütüphanelerin sunduğu veritabanlarıyla ilgili tanıtım ve bilgilendirme çalışmalarının artırılması gerektiğini göstermektedir.

5. Veritabanları genellikle yabancı dilde hizmet verdiği için kullanmakta sorun yaşıyorum.

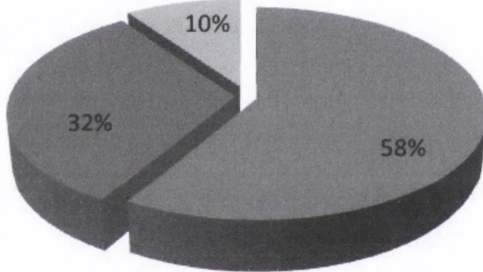

Şekil 13. Veritabanı Kullanımında Sorun Yaşama

Şekil 14. Veritabanı Kullanımında Sorun Yaşama Yüzdesi

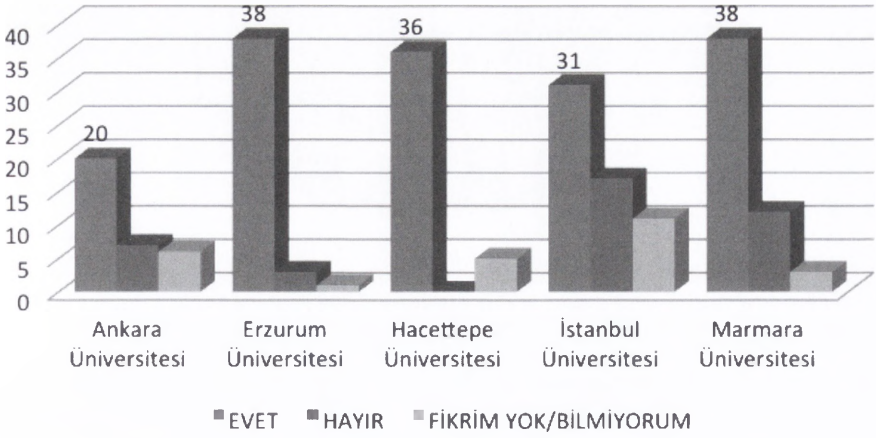
Üniversitelerin verdiği cevaplarda oranların birbirine yakın olduğu görülürken İstanbul Üniversitesinin yabancı dil sorununun diğerlerine göre daha az olduğu grafiklerden anlaşılmaktadır.

Şekil 15. Veritabanı Kullanımında Sorun Yaşama Genel Yüzdesi

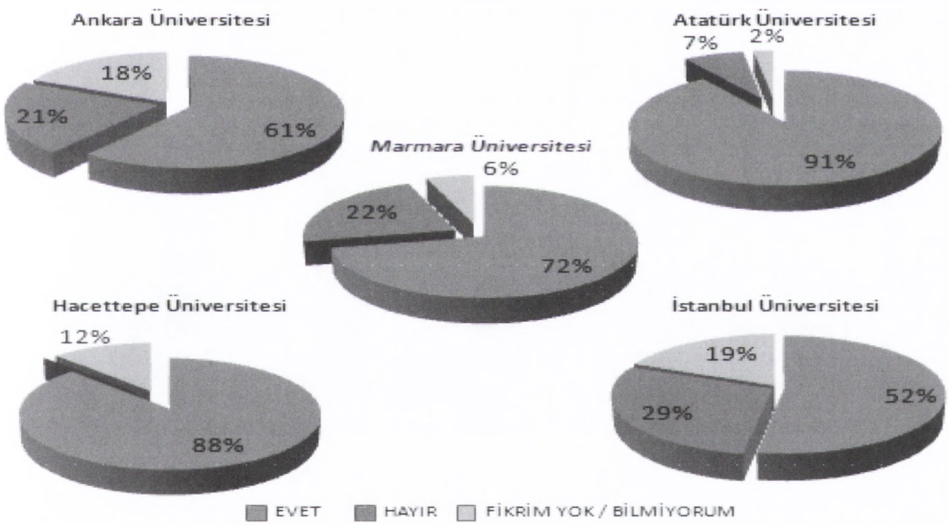
BBY öğrencilerinin araştırma yaparken veritabanı kullanmama sebeplerini tespit etmek için sorulan bu kriter sonucunda anlaşılmıştır ki %58 oranında, öğrenciler veritabanlarını yabancı dilde hizmet verdiği için kullanamamaktadır. Bu oran aynı zamanda BBY öğrencilerinin yabancı dillerinin zayıf olduğuna işaret etmektedir. %32'lik kesimin 'hayır' cevabını vermesi veritabanı kullanımında yabancı dil sorunu yaşamadığını gösterirken, %10'luk kesimin ise 'bilmiyorum' cevabını vermesi veritabanı kullanırken ne gibi bir sorun yaşadığı hakkında bilgisi olmadığını gösterir.

6. Veritabanı ara yüzünü nasıl kullanacağımı biliyorum.

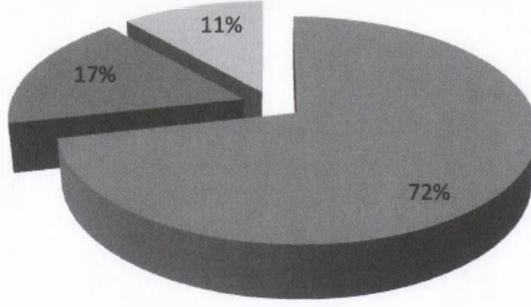

Şekil 16. Veritabanı Ara yüzü Kullanımı

Bu kriter sonucunda İstanbul üniversitesinin veritabanı arayüzünü kullanıp kullanamama oranlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

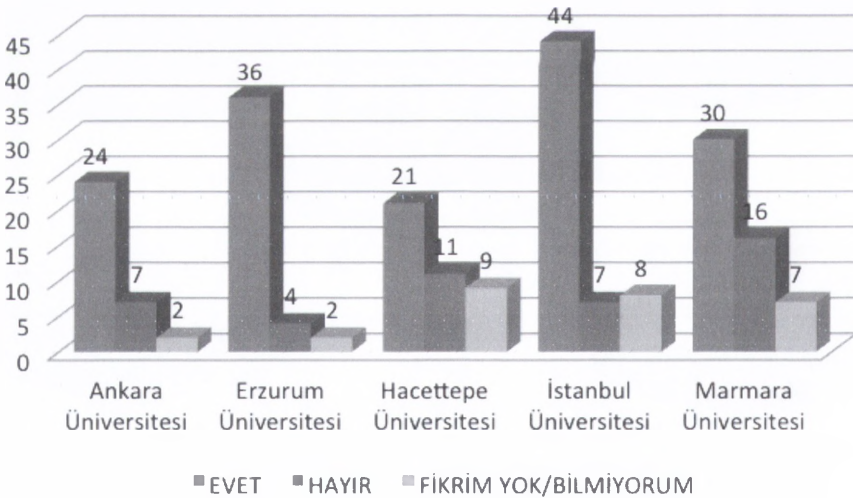
Şekil 17. Veritabanı Ara yüzü Kullanım Yüzdesi

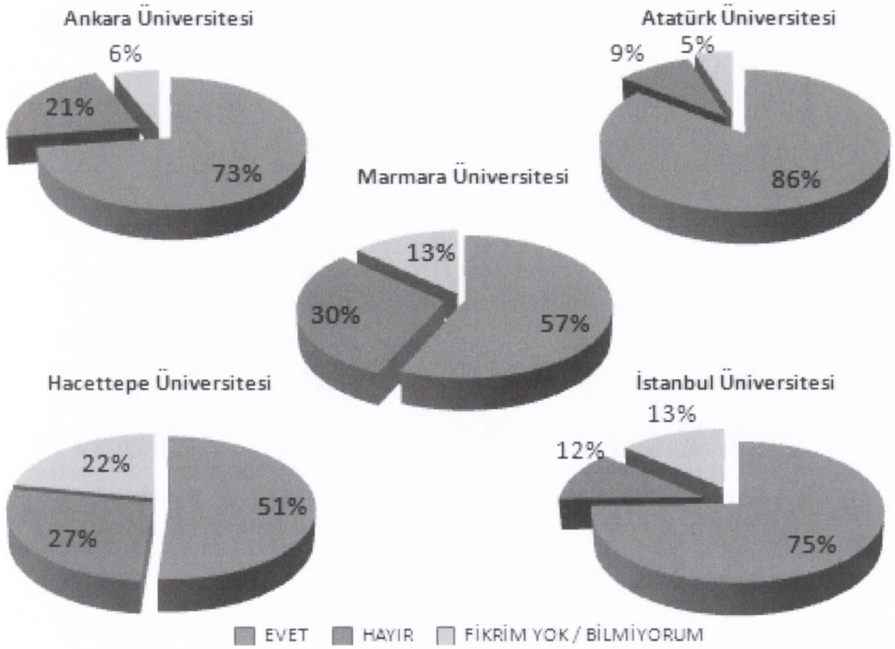
Şekil 18. Veritabanı Ara yüzü Kullanımı Genel Yüzdesi

BBY öğrencilerinin veritabanlarını kullanmama sebeplerini analiz etmek amacıyla ele alınan bu kriterde görülmüştür ki; yeterli veritabanı eğitimi verilmemesine ve dilinin yabancı dil olmasına rağmen veritabanı arayüzünün kullanımının bilinmesi oldukça fazladır. Bunun sebebinin ezberlenmiş ve standart arayüzler olduğu düşünülmektedir. Hayır cevabı veren %17'lik kesim veritabanı arayüzünü nasıl kullanacağını bilmediğini ifade ederken, %11'lik kesimin 'bilmiyorum' cevabını vermesi ise bu kesitin 'arayüz' kavramı hakkında bilgi sahibi olmadığını gösterir.

7. Araştırma yaparken kullandığım veritabanları ihtiyaç duyduğum bilgileri temin etmektedir.

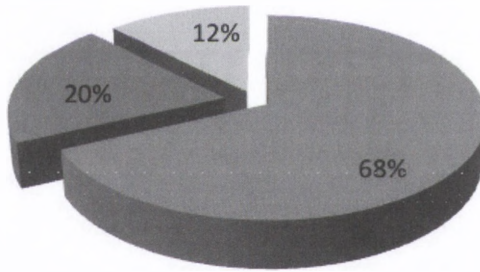

Şekil 19. Veritabanında İhtiyaç Duyulan Bilgiye Erişim

Şekil 20. Veritabanında İhtiyaç Duyulan Bilgiye Erişim Yüzdesi

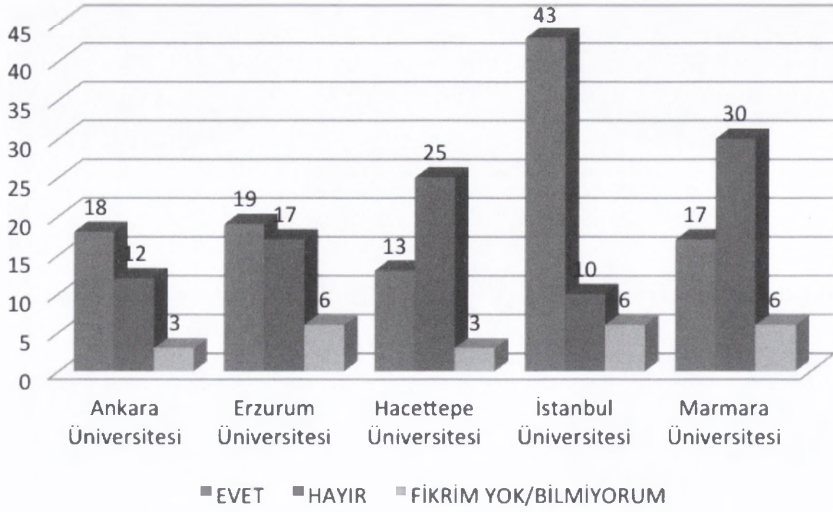
Atatürk Üniversitesinin bu kritere %86 oranında evet cevabını verdiğini görüyoruz. Bu da bize Atatürk Üniversitesinin BBY öğrencilerinin veritabanlarından ihtiyaç duyduğu bilgileri temin ettiğini gösteriyor.

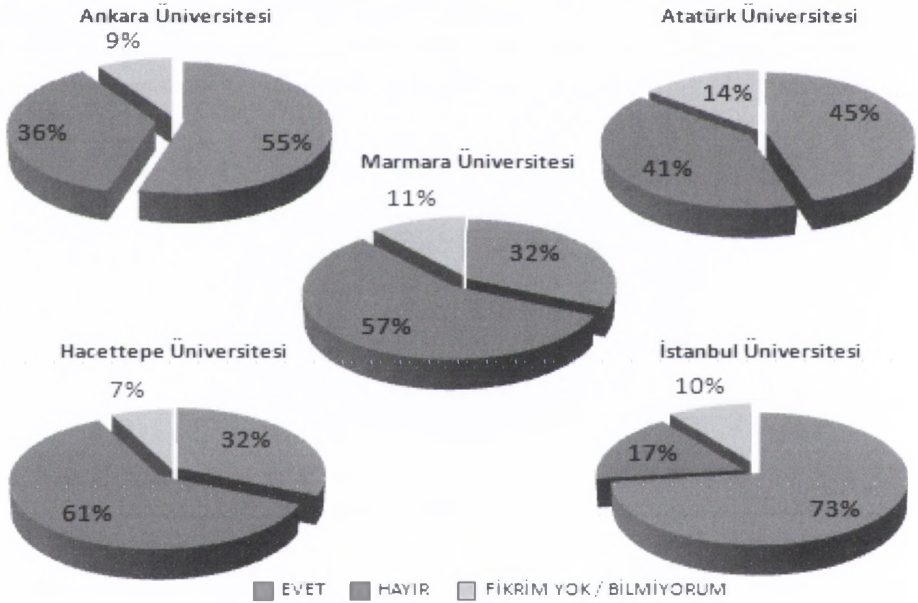
Şekil 21. Veritabanında İhtiyaç Duyulan Bilgiye Erişim Genel Yüzdesi

Genel grafikte %68 oranında 'Evet' cevabının verilmesi öğrencilerin ulaştıkları veritabanlarından, gereksinim duyduğu bilgiyi sağladığını gösterir. %12'lik kesimin ise araştırma yaparken veritabanlarından, ihtiyaç duyduğu bilgiyi yeterli bulmadığını göstermektedir. %20'lik kesim ise çoğunlukla ihtiyaç duyduğu bilgiyi temin edemediğinden bu kritere 'hayır' cevabını vermiştir.

8. Araştırma yaparken kullandığım en temel araç veritabanlarıdır.

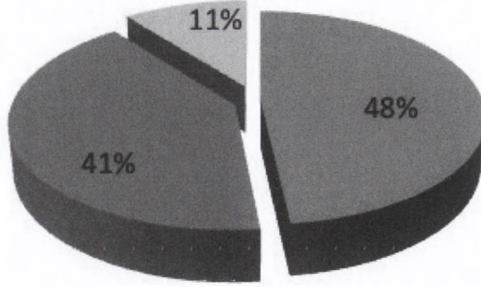

Şekil 22. Veritabanı Kullanım Tercihi

Şekil 23. Veritabanı Kullanım Tercihi Yüzdesi

Grafikler incelendiğinde İstanbul Üniversitesi'nin veritabanlarını temel araç olarak kullandığı görülürken diğer üniversitelerin ilk etapta basılı kaynakları tercih ettiği anlaşılmaktadır.

Şekil 24. Veritabanı Kullanım Tercih Genel Yüzdesi

Bu kritere verilen cevapların oranlarının birbirine yakın olması veritabanlarının henüz temel araştırma araçları arasına girmediğini göstermektedir. Bu sonuçla ilgili 2 farklı varsayım söz konusudur. Birincisi BBY öğrencilerinin araştırma yaparken elektronik kaynaklar yerine basılı kaynakları tercih ediyor olmasıdır. İkinci varsayım ise veritabanlarını tercih ettiği halde yabancı dilde olması, veritabanlarını kullanamıyor olması veya içeriklerinin yetersiz olmasıdır. %11'lik kesim ise elektronik ve basılı kaynakları aynı derecede kullandığı için veritabanlarını temel araştırma aracı olarak kullanmadığını belirtmiştir.

Sonuç

Geleceğin bilgi profesyonelleri olan BBY öğrencileri tarafından veritabanı kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Yapılan çalışmada beş üniversitenin Bilgi ve Belge Yönetimi öğrencilerinin veritabanlarını kullanım düzeylerinin yüksek oranda olduğu görülmüş, fakat tam bir verim sağlanamadığı sonucuna varılmıştır. Bunun sebeplerine baktığımızda, iki önemli nokta ortaya çıkmaktadır. Birinci sebep olarak Üniversitelerde veritabanlarının tanıtım ve eğitimini üstlenen kütüphanelerin yeteri kadar bu konuya önem vermediği söylenebilir. İkinci sebep ise veritabanlarının yabancı dilde olmasıdır. BBY öğrencilerinin veritabanı kullanım alışkanlığının pozitif yönde değiştirilmesi için öncelikle Üniversite kütüphanelerinin tanıtım ve eğitim çalışmalarını arttırması gerekmektedir. Diğer bir çözüm olarak ise BBY bölümü ders müfredatlarının güncellenerek yeni programlarda yabancı dil eğitimine ağırlık verilmesi önerilmektedir.

Güvenli Elektronik İmza

Hande ERLER*

Halil İbrahim POYRAZ**

Öz

Günümüz yönetim anlayışı, 1990'lı yıllardan itibaren kurumsal kaynakların şeffaf ve hesap verebilir bir yapı ile yönetimini zorunlu hâle getirmiştir. Elektronik imza, kişilerin kimliklerinin elektronik ortama taşınmasının bir aracı olup, kısaca elektronik ortamda yaratılan kimlik bilgisidir. Güvenli elektronik imza ise gelişmiş elektronik imzanın unsurlarını içermekle birlikte nitelikli elektronik sertifikaya dayanan ve güvenli imza oluşturma araçlar ile oluşturulmuş imzadır. Bu çalışmada elektronik imza kavramı tanımlanarak, güvenli imzanın önemi ve avantajlarından bahsedilecektir.

Anahtar kelimeler: Elektronik imza, bilgi güvenliği

Giriş

Günümüzde teknolojik gelişmelerle bağlantılı olarak 2003 yılında Bilgi Edinme Hakkı Kanunu (BEHK) yasalaşmıştır. Belge kavramı, bilgi teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak kavramsal ve yapı olarak doğal bir değişime uğramıştır. Demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan E-dönüşüm olarak adlandırılan bu dönüşümün en temel adımları kurumsal bilgi ve belge akışının teknoloji vasıtasıyla hızlı ve etkili bir şekilde faaliyetlere yansımadır. Elektronik belge kavramı ve buna bağlı olarak elektronik belge yönetimi önem kazanmıştır. Kurumlar arasında birlikte çalışabilirliği (interoperability) sağlamak amacıyla TSE 13298 Elektronik Belge Yönetim Standardı oluşturulmuştur. Gerek elektronik ortamda gerekse fiziki ortamlarda belgelerin aynı sistemde dosyalanmasını sağlamak amacıyla, kamu kurum kuruluşların tamamında 'Standart Dosya Planları' uygulanmaktadır.

İşlemlerin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi ve orijinalliği sağlamak amacıyla e-imza teknolojisi geliştirilmiştir. Elektronik verilerin hukuken geçerli olacağını düzenleyen, e-imzaya ilişkin teknik düzenlemeleri yapmak amacıyla 5070 sayılı E-İmza Kanunu 2004 yılında yürürlüğe girmiştir.

* Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 4. Sınıf Öğrencisi, handeerler@gmail.com

** Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 4. Sınıf Öğrencisi, h.ibrahimpoyraz@gmail.com

Elektronik İmza Kavramı

I. Tanım

Elektronik imza, konuyla ilgili birçok çalışmada ve Avrupa Birliği Direktifi ve pek çok ülkelerin kanunlarında tanımlanmıştır. Bütün bunlar dikkate alınarak kavramı açıklamak gerekirse, elektronik imzanın, kişilerin biyometrik özelliklerine dayalı (ses, göz retinası taraması, parmak izi taraması gibi) biyometrik yöntemler, kredi kartlarında kullanılan PIN kodları, elle atılmış imzanın tarayıcıdan geçirilerek elektronik ortama aktarılmış hali, bilgisayar ekranında bu amaçla yapılmış bir kalemle atılan imza tekniği veya çift anahtarlı kriptografiyle oluşturulan dijital (sayısal) imzayı da içeren bir üst kavram olarak karşımıza çıktığı görülmektedir (Alkan, 2006: 128).

Elektronik imza aynı zamanda Adli Tıp incelemesinin ortaya koyduğu sonuçları da yani verinin orijinini bir başka deyişle elektronik imzalı olarak veriyi kimin oluşturduğunun da tespitine olanak verir. Başka bir tanıma göre elektronik imza, klasik imzaya tanınan işlevleri de kapsayan ve bir veri mesajında bulunan veya ona eklenen ya da mesaj ile mantıksal bağlantısı kurulabilen, bireyin kimliğini tanıtan ve bireyin, mesajın içeriğini onayladığını gösteren elektronik formattaki imzadır (Arıkan, 2006: 12). Elektronik imza; elektronik imza sahibi, nitelikli elektronik sertifika hizmet sağlayıcıları, güvenli elektronik imza doğrulama araçları ve nitelikli elektronik sertifika kavramları ile anlamını bulmaktadır.

Elektronik imza tanımlarında herhangi bir teknolojiye üstünlük tanınmadan, sadece ondan beklenen fonksiyonlar dikkate alınarak tanım yapılması “teknolojik tarafsızlık” kavramıyla açıklanabilir. Böylece elektronik imza alanında gerçekleşen değişikliklerin kanun değişikliğine gerek kalmaksızın uygulanabilmesi sağlanmış olmaktadır. Kanuni düzenlemeler, bu anlamda teknolojinin gerisinde kalmamış ve her değişikliğe uygulanabilir bir duruma getirilmiştir. Elektronik imza, günümüze kadar imzalamak için kullanılan ve ileride kullanılacak tüm yöntemleri kapsar bir şekilde hukuki düzenleme kavuşmuştur (Turgut, 2004: 104).

Tüm elektronik imzalar, bilgisayar ortamında olduğu sürece mutlaka sayısal olarak ifade edildiği halde, farklı teknolojilerle oluşturulabilir ve değişik şekiller alabilirler. Gönderici tarafından metnin sonuna yazılmış isim, el yazısı ile atılmış imzanın tarayıcıdan geçirilerek elektronik bir belgenin sonuna iliştirilmiş görüntüsü, gizli kod veya şifre, parmak izi ya da retina taraması ile oluşturulan özel bir biyometrik belirleyici şifre, elektronik imza çeşitleri olarak sayılabilir. Teknolojinin gelişmesiyle elektronik imza çeşitlerine yenileri eklenmektedir. Bu türlü tekniklerle elektronik imzalar taklit edilmesi daha güç hale getirilmeye çalışılmaktadır. Örneğin retina taraması yoluyla oluşturulmuş bir elektronik imzanın taklit edilmesi neredeyse olanaksızdır (Lupton, 2006). Ancak bu tip bir elektronik imza yüksek maliyet gerektirdiğinden şu an için yaygın ve etkin olarak kullanılmayacağı düşünülmektedir.

Güvenli Elektronik İmza

Türk hukukunda, “güvenli elektronik imza” kavramı tercih edilmiştir. Buna göre güvenli elektronik imzada bulunması gereken özellikler şunlardır:

- Münhasıran imza sahibine bağlı olmalı,
- Sadece imza sahibinin tasarrufunda bulunan güvenli elektronik imza oluşturma aracı ile oluşturulmuş olmalı,
- Nitelikli elektronik sertifikaya dayanarak imza sahibinin kimliğinin tespitini sağlamalı,
- İmzalanmış elektronik veride sonradan herhangi bir değişiklik yapıp yapılmadığının tespitini sağlamalıdır (Elektronik İmza Kanunu, 2004).

MADDE 22.- 22.4.1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir. Güvenli elektronik imza ile atılan imza ile aynı ispat gücünü haizdir.

MADDE 23.- 18.6.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa 295 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 295/A maddesi eklenmiştir.

MADDE 295/A- Usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik veriler senet hükmündedir. Bu veriler aksi ispat edilinceye kadar kesin delil sayılırlar.

Kanunun 5. Maddesinin 2. Fıkrası uyarınca “Kanunların resmi şekle veya özel bir merasime tabi tuttuğu işlemler ile teminat sözleşmeleri güvenli elektronik imza ile gerçekleştirilemez.

Kanunda nitelikleri yazılı “güvenli e-İmza”, elle atılan ıslak imzayla aynı hukuki sonuç doğurabilecek olup, “güvenli” olmanın niteliklerini taşımayan e-İmzaların Kanun önünde hiçbir hükmü bulunmayacaktır.

Kanunla alanın düzenlenmesi, lisans verilmesi ve denetlenmesinden sorumlu kuruluş olarak, “Telekomünikasyon Kurumu” belirlenmiştir. Kurulacak bu yapıya uyum için kamu kurum ve kuruluşlarında yürütülecek çalışmaları koordine etme sorumluluğu da o dönemki adı Devlet Planlama Teşkilatı olan bugünkü adı “Kalkınma Bakanlığı”na verilmiştir (Tübitak, 2012).

Kanunun yayımlanmasının ardından, ikincil mevzuatın katılımcı bir şekilde hazırlanması amacıyla; üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları, STK ve özel sektör kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan E-İmza Ulusal Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur. Kanunun yayımlanmasından 3 ay sonra Eylül 2004’de Başbakanlık tarafından bir Genelge yayımlanmak suretiyle, kamu kurum ve kuruluşlarının elektronik sertifika ihtiyaçlarının tek merkezden sağlanması kararlaştırılmış ve TÜBİTAK kamu kurumları için “Kamu Sertifikasyon Merkezi (KSM)” kurmak üzere görevlendirilmiştir.

Elektronik sertifika günlük hayatta kullanılan ehliyet, pasaport gibi kimlik kartlarını elektronik ortamdaki karşılığıdır denilebilir. Elektronik sertifikalar sertifika otoriteleri tarafından düzenlenir (Erzincan, 2004: 32). Elektronik sertifika, kullanıcı adıyla onun açık anahtarını içeren ve gizli anahtarının kullanıcıya ait olduğunu doğrulayan elektronik belgedir. Elektronik sertifika, zaman damgası ve elektronik imzalarla ilgili hizmetleri sağlayan kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerdir.

Erzincan (2013: 3) çalışmasında güvenli elektronik imzanın temelinde olan açık anahtar altyapısı şu şekilde tanımlamıştır. Açık anahtar altyapısı ise simetrik, asimetrik ve özet şifreleme algoritmalarının bir arada bulunduğu kriptografik bir sistemdir.

Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcıları, açık anahtar sahibinin kimliğini sertifikaya bağlar, yani onaylar, açık anahtarların yayınlanma görevini yüklenir, özel anahtarların güncellenmesi, sertifika bilgilerinin saklanması gibi görevleri üstlenirler ve bu konularda hukuksal sorumluluk altındadırlar (Küçüközyiğit, 2007). ESHS (Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcısı)'lerin asli işlevi, sertifika sahibi gerçek kişilerin kimliklerini resmi belgelere dayandırarak tespitinin ardından, güvenli ortamda nitelikli elektronik sertifikayı üretmek, güvenli elektronik imza aracına yüklemek ve sahibine bizzat teslim etmektir.

Sonuç

Elektronik imzanın birçok çeşidi vardır ve özelliği gereği ileride birçok çeşidi daha ortaya çıkacaktır. Güvenli elektronik imza ise elektronik imza çeşitleri içerisinde en güvenli ve yaygın olanıdır. Güvenli elektronik imzanın ıslak imzadan daha güvenli olduğu, elektronik imza hakkında bilinen yanlışların giderilmesi amacıyla 5070 sayılı e-imza kanunu hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun 2012 yılında yaptığı istatistikler incelendiğinde elektronik imza pazarının sürekli arttığı fakat kamunun özel sektörün oldukça gerisinde olduğu gözlenmiştir. Bu durumun farkına varılarak önem verildiği ve son yıllarda yoğun çalışmalar içine girildiği görülmesine karşılık beklenen hedeflere henüz ulaşılamadığı söylenebilir.

Genel nitelikleriyle anlatmaya çalıştığımız elektronik imza, 15.01.2004 tarihinde yasalaşarak yürürlükteki hukukumuzda bir açılım getirmiştir. Bu anlamda elektronik imza kanunu, aslında AB giriş sürecinde atılması gereken bir adım olarak da önem arz etmektedir. Aynı zamanda bu hukuk sistemimizin, evrensel hukuk sistemleriyle de uyumu açısından da önemlidir. Çünkü gelişmiş ülkeler bu konuda gerekli adımları atmış durumundadırlar.

Son olarak, elektronik imza toplumumuzun çoğunluğu tarafından henüz bilinmeyen, ama modern toplumlarda günlük hayatta, sıkça kullanılan ve hayatı kolaylaştıran bir düzenlemedir. Bu anlamda bilişim çağını yakalama ve üzerine çıkma hedefi olması gereken bizim toplumumuz için de elbette ki gerekli olan bir düzenlemedir. Gerçek yaşamın, sanal yaşama uyarlandığı bilişim çağında, sanal alemde güvenliği ve güvenilirliği sağlamak için elektronik imza bir yol gösterici olabilir.

Kaynakça

- Alkan, M. "Türkiye Elektronik İmza Kullanımına Hazır Mı?". Telekom Dünyası Dergisi. Şubat 2004. s. 8-18.
- Yalçınkaya, B. "Elektronik imzalı belgelerin Yönetimi ve Arşivlenmesi". Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi
- Erzincan, Ö.D. "E-imza Deneyimi". Telekom Dünyası Dergisi. Temmuz 2004. s.32.
- Elektronik İmza. <http://www.etkk.gov.tr/hukuk.htm>. (11 Mayıs 2006)
- Küçüközyiğit, G.H. "Elektronik Ticaret, Elektronik İmza ve Hukuk", [www.ceterisparibus .net / arsv/g kucukozyigit2.doc](http://www.ceterisparibus.net/arsiv/g_kucukozyigit2.doc) (13 Haziran 2007)
- Özgül, M.E. "İnternette Hukuki Güvenlik ve Dijital İmza". [http://inet-tr.org.tr /inetconf8/ program/141.html](http://inet-tr.org.tr/inetconf8/program/141.html). (05 Kasım 2007)
- Uluslararası Koordinasyon Kurulu. Hukuk Çalışma Grubu İlerleme ve Sonuç Raporu (04Haziran 2008).
- Şaşıoğlu, B. "Güvenli Kurumsal Mesajlaşma Uygulaması", Ulusal Elektronik İmza Sempozyumu. Ankara, 7-8 Aralık, 2006.
- Telekomünikasyon Kurumu. Elektronik İmza ile ilgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğ, 6 Ocak 2005.
- 5070 Sayılı. Elektronik İmza Kanunu. Kabul Tarihi:15.01.2004, Resmi Gazete Sayısı:25355, Resmi Gazete Tarihi:23.01.2004.
- Telekomünikasyon Kurumu, "E-İmza Ulusal Koordinasyon Kurulu (UKK)", Bilgi Güvenliği ve Standartlar Çalışma Grubu (18 Aralık 2007)

VI. OTURUM

KÜTÜPHANE YÖNETİMİ VE UYGULAMA ÇALIŞMALARINDA DEĞİŞEN PERSPEKTİFLER

Oturum Başkanı - Araş. Gör. Özgür POLAT

Üniversitesi Kütüphaneleri Açısından Sosyal Ağlar

Dilruba OĞUZ, Tuğba ÖRÜN, Kaan ÇINAR, Talha YAYLA

Görme Engellilerin Bilgiye Erişimi

Beril DURMUŞOĞLU, Zeynep ERDEM, Edanur SARIOĞLU, Hülya ŞAHİN, Sefa PEKER, Zeynep ERDEM

Çocuk Kütüphanelerinde Afet Yönetimi Planı Var mı?

Seda AKKOYUN, Murat ÖRNEK, Belimse TÜRK, Enver Utku HARBİ, Havva TARIM, Hülya GÜMÜŞ, Murat UZUN, Nurbanu AYDIN, Yeliz ŞANLI

Üniversitesi Kütüphaneleri Açısından Sosyal Ağlar

Kaan ÇINAR*

Tuğba ÖRÜN**

Dilruba OĞUZ***

Talha YAYLA****

Öz

Ülkemizde son yıllarda üniversite sayısında önemli ölçüde artış olmuştur. Kütüphaneler üniversitelerin temel taşlarından biridir. Bu bağlamda üniversite kütüphanelerinin öğrencilere, akademik personele ve diğer kullanıcılara vereceği hizmetleri etkin bir biçimde pazarlayabilmesi gerekmektedir. İlerleyen teknoloji ile kullanıcıların bilgiyi arama davranışları ve kütüphanelerden beklentileri değişiklik göstermektedir. Bu bağlamda sosyal ağlardan elde edilen bilginin önemi de göz ardı edilemez bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal ağların popülaritesinin artması, üniversite kütüphanelerinin hizmetlerini kolaylıkla pazarlamasında önemli bir role sahip olmaktadır. Bundan dolayı üniversite kütüphanelerinin sosyal ağları ne düzeyde kullandığı önem arz etmektedir.

Anahtar kelimeler: Üniversite kütüphaneleri, sosyal ağlar, pazarlama

Abstract

The number of universities increased dramatically in Turkey, in recent years. Libraries are very important part of universities. In this context, university libraries should be able to promote their services effectively to their general users, students and academic staff. Advanced technology changed users' expectations and their behaviour in seeking information. Moreover, the importance of retrieving information from social networks is an undeniable fact. Increased usage of social networks plays an important role in promoting and marketing university library services easily. Therefore, social networks and their usage by the university libraries are essential.

Keywords: University Libraries, Social networks, Marketing

* TDV İSAM Kütüphanesi – Süreli Yayınlar ve Mübadele, İstanbul Şehir Üniversitesi - Referans Hizmetleri

** İstanbul Şehir Üniversitesi - Referans Hizmetleri

*** Marmara Üniversitesi - Bilgi ve Belge Yönetimi 4. Sınıf Öğrencisi

**** TDV İSAM Kütüphanesi - Teknik Hizmetler

Giriş

Günümüzde her şey hızlı bir biçimde değişime ayak uydurarak gelişmektedir. Özellikle teknoloji alanında yaşanan gelişmeler -hayatımızın her alanını olduğu gibi- iş hayatını olumlu anlamda etkilemektedir. Bu gelişmelere kayıtsız kalmak ise neredeyse imkânsız hale gelmiştir.

Henry Ford değişime karşı olmasıyla bilinmekteydi. En meşhur sloganı da “T modelini istediğiniz renk yapabilirsiniz, siyah olduğu sürece” idi. Ama geçen zamanla birlikte Henry Ford bile fikrini değiştirmek zorunda kaldı. Bunun nedeni rakiplerinin farklı renklerde arabalar üretmesiydi. Anlatılan bu hikayeden yola çıkarak biz kütüphanecilerin yapması gereken değişime kayıtsız kalmayıp, kütüphanelerde yeni renkler, yeni hizmetler denemeye başlamaktır. (Zuzana Helinsky, 2009, s. 12)

“Yaptığınız işleri pazarlamamak karanlık bir köşede durup bir kıza göz kırpmak gibidir. Siz ne yaptığınızı bilirsiniz ama başkaları bilmez” (Anonim)

Kütüphane hizmetleri teknolojik gelişmelerle artık daha kolay bir şekilde pazarlanabilmektedir. Sosyal ağların bu konudaki katkısı yadsınamaz bir gerçektir.

Sürekli sosyal ağları kullanan, her zaman bağlantılı olan ve giderek daha talepkâr hale gelen kullanıcıların bilgi ihtiyaçlarını karşılamak kütüphanelerin ve kütüphanecilerin karşılaştıkları zor bir görevdir. (Yaşar Tonta, 2009, s. 745).

Diğer taraftan üniversite kütüphanelerinin sosyal ağları ne düzeyde kullandığı, kütüphane hizmetlerinin sosyal ağlar aracılığıyla pazarlanması ve sosyal ağlarda bilgi paylaşım politikaları birer araştırma konusu olarak önümüzde durmaktadır.

Üniversite Kütüphaneleri, Pazarlama ve Sosyal Ağlar

Üniversitelerin kurulması öğretim ve araştırma esasına dayanmaktadır. Buna bağlı olarak da üniversitelerin kuruluş aşamasında kütüphaneler önemli rol oynamaktadır (Leman Şenalp, 2006, s. 237).

Üniversite kütüphaneleri, üniversitenin amaçları doğrultusunda yapılan çalışmaları destekleyen, öğrencilere ve akademik personele bilgiye erişimde olanak sağlayan kurumlardır (Sami Çukadar ve diğerleri, 2011, s. 2427).

Üniversite kütüphanelerinde -yapılan çalışmaları desteklemek amacıyla- verilen belli başlı hizmetler ise şunlardır:

- Satın Alma (Sağlama)
- Ödünç Verme
- İnternet

- Veritabanları
- Danışma Hizmeti

Kütüphanelerin kullanıcılarına bu hizmetleri kaliteli bir şekilde sunabilmesi için yararlanacağı alanlardan biri de pazarlamadır. (Ziya Kutluoğlu, 2007, s. 281).

Pazarlama teriminin sadece maddi gelir elde edilen hizmetler için kullanılmadığı bilinmelidir. Kütüphanelerimizde verilen hizmet maddi gelir elde edilen hiçbir hizmet ile kıyaslanmayacak düzeydedir.

Pazarlama, belirlenen hedeflere ulaşabilmek amacıyla, hedefe giden yolun planlama ve uygulama sürecidir. (Zuzana Helinsky, a.g.e., s. 5). Son dönemlerde yaşanan teknolojik gelişmeler bu sürecin hızlı ve kolay bir şekilde yürütülmesine olanak sağlamaktadır. Günümüz koşulları dikkate alındığında kütüphane hizmetlerinin pazarlanabileceği en etkili ortamlar sosyal ağlardır. En basit tanımıyla sosyal ağ; kullanıcıların kendilerini tanıtacakları bir profil sayfası oluşturarak çevresiyle iletişim kurmalarını sağlayan platformlardır. (Gençlik ve Sosyal Medya Araştırma Raporu, 2013, s.26).

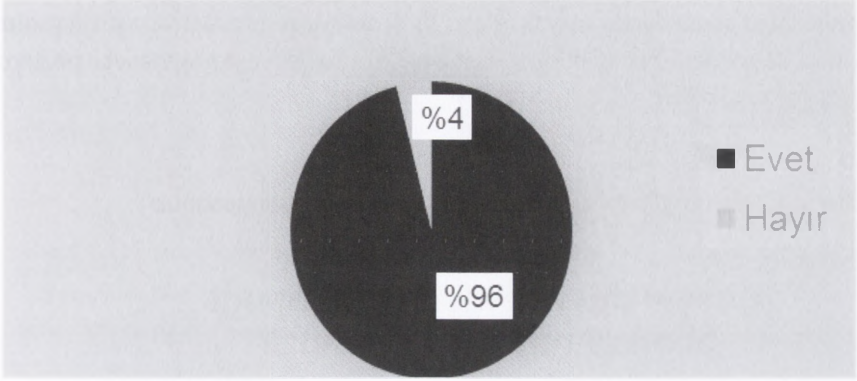
Unutulmamalıdır ki elimizde kullanıcılara sunabileceğimiz bir hizmet varsa bunu görünür kılmak şarttır. Bu nedenle kütüphaneler ve kütüphaneciler sosyal ağlara uyumlu stratejiler geliştirmek zorundadırlar ve bu durum kütüphanelerimizin gerek bugününe gerekse geleceğine yönelik planlarının içinde yer almalıdır.

Amaç ve Yöntem

Sosyal Ağların üniversite kütüphanelerinin hizmetlerini pazarlamadaki rolünü tespit etmeyi amaçlayan bu çalışma İstanbul'da bulunan 40'ı vakıf olmak üzere 49 üniversite kütüphanesine uygulanmıştır. Uygulama sonuçları Google Drive Anket programında değerlendirilmiştir.

Bulgular ve Değerlendirme

Soru 1: Kütüphaneniz Sosyal Ağları Kullanıyor mu?

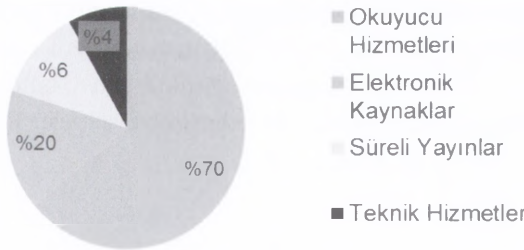

Şekil 1. Kütüphanede Sosyal Ağ Kullanımı

Sorusuna yüksek bir oranda aldığımız “evet” yanıtı bu ağların aktif olarak kullanıldığı bilgisini vermemektedir. Bunun sebebi ise sadece bir sosyal ağ hesabına sahip olan üniversite kütüphaneleri bile bu soruya evet yanıtı vermişlerdir. Anket çalışmasının sonucunda evet yanıtı veren kurumların sosyal ağ hesapları incelenerek bu kaniya varılmıştır.

Soru 2: Kütüphanenin hangi biriminde çalışmaktasınız?

Kütüphanenin hangi biriminde çalışmaktasınız?

Şekil 2. Kütüphanede Çalışılan Birim

Sosyal ağları kimlerin yönettiği ise kullanım oranı kadar önemli bir husustur. Bilgi akışının bu denli yoğun olduğu ortamlardan bahsedilirken sık sık güncelleme gerektiği de ifade edilmesi gereken bir durumdur. Fakat bahsetmiş olduğumuz üniversite kütüphanelerinde sadece sosyal ağlarla ilgilenen bir personel bulunmadığından bu işi diğer birim personelleri yürütmektedir. Bu durumda personel öncelikli olarak öz işlerini yaparak kalan zamanlarını sosyal ağlarla ilgilenmeye ayıracaktır. Araştırma sonucunda okuyucu hizmetleri personelinin sosyal ağlarla ilgilenen kütüphaneci pozisyonunda olduğu görülmektedir.

Soru 3: Sosyal ağlarda daha çok hangi bilgileri paylaşıyorsunuz?

Sosyal ağlarda daha çok hangi bilgileri paylaşıyorsunuz?

Şekil 3. Sosyal Ağlarda Bilgi Paylaşımı

Üniversite kütüphanelerinin bu konuda bağlı olduğu yazılı bir politikaları olmadığından nelerin paylaşılacağı hesapları kullanan kişilerin inisiyatifindedir. Yazılı politika olmaması demek her şeyin paylaşılacağı anlamına gelmemektedir. Hesapları kullanan kişiler bu konuda kendi planlarını yapmalı ve kurumun gereksinimleri, faaliyetleri doğrultusunda paylaşımlarda bulunmalıdırlar. Sonuçlar değerlendirildiğinde üniversite kütüphanelerinde genellikle duyurular, yeni hizmetler, fotoğraflar paylaşılmaktadır. Çok sık rastlanmamaklar birlikte genel kültüre dayalı bilgiler de paylaşılmaktadır. Günümüzde popüler olan capsler ve selfieler de kütüphanelerimizin sosyal ağ sayfalarında yerlerini almaya başlamıştır.

Soru 4: Kullandığınız sosyal ağları ne sıklıkla güncelliyorsunuz?

Kullandığınız sosyal ağları ne sıklıkla güncelliyorsunuz?

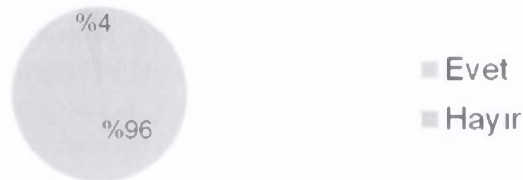

Şekil 4. Sosyal Ağların Güncellenmesi

Güncelleme sorusuna ise kurumların yarısından fazlası haftalık ve aylık cevabını vermiştir. İnsanların günümüzde saatlerinin büyük bir kısmını ayırdığı platformlar olan sosyal ağlarda ciddi bir bilgi paylaşımı olduğunu göz önünde bulundurursak, bu platformlar gerek alanımızı gerekse kütüphanelerimizi tanıtımada önemli noktalaradır.

Soru 5: Sosyal ağların kütüphane hizmetlerini pazarlamada önemli bir araç olduğunu düşünüyor musunuz?

Sosyal ağların kütüphane hizmetlerini pazarlamada önemli bir araç olduğunu düşünüyor musunuz?

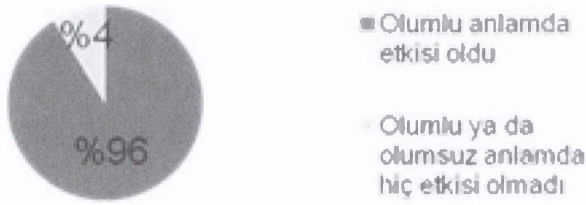

Şekil 5. Sosyal Ağların Kütüphane Hizmetlerinde Pazarlama Aracı Kullanılması

Kütüphanelerimizin amacı kullanıcıların yararına ve onların gerçek gereksinimlerine yönelik hizmet sunmaktır. Bu amaç imkanlar dahilinde gerçekleşmekte fakat kişinin bilgisinden öteye geçebiliyor mu? İşte bu sorunun cevabını öğrenebilmek için yönelttiğimiz anket sorumuzda, kişiler sosyal ağların kütüphane hizmetlerini pazarlamada önemli bir etken olduğu görüşünü ifade etmiştir. Teoride bu şekilde fakat pratikte bu derece yüksek oranlara ulaşamayan sosyal ağ kullanımının artması kütüphane hizmetlerinin duyurulmasına da katkı sağlayacaktır.

Soru 6. Kullandığınız sosyal ağların kütüphane hizmetlerine etkisi nasıl oldu?

Kullandığınız sosyal ağların kütüphane hizmetlerine etkisi nasıl oldu?

Şekil 6. Sosyal Ağların Kütüphane Hizmetlerine Katkısı

Üniversite kütüphanesi personelleri, kullandıkları sosyal ağların kütüphane hizmetlerini pazarlamada olumlu anlamda katkı sağladığını düşünmektedirler fakat kurumlar genellikle üniversite politikaları gereği sosyal ağları yoğun bir şekilde kullanamamaktadır.

Sonuç

İstihdam sorunu neticesinde sadece sosyal ağlarla ilgilenebilecek personel olmaması ve bu durumu destekler nitelikte olan sosyal ağ politikasının da olmayışı üniversite kütüphanelerinde sosyal ağların güncel olarak kullanım oranını düşürmektedir. Bu nedenle üniversite kütüphanelerinde sosyal ağlara yönelik yazılı politikalar oluşturulmalı ve beraberinde personele verilecek olan hizmet içi eğitimler ile sosyal ağların mesleki açıdan önemi anlatılmalıdır.

Kaynakça

- Çukadar, S., Gürdal, G., Sönmez, Ç., Kahvecioğlu K. (2011). Türkiye'de Üniversite Kütüphaneleri: Mevcut Durum ve Gelecek, *Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar: Bildiri Kitabı*, c. 3, İstanbul
- Helinsky, Z. (2009). *Kütüphane Kaynak ve Hizmetlerini Pazarlama: Pratik Rehber*. İstanbul: Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği.
- Kutluoğlu, Z. (2007). Üniversite Kütüphanelerinde Pazarlama: Başkent Üniversitesi Kütüphanesi Örneği, Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu: Ankara, 24-26 Ekim 2007
- Tonta, Y. (2009). Dijital yerliler, sosyal ağlar ve kütüphanelerin geleceği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23/4
- Şenalp, L. (2006). Üniversite Kütüphaneleri, Milli Kütüphanemizin İlk Kütüphanecisi Leman Şenalp'e Armağan, İstanbul
- TC. Gençlik ve Spor Bakanlığı (2013). *Gençlik ve Sosyal Medya Araştırma Raporu*.

Görme Engellilerin Bilgiye Erişimi

Zeynep ERDEM*

Beril DURMUŞOĞLU**

Edanur SARIOĞLU***

Hülya ŞAHİN****

Sefa PEKER*****

Öz

Bu araştırmanın amacı kütüphanelerdeki görme engellilerin yaşadığı sorunları incelemek ve bu sorunlara yönelik çözüm bulmaya yönelik öneriler sunmaktır. Görme engellilerin aldıkları kütüphane hizmetleri belirlenerek görme engellilerin kullanıcıların ihtiyaç duyduğu bilgiye ne derecede erişim sağlayabildikleri ve bu kullanıcılar için kütüphanelerin bina yönünden uygunluğu incelenmeye çalışılmıştır. Araştırma yapılan kütüphanelerde görüşme ve karşılaştırma yapılarak bina, derme, kullanıcı, hizmet ve personel yönünden incelemelerde bulunulmuştur. Görme engellilerin bilgiye erişimleri konusunda mevcut durum ortaya konulmaya çalışılmıştır. Kütüphanelerin geleceğe yönelik hizmet planları da araştırılmıştır.

Anahtar kelimeler: Bilgiye erişim, görme engelliler, kütüphane hizmetleri

Giriş

Bilgiye erişebilmek ve bilgi teknolojilerinden yararlanabilmek toplum hayatına katılım açısından önemlidir. Bilgi toplumunun gereklerinden biri olan bilgiye erişim etkili iletişim kurabilmeyi gerektirmektedir. Bu iletişim bilgi kaynaklarına ulaşımdan bilgisayar kullanımına kadar geniş bir alanı kapsamaktadır. Evrensellik, paylaşılabirlik ve erişilebilirlik bilginin en önemli özellikleridir. Bilgi çağının gereklerinden en önemlisi ise, tüm bireyler için her ortamdaki bilgiye erişimi sağlayabilmek ve engellilerin bilgi toplumunun dışında kalmaması gerektiğini düşünen bir toplum yaratmaktır (Subaşıoğlu, 2008, s. 410).

* İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, erdem.zeynep94@gmail.com
** İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, berildurmusoglu@gmail.com
*** İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, eda791@windowslive.com
**** İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, hulyasahin_63@hotmail.com
***** İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrencisi, sfpeker55@gmail.com

Görme engellilerde diğer bireyler gibi yaşamları boyunca bilgiye erişim ihtiyacı duyarlar. Hayat boyu öğrenim merkezi olan kütüphaneler de diğer bireylerin bilgi ihtiyacını karşılamakla nasıl mükellefse görme engellilerinde bilgi ihtiyacını karşılamalıdır.

Yaptığımız araştırma kapsamında 3 görme engelli kütüphanesinin görme engellileri bilgiye ne derece ulaştırdıklarını, görme engellilerin aldıkları hizmetleri ve bu kütüphanelerin geleceğe yönelik planlarını inceledik. Araştırma yapılan kütüphaneler: İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Engelsiz Bilgi Merkezi, Eyüp Körler Kütüphanesi ve Boğaziçi Üniversitesi Görme Engelliler Teknoloji ve Eğitim Laboratuvarı (GETEM)

Çalışma için yapılan ankette kütüphanecilerden alınan cevaplar aşağıdaki gibi elde edilmiştir:

Bulgular ve Değerlendirme

Soru 1: Görme Engellilerin Kütüphaneye Ulaşım Yönünden Yaşadıkları Problemler Nelerdir?

İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Engelsiz Bilgi Merkezi: “Kütüphanemize Laleli kısmından giriş yönünde rampalar var ama Vezneciler kısmından geliş yönünden merdivenler var ve rampa o tarafta yok. Her iki geliş tarafında da sarı yürüme bantları mevcut değil. Bu da görme engellilerin binaya ulaşımı yönünden zorluklara neden olmaktadır. Kütüphane kapısından engelsiz bilgi merkezine kadar düz giriştir. Engelsiz bilgi merkezini kapısı açılır kapanır kapıdır ve kapı açıldığında da kapandığında da sesli uyarı sistemi vardır.”

Eyüp Körler Kütüphanesi: “Kütüphane binasının bahçesi var. Bu bahçeye girişten kütüphane binasının önüne kadar sarı yürüme bantları var. Düz bir girişe sahip müstakil bir bina. Görme engellilerin hizmet aldığı bölüm düz girişteki bölümdür. Kütüphane binasının kapısında zil var ve gelen görme engelliler bu zili çalıyorlar ve onlara yardımcı oluyoruz.”

Boğaziçi Üniversitesi GETEM: “Kütüphanemiz daha çok internet üzerinden hizmet vermektedir. Çok az kullanıcı kütüphane binasına gelmektedir. Kütüphane binası ulaşım yönünden düz giriştir. Görme engelliler rahatlıkla ulaşabilirler.”

Soru 2: Görme engellilerin bilgiye erişim konusunda yaşadıkları sorunlar nelerdir?

İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Engelsiz Bilgi Merkezi: “Kütüphane web sayfası ve kütüphane kataloğu erişilebilir hale getirildi. Kullanıcılarımız ders kitaplarının seslendirilmesini pek istemiyorlar. Çünkü bilgisayar seslendiricisiyle bu kitapları kısa sürede taratıyorlar. Daha çok roman ve tiyatral eserlerin seslendirilmesini istiyorlar.

Yazma eserlere ulaşamıyorlar. E-kitapta fotoğraflara ulaşamıyorlar. Ayrıca görme engelliler bir kitabı talep ettikleri zaman ulaşabiliyorlar. Hedef, aracı olmadan istedikleri zaman kitaba ulaşabilmeleridir.”

Eyüp Körler Kütüphanesi: “İnternette istedikleri zaman katalog taraması yapabiliyorlar. Kütüphanemize üye olduktan sonra istedikleri kitaplar; CD ve DVD halinde evlerine gönderiliyor. E- kitaptaki fotoğraflara ulaşamıyorlar.”

Boğaziçi Üniversitesi GETEM: “4.500 üyesi var ve 3.000 kişi aktif olarak kütüphanemizi kullanıyor. E-kitaptaki resimlere ulaşamıyorlar. Sesli kitaptaki kayıt kalitesiyle alakalı şikayetler oluyor.”

Soru 3: Görme engellilerin aldıkları kütüphane hizmetleri nelerdir?

İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Engelsiz Bilgi Merkezi: “İstedikleri kaynakları: e-kitap, Braille kitap veya sesli kitap halinde ulaştırıyoruz. Kitap içindeki şekil ve grafikleri kabartma halinde hazırlayıp sunuyoruz.”

Eyüp Körler Kütüphanesi:” Talep ettikleri kaynakları sesli kitap veya e-kitap halinde evlerine gönderiyoruz. İstedikleri şekil ve grafikleri kabartma halinde yolluyoruz.”

Boğaziçi Üniversitesi GETEM: “Görme engellilerin talep ettikleri kitapları sesli kitap veya e-kitap halinde gönderiyoruz. Telefon kütüphanesi diye bir hizmetimiz var. Sabit hatlar üzerinden hizmet veriliyor. Telekom’la yürütülen bu kampanya kapsamında 350 adet sesli kitap yüklü ve tamamen ücretsiz yararlanıyorlar.”

Soru 4: Nasıl bir dermeye sahipsiniz?

İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Engelsiz Bilgi Merkezi: “Burası bir derleme kütüphanesi olduğu için basılı yayınların hemen hemen hepsi mevcut. Sesli olmayan kitapları taratıyoruz ve sesli kitap haline getiriyoruz. Böylece kısa zamanda kullanıcıya ulaşıyor. 43.000 dijital yayın var.”

Eyüp Körler Kütüphanesi:” Burası halk kütüphanesi olduğu için her tür kitap var. Sesli kitap 3.900 adet.”

Boğaziçi Üniversitesi GETEM: “Toplam 14.727 eser var.”

Soru 5: Toplam kaç görme engelli kütüphaneden yararlanıyor?

İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Engelsiz Bilgi Merkezi: “Üniversite içerisinde toplam 36 görme engelli öğrenci var ve hepsi de kütüphanemizden yararlanıyor. Üniversite dışından gelenler de var.”

Eyüp Körler Kütüphanesi: “Ayda toplam 50 okuyucu kütüphaneden faydalanıyor.”

Boğaziçi Üniversitesi GETEM: “Kütüphanemizi 3.000 kişi aktif olarak yararlanıyor. Ancak ayda toplam kaç kullanıcının sesli kitap indirdiğini bilemiyoruz. Bununla ilgili web çalışmalarımız var. Siteyle ilgili iyileştirme çalışmaları devam etmektedir.”

Soru 6: Bu kütüphanede toplam kaç kütüphaneci hizmet veriyor ve hangi bölüm mezunlar?

İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Engelsiz Bilgi Merkezi: “Bu bölümde toplam 3 personel çalışıyor: 1 tanesi görme engelli iktisat mezunu, 1 tane sosyoloji mezunu ve bir tane de bilgi ve belge yönetimi bölümü mezunu var. 2 tane de yarı zamanlı bilgi ve belge yönetimi bölümü öğrencisi çalışıyor.”

Eyüp Körler Kütüphanesi: “Kütüphanemizde toplam 3 personel çalışıyor. 1 tanesi iletişim mezunu, 1 tanesi bilgi ve belge yönetimi mezunu ve 1 tane de bilgisayar mühendisliği mezunu çalışıyor.”

Boğaziçi Üniversitesi GETEM: “4 personel çalışıyor. Bunlar: tarih, psikoloji, matematik bölümü mezunlar. Bunun yanında gönüllü ve burslu çalışanlar da var.”

Soru 7: Kütüphanenin ileriye yönelik planları nelerdir?

İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Engelsiz Bilgi Merkezi: “İlk önce görme engellilerin binaya rahat erişimini sağlamak istiyoruz. Birçok görme engelli teknoloji kullanımı açısından zayıf geliyor. Tablet, akıllı telefon ve bilgisayar kullanımı eğitimi vermek, üniversitemizde okutulan ders kitaplarının hepsini dijital hale getirmek istiyoruz. Özellikle tez ve makaleleri, bütün kaynakları online erişime açmak istiyoruz. Dijital Erişilebilir Bilgi Sistemi (DAISY) bütün kaynakları bu şekilde hazırlama gibi bir hizmetimiz var.”

Eyüp Körler Kütüphanesi: “Bütün kitaplara görme engelliler bizden talep etmesine gerek kalmadan hepsine her an ulaşabilmelerini sağlamak.”

Boğaziçi Üniversitesi GETEM: “Yayınevleriyle ilgili projeler var: yayın evlerinden kitaplar piyasaya çıkmadan GETEM ile paylaşması ve kitabı yayınladığı gün üyeleriyle paylaşması imkanını sunmak istiyoruz.”

Sonuç

Bu çalışma ile Türkiye'deki diğer görme engellilere yönelik kütüphanelerde yapılan çalışmalara örnek olmaya çalışılmıştır. Araştırma yapılan kütüphanelerde görme engellilerin istedikleri her an bilgiye ulaşamadıklarını ve bir eser talep ettiklerinde ancak kütüphaneci

aracılığıyla bu eserlere ulaşabildikleri görülmektedir. Görme engellilerin istedikleri her bilgiye her an ulaşamadıklarını ve bilgiye erişimlerinin kısıtlı olması sonucuna ulaşılmıştır. Görme engelliler için hala hissedilebilir yürüme bantlarının konulmaması sonucunda binaya erişimleri de oldukça zordur. Yazma eserlerin -matbu eserler hariç- hiçbirine yardım almadan ulaşmamaktadırlar. Görme engellilerin bilgiye erişimleri konusunda ne kadar kısıtlı olduklarını ve iyileştirme çalışmaları her ne kadar yapılsa da hala bilgiye tam olarak her an erişemedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca görme engellilere doğru bilgiye kısa zamanda ulaştırma konusunda kütüphanelerde sadece Bilgi ve Belge Yönetimi bölümü mezunlarının çalışması gerekmektedir.

Bu çalışmada amaçlanan; görme engelliler de diğer kullanıcılar gibi kütüphanelerde bilgiye erişimde istedikleri her an bilgiye aracısız ulaşabilmeleri, yazma eserlere de erişimlerinin sağlanması konusunda hizmetler geliştirilmesi ve fiziksel olanakların yaratılması açısından kütüphane binasına erişimlerinin sağlanabilmesi için hissedilebilir bilir yüzeysel yürüme bantlarının (sarı) kütüphane binasının giriş ve çıkışlarına konulmasıdır.

Kaynakça

- Aydın, A. (2012). "Görme Engelli Üniversite Öğrencilerinin Bilgiye Erişim Sorunları Üzerine Yapılmış Bir Araştırma", *Bilgi Dünyası*, 13 (1), S. 93-116.
- Bakırcı, R. (2009). "İngiltere'deki Kraliyet Ulusal Körler Enstitüsü'nün (RNIB) Çalışmaları ve Ülkemiz İçin Öneriler", *Bilgi Dünyası*, 10 (2), S. 309-315.
- Bakırcı, R. (2009). "Milli Kütüphane'de Görme Engellilere Sunulan Hizmetler ve Gelişmeler", *Bilgi Dünyası*, 10 (1), S. 100-104.
- Kazak, M. (2008). "Görme Engellilere Yönelik Kütüphanecilik Hizmetlerinde Türkiye'deki Son Gelişmeler: Gazi Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Görme Engelliler Bölümü Örneği", *Türk Kütüphaneciliği*, 22 (2), S. 216-221.
- Sağlamtuñç, T. (2010). "Görme Engelliler ve Kütüphanecilik Hizmetleri", *Bilgi Dünyası*, 11 (1), S. 178-191.

Çocuk Kütüphanelerinde Afet Yönetim Planı Var Mı?

Belimse TÜRK*

Enver Utku HARBİ**

Havva TARIM***

Hülya GÜMÜŞ****

Murat ÖRNEK*****

Murat UZUN*****

Nurbanu AYDIN*****

Seda AKKOYUN*****

Yeliz ŞANLI*****

Öz

Sağlıklı toplumlarda kütüphaneler için en önemli hedef kitle çocuklardır. Bu nedenle çocuklara özel hizmet verilmelidir. Bu hizmet sadece çocuk kütüphanelerini çoğaltmak ya da çocukların okuma kültürünü ve beğenisini geliştirmek değil aynı zamanda çocukların kütüphaneyi eğlenceli bir şekilde güvenle kullanımını sağlamalıdır. Bu çalışmada, tarama modeli kullanılmıştır. Öncelikle literatür taranmış daha sonra ilgili kütüphanelere gidilerek ve yetkili kişilerle görüşülerek araştırmanın kurumsal çerçevesi oluşturulmuştur. Araştırmanın amacı, çocuk kütüphanelerinde afet yönetim planlarının olup olmadığı, var ise eksik yanları ve çocuk kütüphanelerine uygunluğuna bakılmasıdır. Bu amaca uygun olarak İstanbul'da bulunan beş tane kütüphane yetkililerine bir takım sorular sorulmuş ve cevaplar alınmıştır. Yapılan araştırma programı içerisinde yer alan 23 Nisan Ulusal Egemenlik Çocuk Kütüphanesi kapatıldığından dolayı araştırmadan çıkartılmıştır. Alınan cevaplar ışığında afet yönetim planının olmadığı görülmüştür. Araştırmalarda bulunan bulgular üzerine çocuk kütüphaneleri için afet yönetim planı yapılmasına yardımcı olmak adına öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Afet yönetimi, çocuk kütüphaneleri, çocuk kütüphanelerinde afet yönetimi, afet ve risk yönetimi

* Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 3. Sınıf Öğrencisi, blmsturk@gmail.com

** Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 3. Sınıf Öğrencisi, utku.harbi@hotmail.com

*** Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 3. Sınıf Öğrencisi, havva.tarim@hotmail.com

**** Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 3. Sınıf Öğrencisi, hulyagumus06@gmail.com

***** Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 3. Sınıf Öğrencisi, ornekmt.13@gmail.com

***** Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 3. Sınıf Öğrencisi, muratuzun1883@hotmail.com

***** Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 3. Sınıf Öğrencisi, nurbanuaydin1993@gmail.com

***** Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 3. Sınıf Öğrencisi, seda.akkoyun@hotmail.com

***** Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 3. Sınıf Öğrencisi, yeliz-sanli@windowslive.com

Giriş

Çocuklara yönelik kütüphane hizmetleri, hiçbir zaman çocuklar ve onların aileleri için günümüzdeki kadar önemli olmamıştır. Nitelikli bir çocuk kütüphanesi, çocukları yaşam boyu öğrenme ve okuryazarlık becerileri ile donatarak, onların topluma katılımlarını ve katkıda bulunmalarını sağlar. Çocuk kütüphaneleri sürekli artan toplumsal değişikliklere yanıt vermeli ve bütün çocukların bilgi, kültür ve eğlenme gereksinimlerini karşılamalıdır. Bu gereksinimleri karşılarken çocukların güvenliği de göz önünde bulundurulmalıdır. Çocukların sağlığı için küçük yaralanmalara karşı önlemler alınması gerektiği gibi deprem, yangın vb. doğal afetler için de önlemler alınmalıdır. Bu önlemleri alırken afet öncesi, afet sırasında ve afet sonrasında yapılacaklar planlanmalıdır. Bu yapılacaklar listesine Afet Yönetim Planı denir. Kütüphaneler kurulurken afet yönetim planları da mutlaka oluşturulmalıdır.

Özellikle doğal afetler için afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması, afet sonucunu doğuran olaylara zamanında, hızlı ve etkili olarak müdahale edilmesi ve afetten etkilenen çocuklar için daha güvenli bir ortam oluşturulması gerekmektedir. Bütün bu çalışmalar afet yönetim planları ile gerçekleştirilmektedir.

Afet Yönetim Planı Nedir?

Afetlerin ne zaman, nerede hangi şiddette oluşacağı belli olmamakla birlikte hazırlıksız yakalanma durumu da ortaya çıkmaktadır. Böyle durumlarda oluşan telaşı ortadan kaldırmak amacıyla afet yönetim planı yapılmaktadır. Araştırmanın kapsamında, afete ilişkin kavramlar incelenerek genel olarak afet yönetim planı oluşturmak için öneriler sunulmaktadır. Bir afet yönetim planı oluşturmak afetlere karşı en etkili yöntem olarak görülmektedir. Kütüphanelerde afet yönetimi, insan yaşamı, bina ve tesisler, hizmetleri tehdit eden tüm olayların hepsini kapsamaktadır. Bir afet sırasında olası zararları karşılayabilecek önlemler alınabilir ve en uygun davranışların neler olabileceği önceden planlanabilir. Alınabilecek bu önlemler afetlerin türüne göre değişiklik göstermektedir. Doğal afetler; deprem, sel, tayfun, kasırga, hortum, çığ düşmesi, toprak kayması ve volkanik patlamalar altında toplanabilir. Bu doğal afetlere; nükleer ve kimyasal kazalar, sabotaj, terör vb. olaylar, baraj yıkılması, savaş, yangın gibi yapma olaylardan kaynaklanan afetler de eklenebilir. Bu afetlere hazırlık ve olması durumunda yapılabilecekler, yani afet öncesi ve sonrası yapılacak tüm çalışmalar, "Afet Yönetim Planı" adı altında toplayabiliriz. Afet yönetimi afet öncesi ve afet sonrası yapılacak çalışmalar olarak iki ana başlık altında toplanabilir.

Afet öncesinde yapılabilecekler (risk yönetimi):

- Afet zararlarını azaltma
- Afete hazırlıklı olma (tahmin ve erken uyarı, etki analizi, afete hazırlık planı vs.)

Afet sonrasında yapılabilecekler (kriz yönetimi):

- Müdahale

IFLA ise temel ilkelerinde bu süreçleri genel olarak risk değerlendirme, önlemler, hazırlık, müdahale ve iyileştirme kategorisinin de sınıflandırmıştır. Araştırmamızda ele aldığımız konu çocuklar olduğu için bu sınırlandırma daha dikkatli bir şekilde yapılmalıdır. Afet planlama sürecinin en önemli adımlarından biri de kütüphanenin bina, yapı ve tesislerinin sağlamlığının test edilmesi ve zayıf noktaların belirlenmesidir. Yapılan araştırmalar sonucunda kütüphaneler için en yaygın afetler arasında yangınlar, su baskınları, depremler ve silahlı saldırılardır. Kütüphanelerde afet bilinci ve planlama eğiliminin oluşması büyük ve olumsuz afetler sonrasında oluşmuştur. Bu fikrin çocuk kütüphanelerine de uygulanma fikri henüz oluşmamıştır. Çocuk kütüphanelerinde afet yönetim planını oluşturmak için uzman kişilere başvurmak gerekmektedir. Yapılan araştırmalar kapsamında afet yönetim planı için öneriler sunulmuştur. Bu bulgular sonucunda iyi bir afet yönetim planı yapmak için kimin neyi, ne zaman yapacağı, afet tatbikatları, korunması öncelikli materyallerin nasıl korunacağı ve kayıpları en aza indirecek stratejilere dikkat edilmelidir. Planları yaptıktan sonra kütüphane sorumlu ekip üyeleri tarafından yılda bir defa bir araya gelerek güncelleme yapılmalıdır. Her çocuk kütüphanesi ya da kütüphaneler için planlar farklılık göstermektedir. Bu planlarda afetler gerçekleştirilmeden önce yapılması gerekenler daha sonra afet sırasında ve sonrasında yapılacaklar yer almalıdır. Alınan tedbirler, bina ve tesislerin bakımı, afete karşı dondurucu sistem, personel eğitimi ve afet yönetim ekibinin belirlenmesi gibi özellikler baz alınarak bir el kitabı oluşturmak gerekmektedir. Planı gerçekleştirecek yönetim ekibi kütüphane organizasyon yapısını ve işleyişini tanıyan kişiler tarafından seçilmelidir. Afet yönetim planında olması gereken diğer unsurlar ise şu şekilde sıralanabilir. Doğal afetler ya da insan kaynaklı durumlarda öncelikle kütüphane personeli ve kullanıcıların güvenliği sonra ise kütüphane tesisleri ve kitapların korunması ile ilgili maddeler. Afet anında personel arasında iletişim ağlarının korunması ve afete müdahalede destek verecek tüm kişi ve kurumların iletişim bilgileri olmaktadır. Afet anında kullanılması gereken materyallerin nasıl kullanılacağına dair önceden eğitimlerin verilmesi gerekmektedir. Ayrıca afet yönetim planının içinde yangın söndürme, acil çıkışların yerlerinin belirlendiği yerleştirme planı, kurtarılabilecek kitapların ve gereçlerin döküm listesi, teknolojik destekli dosyaların korunumu ile ilgili bilgiler bulunması planın oluşmasında daha etkili sonuçların çıkmasını sağlamaktadır.

Bulgular ve Değerlendirme

Soru 1: Bulduğunuz bölgede görülmesi mümkün olan doğa olaylarından haberdar mısınız?

Kütüphanecilerden alınan cevaplar bazında kendi bölgelerindeki doğa olayları konusunda fikirleri olduğu saptanmıştır. Ancak bu fikirler yeterli görülmemiştir. Kütüphanecilerin atandıkları kütüphanelerle ilgili afet yönetim planına uygun olarak kendi bölgelerindeki doğa olayları hakkında daha fazla bilgi sahibi olması gerektiğini düşünüyoruz.

Soru 2: Kullanıcılarınızla herhangi bir afete karşı tatbikat yaptınız mı? Yapmadıysanız yapmayı düşünüyor musunuz?

Serap Sedat Kütüphanesi ile Fatma Banat Kütüphanesi tatbikat yapma konusunda üst kurumlarına bağlı kalmak zorunda olduklarını dile getirdiler. Bu iki kütüphanenin karar alma yetkisinin üst kurumlara bağlı olması afet yönetimi ve diğer konularda dezavantaj sağlamaktadır. Mihrimah Sultan ve Çinili Kütüphanesi'nin böyle bir durumu olmamasına rağmen olası afetlere karşı tatbikat yapmadıklarını dile getirdiler.

Soru 3: Afet sırasında ve afet sonrasında kullanıcılara ne ölçüde yardım edebileceğinizi düşünüyorsunuz? Bu konuda herhangi bir eğitim aldınız mı?

Araştırdığımız kütüphaneler çocuk kütüphaneleri olması bakımından olası bir afet durumunda çocukların yaralanması ve kendilerini korumaları mümkün olmadığı için çocuk kütüphanesi çalışanlarının ilk yardım eğitimi alması gerektiği görüşündeyiz. Sadece afetlere karşı değil kütüphanelerde oluşabilecek kazalar açısından da ilk yardım eğitimi alınmalıdır. Ancak araştırdığımız dört kütüphanede de ilkyardım eğitimi alan herhangi bir çalışan olmadığını gözlemlemekle birlikte bu durum bizi düşündürmektedir.

Soru 4: Kütüphaneniz kullanıcıları çocuklar olduğu için ek bir mevcut koruma sisteminiz var mı, geliştirmeyi düşünüyor musunuz?

Serap Sedat Kütüphanesi dışında diğer kütüphanelerde çocuklar için ek bir koruma sistemi geliştirilmediğini gözlemledik. Kitapların yer aldığı rafları sabitleştirme ve kütüphanede yer alan masa, sandalyelerin sağlamlaştırılması için çocuk kütüphanelerinde çalışmaların yapılması gerekiyor.

Soru 5: Kütüphanenizin bulunduğu semtteki en yakın AKUT, Hastane, İtfaiye vb. kuruluşların yakınlığı ve iletişim bilgileri konusunda bilginiz var mı?

Görüşme yaptığımız dört kütüphanecinin de buldukları semtteki hastane, itfaiye gibi kuruluşların iletişim bilgilerinin mevcut olduğunu öğrendik. Kütüphanelerin yerleştikleri bölge bakımından herhangi bir yaralanmaya karşı bu tarz kuruluşların yakınlığının öneminin altını çizmek istiyoruz.

Soru 6: Herhangi bir afet sonrasında kütüphanenizi kullanan çocukların ailelerine ulaşmak için iletişim bilgilerinin yer aldığı bir veri bankanız var mı?

Araştırma yaptığımız dört çocuk kütüphanesinde olası bir afete ve ya yaralanmalara karşı çocukların ailelerine ulaşmak için bir veri bankasının olduğunu saptamış

bulunmaktayız. Ama bu dört kütüphane de üyelik sistemi içerisinde veri bankasını oluşturmaktadır. Üye olmayan çocukların isimlerini kaydetmekle beraber aileleriyle ilgili herhangi bir iletişim bilgisi bulunmamaktadır.

Soru 7: Afetler için kurumunuzda yangın tüpü, ilkyardım çantası vb. materyalleriniz var mı, bu materyaller için kütüphanenize ek bir bütçe ayırabiliyor musunuz?

Araştırma yaptığımız kütüphanelerde afetler için yangın tüpü ve ilk yardım çantası kısmen bulunmaktadır. Yalnız bu gibi materyallere ayrılan bütçe bağlı oldukları kuruma göre değişiklik göstermektedir. Bizim gözlemlerimize göre bu gibi materyallere ayrılan bütçe yeterli değildir.

Soru 8: Kütüphanenizde yer alan demirbaşların afet sırasındaki sağlamlığı konusunda ne gibi önlemler aldınız?

Serap Sedat Çocuk Kütüphanesi'nde yer alan masalar, sandalyeler yenilenmiş ve tasarımı çocuklar için uygun hale getirilmiştir. Fatma Banat Kütüphanesi'nde ise kitapların yer aldığı raflar sabitleştirilmiş ancak masaların güvenliği konusunda şüphelerimiz giderilememiştir. Diğer iki kütüphane çocuklar için çok önemli olduğunu düşündüğümüz demirbaşların sağlamlığı konusunda yine bağlı oldukları kurumlardan ödenek alamadıklarını dile getirdiler. Tüm bu aldığımız cevaplar ışığında çocuk kütüphanelerindeki raflar, masa ve sandalyelerin yeteri kadar sağlam olmadığı düşüncesindeyiz.

Sonuç

Kütüphane binalarının sağlamlığının kontrolü, buldukları bölgede görülebilecek olası afetlerin araştırılması ve bu kütüphanelerin çocuk kütüphaneleri olduğu için ek önlemler alınması gerektiği kanaatindeyiz. Ancak yaptığımız araştırmaların sonucunda tatmin edici önlemler alınmadığını gözlemledik. Kütüphanelerin en çok karşılaştığı afetlerin yangınlar, su baskınları, depremler olduğunu bilinmektedir. Bu gibi afetlerin ne zaman geleceğini saptamanın günümüzde hala güç olduğunu kabul edilmektedir. Eğer doğal afetlerin ne zaman, ne türde geleceğini planlanamıyorsa, o zaman olası afetlere karşı koruyucu tedbirler alınmalıdır. Bu tedbirler afet öncesi, afet sırasında ve afet sonrasında yapılabilecekler listesi olarak bir el kitabı hazırlanabilir.

Araştırma konumuzun evreninde çocuklardır ve çocukların güvenliği söz konusu olduğu için olası bir afet gelmeden önce bu planlamaları iyi yapılmalıdır. Herhangi bir kazaya, yaralanmaya fırsat vermeden bu planların temeline çocukları oturtulmalıdır. Kütüphanelerde afet bilinci ve planlaması genellikle büyük afetlerden sonra oluşmuştur.

Ancak çocuk kütüphanelerinde henüz böyle bir bilincin oluşmadığı kanaatindeyiz.

Araştırma evrenindeki kütüphanelere sorulan sorulara verilen cevaplar ışığında yeterli bir afet yönetim planı olmadığı ve çocuk kütüphanelerine uygun bir afet yönetim planı oluşturulması gerektiği saptanmıştır. Bu saptamanın sonucunda afet yönetim planlaması başlığı altında önerilerimizi bir makale altında toplamış bulunmaktayız.

Yapılan çalışmalar ışığında çocuk kütüphanelerinde afet yönetim planı olmadığı ve öneriler doğrultusunda ve uzmanlar eşliğinde afet yönetim planı oluşturmak gerektiğinin altını çizmekteyiz.

Bize bu araştırmamıza katkılarından dolayı Berat Birfin BİR'e ve Güssün GÜNEŞ'e teşekkürlerimizi borç biliriz. Ayrıca araştırmamızdaki kütüphane yetkililerine verdikleri cevaplarla bize ışık tuttukları için teşekkür eder saygılarımızı sunarız.

Kaynakça

- Akdağ, S. E. (2002). Mali Yapı ve Denetim Boyutlarıyla Afet Yönetimi. Ankara.
- Ataman, B. K. (tarih yok). Arşiv ve Kütüphanelerde Yangınla Mücadele.
- Atila, H. (2013, 01 23). Galatasaray Üniversitesi'nde Tam 6000 Kitap Kül Oldu. Metrosfer Soul and Mind: <http://metrosfer.com/galatasaray-universitesinde-tam-6000-kitap-kul-oldu/> adresinden alınmıştır
- Bingöl, U. H. (2011, 05 26). Afet ve Çocuklar.
- Çocuk Kütüphaneleri. (2009, 10 15). Kütüphaneleri Seviyorum: <http://kutuphaneleriseviyorum.org/?q=node/49> adresinden alınmıştır.
- (tarih yok). Afet Risk Yönetimi.
- Demir, Güler (2013). Kütüphanelerde Afet Yönetimi Ve Planlaması. 3. Halk Kütüphaneciliği Sempozyumu "Kütüphanelerde Mekan Tasarımı" (2013 Bodrum).
- Ergünay, O., Gülkan, P., & Güler, H. H. (tarih yok). Afet Yönetimi İle İlgili Terimler.
- Ertürkmen, C. (2006). Afet Yönetimi. Ankara.
- Kadioğlu, P. (2011). Afet Yönetimi Beklenilmeyeni Beklemek, En Kötüsünü Yönetmek. İstanbul.
- Kınalı, F. (1953, 03 01). Çocuk Kütüphaneleri ve Çocuk Kitapları. Türk Kütüphaneciliği Dergisi, s. 38.
- Küçükcan, Berrin (2010). Kütüphane Binaları: Deprem Ve Diğer Afetlere Hazırlık.
- Salgır, A. (1952, 06 01). Çocuk Kütüphaneleri. Türk Kütüphaneciliği Dergisi, s. 140-142.
- Şahan, C. (2014, 01 20). Çocuk Kütüphaneleri. Halk Gazetesi: <http://www.sanalbasin.com/samsun-gazeteleri/makale/halk-gazetesi-cem-sahan-13743-3760162.html> adresinden alınmıştır.
- Yılmaz, B., & Ekici, S. (tarih yok). Çocuk Kütüphanesi Hizmetleri için İlkeler.

VII. OTURUM

ÖĞRENCİLERİN VE KURUMLARIN BİLGİ / MEDYA OKURYAZARLIĞI YETKİNLİKLERİ

Oturum Başkanı - Doç. Dr. Berat BİR

**Çocuklara Medya Okuryazarlığı Yetkinliğinin Kazandırılmasında Kitabın ve
Ailenin Rolü**

Aslı ŞARDAĞ, Betül CANKURT, Burcu SEVER, Gökçe BEKAR, Neşe KURİL, Selim
İlker YILDIRIM, Servet AVCI

Çocuklara Medya Okuryazarlığı Yetkinliğinin Kazandırılmasında Kitabın ve Ailenin Rolü

Aslı ŞARDAĞ*

Betül CANKURT**

Burcu SEVER***

Gökçe BEKAR****

Neşe KURİL*****

Selim İlker YILDIRIM*****

Servet AVCI*****

Öz

Teknolojinin gelişimi her alanı etkilediği gibi çocukların dünyasını da etkilemiştir. Çocuk eğitimde ilk öğreticiler ebeveynlerdir. Birey olmanın temelleri ise küçük yaşlarda atılmaktadır. Kitap okuma alışkanlığının kazandırılmasında ise aileler birinci dereceden önemlidir. Kitap okumak, zihinsel gelişim açısından çok önemlidir. Günümüzde medya okuryazarlığının kazandırılması ise bir lüks değil zorunluluk halini almıştır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, çocuğun sorgulayan bir birey olarak yetişmesinde kitabın katkısını ve bu katkıyı çocukta açığa çıkaracak olan ailenin rolünü incelemektir.

Anahtar kelimeler: Medya okuryazarlığı, çocuk, kitap, aile

Giriş

Toplumun temel taşı ailedir. İyi bir toplum için sağlıklı bir aile yapısı gerekir. Ailenin sağlıklı olması demek sağlıklı bireylerin topluma kazandırılmasıdır. Çocuğun sağlıklı büyüme ve gelişmesi, doğumdan itibaren içinde bulunduğu aile bireylerinin olumlu, tutarlı ve sevgi dolu tutumuna bağlıdır. Aile, çocuk için önemli ve ilk sosyal deneyimlerini edindiği ortamdır. (Özyürek ve Tezel Şahin, 2005) Fakat değişen ve gelişen dünyada istenilen nitelikte bireylerin yetişmesi oldukça zordur. Bu noktada ebeveynlerin yeterli bilinçte olması ve çocuklarını gelebilecek tehlikelere karşı korumaları gerekmektedir.

Toplumun gelecekteki güvencesi ve en küçük bireyleri olan çocuklar sağlıklı aile ilişkileri içinde yetişmiş kimselerdir. Çocuğun bakımından sorumlu olan anne ve babaların tutumlarını kendi kişilik ve demografik özellikleri veya çocuğa ait özellikler

etkileyebilmektedir. Çocukların toplumsal ve zihinsel açıdan yetkin bireyler olması isteniyorsa, baskıcı olmayan, esnek ve hoşgörülü ebeveyn gereksinimi vardır. Baskıcı, aşırı hoşgörülü, duyarsız anne ve babalar çocuklarda denetimsiz davranışların oluşmasına sebep olurlar. Anne ve baba çocuklarını eğitirken, öncelikle çocukların gelişim özelliklerini bilmeli, onların ihtiyaçlarına uygun yanıtlar veren yetişkinler olmalıdırlar. (Özyürek ve Tezel Şahin, 2005)

Çocuklar saf benlikleriyle olaylara daha masum bakarlar. Çabuk inanabilir, kandırılabilir ve istenilen şekilde yönlendirilebilirler. Bu durumda ilk öğretmen olan ebeveynlere çok fazla iş düşmektedir. Şöyle ki, bir çocuğun doğumundan itibaren yemek içmek gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmasa fakat psikolojik ve sosyolojik hiçbir ihtiyacı karşılanmasa bu durumda yirmi yaşına geldiğinde bu varlıktan insan olarak bir şey beklenmez. Zira ihtiyaçlar yemek, içmek, uyumaktan ibaret değildir. Onların zihinsel gelişimi de birinci dereceden önemlidir.

Çocukların zihinsel gelişiminden sorumlu olarak ebeveynler görülse de toplumdaki her birey bu sorumluluktan payına düşeni yapmalıdır. Nitekim çevredeki kimi faktörlerin zararlı olup olmadığını çocuklar ayırt edemezler. Bu durumda anne babalar belirli yetkinlikleri onlara kazandırmalıdırlar.

Teknolojinin gelişimi şüphesiz her alanı etkilediği gibi çocukların dünyasını da etkilemiştir. Günümüzde en önemli problemlerden biri doğru bilgiye ulaşmak olmuştur. Televizyon, internet, twitter ve facebook kullanımı çocukları çok fazla etkilemektedir. Bu durum ise toplumdaki her bireye ayrı ayrı sorumluluklar yüklemektedir. Zira bugünün küçükleri yarının büyükleri olacaklardır. Her bireyin olduğu gibi çocukların da temel haklarından biri doğru bilgiye ulaşmaktır.

Özdemir İnce'nin Tabula Rasada'sında olduğu gibi her çocuk temiz bir levha gibidir ve işlenmeyi beklemektedir. Fakat çevredeki bazı tehditler onları olumsuz etkileyebilir. Çocuğun gelişiminden sorumlu olarak anne baba görülse bile bu konu toplumda ortak bir sorumluluktur. Farklı çevresel etkiler özellikle medya toplumu çok fazla etkileyen bir faktördür. Nitekim ki medyadaki herkes iyi niyetli olmayabilir. Kimi zaman ebeveynler de yetersiz kalabilirler. Bu durumda her çocuğun medya okuryazarı olması bir lüks değil zorunlu bir ihtiyaç olmuştur.

Medya okuryazarlığı, medyanın verdiği mesajları analiz ederek doğru bilginin alınmasıdır. Bu kavram yetişkin bireyler için bile yabancıdır. Bu durum gelecek adına endişe vericidir. Zira bu bireyler ebeveyn ya da ebeveyn adaylarıdır. Kendisi bu konuda yetersiz olan bir birey çocuğuna da bu konuda çok faydalı olamayacaktır. Bu durumun sonuçları medyanın çocuğu istediği gibi yönlendirmesiyle sonuçlanır. Bu yüzden her çocuğa medya okuryazarlığı yetisinin kazandırılması gerekmektedir. Bunun diğer bir yüzü ise doğru bilgiye ulaşım olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğru ve gerçekçi bilgiye ulaşım ancak kitaplarla mümkündür. Kitap okuma alışkanlığı analiz edebilme

gücünü, yorumlayabilmeyi, farklı açılardan bakmayı kazandırır. Farklılıkları görerek doğruyu yanlış ayırt edebilme, bir kanalı izlediğinde veya bir reklamda, filmde, internet ortamında seçiciliği zaman içerisinde oluşur.

Günümüzdeki çocukların ise kitap okuma adına pek de iyi oldukları söylenememektedir. Sonuçları ise tüm toplumu etkileyecek düzeyde önemlidir. Ebeveynler, öğretmenler, kütüphaneciler bu konuda beraber organize olmalıdırlar. Zira çocuk yaşta zihinlere işlenenler iyi ya da kötü topluma geri dönüşüm sağlayacaktır.

Bulgular ve Değerlendirme

Çalışmamızda yapılan anket çalışması otuz aileye uygulanmıştır. Anne ve babaya şu sorular yöneltilmiş ve sorulara verilen cevapların yüzdeleri aşağıda belirtilmiştir:

Tablo I. Ebeveyn Anketi

1. Çocuğunuzla kitap okuyor musunuz?	%22 Hiçbir zaman %47 Bazen %31 Çoğu zaman
2. Çocuğunuza bir şey öğrettiğiniz zaman televizyon ya da internet üzerinden mi yoksa kitap üzerinden mi öğretmeye çalışıyorsunuz?	%37 Kitap %63 İnternet ve Televizyon
3. Televizyon ve internet karşısında ne kadar zaman geçiriyorsunuz?	%12 Hiçbir zaman %62 1-3 saat %20 3-5 saat %6 5+ saat
4. Program seçiminde nelere dikkat ediyorsunuz?	Şiddet ve korku içermemesi Eğitim içerikli olması Müstehcen ve cinsel içerikli olmaması Ailecek izlenilebilir program olması
5. Abone olduğunuz herhangi dergi veya gazete var mı?	%68 Evet %32 Hayır
6. Hediye olarak çocuğunuza hiç kitap aldınız mı?	%80 Evet %20 Hayır
7. Çocuğunuzla birlikte kütüphaneye gidiyor musunuz?	%49 Hiçbir zaman %49 Bazen %2 Çoğu zaman

Çocuklara (7- 11 yaş) aşağıdaki sorular yöneltilmiş ve alınan cevaplara göre yüzdelik oranları belirtilmiştir:

Tablo 2. Ebeveyn Anketi

1. Televizyon veya internet karşısında ne kadar süre geçiriyorsun?	%4 Hiçbir zaman %70 1-3 %19 3-5 %7 5+
2.a) Evinizde mevcut bir kitaplık var mı? b)Varsa kaç kitaptan oluşmaktadır?	a) %71 Evet %29 Hayır b) Bir ailenin kitaplığındaki ortalama kitap sayısı 55.75'tir.
3. Kütüphaneye gidiyor musun?	%32 Hiçbir zaman %60 Bazen %8 Çoğu zaman
4. Anne ve babanız kitap okuyor mu?	%20 Hiçbir zaman %40 Bazen %40 Çoğu zaman

Sonuç

Yapılan çalışma sonucunda sonuç olarak ebeveynlerin ve çocukların televizyon ve internet karşısında geçirdikleri zamanın kitapla geçirdikleri zamandan daha fazla olduğu görülmüştür. Kitap okuma ve kütüphane kültürünün ailelerde gelişmediği görülmektedir. Çocukların kitaba erişim noktasında sorun yaşamamalarına rağmen ailelerin kitap okumaya teşvik etmemeleri yüzünden çocukların kitap okuma oranı düşüktür. Çocukların medya okuryazarlığını kazanmasında temel etken aile ve kitap olmasına rağmen çocukların kitaplara karşı ilgisiz olduğu ve ailelerin bu konuda yeterli bilinçte olmadığı sonucu çıkarılmıştır.

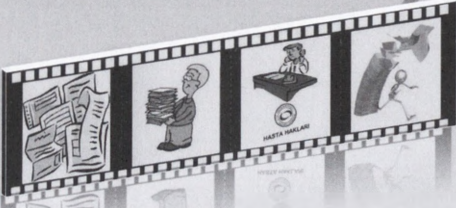
Kaynakça

- Aydın, K., Özbek, V., (2004). Ailenin Seçmen Davranışları Üzerindeki Etkisi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2, ss. 144-167.
- Çelenk, S. (2003). Okul Başarısının Ön Koşulu : Okul Aile Dayanışması. S. İlköğretim-Online, 2(2), ss.28-34., A.,
- Özmert, E.N., (2006). Erken Çocukluk Gelişiminin Desteklenmesi-III: Aile. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 49, ss. 256-273.
- Özyürek, A., Tezel Şahin, F., (2005). 5-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Tutumlarının İncelenmesi. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2, ss. 19-34.
- Uyanık Balat, G., (2007). İlköğretime Başlayan Çocukların Anne Babalarının Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Okul Öncesi Eğitimden Yararlanma Düzeylerine Göre İncelenmesi. Eğitim ve Bilim. 134, 89-99.

POSTERLER

ARŞİV HİZMETLERİNDE RENKLİ KODLU DOSYALAMA SİSTEMİ

Ceren BAYAZITLI & Furkan AYDIN
Marmara Üniversitesi

Özet

Dosyalama belge yönetiminin bir parçasıdır ve belgelerin kullanımında ihtiyaçta cevap verebilecek şekilde dizayn edilmelidir. İhtiyaç duyulan bilgiye en kısa sürede erişmek, zamandan tasarruf sağlamak arşiv personeli ve kullanıcı için önem arz etmektedir. Bu bağlamda, arşiv hizmetlerinde hem arşivleme hem de dosyalama bir arada sunan ekonomik bir teknik olan "Renkli Kodlu Dosyalama" önemli bir sistemdir. Nitekim bu sistem, arşiv personelinin verimliliği ve üretkenliğine kullanıcının ise ihtiyacına yönelik faaliyetlerine etkin rol oynamaktadır.

Metod

Uygulama olarak Medistate Kavacık Hastanesi arşiv hizmetlerinde renkli kodlu dosyalama sistemine geçiş sürecini analiz edip, belirli soruları temel alarak bu tekniğin önemine değinilecektir. Toplanan veriler, poster sunumu ile I. Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğrenci Kongresinde sunulacaktır.

Bulgular

Yurtdışında yoğun dosya sirkülasyonunun olduğu arşivlerde yaygın olarak örnekleri görülen renkli kodlu dosyalama sisteminin ülkemizde bilinirliğinin olmadığı gözlemlenmiştir.

Söz konusu özel hastaneler arasında en büyük acil servise sahip olan Medistate Kavacık Hastanesi arşiv hizmetlerine ilişkin bu yöntemi aktif bir şekilde uygulamaktadır.

Sonuç

Bu çalışma ile arşiv yönetiminde uygulanacak renkli kodlu dosyalama sistemi ile dosyaların kaybolma riskleri ortadan kalkacağı gibi yanlış yere konulması olasılığı da minimuma inecektir. Böylece ihtiyaç duyulan bilgiye hızlı erişim sağlanarak renkli kodlu dosyalama sisteminin önemine poster sunumu ile değinilecektir.

Uygulama

Kaynakça

-İslam, Y. (2006) **Dosyalama ve Arşivleme Teknikleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara
-“How Color Coded Filing Works” 15 Mart 2014 tarihinde erişildi.

-“Arşivsel Materyaller”

15 Mart 2014 tarihinde erişildi.

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

Bilgi Merkezlerinde Halkla İlişkiler

Esra Karaca (1.sınıf/esrakaraca95@gmail.com)

Esra Sezer (2.sınıf/szr.esr@hotmail.com)

Anahtar Kelimeler : Halkla ilişkiler,Bilgi Merkezlerinde Halkla İlişkiler,kullanıcı-personel ilişkisi

BİLDİRİ ÖZETİ

Bilgi merkezlerinde ve özellikle kütüphanelerde kaliteli hizmet verebilmek ve kullanıcı memnuniyetini artırmak için diğer kurumlarda da olduğu gibi halkla ilişkiler uygulamaları önemli bir yere sahiptir. Yaptığımız literatür çalışmasında halkla ilişkiler uygulamaları ve teknikleri hakkında yapılan lisans ve lisansüstü çalışmalar da özellikle yönetici ve personelin yetersiz olduğu saptanmış ve yapılabilecek iyileştirme yöntemlerinden bahsedilmiştir. Bu konu üzerinde çalışmamızın amacı kütüphane ve bilgi merkezleri ile verilen hizmetler konusunda potansiyel kullanıcıları aydınlatmak, kullanıcıların bilgi merkezlerine karşı olumlu tutumlarla sahip olmasını sağlamak, kullanıcıların şikayet ve önerileri doğrultusunda çeşitli yöntemlerle bilgi merkezlerinin gelişimine katkıda bulunmaktır.

BULGULAR

Yaptığımız literatür taramasında lisans ve lisansüstü çalışmaların yetersiz kaldığı saptanmış ve iyileştirme çalışmalarına gidilmesi ön görülmüştür. Kullanıcıların istekleri göz önünde bulundurularak bilgi merkezlerinin gelişimine katkıda bulunması sağlanmaya çalışılmıştır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bilginin egemen olduğu kurumlarda bilginin işleyişinin etkin olabilmesi için halkla ilişkiler uygulamaları önem kazanmaktadır. Bu kurumlarda personel ve yöneticilerin bilginin kullanıcılarıyla arasındaki ilişkilerin en üst seviyeye çıkarılması, verilen hizmetler doğrultusunda kullanıcıların aydınlatılması amaçlanmaktadır.

YÖNTEM VE METOD

Bilginin merkezi olan kurumların kullanıcılarla üst düzeyde iletişim sağlayabilmesi için gerekli çalışmalardan bazıları reklam, tanıtım, afiş, bülten, televizyon programı, radyo vb. araçlar olduğu öngörülmüştür. Teorik çalışmaların uygulamaya geçirilmesi hedeflenen metotlardan biridir.

SONUÇLAR

Bilgi gereken bilgi donanımına merkezlerdeki yönetici personelin halkla ilişkiler konusunda sahip olması ve bu konuda üzerine düşen sorumlulukların ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından belirlenen metot ve yöntemlerle gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

MOBİL KÜTÜPHANELERİN ÖNEMİ VE YAYGINLAŞTIRILMASI

Anıl Can ÇAKIR(1.Sınıf), Alper ÖZTÜRK(1.Sınıf), Halil İbrahim YILMAZ(1.Sınıf),
Muhammed Yusuf AYDIN(1.Sınıf), Hatice Büşra KURTARAN(2.Sınıf)
Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi

Anahtar Kelimeler: Mobil Kütüphane, Mobil, Kütüphane.

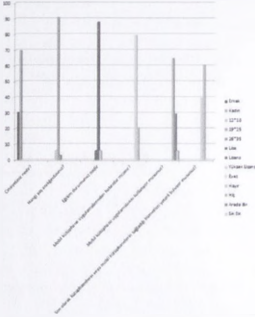
İletişim

can_cakir26@hotmail.com
alperozturk279@hotmail.com
halil_yilmaz@hotmail.com
muhammedyusufaydin@hotmail.com

Bildiri Özeti

Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte bilişim teknolojilerinde yaşanan ilerlemeler her alanda hissedilmektedir. Sağlık, eğitim, ticaret gibi alanlarda olduğu üzere kütüphanelerde de mobil cihazların kullanımı önem kazanmaktadır. Teknolojik gelişmelerin artmasıyla birlikte artık mobil cihazlarımızdan dahi birçok bilgi kaynağına ulaşabilmekteyiz. Kütüphane kullanıcıları cep telefonlarını konuşmak ve mesajlaşmanın dışında kütüphane kataloglarını tarayıp okumak istediği yazılı metinleri aramak, kitap ve dergi okumak içinde kullanmaktadır. Bu devrede mobil kütüphane uygulamaları devreye girmektedir. Birçok şirket internet sitelerinin mobil sürümünü kullanıcıya sunmaktadır. Bu sayede kullanıcı her an istediği yerde ihtiyacı olduğu bilgiye hızlı ve kolay bir biçimde ulaşabilmektedir. Bu çalışma ile amacımız kütüphanelerimizdeki mobil uygulamaların yaygınlaşmasını saptamaktır. Bunu da çeşitli anketler ile birlikte gerçekleştirme amacındayız. Beklentimizin hedefe ulaşılması halinde kütüphane personelinin iş yükünün hafifleyeceğini öngörmekteyiz. Bunun sonucunda kütüphanelerimizdeki bütün işlemlerin daha hızlı gerçekleşmesi sağlanabilir. Ayrıca insanların mobil kütüphane olan ilgisinin artacağını düşünmekteyiz.

Sonuç olarak bilgi ile kullanıcı arasındaki köprü olmaya yarayan mobil kütüphane uygulamaları kütüphanelerimizin toplumumuzdaki önemini ortaya koyacaktır.

Bulgular

Kütüphane kullanıcıları cep telefonlarını konuşmak ve mesajlaşmanın dışında kütüphane kataloglarını tarayıp okumak istediği yazılı metinleri aramak, kitap ve dergi okumak içinde kullanmaktadır. Birçok şirket internet sitelerinin mobil sürümünü kullanıcıya sunmaktadır. Bu sayede kullanıcı her an istediği yerde ihtiyacı olduğu bilgiye hızlı ve kolay bir biçimde ulaşabilmektedir.

Çalışmanın Amacı ve Metodlar

Bu çalışma ile amacımız kütüphanelerimizdeki mobil uygulamaların yaygınlaşmasını saptamaktır. Bunu da çeşitli anketler ile birlikte gerçekleştirme amacındayız.

Yaptığımız gözlemler ve anket sonuçlarına göre mobil kütüphaneler geleceğe yön verecek olmalarına rağmen haberdar olan ve kullanan sayısı azdır. Bu nedenle mobil kütüphaneler hakkında bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır.

Referanslar

Dijital Yeritler, Sosyal Ağlar ve Kütüphanelerin Geleceği
Tonta, Y. (2008)

Üniversite Kütüphanelerinde Mobil Uygulamalar
Tavlıoğlu, C. (2009)

Mobil Kütüphane Uygulamaları ve Özellikleri
Odaş, H. (2009)

KURUMLARDA ELEKTRONİK BELGE YÖNETİMİ

Fatih HATAYOĞLU 1.Sınıf
fatih_61_hatayoglu@hotmail.com
Tuğrul NACAR 1. Sınıf
Turan GÖNÜLALAN 1. Sınıf
turangonulalan@gmail.com
Muhammed Fatih USTÜNKUL 1.Sınıf
Ashır DURDIYEV
1.Sınıf

Günümüzde kurumların belge üretimi konusunda kapasitelerinin artmasıyla birlikte fiziksel ortamda oldukça zorlaşan bilgi ve bilgiyi yönetme isteği iş süreçlerinde bir takım kolaylıkları ortaya çıkmasını kaçınılmaz hale getirmiştir.

Bu çalışmanın amacı belgelerin fiziksel ortamdan elektronik ortama geçişini inceleyerek, elde ettiğimiz verileri ve gözlemleri aktarmak ve elektronik belge yönetiminin fiziksel ortama göre kolaylıklarını ve yararlarını ortaya koymaktır.

Bu kolaylıkların başında da kurumlar için özellikle depolama açısından büyük önem arz eden elektronik belge yönetimi ve bu yönetim kapsamında geliştirilen elektronik belge yönetim sistemi önem kazanmaktadır. Elektronik belge yönetim sistemlerinin amacı elektronik ortamda sürdürülecek tüm hizmetlerin belirli bir standart çerçevesinde işlenmesidir.

Fiziksel ortamdaki, daha bir çok zorlu belge ile ilgili iş süreçleri geride bırakılarak elektronik ortamda ki kolaylıkların kurumların belge yönetim sistemlerinde hayata geçirilmesi sağlanmıştır.

Özellikle kurumlar arası elektronik belge transferi ile kağıt kullanılmadan kurumlar birbirine belge transferi yapabilecek ve alacaklardır. Fiziksel ortamdaki, daha bir çok zorlu belge ile ilgili iş süreçleri geride bırakılarak elektronik ortamda ki kolaylıkların kurumların belge yönetim sistemlerinde hayata geçirilmesi sağlanmıştır.

Kaynakça:

http://tr.wikipedia.org/wiki/Belge_y%C3%B6netimi
<http://svazilim.com.tr/sayfa/elektronik-belge-yonetimi-sistemi-nedir-11.html>
<http://ebysportal.saglik.gov.tr/belge/1-16389/elektronik-belge-yonetim-sistemi-nedir.html>
<https://ebysyardim.firat.edu.tr/>

Anahtar Kelimeler

Belge Yönetimi,
Elektronik, Bilgi

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KÜTÜPHANE KULLANIM SIKLIĞI

MESUT BOZAN
2. SINIF
mesutbozan@marin.edu.tr

V.BAHADIR KÖKLÜ
1. SINIF
vb.koklu@gmail.com

MÜCAHİT GEZGİN
1. SINIF
mchtgkhn@gmail.com

YILMAZ DİLMAÇ
1. SINIF
yilmaz.dlm@gmail.com

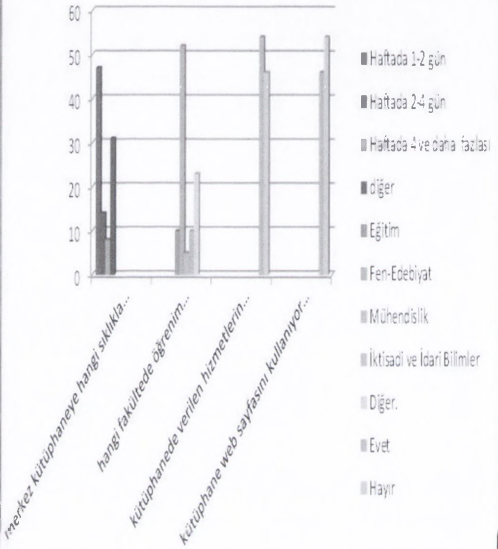
NURULLAH YA
1. SINIF
nryavuz25@gmail.com

ÖZET

Bilgi ve belge merkezleri olarak özellikle de kütüphaneler bize gerekli olan doğru bilgiye ulaşmamızı ve kültürel kalkınmamızı sağlayan önemli kurumlardır. Günümüzde ihtiyacımız olan bilgiye internet yoluyla daha pratik ve kolay bir şekilde ulaşabilesek bile bilgi kaynağının güvenilirliği zaman zaman sorun olabilmektedir. Oysa kütüphaneler bilimsel ve güvenilir kaynaklar sunması bakımından ayrı bir öneme sahiptir. Günümüz Üniversite öğrencileri toplumumuzun büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Bu amaçla üniversite toplumunun doğal üyesi olan öğrencilerin kütüphaneleri kullanım sıklıklarını ve kütüphaneleri hangi amaçla kullandıklarını araştırmayı amaçlanmıştır. Kullanım sıklığının bir ölçüt olarak genelde kabul edilmesine karşın, bu sıklığın belirlenmesi konusunda değişik yaklaşımlar bulunmaktadır. Kuşkusuz bu sıklığın belirlenmesinde literatürdeki araştırmalar ve ülke koşulları dikkate alınarak incelenmek durumundadır. Bu araştırma çerçevesinde yararlanacağımız yöntemler sonucu elde ettiğimiz veriler ile üniversite yapısı içerisinde öğrencilerin kütüphane kullanım amacını saptayarak sayısal değerler ile sonuca ulaşılması hedeflenmektedir.

YÖNTEM

Çalışmayı Marmara Üniversitesi Göztepe Yerleşkesindeki Merkez Kütüphaneyi kullanan öğrenciler tarafından gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubu olarak seçilen öğrencilerden alınan sonuçlar analiz edilecektir.

SONUÇ

Çalışma sonucunda elde edilen sonuçların doğrultusunda üniversite kütüphanelerini kullanan öğrencilerin büyük bölümü saptanmıştır. Verilerin analiz edilmesiyle de kütüphane kullanım sıklıklarının ve amaçlarının belirlenmiştir. Yapılan araştırmalar sonucunda öğrencilerin kütüphane kullanım sıklıklarının ve amaçlarının belirlenmesi için yapılacak olan bu çalışmada kullanılan sıklıkta görülen şikayetler doğrultusunda üniversite kütüphanelerinin gelişmesi ve kullanımının artırılması için ilgili önerilerde bulunulmuştur.

ANAHTAR KELİMELELER:

Bilgi Kaynaklarını Koruma, Boş Zamanları Değerlendirme, Eğitim,Süreli Yayınlar vs.

KAYNAKÇA: İnönü üniversitesinin yayımlı olduğu anket çalışması, www.google.com.tr, Bülent Yılmaz'ın makalesi Çeşitli literatür taraması.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET KULLANIMI

1. Sınıf «Mustafa GÜR Aman HALIKOV Hatice BAŞER Büşra ŞAHİN Asya UMAR»

İletişim: mustafagur@maru.edu.tr

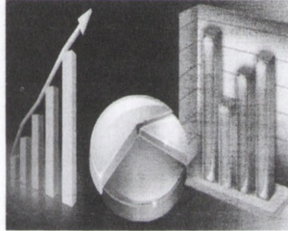
GİRİŞ

İnternet, kişiler arası sosyal ilişkiler, eğitim öğretim süreçleri gibi bireylerin bilgi paylaşımı ve iletişim amacı ile kullandığı tüm türleri sanal ortama taşıyarak büyük bir alternatif sunmaktadır. Bilgi teknolojileri günümüzde hızlı bir yükseliş göstermektedir. Teknolojinin hızla gelişmesi, bilgiye ulaşma yollarını ve bilgiyi elde etmede büyük bir hız sağlamıştır. Ayrıca bunların yanında aşırı internet kullanımı sosyal ilişkilerin zayıflamasına arkadaşlıkların farklı bir anlam kazanmasına samimiyet ve dürüstlüğün azalmasına, fiziksel ve psikolojik rahatsızlıkların oluşmasına neden olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bilgi teknolojileri, İnternet kullanımı

AMAÇ

Biz bu çalışmamızda internetin üniversite öğrencileri üzerindeki etkilerini, öğrencilerin kullanım amaçlarını, kullanım sıklığını, cinsiyete göre internet kullanımı, daha çok hangi internet sitelerinin kullanıldığını ve internet bağımlılık düzeylerini tespit etmeyi amaçlamaktayız.

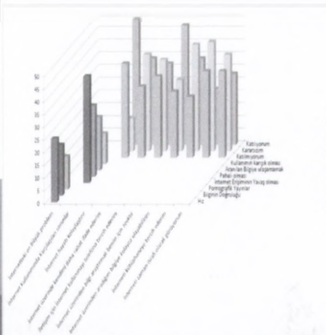
YÖNTEM

Yapılan literatür çalışmasında bu konu ile ilgili yapılmış bilimsel tezler, makaleler ve bildiriler incelenmiştir. Çevrimiçi olarak Marmara Üniversitesi öğrencilerine anket uygulanmıştır.

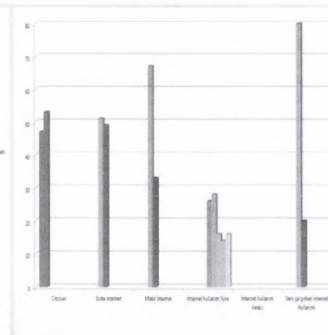
BEKLENTİLER

Bu çalışmamızda üniversite öğrencilerinin interneti hangi amaçla ve hangi sıklıkla kullandıklarının analizi yapılmıştır. İnternet kullanımının üniversite öğrencilerinin üzerinde olumlu etkileri olduğu kadar olumsuz etkilerinin de olduğu tespit edilmeye çalışılacaktır.

İnternet Kullanım Aşkınlığı Anket Sonuçları Grafik-1

İnternet Kullanım Aşkınlığı Anket Sonuçları Grafik-2

SONUÇ

Yapılacak araştırma ve anket sonuçları dâhilinde öğrencilerin öncelikle sosyal medya takibi, araştırma ödevleri, e posta kontrolü ve bankacılık işlemleri yapmak için internet kullandıkları ortaya çıkmıştır. Sonuçta üniversite öğrencileri için internet kullanım kolaylığı sayesinde yüksek bir bağımlılık yaratmıştır. Gün geçtikçe de bu bağımlılık artmaktadır.

Türkiye Üniversitelerinde Bilgi ve Belge Yönetimi

Çiçek DEMİRCİ Didem BALTACIER Melike HARMANDAR
Şeyda FERLEMEZ Ayşen KARAGÜLLÜ

Türkiye de Bilgi Ve Belge Yönetimi 1990'ların başında kütüphanecilik bölümü adıyla üç ana bilim dalı (kütüphanecilik, arşivcilik ve dokümantasyon-enformasyon) iken 2002 yılından itibaren "bilgi ve belge yönetimi" adıyla ortak bir çatı altında toplanmıştır.

Bu poster çalışmasında bilgi ve belge yönetimi bölümü genel olarak tanıtılacak ve Türkiye'de bu bölüme sahip olan üniversiteler tespit edilmeye çalışılacaktır. Bölüm için yaptığımız anket çalışmaları değerlendirilecek, bölümü tercih edecek öğrencilerin bilinçlenmesi sağlanacak, mezunların hangi unvana sahip olabilecekleri ve ne gibi alanlarda çalışacakları belirtilecektir ve elde edilen verilerle mesleğin işlevi belirtilmeye çalışılacaktır. Türkiye'deki üniversiteler taranacak bilgi ve belge eğitimi veren üniversiteler belirlenecektir. Bölüm hakkında genel bilgileri çeşitli kaynaklardan bilgi toplanacaktır.

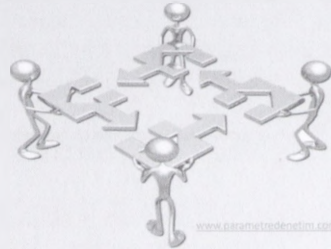
Bu çalışmalar hazırlanırken Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin bölümü tanıyıp tanımadıklarının analizini yapmak için anket uygulaması yapılmıştır ve sonuçlar değerlendirilmiştir.

Çalışmadan beklentimiz daha çok kişinin bölüm hakkında doğru bilgiye sahip olmasını sağlamak, üniversitelerdeki bilgi ve belge yönetimi bölümünün tanınması ve kaç üniversitede bulunduğuun bilgilendirilmesini yapabilmektir.

Son olarak Türkiye üniversitelerinde ki bilgi ve belge yönetimi bölümünün sayısı belirtilecek ve bilgi ve belge yönetimi bölümünün bilinen ve yaygınlaşan bir bölüm haline getirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Bilgi ve belge yönetimi, kütüphane, arşivcilik, bilgi...

Bilgi ve Belge Yönetimi: Bireylerin çeşitli konularda gereksinim duydukları bilgilerin kütüphane, arşiv, dokümantasyon merkezi ve bilgi merkezi gibi kurumlar tarafından toplanması, kayıt altına alınması, korunması, düzenlenmesi ve basılı elektronik ortamlarda hizmet sunulması ile ilgili ilke, işlem ve hizmetleri araştırarak-geliştiren ve öğreten bir bilim alanıdır.

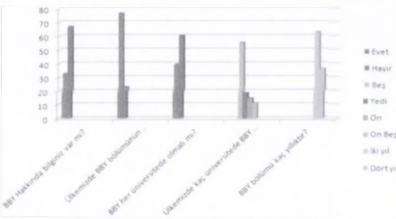
www.parametradenetim.com.tr

Çalışma alanları: Bilgi ve Belge Yönetimi mezunları kütüphanelerde, çeşitli bilgi merkezlerinde , Devlet Arşivliği Genel Müdürlüğü ile kurum ve kuruluşların arşivlerinde çalışabilirler.

Adının Değişimi: Türkiye de Bilgi Ve Belge Yönetimi 1990'da kütüphanecilik bölümü adıyla üç ana bilim dalı (kütüphanecilik, arşivcilik ve dokümantasyon-enformasyon) iken 2002 yılından itibaren " bilgi ve belge yönetimi " adıyla ortak bir çatı altında toplanmıştır.

Amacı: Bireylerin çeşitli konularda gereksinim duydukları Bilgilerin kütüphane, arşiv dokümantasyon merkezi ve bilgi merkezi gibi kurumlar tarafından toplanması, kayıt altına alınması korunması düzenlenmesi ve basılı elektronik ortamlarda hizmet sunulması ile ilgili ilke, işlem ve hizmetleri araştırarak-geliştiren ve öğreten bir bilim alanıdır. Bölüm, bilginin gelişiminde öncülük etmek ve bilgi çağında önderlik edecek profesyonel kütüphanecileri bilgi yöneticilerini ve arşivcileri eğitmek amacıyla kurulmuştur.

ciickdemirci@marmara.edu.tr
melikeharmandar@marmara.edu.tr
didembaltacier@marmara.edu.tr
seydiferlemezmarmara.edu.tr
ayshenkaragullu@marmara.edu.tr

http://www.bhyhaber.com/bhy/2012/07/22/bilgi-ve-belge-yonetimi-bolumunu-tercih-edecek-ogrenciler-icin-gezel-bilgiler/

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİN UZMAN KADRO PROBLEMİ

TUĞBA PEHİT, GÖZDE KESKİN, AYŞE YILMAZ, TUBA NİGAR
MARMARA ÜNİVERSİTESİ FEN –EDEBİYAT FAKÜLTESİ BİLGİ VE
BELGE YÖNETİMİ BÖLÜMÜ (1.SINIF)
İSTANBUL TÜRKİYE

Anahtar Kelimeler: Uzman Kadro, Bilgi ve Belge Yönetimi, Kütüphane

E-posta:

tubapehit@gmail.com

ÖZET:

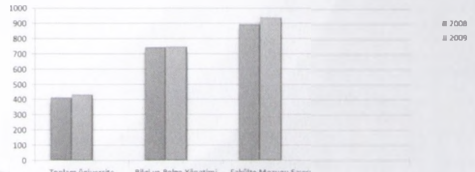
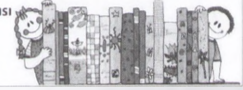
GİRİŞ-AMAÇ: Bu çalışmamızda üniversite kütüphanelerinde nitelikli bir hizmet sunulabilmesi için uzman kadronun önemi ele alınmıştır. Uzman kadro ise bütün çalışmalarını belli bir alana yönelten ve o alanda yüksek kabiliyet, görüş ve bilgisi bulunan kişiler olarak tanımlanmaktadır. Yapılan literatür çalışmasında kütüphane çalışanlarının bir kısmının yönetim bilgisinden yoksunluğu, tecrübesizliği, farklı mesleklerden olması gibi çeşitli sorunlar görülmektedir. Bu sorunları en aza indirip uzman kadro yönetiminin görevleri, sorumlulukları ve daha nasıl iyi çalışılabilecekleri ortaya koymak amaçlanmaktadır.

GEREÇ-YÖNTEM: Üniversite kütüphanelerindeki bilgi hizmetlerinin verimli, kaliteli ve hızlı bir şekilde sürdürülebilmesi için yeterli sayıda ve nitelikte personel gereklidir. Kütüphanelerimizdeki bu eksikliği gidermek Bilgi ve Belge Yönetimi bölümüne düşmektedir. Yaptığımız araştırma için gerekli bilgilere, konuyla ilgili olarak yapılan literatür taraması sonucunda ulaşılmış bulunmaktayız. Ayrıca üniversite kütüphanelerinde çalışan personelin durum tespitinin yapılmasını öngörüyoruz.

BULGULAR: Bu doğrultuda Bilgi ve Belge Yönetimi bölümünde kendini geliştirmiş ve araştırmacı kişilerin yetiştirilip oluşan uzman kadronun huzurlu ve verimli çalışma ortamı sağlanmalıdır. Yaptığımız literatür taraması ile bu problemi ortadan kaldırmak amacı ile okuduğumuz makale ve tezlerin istatistiksel verilerinden yararlandık. **SONUÇ:** Yapılan bu çalışmayla kamu üniversitelerindeki kütüphanelerin uzman kadro istihdamını tespit etmek hedeflenmektedir.

Yeniler	A	B	C
2001	-	-	-
2002	-	717 256	3 780
2003	-	650 365	3 090
2004	-	905 732	3 057
2005	-	1 158 912	3 431
2006	-	1 119 258	3 421
2007	-	1 104 177	3 729
2008	-	1 273 418	3 433
2009	-	1 520 361	3 867
2010	-	1 968 450	4 294
2011	-	2 029 429	4 681
2012	-	2 150 633	4 959

A:Kütüphaneden yararlanan kişi sayısı
B:Kütüphaneye kayıtlı üye sayısı
C:Kütüphanenin personel sayısı
TÜİK KÜLTÜR İSTATİSTİĞİ

Türk kültür istatistiği 2008-2009

Bir yıl içinde Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü mezunu sayısındaki artış 4 kişi iken diğer fakülte mezunlarındaki artış sayısı 44'dür (TÜİK, 2008, 2009). 2008 yılında yapılan başka bir çalışmada Türkiye'deki üniversite kütüphanesi başına ortalama 18 personel düştüğü ve bunlardan Belge ve Bilgi Yönetimi bölümlerinden mezun olan sayısının 6 olduğu belirtilmektedir

SONUÇ:

Yaptığımız literatür taramasında bu değerlere ulaşılmış bulunmaktayız. 2009 yılı itibarıyla bilgi ve belge yönetimi mezunu (uzman kadro) alım sayısının arttığını düşünmekteyiz. Fakat bu alım kütüphanelerimizin gelişimi açısından yeterli değildir. Umutuyoruz ki bu sorun yetkililer tarafından değerlendirilir.

KAYNAKÇA: 1)TÜİK KÜLTÜR İSTATİSTİĞİ,
2)TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİ:MEVCUT DURUM VE GELECEK MAKALESİ

www.timeoutistanbul.com

www.dogmedye.net

www.dekorrehberim.com

BİLGİ YÖNETİMİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET KULLANMA TUTUMLARININ İNCELENMESİ

BURAK APAYDIN
GÖKHAN HÜSEYİNKA

OĞUZHAN BURAK
YAĞMUR YILMAZER

KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ

PINARHİSAR MESLEK YÜKSEKOKULU BİLGİ YÖNETİMİ BÖLÜMÜ

ÖZET

Teknolojinin gelişmesi bilgi olanaklarını hızla artırmaya hızla devam etmektedir. Öğrencilerde hem kişisel gelişimleri hem de mesleki eğitimlerini kolaylaştırmak için internet etkin şekilde kullanılmaktadır. İnternet sayesinde bilgilerin erişimi zahmetsiz ve düşük maliyetle yapılabilmektedir. Böylelikle bilgilerin erişimi eşitsizlikler kısmen ortadan kaldırılmaktadır. Zaman ve mekân sınırlanmasından dolayı ulaşılabilecek olanakların internetin en önemli faydaları arasında. Bu unsur öğrencinin performansını artırmasına da katkı sağlamaktadır. Kırklareli Üniversitesi Pınarhisar Meslek Yüksekokulunda 75 bilgi yönetimi öğrencisinin internete yönelik tutumlarını ölçmek için bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada Tıpnet ve Keser tarafından geliştirilen internete yönelik anket kullanılmıştır. Sonuçlar, SPSS (18) program ile analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda Kırklareli Üniversitesi Pınarhisar Meslek Yüksekokulu Bilgi Yönetimi öğrencilerinin internete hangi amaçla ve ne sıklıkta kullandıkları ortaya konulmuştur. Öğrencilerin bilgiye ulaşımına internetin bir gün kullandıkları ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnternet, İnternet Kullanımı, Meslek Yüksekokulu Öğrencileri.

1. GİRİŞ

Bilgisayar ve İnternet teknolojisi, günümüzde özellikle genç nüfus olarak inerek insanları yaşamında vazgeçilmez unsurlardan biri haline gelmiş bulunmaktadır. İnsanlar, İnternet'in sunmuş olduğu imkanları yoluyla hem günlük yaşantılarında ve iş yaşantılarında faydalanırlarken, hem de kendilerini geliştirme ve öğrenme konularında yaklaşımlarını geliştirirler. İnternetin sunduğu olanaklar ve dünya çapında, hızlı değişimlere uğrayan ve sürekli değişen bir dünya ortamında yaşamın her alanında kullanıma geçen ve dünya çapında herkeşin erişim imkânı olanakları, "İnternational Network" bir başka deyişle, Uluslararası Ağ'ın kasabasıdır.

Bu uluslararası ağ,1960'ın yıllarda ilk olarak ABD'de askeri amaçlarla kullanılmaya başlandı. Herkesin yanında bilgisayarın her gereğini ve bilgisayar teknolojisinin İnternet yoluyla dünyaya yayıldığı bir küle halinde internete erişim, eğitim, mühendislik, tıp, teknoloji, ekonomi ve diğer birçok sektörde bilgilerin alışına ve yayılmasına en önemli araç haline gelmiştir. Dünyanın her başka köşesinde internetin sohbet etmek, elektronik mail göndermek, bir mikrodonör bilgisayarı diğer açıdan çalıştırmak ya da insanları konuşmaya ve haber konularında bilgi sağlamak, dünyada olan gelişmeler hakkında anında haber almak, müzik dinlemek veya film seyretmek, insanlarla bağlantılı olarak sosyal ortamını, kayıpların önüne geçmek için iletişim için yeni yöntemler kullanmak, sosyal ilişkilerinde iletişim için kullanılmaya başlanmıştır.

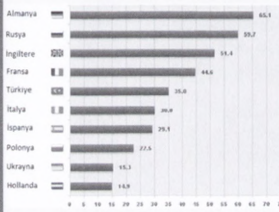
2. LİTERATÜR TARAMASI

Bilgi teknolojisinin hızla gelişmesi bilgi toplumunun ortaya çıkmasına neden olarak, toplumların yeni teknolojileri geliştirmeye istekli, kendilerini uyarlama ve yeni teknolojilerin eğitim kurumlarına girmesi bir zorunluluk haline gelmiştir. Teknolojinin gelişmesi eğitim için çözümler üretmeye başlamıştır ki, doğru kaynaklar dâhilinde, eğitim teknolojileri her yaşta öğrenciye, tüm konularla ilgili sağlayabilmektedir (Winn, 2002). Öğrenme ortamlarında teknolojinin başka bir deyişle, İnternet'in kullanılması birleşik sunular, öğrencilerin aktif olarak öğrenme süreçleri, öğretmenlerin rehber olduğu, ekip çalışmasına dayalı öğrenimin gerçekleştirildiği elektronik ortamlara dönüşmektedir.

Öğrencilere zaman bütçe öğrenme becerilerinin kazandırılmasında, ihtiyaçları olan bilgileri sağlanmasında yardımcı bir araç olan İnternet, öğrencilerin bilgileri ulaştırma için zorunluluk olmamasına da sağlamaktadır. Öğrenciler, okul öncesi eğitimden başlayarak orta öğrenimlerini bitirinceye kadar bilginin teknolojinin ve internetin en verimli şekilde nasıl kullanılmasını konusunda eğitim almaktadırlar. Tüm bu altyapı oluşturulduğunda bilgi teknolojilerinin ve özellikle internetin en yüksek düzeyde faydalanılmasını sağlayabilir. 31 Haziran 2010 tarihi itibarı ile dünyada internet kullanıcılarının sayısı 1 milyar 966 milyon 514 bin 816 kişidir. Dünya nüfusu 6 milyar 845 milyon 609 bin 960 dir. Tüm dünyada internet kullanıcılarının nüfus oranı % 28,72 olduğu ortaya çıkmaktadır. Tablo 1'de dünyada internet kullanıcı sayıları ve nüfuslarına oranları görülmektedir (internetworldstats.com,2011).

Bölge	Nüfus (2010)	İnternet kullanıcı sayısı (2010)	Oran (%)	Oran (%)	
Asya	3.911.778.023	4.558.028	116.821.700	10,6%	2.077,3%
Am.	1.014.793.872	114.334.020	821.084.386	21,1%	65,8%
Avrupa	713.329.751	187.090.000	473.089.448	38,4%	101,7%
Okyanusya	372.718.658	7.288.000	61.264.866	28,1%	1.621,6%
Avrasya	144.214.000	100.000.000	294.214.000	71,1%	100,0%
Avrasya	392.718.972	18.900.000	204.899.000	34,1%	1.021,8%
Avrasya	25.702.200	743.480	21.200.990	81,2%	170,0%
Dünya Ortalama	6.902.600.000	360.800.000	1.989.514.018	28,1%	441,6%

Tablo 2. Avrupa Ülkelerinin İnternet Kullanım Oranları Grafiği

Bu çalışmada, ülkemizde de hızla yayılmaya başlayan ve popülerliği her geçen gün artan internet'in, Kırklareli Üniversitesi, Pınarhisar Meslek Yüksekokulu Bilgi Yönetimi öğrencileri tarafından da çok hangi amaçlar için kullanıldığını, öğrencilerin bilgisayar ve İnternet'e ilişkin imkanlarını, internet kullanımıyla ilgili bakış açılarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

2.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmada, meslek yüksekokulu öğrencilerinin internet kullanım tutumlarının araştırılması amaçlanmıştır.

Bu araştırma aşağıdaki sorularla yapılmıştır:

1. Pınarhisar Meslek Yüksekokulu Bilgi Yönetimi öğrencilerinin internet kullanım tutumları nedir?
2. Pınarhisar Meslek Yüksekokulu Bilgi Yönetimi öğrencilerinin internet kullanım amaçları nedir?
3. Pınarhisar Meslek Yüksekokulu Bilgi Yönetimi öğrencilerinin internet kullanım sıklığı nedir?
4. Pınarhisar Meslek Yüksekokulu Bilgi Yönetimi öğrencilerinin internet kullanım tutumları nedir?

3. YÖNEM

Araştırmada verilerin objektif olarak toplanıp analizlenmesi amacıyla ve araştırmanın amacını gerçekleştirebilmesi için kullanılabilecek veriler anket yoluyla toplanmıştır. Birinci bölümde demografik özelliklerle ilgili sorular, ikinci bölümde ise internet tutumuna yönelik 25 soru yer almaktadır. Veriler SPSS (Sürüm 13.0) istatistik paket programı ile analiz edilmiştir. Bu çalışmanın örneklemini 2013-2014 eğitim ve öğretim yılında Kırklareli Üniversitesi Pınarhisar Meslek Yüksekokulu Bilgi Yönetimi bölümüne kayıtlı toplam 83 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin demografik özelliklerini ölçen bölüme yönelik, öğrenim görme süresi, programa bağlı olarak kursuna girme durumu, bilgisayar sahibi olma durumu, internet kullanım sıklığı ve internet kullanım amaçları yönelik sorular sorulmuştur. Öğrencilerin internete yönelik tutumlarını ölçen sorularla 5'lik Likert ölçeği kullanılmıştır. Bu veriler üzerinde ilk olarak verilerin demografik özellikleri ortaya konulmuş, daha sonra internet tutumlarına yönelik olarak faktör analizi yapılmıştır ve oluşan faktörlerin güvenilirliğine bakılmıştır.

3.1. BULGULAR

Cinsiyet	Sayı	Yüzde
Erkek	43	51,8
Kız	40	48,2
TOPLAM	83	100,0

Tablo1 Anketle katılan öğrenci sayısı

Demografik Değişken	Kategori	Sayı	Yüzde(%)
İnterneti Kullanma Durumu	İnterneti Kullanan	85	100
	İnterneti Kullanmayan	0	0

Tablo2 İnterneti Kullanma Durumu

Demografik Değişken	Kategori	Sayı	Yüzde(%)
İnternet Kullanma Sıklığı	Her Gün	65	54,8
	Haftada 3-4 Gün	10	23,8
	Haftada 1 Gün	5	8,6
	Ayda 1-2 Kez	3	2,8

Tablo3 İnternet Kullanma Sıklığı

Demografik Değişken	Kategori	Sayı	Yüzde(%)
İnterneti Kullanma Amacı	Öğrenme İçin	83	56,9
	Foto İletişim İçin	75	64,8
	Sosyal İletişim İçin	80	69,1
	Okuma İçin	15	34,2
	Program İletişim İçin	45	53,4

Tablo4 İnterneti Kullanma Amacı

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bilgi teknolojileri sayesinde bilgilerin erişimi zahmetsiz ve düşük maliyetle yapılabilmektedir. Böylelikle bilgilerin erişimi eşitsizlikler kısmen ortadan kaldırılmaktadır. Zaman ve mekân sınırlanmasından dolayı ulaşılabilecek olanakların internetin en önemli faydaları arasında. Bu unsur öğrencinin performansını artırmasına da katkı sağlamaktadır. Kırklareli Üniversitesi Pınarhisar Meslek Yüksekokulunda yapılmış çalışmada sonuçlarında öğrencilerin % 93,2'sinin interneti kullandıkları ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin internete daha etkin ve araştırmaçılarını ortaya çıkaracak şekilde ödevler verilmiştir. Ayrıca okul laboratuvarları sorumlu görevlilerine öğrencilere kullandırılabilir. Bu sayede internet kullanmaya azim öğrenciler grubu da internetten faydalanabilir. Öğrenciler ile iletişimi daha çok internet üzerinden kurarsanız, internet kullanımından faydaları görünecektir. Öğrencilerin internet üzerinden bilgileri edinimleri teşvik edilmelidir.

Özlem KOÇ, Ayfer TOKLU, Zehra ÖZEL, Safiye İLERİ, Esra TÜLÜCÜ

Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi 1.Sınıf

Günümüz toplumunun büyük bir kesimini üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. 20.yy'ın ikinci yarısında ortaya çıkan ve "Enformasyon (bilgi) Toplumu" olarak nitelendirilen yeni toplumsal düzen, tüm dünyada bilimsel ve teknolojik alanda oldukça yoğun ve hızlı bir değişime zemin hazırlanmıştır. Bu değişimle birlikte gündelik hayatımıza etkin bir şekilde giren İnternet üniversite öğrencilerini de etkilemektedir. Boş zamanı değerlendirme programı; serbest zaman felsefesi, planlama, yönetim, tesis, faaliyet ve işlevini içerir. Bu anlamda programlama bir sanat olarak, yetenek ve pratikle de birleştirilmelidir. Üniversitelerde ki boş zaman değerlendirme programlarının üniversite gençliği üzerinde çok ciddi bir rolü ve önemi vardır.

ANAHTAR KELİMELELER:

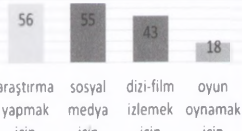
İnternet

Faaliyet

Serbest Zaman Programlaması

İlişkiler

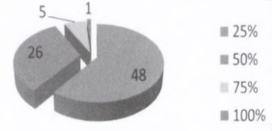
İnterneti hangi amaçla kullanıyorsunuz?

Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz?

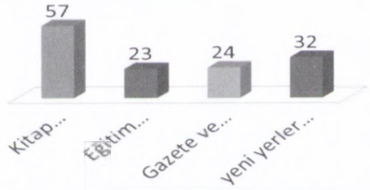

Boş zamanlarınızın ne kadarını kitap okumaya ayırıyorsunuz?

Bu araştırmamızdaki amaç üniversitemizdeki Bilgi ve Belge Yönetimi öğrencilerinin boş zaman değerlendirme faaliyetlerine katılım düzeylerini belirlemek ve faaliyetlerinin yeniden yapılmasına yardım ve katkıda bulunmaktır; üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini anlamak; bu alanda yapılmış olan çalışmalara katkıda bulunmak; ayırdıkları ve katıldıkları organizasyonları belirlemektir.

Kişisel gelişim için neler yaparsınız?

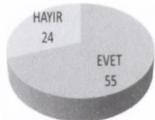

Arkadaş ilişkileriniz nasıldır?

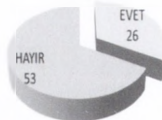

Üniversite öğrencilerinin hangi alanlarda daha etkili ve aktif oldukları araştırmak, özellikle araştırmada üniversite öğrencilerinin de duygusal zekâ ve stresle başa çıkma stilleri arasındaki ilişkileri incelenmesi de yer almaktadır. Üniversite öğrencilerinin uyum, barınma, arkadaş, ilişkileri vb. strese dayanan konular araştırılmıştır.

Üniversitenin yaptığı faaliyetlere katılıyor musunuz?

Üniversitenin yaptığı sosyal faaliyetleri yeterli buluyor musunuz?

İLETİŞİM:

ozlem.k55@hotmail.com
ayfertoklu0@gmail.com
tolucuesra@gmail.com
zehraozen94@hotmail.com
safiyeileri@gmail.com

KAYNAKÇA:

Şökrü BALCI, Üniversite öğrencileri arasında internet kullanım örüntüleri Aşem ÇALIŞKUR, Türk üniversite öğrencilerinin yaşam değerleri ve kişilik özellikleri üzerine bir araştırma Tenuur LAPA YERLİSU, Üniversite öğrencilerinin serbest zaman katılımlarına göre algılanan özgürlük

Geleneği ve Teknolojiyi Harmanlayan Hibrit Kütüphaneler

Betül Donat (betuldonat@hotmail.com), Remziye Erdoğan (remziyeerdogan@hotmail.com), Sibel Akın (fr_akın@hotmail.com),
Büşra Zülbiye İnce (anndm@nyinet.com), Demet Aksu (demet_aksu50@gmail.com)
Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Bilgi Ve Belge Yönetimi 1.Sınıf Öğrencileri
Anahtar Kelimeler: Hibrit Kütüphane, Hibrit, Kütüphane.

GİRİŞ

Değişen dünya ve gelişen teknoloji birsey ve kurumları da etkileyerek değişime zorlamaktadır. Günümüzde bilginin bir kısmı kâğıt baskıdan çıkarak sanal ve saydam yapıli materyallere aktarılmakta, elektronik kitap ve dergi sürümleri haline dönüştürülmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojisindeki gelişmeler kütüphane hizmetlerinin gelişmesinde de etkili olmuştur.

BİLDİRİ ÖZETİ VE AMAÇ

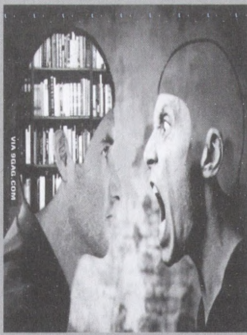
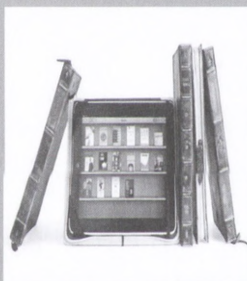
Gelişen teknolojiyle birlikte bilgiye ulaşmanın hızı her geçen gün artmaktadır. Bu açıdan baktığımızda insanlar bilgiye daha kolay ulaşabilmek istemektedir. Bu nedenle geleneksel kütüphanecilik anlayışı değişim göstermiş onun yerine hibrit kütüphaneler veya elektronik kütüphane anlayışı benimsenmeye başlanmıştır.

Hibrit kütüphaneler geçmişten gelen geleneksel kütüphanecilik anlayışıyla çağımızın gelişen teknolojisini harmanlayan kütüphanelerdir. Kütüphaneler internette kolaylıkla erişilen kaynakların yanı sıra internette bulunmayan bilgi kaynaklarına da erişebilmeyi sağlamaktadır. Bu çalışmadaki amacımız hibrit kütüphanelerin yaygınlaşmasını saptamak ve yapacağımız anket çalışması aracılığıyla toplumumuzun kütüphanelerde görmek isteyip istemediği öğeleri net bir şekilde ortaya koymaktır. Bu çalışmanın sonucunda eski ile yeni kütüphanecilik anlayışını birleştirerek her nesli kütüphaneye çekmeyi umut ediyoruz.

Sonuç olarak günümüzde teknolojinin kaydettiği gelişime bilgi ve belge merkezlerinde özellikle kütüphanelerimizde çeşitli çalışmaların olduğu ve teknoloji uyumunun sağlanmaya çalışıldığı sonucunu elde edeceğimizi düşünmekteyiz.

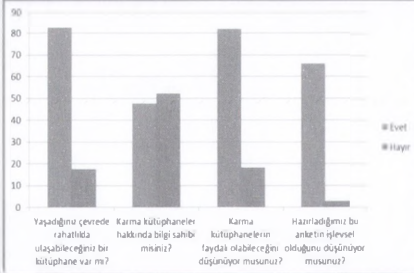
SONUÇ

Bugün birçok kütüphane hem geleneksel hem de elektronik ortamda hizmet vermektedir. Bu kütüphaneler geleneksel ortamdaki çıkmaya çabasında dır, ancak dijital ortama hala tam olarak geçememişlerdir. Söz konusu durumu bir geçiş süreci olarak gördüğümüz zaman 'karma kütüphane' yeni kütüphaneler için kullanılacak en uygun ad olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü karma kütüphaneler geleneksel ve dijital kütüphanelerin odak noktasıdır ve her iki ortamın birleştirdiği yerlerdir.

KAYNAKÇA

- 1- Afzali, M. (22 Mart 2008) Karma Kütüphane: Dijital ve Geleneksel Kütüphanelerin Odak Noktası.
- 2- Tonta, Y. (Aralık 1997) Elektronik Yayıncılık, Bilimsel İletişim ve Kütüphaneler.
- 3- Tonta, Y. (Nisan 1998) Elektronik Kütüphaneler.
- 4- Tonta, Y. (Eylül 1996) İnternet, Elektronik Kütüphaneler ve Bilgi Erişim.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ

ÖĞRENCİLERİNİN BESLENME ALIŞKANLIKLARI

Hazırda AKBULUT (), Ferhat AKGÜL (), Salih Sarı () 2.sınıf Emme İŞLAK (), Ayşel CAN () 4.sınıf

ÖZET

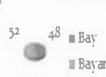
Teknolojinin gelişmesi, kentleşme, kadının iş hayatına atılması, yoğun iş temposu, çocukların okulda daha uzun zaman geçirmeleri, seyahat etme, yalnız yaşama gibi etkenler nedeniyle insanlar beslenmelerine daha az zaman ayırmakta ve geleneksel beslenme alışkanlıkları değişmektedir. Öğrenciler ev yemeklerinden ziyade dışarı satılan hazır yiyeceklerle beslenmektedir. Bu çalışma kapsamında 100 öğrenciye beslenme alışkanlıklarını ölçmek ve bilgi toplamak için anket uygulanacaktır. Anketle katılan öğrencilere kişisel bilgilerini, beslenme alışkanlıklarını ve besin tüketim durumlarını öğrenmek için çeşitli sorular sorulacaktır, enerji ve bazı besin öğelerini yeterince aldıklarını, yanlış beslenme alışkanlıkları olup olmadığını saptanacaktır. Anket sonucunda elde edilen veriler ışığında beslenme konusunda öğrencilere doğru beslenme konusunda eğitimler verilmesi gerektiğini düşünmüyoruz.

Anahtar Kelimeler: Beslenme Alışkanlıkları, Fast-Food Kullanımı, Beslenme, Besin Tüketimi, Öğrenciler

SONUÇ: Bu anket sonucunda elde etmiş olduğumuz verilere dayanarak öğrencilerin %85'i düzensiz beslenmektedir. Erkek öğrencilerin kızlara oranla daha düzensiz beslenmediğini tespit etmiş bulunmaktayız. Buna çözüm olarak ilgili kişilerden ders saatlerinin yemek saatlerine uygun şekilde düzenlenmesi ve öğrencilere doğru beslenme alışkanlığı konusunda eğitim verilmesi gerektiğini düşünmüyoruz.

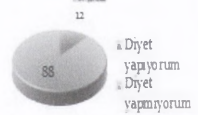
Kaynakça: Şahinöz, T., Şahinöz, S., Çetinkaya, F., Aykut, M., Öztürk, Y. (1997). "Yurtta Kalan Üniversite Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıklarının Saptanması", V Halk Sağlığı Günleri Beslenme Sorunları ve Yasal Durum. 8-10 Eylül 1997. Bildiri ONAY, Didem. (2011). "Üniversite Öğrencilerinin Kahvaltısı Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi". Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı:27, s.95-106

1. Cinsiyet

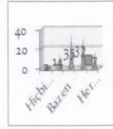

6 Hamburger, Patates Kızartması, Pıraz Gibi Dışarıda Satılan Alışverişten Yeme

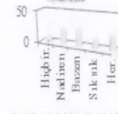
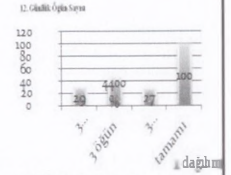
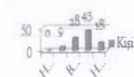
Hiçbir zaman

2. Yağ ve Şekerli Yiyecekler Tüketimi

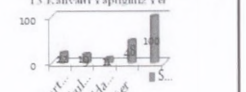
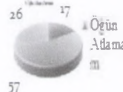
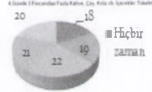

7. Meyve ve Sebze Yemekleri Bulur yada Kuruy Fasulye, Nohut, Mercimek gibi Kuru Bılgıdıklar ile Yapılan Yemekler Yeme

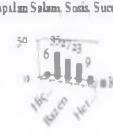

8. Sabah Kalmışın Yapıp Erden, Yürten Çıkma

Hiçbir zaman

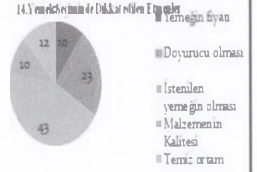

5. Dana Eti, Koyun Eti ve Bunlardan Yapılan Salam, Soslar Tüketimi

10. Öğün Atlama Nedeni

Zaman olmuyor
Parasız
Hazırlayan olmuyor
Çarın sistemiyor
Kulona fazla

Bilgi Toplumu ve Bilgi Toplununun Bilgi ve Belge Yönetimi Öğrencileri Üzerindeki Etkileri

Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi 1. Sınıf Öğrencileri

Tuğçe ÇEPKENLİ, tugcecepkenli39@hotmail.com

Bedia Bünye NAZLI, bbardunazli@gmail.com

Şuheda TOKAL, suhedalokali@gmail.com

Hatice Kubra GÜNES, gunes_57@hotmail.com

Nida KAYAL, nida.kayal@gmail.com

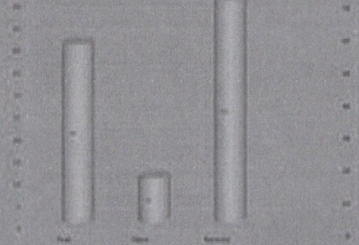
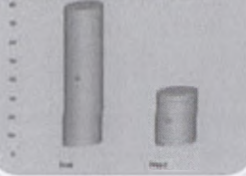
ÖZET

Bilgi toplumu, yakın çağa damga vuran bilgi pedması sonucu, temel üretim faktörünün bilgi olduğu buğinin işlenmesinde ve depolanmasında bilgisayar ve iletişim teknolojilerini baz alan bir toplum yapısıdır. Gelişmiş ülkelerde şekillenen ve tüm dünyayı kısa zamanda etkisi altına alan bilgi toplumundaki gelişmeleri özellikle gelişmekte olan ülkelere açısından irdelemesi ve eğitim sistemlerinin bilgi toplumuna uyum sürecine girerek, yeni stratejileri yönetmesi gereksinimi gidikçe artmaktadır. Bilgi toplumunda önemli girdilerden insan faktörü ve bilgi niteliğinde değişen ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada da bilgi toplumu olgusunu irdelemek, bilgi toplumunun bilgi ve belge yönetimi öğrencileri ile etkileşimlerini saptamak hedeflenmektedir. Çalışmada çeşitli üniversitelerdeki bilgi ve belge yönetimi öğrencileri üzerine anket uygulanarak çalışmanın sonucu ortaya konacaktır. Bu çalışmanın sonunda; bilgi toplumunun bilgi ve belge yönetimi bölümü öğrencileri üzerindeki etkileri ortaya çıkması beklenilmektedir.

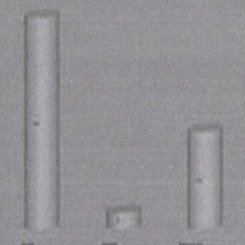
Anahtar Kelimeler: Bilgi Toplumu, Bilgi ve Belge Yönetimi, Teknoloji, Kütüphane.

BÖLÜME ETKİSİ

Bilgi toplumunu oluşturan ve tüm bölümlerin etkilendiği gibi bilgi ve belge yönetimi bölümü üzerinde de etkileri olmuştur. Bunlara örnek verecek olursak; dijital kataloglama, e-kütüphane, e-kitap, dijital arşiv gibi birçok alanda etkisi görülmektedir. **Anket Sorusu:** Bölümünüz ile bilgi toplumunun bir değişim var mıdır?

Kütüphanecilerin sorumlulukları, bilgi toplumu ile bir değişime uğramış mıdır?

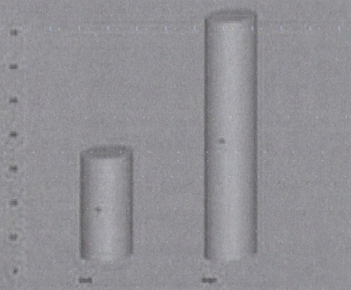

'Kütüphaneler bilgi toplumlarının mabedleridir.' sözüne katılıyor musunuz?

AMAÇ VE METOD

Bu araştırmanın amacı, bilgi toplumunun günümüz şartları üzerinde ne gibi etkileri olduğunu ortaya koymaktır. Ayrıca üniversite öğrencilerinin bilgi toplumu hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğu da araştırılmıştır. Bilgi toplumunun gün geçtikçe bölüm, kütüphaneler ve arşivler üzerine nasıl etkiler yarattığını saptamak amaçlanmıştır.

Araştırmanın sonucunu ortaya koymak için Marmara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Ankara Hacettepe Üniversitesi bilgi ve belge yönetimi okuyan 100 öğrenci üzerine anket uygulanmıştır.

Okulunuzda bilgi toplumu ile ilgili yeterince bilgi veriliyor mu?

SONUÇ

Araştırmada bilgi toplumunun bilgi ve belge yönetimi üzerinde büyük etkisi olduğu beklenisi olsa da yapılan anket sonuçları sonucunda bu beklenti karşılanmamıştır. Üniversite öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu bilgi toplumu ile ilgili yeterince bilgilendirilmediğini ve bölümüne göre çok büyük etkilerinin olmadığını belirtmişlerdir.

Kaynakça

- Kocacık Faruk, Bilgi Toplumu ve Türkiye, C. D Sosyal Bilimler Dergisi, Mayıs 2003, Cilt:27, 1-10
- Balay Refik, Kuvvetleşen Bilgi Toplumu ve Eğitim, A. Ü. Eğitim Bilimleri Fak. Dergisi, 2004, Cilt: 37, 61-82

ARŞİVLERDE AFET YÖNETİMİ

ÖZET

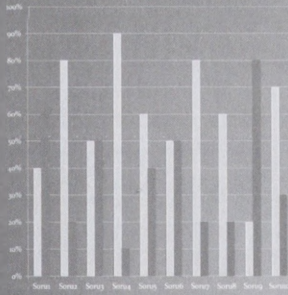
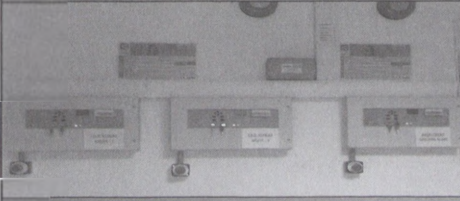
Pek çok bilgi kaynağını içinde bulunduran kütüphane, arşiv vb. kurumların devamlılığını sağlayabilmeleri için sahip oldukları kaynakları koruması gerekmektedir.

Kaynakları korumaktaki en büyük engel afetlerdir.

Afet, bir toplumu ya da çevreyi olumsuz etkileyen doğal ya da insan kaynaklı olaylar olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde afetler, yanlış risk yönetimlerinin sonuçları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmadaki amaç, bu afetlerin meydana getirebileceği aksaklıkları saptayarak doğru risk yönetimlerini araştırabilmektir. Literatürde üyde verileriyle çalışan erken uyarı sistemi, yapılarda yanmaz ya da yanmasıyle malzeme kullanıldığı önerilmektedir. Arşivlerde çalışan görevlilere afet yönetimi ile ilgili eğitim seminerleri verildiği ve görevlerinin bu seminerlere katılıp, bilinçlendirildikleri saptanmaktadır. Olası bir afet anında ise öncelikle kullanıcıların ve sonra sırasıyla nadir eserler gibi yerini doldurulması olanaksız ya da zor olan kütüphane materyalleri, önemli dosyalar, raporlar ve kütüphane kataloglarının güvenliğini sağlandığı saptanmaktadır. Böylece arşiv ve kütüphanedeki bilgi kaynaklarının güvenliğinin artmış olduğu ve yok olma olasılığının en aza indirgenmiş olduğu görülmektedir. Bu poster çalışması arşivlerde afet yönetimi ve risk faktörlerinin tanımlanması üzerine bir çalışma olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Arşivlerde afet, Afet planı, Risk faktörleri

Kurumunuzda afet planı var mı?

Afet planı konusunda ortak çalıştığınız kurumlar var mı?

Afetle mücadele konusunda ayırdığınız bir bütçeniz var mı?

Afet planlamasının görev listesinde personelin buzlü durumları göz önünde bulunduruluyor mu?

Kurumunuzdaki mevcut riskleri tanımladığınız düşünüyor musunuz?

Kurumunuzda afetlere karşı düzenli tatbikatlar yapıyor muyuz?

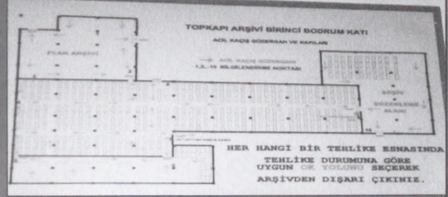
Kurumunuzun güvenli bölgede olduğunu düşünüyor musunuz?

Kurum çalışanları afet anında ve sonrasındaki sorumlulukları hakkında bilgilendirildiler mi?

Nadir eserler ya da el yazmalar için özelimli teknolojik koruma cihazları (FM-200 gibi) var mı?

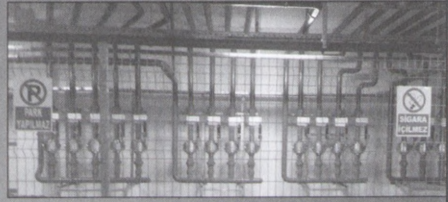
AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, afetlerin meydana getirebileceği aksaklıkları saptayarak doğru risk yönetimlerini araştırabilmek ve arşiv kurumlarının afete karşı tedbirli olup olmadığını saptamaktır.

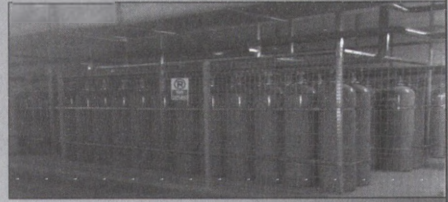
YÖNTEM

Bu çalışma literatürden, literatür parametresi ile bilimsel parametreler incelendi. Ayrıca kurum parametresiyle kurum arşiv sorumlularına anket uygulandı.

SONUÇ

Anket sonuçlarına göre; hemen hemen her kurumun arşivi, afet planlamasına önem vermemektedir. Böylece olabilecek afet sonrasında bu kurumların devamlılığını sağlayabilmeleri neredeyse imkansız bir hal almaktadır.

KAYNAKÇA

by2007.bilgiyönetimi.net/...odabas-ppp...
www.e-kutuphane-imo.org.tr/...263f...
www.alder.org/afet-odur...

BİLGİ MERKEZLERİNDE AFET VE RİSK YÖNETİMİ

ÖZET

Afet ve risk yönetimi; ülke, bölge, kent ve yerel ölçekte risk türleri ve düzeylerini tespit etme, azaltma ve paylaşma çalışmaları ile bu alandaki planlama esaslarını ifade etmektedir. Tehlike ve riskin belirlenmesi ve analizi ile imkân, kaynak ve önceliklerin dikkate alınarak idare edildiği süreçtir. Bu süreçte kurumların sorumluluk alanını genişliğine göre stratejilere sahip olması sağlanmaktadır. Dolayısıyla uzun vadeli strateji planına sahip olması gereken kurumlardan biri kütüphanelerdir. Bu anlamda ele aldığımızda kütüphaneler halka açık ya da halkın bir kısmının kullanımına açık olduğundan afet ve risk yönetimi sisteminin uygulanması gerekmektedir.

ANAHTAR KELİMELER:

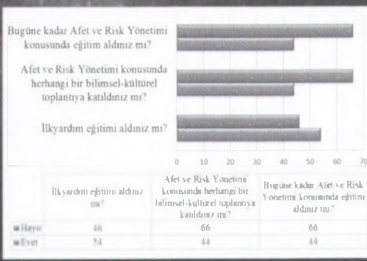
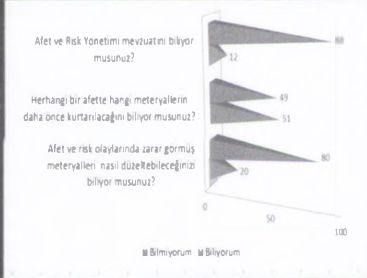
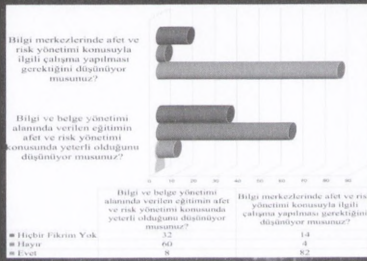
Bilgi merkezleri, afet ve risk yönetimi, afet ve risk yönetiminde bilgi-belge yönetimi öğrencileri, bilgi ve belge yönetimi, bilgi ve belge yönetiminde eğitim

AMAÇ

Bu çalışmada bilgi ve belge yönetimi öğrencilerinin yani geleceğin bilgi merkezi çalışanlarının, afet-risk yönetimi hakkındaki bilgilerinin ve ilgilerinin ölçmek hedeflenmiştir.

YÖNTEM

Poster çalışmamızın konusunda literatür taraması yapılarak bilimsel makaleler incelendi. İncelemeler sonucunda İstanbul'da bulunan bilgi ve belge yönetimi öğrencilerine afet ve risk yönetimi konusunda bulgular anket çalışması uygulanarak ortaya konuldu.

BULGULAR

Anket çalışmamız sonucunda afet ve risk yönetimi konusunda eğitim aldınız mı sorusuna %44 oranında evet cevabı gelmiştir. Bu verilere bakıldığında geleceğin bilgi merkezi uzmanları olacak bilgi ve belge yönetimi öğrencileri için çok düşük bir orandır. Bilgi merkezlerinde afet ve risk yönetimini yeterli bir seviyede olmasını istiyorsak bu tür eğitimlere özen gösterilmelidir. Bilgi ve belge yönetimi alanında verilen eğitimin afet ve risk yönetimi konusunda, %60'ı verilen eğitimin yetersiz olduğunu düşünmektedir. Afet ve risk yönetimi hakkında çalışma yapılması gerektiğini düşünenlerin sayısı %82 olması bilgi ve belge yönetimi öğrencilerinin bu konuya olan ilgilerini gösterir.

SONUÇ

Anketten elde ettiğimiz tespitler sonucunda bilgi ve belge yönetiminde okuyan öğrencilerin yani geleceğin bilgi merkezleri uzman olacak kişilerin afet ve risk yönetimi konusunda eksikliklerinin olduğunu ve bu eksikliklerinin büyük eapta verilen eğitimin yeterli olmamasından dolayı kaynaklandığını ortaya koymuş bulunmaktayız.

KAYNAKÇA

- 1) <http://www.ikseey.org.tr/izmir-festivali-4/incekanlar>
- 2) International Federation of Library Associations and Institutions Core Programme on Preservation and Conservation and Council on Library and Information Resources.

Edward P. Adcock

BİLGİ EKONOMİSİ VE ÇAĞI

Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi

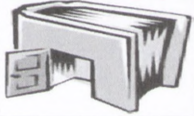

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ
BÖLÜMÜ

ANAHTAR KELİMELEER: Bilgi çağı, bilgi toplumu, bilgi ekonomisi(e-ekonomi), bilişim sistemleri, bilgi yönetimi

ÇALIŞMANIN AMACI VE METOD

Değişen gereksinim, gelişen teknoloji ile bilgiye en hızlı yoldan ulaşım hakkında bilgi vermek ve ulaşımın sonucunda doğan yeni bir ekonomik sistem olan e-ekonomi ya da bilgi ekonomisinin anlaşılmasını sağlamak.

SONUÇ

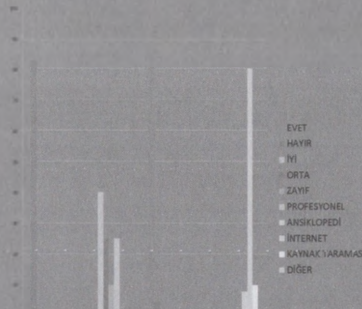
Sonuç olarak günümüzde insanların bilgiyi daha iyi kullanmak ve geliştirmek için bazı temel gereksinimler gerekir bu sırada bilgi ekonomisi devreye girer ve hayata yön verir.

BİLDİRİ ÖZETİ

21. Yüzyılda bilgi kavramı değişen anlam ve içeriği ile karşımıza çıkmaktadır. Yeni gelişen teknolojiler, değişen gereksinimler, artan nüfus, bilgiye olan gereksinimi, bilgi kullanımını ve bilgi yönetimini ön plana çıkarmıştır. Bu eğilim tüm dünyada bilgi toplumuna geçiş olarak değerlendirilmektedir. Günümüzde işletmelerde karşılaşılan değişik sorunları çözmek amacıyla ve bilgileri etkin kullanmak için bilişim sistemleri oluşturulmuştur. Bu durum bilgi çağında bilginin etkin ve yaygın kullanımı sonucunu doğurmaktadır. Bu bağlamda bilgi çağında yeni ekonomi, e-ekonomi ya da bilgi ekonomisi de denilen yeni kavramlarla karşılaşılmaktadır.

İnsanın bilgiye olan ihtiyacı insanlık tarihi kadar eski olup günümüz bilgi çağında bilgiye verilen önem her geçen gün artmaktadır. Bu çalışmanın amacı: Değişen gereksinim, gelişen teknoloji ile bilgiye en hızlı yoldan ulaşım hakkında bilgi vermek ve ulaşımın sonucunda doğan yeni bir ekonomik sistem olan e-ekonomi ya da bilgi ekonomisinin anlaşılmasını sağlamak. sonuç olarak günümüzde insanların bilgiyi daha iyi kullanmak ve geliştirmek için bazı temel gereksinimler gerekir bu sırada bilgi ekonomisi devreye girer ve hayata yön verir.

BULGULAR

Günümüzde işletmelerde karşılaşılan değişik sorunları çözmek amacıyla ve bilgileri etkin kullanmak için bilişim sistemleri oluşturulmuştur. Bu durum bilgi çağında bilginin etkin ve yaygın kullanımı sonucunu doğurmaktadır ve bilgi toplumu ile tüketicileri yakından etkilemektedir. Bu bağlamda bilgi çağında yeni ekonomi, e-ekonomi ya da bilgi ekonomisi de denilen yeni kavramlarla karşılaşılmaktadır. İnsanın bilgiye olan ihtiyacı insanlık tarihi kadar eski olup günümüz bilgi çağında bilgiye verilen önem her geçen gün artmaktadır.

KAYNAKÇA

Bahadır, A. 2000 Yılına Doğru Bilgi Toplumu Üzerine Genel Bir Değerlendirme ve Bilgi Ekonomisinin Özellikleri? Verimlilik Dergisi, 1999/1 Ankara

HAZIRLAYANLAR

Hatice KAYA (1.sınıf)
Figen DERYAL (1.Sınıf)
Derya ÖZDURAN (1. Sınıf)
Abdulsamet BAŞ (1. Sınıf)
Melek TAYSI (1.Sınıf)

BİLGİ YÖNETİMİ ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİ ARAMA DAVRANIŞI ÖZELLİKLERİ

Büşra AKBULUT
Kırklareli Üniversitesi Pınarhisar Meslek Yüksek Okulu
Bilgi Yönetimi Programı , Kırklareli

Özet

Bu çalışma Meslek Yüksekokullarının Bilgi Yönetimi Programı'nda öğrenim gören öğrencilerin bilgi arama davranışlarının özelliklerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bilgi Yönetimi Programı bilgi çalışanı olarak nitelendirilen, bilgisayarla ileri düzeyde tanışık orta kademe işgücünü yetiştirmeye yönelik bir programdır. Bilgi yönetimi programı mezunları iş hayatına atıldıklarında, çalıştıkları kurumda bilgiyi oluşturan, bilgiye erişen, bilgi üzerinde işlemler gerçekleştirilerek bilgiyi dönüştüren, bilgiyi ileten ve bilgiyi saklayan bilgi işçileri olacaklardır. Bu çerçevede bilgi yönetimi öğrencilerinin bilgi arama davranışları, araştırılması gereken önemli bir konudur. Çalışmada ilk olarak bilgi arama davranışı kavramsal olarak ele alınmış, ardından ise; Kırklareli Üniversitesi Pınarhisar Meslek Yüksekokulu Bilgi Yönetimi Programı'nda okuyan 83 öğrenciye bilgi arama davranışlarının özelliklerini belirlemeye yönelik bir anket ölçüğü uygulanmıştır. Anket sonucunda ortaya çıkan veriler SPSS 13.0 ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda ise Bilgi yönetimi programı öğrencilerinin bilgiyi ders amaçlı olarak ve internet üzerinden aradıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Bilgi, Bilgi Arama, Bilgi Arama Davranışı, Bilgi Yönetimi

1.GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz bilgi çağında bilginin değeri giderek artmakta ve gereksinim duyulan bilgiye kısa sürede ulaşmak önem kazanmaktadır. Bireyler, ihtiyaç duydukları bilgiye kitap, sözlük ve ansiklopedi; gazete ve televizyon gibi geleneksel medya araçlarından yararlanarak ve/veya internet, çevrimiçi katalog, veri tabanı ve elektronik dergi gibi çağdaş bilgi kaynakları aracılığıyla ulaşabilmekte ve böylece ihtiyaçları olan bilgiye erişebilmektedirler. Ancak bilginin sürekli ve hızlı bir biçimde arttığı günümüzde bireylerin içinden ihtiyaç duydukları bilgiyi seçip ayırabilecekleri bilgi hacmi de genişlemektedir. Araştırmacılar karmaşık bir bilgi dünyası ile karşılaşmakta ve bu karmaşık dünya içerisinde, gereksinim duydukları miktar, tür ve nitelikte bilgiyi elde etmekte zorlanmaktadır. Böyle bir ortamda, araştırmacıların doğru ve uygun bilgiye ulaşabilmeleri sağlıklı bilgi arama davranışı sergilemelerine bağlı olmaktadır. Sağlıklı bilgi arama davranışı sergileyen bireyler, faaliyetlerinde ve bilimsel çalışmalarında doğru bilgi kullanma fırsatına da sahip olmaktadır.

2. BİLGİ ARAMA DAVRANIŞI

Bilgi arama davranışı, bireyin bilgiye gereksinim duyması ya da bir konuyu merak etmesi durumunda, mevcut bilgi birikiminin yetersiz kalmasıyla ortaya çıkan bir davranış türüdür. Birey kendisini doğrulamak, mevcut olan bilgisini arttırmak, kendisini geliştirme gibi değişik amaçlarla bilgiye gereksinim duymakta ve bilgi arama davranışını sergilemektedir. Duyulan gereksinim bireyi uyarmakta ve bilgi gereksinimine eşlik eden güdü ya da güdüler, bireyi bilgiyi arama eylemine sevk etmektedir (Wilson ve Walsh, 1996: 2'den aktaran Uçak ve Güzelde, 2006: 16). Bir başka ifade ile bilgi arama davranışı bilgiyi aramanın kişisel nedenlerini, aranan bilginin çeşitlerini, ve bilgiyi arama tarzı ile kişilerin kaynaklarını içeren bir süreçtir. Bilgi arama davranışı basılı materyali okumaktan, araştırma ve deneyime kadar uzanan çeşitli formlar şeklinde ifade edilebilir. Akademisyenler, öğrenciler ve fakülterel güncel bilgiyi kütüphanelerde bulunan ansiklopedi, dergi ve elektronik medyadan yararlanırlar. Diğer yandan günümüzde internet'in bilgi arama amacıyla kullanım sıklığı yüksek bir orana ulaşmıştır (Patungkho ve Deshpande, 2005).

3.YÖNTEM VE BULGULAR

Çalışmada Kırklareli Üniversitesi Pınarhisar Meslek Yüksekokulu Bilgi Yönetimi Programı'nda okuyan 83 öğrenciye bilgi arama davranışlarının özelliklerini belirlemeye yönelik bir anket ölçüğü uygulanmıştır. Anket sonucunda ortaya çıkan veriler SPSS 13.0 ile analiz edilmiştir.

3.1. Bulgular

Cinsiyet	Sayı	Yüzdeleri
Kız	40	48,3
Erkek	43	51,8
Toplam	83	100,0

Anket çalışmasına katılan öğrencilerin 40' i kız 43' ü erkekler.

Tablo-1. Anket çalışmasına katılan öğrencilerin cinsiyetine ilişkin bulgular

	Sayı	Yüzdeleri
Ders	23	27,7
Bilgilerin Güncel Tutulması	19	22,9
Kişisel Gelişim	39	47,0
Cevapsız	2	2,4
Toplam	83	100,0

Ankete katılan öğrencilerin 23' ü ders amaçlı 19' u bilgilerin güncel kalması amacıyla 39' u kişisel gelişimi için bilgiye gereksinim duymaktadır. 2 kişi soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo-2. Öğrencilerin bilgiye gereksinim duyma nedenleri

	Sayı	Yüzdeleri
Kütüphaneden	1	1,2
İnternette	75	90,4
Hocalarıma Danışarak	3	3,6
Arkadaşlarımla İşbirliği	3	3,6
Cevapsız	1	1,2
Toplam	83	100,0

Öğrenciler bilgi aramaları gerektiğinde öncelikle internete başvurmaktadır.

Tablo-3. Öğrencilerin araştırma yaparken bilgi aramaları gerektiğinde öncelikle nereye yöndiklerileri ile ilgili bulgular

	Sayı	Yüzdeleri
Ders kitapları	4	4,8
Alanıyla İlgili Yayınlar	2	2,4
Sürçü Yayınlar	5	6,0
Büyükükler/Ansiklopediler	71	85,5
Elektronik Ortamdan Erişilen Yayınlar	1	1,2
Toplam	83	100,0

Öğrenciler bilgi arama sırasında sözlük ve ansiklopedileri tercih etmektedir.

Tablo-4. Öğrencilerin bilgi aramadaki tercihleri

	Sayı	Yüzdeleri
Basılı ortamı tercih ederim	6	7,2
Elektronik ortamı tercih ederim	43	51,8
Basılı ve Elektronik ortamı tercih ederim	33	39,8
Cevapsız	1	1,2
Toplam	83	100,0

Öğrenciler bilgi ararken en fazla basılı ve elektronik ortamı tercih etmektedir.

Tablo-5. Öğrencilerin bilgi aramadaki tercihleri

4.SONUÇ

Bilgi iletişim teknolojisinde yaşanan yenilikler ve ilerlemeler "Bilgiye Erişim"i ve "Bilgi Arama Davranışı"na da büyük ölçüde etkilemiştir. Nitekim son dönemde konuyla ilgili yapılan çalışmalarda seçilen örneklemelerin büyük bir bölümünün bilgi ararken internet, veri tabanları ve e-kaynakları yoğun olarak kullandıkları tespit edilmiştir. Çalışmamızda da bu yönde sonuçlara ulaşılmıştır.

Çalışma kapsamında analiz edilen verilere göre;

- KLÜ Pınarhisar MYO Bilgi Yönetimi Programı öğrencilerinin büyük bir kısmının ihtiyacı olan bilgiyi internetten temin ettiği görülmektedir.
- Öğrenciler bilgiye genellikle kişisel gelişimleri için ve ödev amaçlı olarak ihtiyaç duymaktadırlar.
- Bilgi kaynağı olarak daha çok ansiklopedi ve sözlük gibi danışma kaynaklarını kullanmaktadır.

ÇOCUKLARIN SOSYAL MEDYAYI KULLANARAK TEKNOLOJİYE BAKIŞ AÇISI

Faima Karallı, Hamal Özpazar, Marmara Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, 1. Sınıf
Saliha Göldün Akarsu, Marmara Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, 4. Sınıf
Meryem Saygılı, Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği, 3. Sınıf
Ebru Hudak, Marmara Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, 3. Sınıf
saliha.j.akarsu@hotmail.com, ebru.hudak@marm3@hotmail.com

İstatistik verilere dayanan bu çalışma da çocukların interneti ne kadar aktif kullandıklarını ve ihtiyaçları olan bilgiye nasıl ulaştıklarını öğrenerek bilgiye daha hızlı ve doğru ulaşmalarını sağlamak konu edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER:Sosyal Medya, Teknoloji, Çocuklar, Anket, Aile
ÖZET:

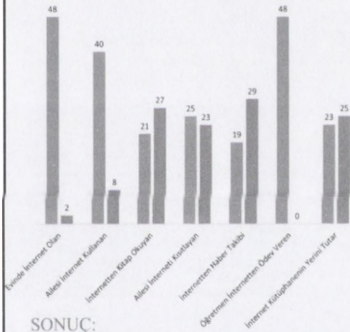
Sosyal Medya; Web 2.0'ın kullanıcı hizmetine sunulmasıyla birlikte, tek yönlü bilgi paylaşımından, çift taraflı ve eş zamanlı bilgi paylaşımına ulaşılmasını sağlayan medya sistemidir. Kişilerin internet üzerinde birbirleriyle yaptığı diyaloglar ve paylaşımların bütünüdür.

Anket uygulamasıyla desteklenen araştırmada yaş grubu 10-11 olan, İcadiye İlköğretim Okulu 4. Ve 5. Sınıflardaki çocuklarda uygulanmıştır.

Çocukların interneti bilgisayar, tablet ve cep telefonu ile kullanımının, kitap ulaşımının ne derece yaygın olduğunu ve ailenin bunları kullanmasını çocuklarına etkisini ölçmek esas alınmıştır. Çocukların interneti her durumda kullandığını kanıtlamak ve faydalı olduğunu belirtmekyiz. Sosyal medya aracılığı ile kitaplara ulaşımı sağlamak ve okuma alışkanlığını kazandırarak gerekli bilgilerin elde edilmesi, çocukların elde edilen sonuçlar doğrultusunda bilgilendirilerek ailelerin yönlendirilmesi sağlanacaktır.

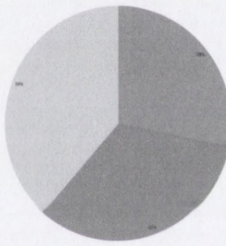
Genel Sorular

■ Evet ■ Hayır

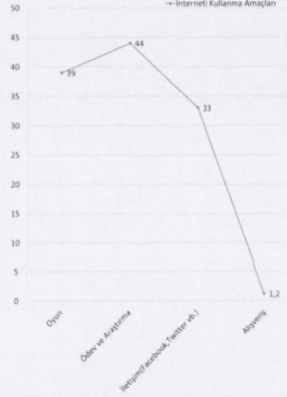
İnternete Bağlanmak İçin Kullanılan Araçlar

■ Bilgisayar ■ Tablet ■ Cep Telefonu

İnternete Kullanma Amaçları

■ İnternete Kullanma Amaçları

SONUÇ:

Anket sonucunda çocukların interneti aktif kullandıkları görülmüş günde 1-3 saat internette oldukları saptanmış ve kullanımın evde olduğu tablet, telefon, bilgisayar ile bağlandıkları tespit edilmiştir. Ailelerin de interneti kullandıkları, çocuklarına kısıtlama yaptıkları görülmüştür. Çocuklar internete oyun, ödev ve iletişim amaçlı girmektedir. İnternette kitap okumayan ve haber takip etmeyen fazla çiksa da diğerleri de azımsanamaz. Öğretmenlerin hepsi internette ödev vermektedir. Çocuklar internet yerine arkadaşlarıyla vakit geçirmeyi seçmişlerdir. İnternetin kütüphanenin yerini tutmayacağı bu çalışmada kanıtlanmıştır.

Kaynakça:

- 1)soeengine.gen.tr
- 2)tr.wikipedia.org/wiki/Sosyal_Medya
- 3)www.milliyet.com
- 4)Türkiye'de Çocukların Medya Kullanımının Araştırılması, 1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

GEÇMİŞTEN

GÜNÜMÜZE

ARŞİV DEPOLAMA

SİSTEMLERİNE BAKIŞ

BBY 1. SINIF "FERİHAT TEK İBRAHİM AVCI MEHMET KOCATEPE SİNAN GÜNDÜZ CUMALI ÇELİK"

İletişim: lastromanceri@gmail.com

ÖZET

Arşiv, resmi dairelerin, çeşitli kurumların veya kişilerin işlerini yürütürken, işlemleri tamamlanmış ve korunması gereken belgeleri düzenli bir şekilde kurallara göre bir araya getirilerek saklandığı yerdir.

Bu posterde arşiv depolamada kullanılan yöntemlerin belirlenmesi, belgeler üzerinde yapılan uygulamaların incelenmesi ve arşiv belgelerin düzenli bir ortamda nasıl tutulduğunu gösterip tanıtmaktır. Ayrıca depolamada kullanılan yöntemlerin ve bu yöntemleri uygulayan görevlilerin incelenip tanınmasını sağlamaktır. Posterimizde arşiv depolama sistemleri-

Anahtar Kelimeler: Arşivcilik, Arşiv Depolama Sistemleri

Arşiv ve Depo Raf Sistemleri

Arşiv ve depolarda kullanılan raf sistemleridir. Küçük boyutlu veya saklanıp muhafaza edilmesi gereken evrakların depolanmasında sıklıkla kullanılmaktadır. Ekonomik ve portatif bir yapıya sahip raf sistemleridir.

EVS Evrak Depolama Sistemleri, şirket ve kuruluşlara basılı evrak saklama ve bilgisi en kısa ve ekonomik şekilde erişim konusunda profesyonel hizmet vermek amacıyla kurulmuş olup, Arşiv Depolama Sistemleri

Kaynakça: <http://www.devletarsivleri.gov.tr/icerik/332.belgelerle-arşivcilik-tarihimiz>
<http://www.renny.com/Makaleler/Turkiye-de-ilk-Arsivcilik-ID-601>
<http://unedo.com/haber/turklerde-arşivcilik-74018>

Türklerde Arşivcilik

Türklerin idari ve kültürel hayatında arşivlerin büyük önemi vardır ve arşivlerin temeli Orta Asya Türklüğüne kadar uzanmaktadır.

Başlangıçta göçebe bir hayat sürmekte olan Türklerde bugünkü anlamda bir arşiv anlayışı gelişmediğinden bir devlet arşivinden söz etmek mümkün değildir. Bununla birlikte bilgi ve birikimlerini gelecek nesillere ulaştırmak isteyen Göktürk Devleti'nin yöneticilerince VIII. yüzyılda Orhun Abideleri dikilmiştir. Yazıtlar Türk dili tarihi, edebiyatı, sanatı, toresi hakkında önemli bilgiler vermektedirler. Bu açıdan bakıldığında, modern anlamda olmasa da bir arşiv fikrinin var olduğunu söylemek mümkündür.

Çok geniş bir coğrafyada alın asır hüküm sürmüş Osmanlı İmparatorluğu'nun, bu hükümlüğünü yürütmesinin temelinde çok iyi örgütlü bir bürokrasi ve bu bürokrasinin dayandığı sağlam arşivler bulunduğu açıktır. Uzun asırlar boyunca büyük devlet olma özelliğini koruyan Osmanlı İmparatorluğu'nun muazzam arşivler üzerine oturan bir yönetim sistemi vardı. Nitekim Osmanlı Devleti, bu alın asır boyunca yüz binlerce defter ve yüz milyon üzerinde evraktan oluşan Dünya'nın en büyük arşivlerinden birini oluşturmuş ve bunu Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne intikal ettirmeyi başarmıştır.

Türkiye'de modern anlamda milli arşivcilik konusunda ilk ciddi girişim, 1845 yılında devrin maliye bakanı Safveti Paşa tarafından gerçekleştirilmiştir. Safveti Paşa, Enderun'daki tarihi vesika ve defterleri düzenleme çalışmıştır.

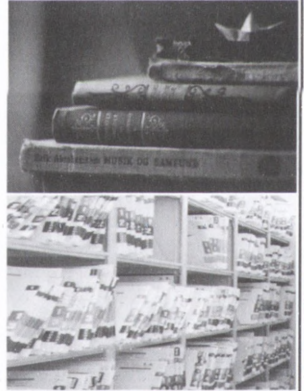
Türkiye'de ilk arşiv deposu, Mustafa Reşit Paşa tarafından yapıldı. Daha önceleri devlet belgeleri, torba, sandık gibi dağınık yerlerde saklanırdı. Bu durumu göz önüne alan Mustafa Reşit Paşa, bugün de arşiv deposu olarak kullanılan, ilk adı "Hazine-i Evrak" olan, şimdi Başbakanlık Arşiv Genel Müdürlüğü olarak kullanılan binayı yaptırdı.

Tam anlamıyla modern arşivcilik ise, 1846'da "Hazine-i Evrak Nezaretinin kurulmasıyla başladı ve bugünkü Başbakanlık Arşivi'nin çekirdeğini oluşturdu. 1846 yılında Bab-ı Ali'nin iç kısmında yüksekçe, rutubetsiz bir yer seçilerek ve özel olarak imal edilen tuğla ile mükemmel bir bina yapıldı. Nezaretin başına Hazine-i Evrak Nazırı olarak sadaret mektupçusu Esseyid Hasan Muhsin Efendi atandı. Emrindeki ekip ile kıymetli çalışmalar yapan Hasan Muhsin Efendi, Türkiye'de modern arşivcilik'in mimarı olarak kabul edilir.

Raylı Arşiv ve Dolap Raf Sistemleri

Raylı arşiv ve dolap raf sistemleri yerden maksimum tasarruf sağlamak için müşterilerimiz için ürettiğimiz

Hastane Arşivi: Yataklı tedavi kurumlarına tedavi edilmek için gelen yaralı ya da hastaların gormüş oldukları işlemler sonucunda oluşan ve hastaların daha sonraki olası başvurularında, bilimsel araştırmalarda, istatistik değerlendirmelerde, adli davalarda, vb. konularda kullanılmak gibi amaçlarla belirli sınıflama sistemlerine bağlı kalınarak bir sıra ve düzen içerisinde saklanan dokümantasyona, söz konusu dokümantasyona bakan birime, bu dokümantasyona bairanndir yerlere denir.

BİLGİ EKONOMİSİ VE ÇAĞI

HAZIRLAYANLAR
BİLGİ ÇAĞI KÜTÜPHANECİLERİ

İRGEN DERYA
ARDA SAĞMET BAŞ
HATİCE KAYA
DERYA ÖZDURAN
MELEK TAŞI

bilgi ekonomisi

bilgi çağı

e-ekonomi

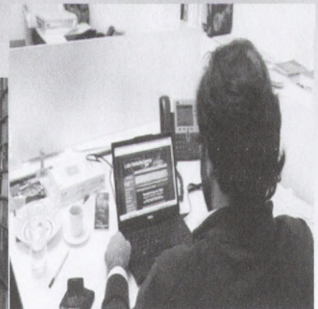

bilgi toplumu

21. Yüzyılda bilgi kavramı, değişen anlam ve içeriği ile karşımıza çıkmaktadır. Yeni gelişen teknolojiler, değişen gereksinimler, artan nüfus, bilgiye olan gereksinimi, bilgi kullanımını ve bilgi yöntemini ön plana çıkarmıştır. Bu eğitim tüm dünyada, bilgi toplumuna geçiş olarak değerlendirilmektedir. Günümüzde işletmelerde karşılaşılan değişik sorunları çözmek amacıyla ve bilgileri etkin kullanmak için, bilişim sistemleri oluşturulmuştur. Bu durum, bilgi çağında bilginin etkin ve verimli kullanımı sonucunu doğurmakta ve bilgi toplumu ile tüketicileri yakından etkilemektedir. Bu bağlamda bilgi çağında yeni ekonomi, e-ekonomi ya da bilgi ekonomisinde denilen yeni kavramlarla karşılaşılmaktadır. İnsanın bilgiye olan ihtiyacı insanlık tarihi kadar eski olup günümüzün bilgi çağında bilginin varolan önem her geçen gün artmaktadır. Bu çalışmanın amacı; Değişen gereksinim, gelişen teknoloji ile bilgiye en hızlı yoldan ulaşım hakkında bilgi vermek ve ulaşımın sonucunda doğan yeni bir ekonomik sistem olan e-ekonomi ya da bilgi ekonomisinin anlaşılmasını sağlamak.

bilişim sistemleri

bilgi yönetimi

DİZİN

A

- Afet yönetim planı x, 178-180, 183
- Akademik düzey xiv, xviii, xxv
- Akdeniz 23, 26, 120
- Analiz viii, 22, 49, 96-97, 103, 113, 132-133, 141-142, 145, 149, 154, 187
- Ankara Üniversitesi v, xv, xvi, 11, 19, 29, 32, 35-36, 38, 40, 60, 78, 120, 138, 143-145
- Arşivcilik vii, xiv, xxii, xxvi, 9-11, 19, 28-36, 39-40, 47-48, 60-62, 78, 91, 96, 101, 121-122
- Atatürk Kitaplığı xv, xxviii
- Atatürk Üniversitesi v, xv, xvi, 12, 20, 29, 37, 60, 78, 145, 149

B

- Barış harekâtı 25
- Bilgi arama davranışları 61-62
- Bilgi bilim 11-12, 29, 35
- Bilgi çağı 32, 39
- Bilgi Ekonomisi xi, xii, 62
- Bilgi hizmetleri mevzuatı 61
- Bilgi liderliği vii, xxi, 95, 103-104, 111
- Bilginin tasfiyesi 123
- Bilgi okuryazarı 30, 60
- Bilgi profesyoneli xxi, 39, 43
- Bilgi toplumu xi, 28, 38, 104
- Bilgi Yönetimi xi, xiv, xvi, xvii, xviii, xx, xxiii, xxv, 10, 19-20, 29-30, 32, 40, 61, 78, 112, 171
- Bilim Terimleri Sözlüğü 9, 20
- Bireysellik 5
- British Columbia Üniversitesi 12

C

Capsler 168

D

Değişen ufuklar 20

Dokümantasyon xv, 8, 11, 28-31, 34, 39, 48, 60-61, 96, 124, 143

Düşünce özgürlüğü 62

E

Ekonomik yapıdaki çarklar 42

Elektronik imza ix, xxii, xxvii, 121, 158-162

Elektronik sertifika hizmet sağlayıcıları 159, 161

Enformasyon 26, 30, 32, 34, 39, 48, 60-61, 91, 96, 123, 139

Entelektüel sermaye 104, 122

Eşekli kütüphaneci 41-43, 45

Evkaf Dairesi 22, 24

F

Fikir 9, 13-14, 18

G

Girişimcilik v, xx, 21, 41-42, 44-45

Gizli rapor 24

Gönüllü staj 90

H

Hacettepe Üniversitesi v, vi, xv, xvi, xxi, 10, 12-13, 19-20, 29, 34-35, 38, 40, 46, 58-63, 74, 77-79, 89, 91, 144-145

Hafız-ı kütüp 23

Halk Kütüphanesi 4, 11, 22, 24-26, 58, 75, 174

Hayat Boyu Öğrenim Merkezi 173

Hibrit kütüphaneler xi

İ

- İletişim teknolojileri 138
- İngiliz Sömürge İdaresi 23
- İnovatif iii, xiv, xx, 1
- İnteraktif 44
- İşbirliği koordinasyonu xiv
- İş güdümü 111
- İstanbul Üniversitesi v, xv, xvi, 8, 12, 19, 29, 32-34, 38, 41, 58, 60, 78, 113-114, 144-145, 149, 157, 172-175
- İşbirliği koordinasyonu xiv
- İş güdümü 111
- İstatistik 47-48, 56, 103
- İstihdam v, xxi, 46-50, 52-58, 74, 85, 91, 170

K

- Kamu Sertifikasyon Merkezi 160
- Kasaba kütüphaneleri 24
- Kıbrıs iv, xx, 21-27
- Kıbrıs Adası iv, 22-23
- Kıbrıslı Türkler 24
- Kıbrıs Türk Kütüphaneciler Derneği 22, 27
- Kıbrıs Türk Kütüphaneciliği iv, xx, 21-25
- Kırklareli Üniversitesi xv, xvi
- Kişisel gözlem 20
- Kişisel ve mesleki yetkinlik xiv
- Kitabevleri 23-24
- Komisyon 37
- Kültür Paylaşım Platformu xiv, xvii, xviii, xx, xxiii, xxiv, xxv
- Kültür-sanat faaliyeti 116
- Küreselleşme olgusu 30
- Kurumsal içerik yönetimi 61, 134

Kütüphanecilik xxiv, xxvi, xxvii, 9-12, 19-20, 22, 25-26, 28-37, 39-41, 43-44, 47-48, 50, 53, 60-61, 74, 77-78, 91, 96, 101-102, 177

L

Liderlik 104, 112

Literatür iv, 10, 22, 29, 45, 47, 56, 114, 178

Londra ve Zürih Antlaşmaları 23

Lüzinyan 23

M

Maarif 25

Marmara Üniversitesi v, vii, viii, xi, xiv, xv, xvi, xvii, xviii, xx, xxi, xxii, xxiii, xxiv, xxv, xxvi, xxvii, 12, 20, 28-32, 38, 47, 60, 74, 78, 95-98, 102-103, 113-114, 121-122, 125, 128-129, 133-135, 144-145, 147, 158, 162, 164, 178

Materyal 5

Medya Okuryazarlığı x, xiv, xxii, 185-187

Metadata viii, 132

Milli Arşiv 22, 25

Milli Kütüphane 4, 22, 25, 68, 75, 177

Muadil 12

Müfredat v, xxvi, 8, 29-30, 34

N

Nakil 48

Ö

Öğrenci i, ii, xiii, xiv, xv, xviii, xxiii, xxiv, xxv, xxvi, xxvii, xxviii, 11, 29, 32, 35, 37, 60, 65-74, 78-79, 85, 91, 97, 119, 129, 132, 134-135, 174

O

Organizasyon ii, xiv, 103, 123, 128, 136, 180

Ortam 5, 129, 145, 179

P

- Parlamentar 25
Perspektifler ix, xiv, xxii, 163
Piyasa ekonomisi 23
Platform xviii, xix, xxiv, xxv
Politik ortam 24
Pop-Kültür iii, xx, 1-2
Popüler kültür iii, 2-7, 218
Profesyoneller xiv, xviii, xxv, 44, 61, 119, 144, 146, 157

R

- Referans kütüphanecisi 10
Rekreasyon vii, xxi, 95, 113-114, 119-120
Rekreasyon Analizi vii, xxi, 95, 113-114
Rektörlük viii, xxii, xxvi, 121, 128-129, 133-135
Revize 28, 39
Rhode Island Üniversitesi 12
Risk Yönetimi xi, 178-179, 184

S

- Self check 5
Selfie 5
Shelfie 5
Sicilya ve Sardinya Adaları 23
Sivil toplum girişimi xxiv
Sosyal girişimcilik 41, 45
Statü 112
Sultan II. Mahmut Kütüphanesi 22
Sürekli eğitim 39

T

Teknolojik tarafsızlık 159

Türkiye Bilimler Akademisi 9, 20

Türk Kütüphaneciliği iv, xx, 7, 19-25, 29, 40, 45, 58, 74, 91, 102, 112, 171, 177, 184

U

Uzman Kütüphaneci 42

V

Vizyoner Devrim i, ii, xiv, xviii, xxiv, xxv

Y

Yakındoğu Üniversitesi xvi, 9, 12, 20, 78

Yetkinlikler 104, 111

1

ISBN 978-9944-100-88-5

9 789944 100885

111341